សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច

Université Royale de Droit et des Science Economiques

Royal University of Law and Economics

សារណាបញ្ចប់ការសិក្សា

ផលប៉ះពាល់នៃ
ការឃាត់ខ្លួន ការឃុំខ្លួន និងការផ្តន្ទាទោស

ស្រាវជ្រាវចាប់ពីថ្ងៃទី២៧ ខែមេសា ឆ្នាំ២០២១ ដល់ថ្ងៃទី២៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២១

ស្រាវជ្រាវដោយ

និស្សិតឈ្មោះ **មាស គីមហៃ**

ឈិន លីង

សាស្ត្រាចារ្យណែនាំ

លោក **ឆឹង ស៊ីឡៀង**

ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ **នីតិសាស្ត្រ**

ជំនាន់ទី ២១

ឆ្នាំចូលសិក្សា ២០១៧

ឆ្នាំសរសេរសារណា ២០២១

សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច
Université Royale de Droit et des Science Economiques
Royal University of Law and Economics

សារណាបញ្ចប់ការសិក្សា

ផលប៉ះពាល់នៃ
ការឃាត់ខ្លួន ការឃុំខ្លួន និងការផ្តន្ទាទោស

ស្រាវជ្រាវចាប់ពីថ្ងៃទី២៧ ខែមេសា ឆ្នាំ២០២១ ដល់ថ្ងៃទី២៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២១

ស្រាវជ្រាវដោយ
និស្សិតឈ្មោះ **មាស គឹមហៃ**
ឈិន លីង

សាស្ត្រាចារ្យណែនាំ
លោក **ឆឹង ស៊ីឡៀង**

ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ **នីតិសាស្ត្រ**
ជំនាន់ទី២១

ឆ្នាំចូលសិក្សា ២០១៧
ឆ្នាំសរសេរសារណា ២០២១

សេចក្ដីធានាអះអាង

ខ្ញុំបាទឈ្មោះ **មាស គឹមហៃ** ជាភាសាឡាតាំង MEAS KIMHAY ភេទ ប្រុស កើតថ្ងៃទី០៤ ខែមិថុនា ឆ្នាំ ២០០០ មានទីកន្លែងកំណើតនៅ ភូមិក្រោយវត្ត ឃុំគរ ស្រុកព្រៃឈរ ខេត្តកំពង់ចាម មានអត្តលេខសម្គាល់ខ្លួន RULE17-03157 និងនាងខ្ញុំឈ្មោះ **ឈិន លីង** ជាភាសាឡាតាំង CHHEN LING ភេទស្រី កើតថ្ងៃទី២០ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ១៩៩០ មានទីកន្លែងកំណើតនៅ ផ្ទះលេខ ២៩៤ ហរិត ផ្លូវលេខ ៦៤៤ ភូមិដើមម៉ាក់ក្លឿ សង្កាត់ច្បារអំពៅទី១ ខណ្ឌច្បារអំពៅ រាជធានីភ្នំពេញ មានអត្តលេខសម្គាល់ខ្លួន RULE17-02939 បច្ចុប្បន្នជានិស្សិតឆ្នាំទី ៤ ថ្នាក់ L4C3 ជំនាន់ទី ២១ នៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច ហើយជាបេក្ខជនសរសេរសារណាបញ្ចប់ការសិក្សាថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ ផ្នែកនីតិសាស្ត្រ ឆ្នាំសិក្សា ២០១៧ - ២០២១។

យើងខ្ញុំទាំងពីរ សូមធ្វើការធានាអះអាងចំពោះសាកលវិទ្យាធិការ សាកលវិទ្យាធិការរង ព្រឹទ្ធបុរស ព្រឹទ្ធបុរសរង សាស្ត្រាចារ្យ និងលោកគ្រូ អ្នកគ្រូ នៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ចថា៖

ប្រធានបទស្ដីពី " **ផលប៉ះពាល់នៃការឃាត់ខ្លួន ការឃុំខ្លួន និងការផ្ដន្ទាទោស** " ជាប្រធានបទថ្មីពុំទាន់មាននិស្សិតណាម្នាក់បានសរសេរពីមុនមកនោះទេ ហើយរាល់ខ្លឹមសារនៃសារណាដែលយើងខ្ញុំទាំងពីរបានសរសេរនេះ ពិតជាបានមកពីឧប្បត្តិចេញពីការខិតខំប្រឹងប្រែងសិក្សាស្រាវជ្រាវ ដោយយកចិត្តទុកដាក់ និងមានការជួយពន្យល់ណែនាំបន្ថែមពី **ឯកឧត្ដមសាស្ត្រាចារ្យ ឆឹង ស៊ីនៀង** ជាសាស្ត្រាចារ្យដឹកនាំផងដែរ។ រាល់ផ្នែកនីមួយៗ នៃសារណានេះ គឺត្រូវបានដកស្រង់យកមកសរសេរ សុទ្ធតែមានប្រភពត្រឹមត្រូវ ច្បាស់លាស់ ទាំងឯកសារយោង ស្នាដៃអ្នកនិពន្ធ ឬរៀបរៀង ឆ្នាំបោះពុម្ព របាយការណ៍ ឯកសារស្រាវជ្រាវតាមច្បាប់ និងអត្ថបទច្បាប់ផ្សេងៗ ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងប្រធានបទនេះ ហើយនឹងមានគំនិតយោបល់ពីយើងខ្ញុំផ្ទាល់ផងដែរ។

ប្រសិនបើមានផ្នែកណាមួយនៃការសរសេរសារណានេះ ផ្ទុយអំពីច្បាប់ និងនាំឲ្យមានការប៉ះពាល់ដល់ស្នាដៃ សិទ្ធិរបស់អ្នកនិពន្ធ ឬប្រហាក់ប្រហែល យើងខ្ញុំទាំងពីរសូមទទួលខុសត្រូវចំពោះមុខច្បាប់ និងទទួលយកទណ្ឌកម្មពីសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច។

ថ្ងៃ សុក្រ ១រោច ខែ បឋមសាឍ ឆ្នាំ ឆ្លូវ ត្រីស័ក ព.ស ២៥៦៥

ធ្វើនៅរាជធានីភ្នំពេញ, ថ្ងៃសុក្រ ទី២៥ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ២០២

សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ

ខ្ញុំបាទឈ្មោះ មាស គឹមហៃ និង នាងខ្ញុំឈ្មោះ ឈិន លីង ជានិស្សិត ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ ផ្នែកនីតិសាស្ត្រ ឆ្នាំទី៤ ជំនាន់ទី២១ ឆ្នាំសិក្សា២០១៧-២០២១ នៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច។

សូមថ្លែងនូវអំណរគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅបំផុតចំពោះ៖

លោកឪពុក **មាស គឹមហុង** និងម្តាយ **ខួន ហ៊ាង** លោកអ្នកមានគុណទាំងពីរ ដែលបានបង្កើតរូបរាងកាយកូន និងចិញ្ចឹមបីបាច់ថែរក្សា អប់រំទូន្មាន ឧបត្ថម្ភរូបកូនរហូតដល់ធំដឹងក្តី និងខិតខំតស៊ូពុះពារឆ្លងកាត់គ្រប់ឧបសគ្គជាច្រើន ដើម្បីរកប្រាក់ឲ្យកូនបានទៅសិក្សា រហូតមានចំណេះដឹងរហូតដល់បញ្ចប់ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រដោយជោគជ័យ។

លោកឪពុក **ឈិន ទូច** និងម្តាយ **តែ មុំ** លោកអ្នកមានគុណទាំងពីរ ដែលបានផ្តល់កំណើតដល់រូបកូន ចិញ្ចឹមបីបាច់ថែរក្សាកូនរហូតដល់ធំដឹងក្តី និងខិតខំតស៊ូពុះពារឆ្លងកាត់គ្រប់ឧបសគ្គដើម្បីរកប្រាក់ឲ្យកូនបានទៅសិក្សា រហូតមានចំណេះដឹងដូចសព្វថ្ងៃនេះ លោកទាំងពីរតែងទូន្មានរូបកូនឲ្យខិតខំប្រឹងប្រែងរៀនសូត្រ និងធ្វើជាមនុស្សល្អ ជាពលរដ្ឋល្អ ដែលអនាគតជាអ្នកដឹកនាំ។

សូមថ្លែងអំណរគុណចំពោះ **ឯកឧត្តម លុយ ចាន់ណា** សាកលវិទ្យាធិការ នៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រ សេដ្ឋកិច្ច ដែលបានខិតខំប្រឹងប្រែងអស់ពីសមត្ថភាព និង លទ្ធភាពក្នុងការដឹកនាំគ្រប់គ្រង ស្ថាប័នឲ្យបានដំណើរការទៅប្រកបដោយនិរន្តភាព និង ប្រសិទ្ធិភាពខ្ពស់ ក្នុងការបណ្តុះបណ្តាលធនធានមនុស្សលើវិស័យច្បាប់។

សូមថ្លែងអំណរគុណចំពោះ **ឯកឧត្តមសាស្ត្រាចារ្យ នឹម ស៊ីនៀង** ដែលជាសាស្ត្រាចារ្យណែនាំ ក្នុងការសរសេរសារណានេះ ដែលលោកសាស្ត្រាចារ្យបានដាក់ប្រធានបទស្តីពី " **ផលប៉ះពាល់នៃ ការឃាត់ខ្លួន ការឃុំខ្លួន និងការផ្តន្ទាទោស** " ទៅលើជនសង្ស័យ ឬជនល្មើស និងទណ្ឌិត និងបានណែនាំពីការរៀបចំមាតិកា និងសរសេរខ្លឹមសារនៃសារណា ដើម្បីឲ្យអត្ថបទនេះមានន័យគ្រប់គ្រាន់ និងអាចក្លាយជាប្រភពនៃឯកសារដែលនិស្សិតដទៃទៀតអាចស្វែងរក និងធ្វើការពិចារណាទៅលើសារណានេះ។ លើសពីនេះទៅទៀត លោកសាស្ត្រាចារ្យ បានលើកទឹកចិត្តឲ្យខ្ញុំបាទ នាងខ្ញុំខិតខំស្វែងរកនូវឯកសារ និងផ្តល់ជាមតិកែតម្រូវជាច្រើន ដើម្បីឲ្យខ្ញុំបាទ នាងខ្ញុំមានកម្លាំងចិត្ត និងអាចសរសេរសារណានេះបានជោគជ័យ។

អារម្ភកថា

ក្នុងនាមខ្ញុំបាទ នាងខ្ញុំជានិស្សិតច្បាប់ ខ្ញុំបាទនាងខ្ញុំយល់ឃើញថា ចំណេះដឹងផ្នែកច្បាប់មានសារៈសំខាន់ណាស់ សម្រាប់គ្រប់គ្រង និងដឹកនាំប្រទេស សំដៅការពារសិទ្ធិសេរីភាពប្រជាពលរដ្ឋឲ្យរស់ក្នុងសង្គមមួយឲ្យមានសិទ្ធិស្មើគ្នាចំពោះមុខច្បាប់។ ប្រជាពលរដ្ឋនៃប្រទេសមួយរស់នៅប្រកបដោយសេចក្ដីសុខបាន លុះត្រាប្រទេសនោះរៀបចំច្បាប់ល្អ ឬបង្កើតច្បាប់ល្អ។ ច្បាប់ល្អ គឺជាច្បាប់ដែលបង្កើតឡើងការពារផលប្រយោជន៍ប្រជាពលរដ្ឋ ការពារអ្នកទន់ខ្សោយ និងត្រូវអនុវត្តឲ្យបានតឹងរឹងបំផុត។

ការដាក់ទោសទៅលើជនដែលបានប្រព្រឹត្តអំពើខុសច្បាប់ ឬទៅលើចារី ត្រូវតែអនុវត្តឲ្យបានតឹងរឹង បើពុំនោះទេជនប្រព្រឹត្តបទល្មើសមិនរៀងចាល និងមិនខ្លាចនឹងប្រព្រឹត្តបទល្មើសឡើយ។ ការពិតទៅទណ្ឌកម្មដែលត្រូវផ្ដន្ទាដោយសង្គមតាមរយៈច្បាប់ទៅលើជនល្មើស មិនមានបំណង់ធ្វើបាប ឬធ្វើឲ្យឈឺចាប់ ឬបំផ្លាញអនាគតចារីឡើយ។ ផ្ទុយទៅវិញការផ្ដន្ទាទោសចារី ក្នុងបំណងបំភិតបំភ័យ បុគ្គលផ្សេងទៀតដែលមានបំណងបម្រុងប្រព្រឹត្តបទល្មើសខ្លាចមិនហ៊ានប្រព្រឹត្តបទល្មើស និងបង្ក្រាបចារីឲ្យចារីរៀងចាលឈប់ប្រព្រឹត្តអំពើខុសច្បាប់តទៅទៀត ព្រមទាំងអប់រំចារីឲ្យក្លាយជាពលរដ្ឋល្អ និងបញ្ចូលចារីក្នុងបម្រើផលប្រយោជន៍សង្គមវិញ។

បើយើងមើលពីគោលបំណងរបស់ច្បាប់ ក្នុងការផ្ដន្ទាទោសចារីខាងលើ ហាក់បីដូចជាល្អប្រសើរណាស់ដែលមិនមានអ្វីជាការបារម្ភនោះទេ ប៉ុន្តែទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយយើងសង្កេតឃើញថា ក្រោយពីជនសង្ស័យ ឬជនល្មើសត្រូវបានគេចាប់ខ្លួន ឃុំខ្លួន និងផ្ដន្ទាទោស ជនទាំងនោះតែងតែមានផលប៉ះពាល់ជាច្រើន ដោយហេតុនេះហើយទើបយើងខ្ញុំ លើកយកប្រធានបទស្ដីពី **“ផលប៉ះពាល់នៃ ការឃាត់ខ្លួន ការឃុំខ្លួន និង ការផ្ដន្ទាទោស ”** ទៅលើជនសង្ស័យ ឬជនល្មើស និងទណ្ឌិត ដែលដឹកនាំដោយ ឯកឧត្ដមសាស្ត្រាចារ្យ **ឆឹង ស៊ុនៀង** ដើម្បីយកមកធ្វើការសិក្សាស្រាវជ្រាវ និងចងក្រងជាឯកសារជាសារណាបញ្ចប់ការសិក្សាថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រនីតិសាស្ត្រ ដោយបង្ហាញនូវទិដ្ឋភាពជាក់ស្ដែងនាពេលបច្ចុប្បន្ន។ តាមរយៈសារណាមួយនេះ គឺជាជំនួយទៅដល់អ្នកដែលមានបំណងចង់សិក្សាស្រាវជ្រាវលើ វិស័យនីតិសាស្ត្រ។ ជាពិសេសអ្នកស្រឡាញ់វិស័យយុត្តិធម៌ដែលចង់សិក្សាស្រាវជ្រាវមន្តឲ្យកាន់តែស៊ីជម្រៅដែលទាក់ទងប្រធានខាងលើ និងសម្រាប់ជាមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ ភ្នាក់ងារនគរបាលយុត្តិធម៌ ឬមន្ត្រីអនុវត្តច្បាប់ និងនិស្សិតដែលកំពុងសិក្សាផ្នែកនីតិសាស្ត្រផ្ទាល់តែម្ដង។ ស្នាដៃនេះនឹងចូលរួមចំណែកមួយក្នុងការពង្រឹងនីតិរដ្ឋនៅក្នុងប្រទេសជាតិ ក៏ដូចជាលើកស្ទួយវិស័យយុត្តិធម៌ តាមរយៈខ្លឹមសារនៃសារណា ដែលបង្ហាញជូនជនរួមជាតិ និងសាធារណៈជន នូវមតិទូទៅគោលបំណង ឧត្តមគតិ និងការប្ដេជ្ញាចិត្តរបស់យើងខ្ញុំ ក្នុងការពុះពារបម្រើជាតិ និងប្រជាជនគ្រប់កាលៈទេសៈព្រមទាំងបង្ហាញឲ្យបានច្បាស់អំពីចក្ខុ

វិស័យពាក់ព័ន្ធនឹងយុត្តិធម៌ ដើម្បីបន្តស្តារ និងការពារមាតុភូមិឲ្យបានរុងរឿងនៃយើងឲ្យឈានទៅរកអនាគតមួយយ៉ាងត្រចះត្រចង់ស្របតាមឆន្ទៈ និងបំណងប្រាថ្នារបស់ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរ ដែលចង់បាននូវភាពយុត្តិធម៌។

ជាចុងក្រោយ យើងខ្ញុំដែលជាអ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវ និងតាក់តែងសៀវភៅសារណានេះឡើង ប្រសិនបើមានចំណុចខ្វះខាត និងមានកំហុសខ្លះដែលជាស្នាដៃធ្វើលើកដំបូងរបស់ខ្ញុំ ហេតុនេះយើងខ្ញុំមានចិត្តសោមនស្សរីករាយ សម្រាប់ប្រិយមិត្តអ្នកអាន ឬអ្នកស្រាវជ្រាវ ក្នុងការរិះគន់អត្ថន័យស្ថាបនាចំពោះប្រធាននេះ យើងខ្ញុំទន្ទឹមរង់ចាំបានគ្រប់ពេលវេលា។ ហើយយើងខ្ញុំ ដែលជាអ្នកតាក់តែងសង្ឃឹមជឿជាក់យ៉ាងមុតមាំថា សៀវភៅនេះនឹងបានជាប្រយោជន៍ក៏ជាឯកសារយោងដល់អ្នកសិក្សាជំនាន់ក្រោយ ឬទៅថ្ងៃអនាគតផង។

មាតិកា

ទំព័រ

សេចក្តីផ្តើម ១

១. លំនាំបញ្ហានៃការស្រាវជ្រាវ ១

២. ចំណោទបញ្ហានៃស្រាវជ្រាវ ១

៣. គោលបំណងនៃការស្រាវជ្រាវ ២

៤. ទំហំនិងដែនកំណត់នៃការស្រាវជ្រាវ ២

៥. វិធីសាស្រ្តនៃការស្រាវជ្រាវ ៣

៦. រចនាសម្ព័ន្ធនៃការស្រាវជ្រាវ ៣

ជំពូកទី១

ការឃាត់ខ្លួន ការឃុំខ្លួន និងការផ្តន្ទាទោស

ផ្នែកទី១ ៖ គោលការណ៍ទូទៅនៃការឃាត់ខ្លួន ៤

១.១ គោលបំណងនៃការឃាត់ខ្លួន ៥

១.២ នីតិវិធីនៃការឃាត់ខ្លួន ៥

១.២.១ ករណីបទល្មើសជាក់ស្តែង ៦

ក. និយមន័យបទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិមជាក់ស្តែង ៦

ខ.ការឃាត់ខ្លួន ៨

១.២.២ ករណីបទល្មើសមិនជាក់ស្តែង ៩

ក. និយមន័យបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិមមិនជាក់ស្តែង ៩

ខ.ការឃាត់ខ្លួន ១០

១.៣ លក្ខខណ្ឌ និងរយៈពេលនៃការឃាត់ខ្លួន ១១

១.៣.១ លក្ខខណ្ឌដែលត្រូវគោរពដើម្បីធ្វើការឃាត់ខ្លួន ១១

១.៣.២ រយៈពេលនៃការឃាត់ខ្លួន ១២

១.៣.៣ ករណីឃាត់ខ្លួននីតិជន ១៣

១.៣.៤ ករណីឃាត់ខ្លួនអនីតិជន ១៣

ផ្នែកទី២៖ គោលការណ៍ទូទៅនៃការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន ១៤

១.១ គោលបំណងនៃការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន ១៥

១.២ នីតិវិធីនៃការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន ១៥

១.២.១ កិច្ចបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង ១៥

១.២.២ កិច្ចពិភាក្សាដេញដោលចំពោះមុខ ១៦

១.២.៣ ការសម្រេចពីការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន ១៧

១.២.៤ ការអនុវត្តដីកាបង្គាប់ឲ្យឃុំខ្លួន ១៨

១.៣ លក្ខខណ្ឌ និងរយៈពេលឃុំខ្លួន ១៨

១.៣.១ លក្ខខណ្ឌនៃការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន ១៨

១.៣.២ រយៈពេលនៃការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន ១៩

១.៣.២.១ ករណីឃុំខ្លួននីតិជន ២០

១.៣.២.២ ករណីឃុំខ្លួនអនីតិជន ២០

ផ្នែកទី៣៖ គោលការណ៍ទូទៅនៃការផ្ដន្ទាទោស ២២

១.១ គោលបំណងនៃការផ្ដន្ទាទោស ២២

១.២ ប្រភេទនៃទោស ២៣

១.២.១ មូលទោស ២៣

១.២.១.១ ទោសដាក់ពន្ធនាគារ ២៣

១.២.១.២ ទោសពិន័យជាប្រាក់ ២៤

១.២.២ ទោសបន្ថែម ២៦

១.២.៣ ទោសជំនួស ២៧

១.២.៤ ការស្ដីបន្ទោស ២៨

១.៣ របបនៃការប្រកាសទោស ២៩

១.៣.១ គោលការណ៍ឯកត្តកម្មនៃទោស ២៩

១.៣.២ ការព្យួរទោស ២៩
១.៣.២.១ ការព្យួរទោសធម្មតា ៣០
១.៣.២.២ ការព្យួរទោសសាកល្បង ៣២
ក. លក្ខខណ្ឌនៃការព្យួរទោសសាកល្បង ៣៤
ខ. ការដកហូតការព្យួរទោសសាកល្បង ៣៥
១.៣.៣ ទោសពាក់កណ្ដាលសេរីភាព ៣៥
១.៣.៤ ការបែងចែកទោសជាប្រភាគ ៣៦

ជំពូកទី២

ផលប៉ះពាល់នៃ ការឃាត់ខ្លួន ការឃុំខ្លួន និងការផ្ដន្ទាទោស

ផ្នែកទី១៖ ផលប៉ះពាល់នៃការឃាត់ខ្លួនចំពោះជនសង្ស័យ ៣៨
១.១ ផលប៉ះពាល់ចំពោះបុគ្គលជាជនសង្ស័យ ៣៨
១.១.១ ផលប៉ះពាល់ផ្លូវចិត្ត ៣៨
១.១.២ ផលប៉ះពាល់សិទ្ធិ ៣៨
១.២ ផលប៉ះពាល់ចំពោះគ្រួសារ ៣៩
១.២.១ ផលប៉ះពាល់សេដ្ឋកិច្ច ៣៩
១.២.២ ផលប៉ះពាល់កិត្តិយស ៣៩
ផ្នែកទី២៖ ផលប៉ះពាល់នៃការឃុំខ្លួនចំពោះជនជាប់ចោទ ៤០
២.១ ផលប៉ះពាល់ចំពោះបុគ្គលជាជនជាប់ចោទ ៤០
២.១.១ ផលប៉ះពាល់ផ្លូវចិត្ត ៤០
២.១.២ ផលប៉ះពាល់ការសិក្សាអប់រំ ៤១
២.១.៣ ផលប៉ះពាល់លើការងារ ៤២
២.២ ផលប៉ះពាល់ចំពោះគ្រួសារ ៤២
២.២.១ ផលប៉ះពាល់សេដ្ឋកិច្ច ៤៣
២.២.២ ផលប៉ះពាល់កិត្តិយស ៤៣

២.៣ ផលប៉ះពាល់ចំពោះសង្គម ៤៣
២.៣.១ ថវិកាជាតិ ៤៣
២.៣.២ ធនធានមនុស្ស ៤៤
ផ្នែកទី៣៖ ផលប៉ះពាល់នៃការផ្តន្ទាទោសចំពោះទណ្ឌិត ៤៤
៣.១ ផលប៉ះពាល់ចំពោះបុគ្គលជាទណ្ឌិត ៤៤
៣.១.១ ផលប៉ះពាល់ផ្លូវចិត្ត ៤៧
៣.១.២ ការសិក្សាអប់រំ ៤៧
៣.១.៣ សិទ្ធិសេរីភាព ៤៧
៣.១.៤ ការងារ និងការស្វែងរកការងារ ៤៨
៣.១.៥ សុខភាព និងទារក ៤៨
៣.២ ផលប៉ះពាល់ចំពោះគ្រួសារ ៤៩
៣.២.១ ផលប៉ះពាល់សេដ្ឋកិច្ច ៤៩
៣.២.២ ផលប៉ះពាល់កិត្តិយស ៥០
៣.៣ ផលប៉ះពាល់ចំពោះសង្គមជាតិ ៥០
៣.៣.១ ផលប៉ះពាល់សេដ្ឋកិច្ចជាតិ ៥០
៣.៣.២ ផលប៉ះពាល់ធនធានមនុស្ស ៥១
សេចក្តីសន្និដ្ឋាន ៥១
អនុសាសន៍ ៥៣
ឯកសារយោង
ឧបសម្ព័ន្ធ

សេចក្តីផ្តើម

សេចក្តីផ្តើម

១. លំនាំបញ្ហានៃការស្រាវជ្រាវ

ជាទូទៅមនុស្សមិនអាចរស់នៅឯកោដាច់ដោយឡែកតែម្នាក់ឯងបានទេ ព្រោះមនុស្សមានតម្រូវការច្រើនសម្រាប់ទ្រទ្រង់ជីវិត ហេតុនេះគេត្រូវប្រមូលផ្តុំគ្នារស់នៅជាក្រុម និងឈានដល់ការបង្កើតជាប្រទេស ដើម្បីឲ្យការរស់នៅមានសណ្តាប់ធ្នាប់ មានរបៀបរៀបរយ និងទប់ស្កាត់ការប្រព្រឹត្តបទល្មើស និងការពារផលប្រយោជន៍សង្គមទាំងមូល គេត្រូវបង្កើតជាច្បាប់ឡើង ដើម្បីកំណត់អំពីសិទ្ធិ និងកំណត់អំពីបទល្មើស ព្រមទាំងកំណត់ពីទណ្ឌកម្ម ទៅលើបុគ្គលណាដែលប្រព្រឹត្តបទល្មើស ក្នុងគោលបំណងបង្ក្រាបកុំឲ្យកើតមាននូវបទល្មើស និងទប់ស្កាត់បទល្មើស។ ជាងនេះទៅទៀត រដ្ឋបានបង្កើតស្ថាប័ន តុលាការ ដែលជាស្ថាប័នមានអំណាចផ្តាច់មុខក្នុងការវិនិច្ឆ័យសេចក្តី សម្រេចសេចក្តី និងដាក់ទណ្ឌកម្មតាមរយៈការផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារ ចំពោះជនណាដែលមិនគោរពច្បាប់ ឬប្រព្រឹត្តបទល្មើសដែលច្បាប់បានហាមឃាត់។

ទោះបីមានការបង្កើតច្បាប់ការពារក៏ដោយ យើងឃើញថាការប្រព្រឹត្តបទល្មើស នៅតែកើតមានឡើងនៅក្នុងសង្គមឥតឈប់ឈរ ដែលបានបង្កឲ្យមានអសន្តិសុខសាធារណៈ និងសណ្តាប់ធ្នាប់សង្គម ដែលនាំឲ្យមានផលវិបាក និងភាពស្មុគស្មាញជាច្រើនដល់សង្គមជាតិនីមួយៗ ហេតុនេះហើយបានជាយើងឃើញនៅក្នុងប្រទេសនីមួយតែងមានការចាប់ខ្លួន ការឃាត់ខ្លួន ការឃុំខ្លួន និងផ្តន្ទាទោស ទៅលើជនសង្ស័យ ឬជនល្មើស និងទៅលើទណ្ឌិត តាមរយៈការដាក់ពន្ធនាគារ តាមការកំណត់នៃច្បាប់របស់ប្រទេសនីមួយៗ ក្នុងបំណងដើម្បីបង្ក្រាបរាប់អំពើទាំងឡាយណាដែលផ្ទុយនឹងច្បាប់ បង្ការរាល់ការប្រព្រឹត្តបទល្មើសតាមរយៈការដាក់ទណ្ឌកម្ម ព្រមទាំងកុំឲ្យមានបទល្មើស និងដើម្បីធ្វើអ្នកធ្លាប់ប្រព្រឹត្តបទល្មើសរៀងចាលឈប់ប្រព្រឹត្តបទល្មើសសារជាថ្មីទៀត និងដើម្បីឲ្យអ្នកដែលមានបំណងចង់ប្រព្រឹត្តបទល្មើសមានការភ័យខ្លាចមិនហ៊ានប្រព្រឹត្តបទល្មើសជាដើម។

ដោយមើលឃើញពីការចាប់ខ្លួន ការឃាត់ខ្លួន ការឃុំខ្លួន និងការផ្តន្ទាទោស នឹងដោយមានបំណងចង់ដឹងពីស្ថានភាពនៃជនល្មើសទាំងនោះ នៅពេលពួកគេត្រូវបានសមត្ថកិច្ចចាប់ខ្លួន ឃាត់ខ្លួន ឃុំខ្លួន និងផ្តន្ទាទោស ថាតើពួកគេមានការផ្លាស់ប្តូរអត្តចរិត ឬមានឆន្ទៈកែប្រែខ្លួនបានកម្រិតណាបន្ទាប់បានអនុវត្តទណ្ឌកម្មរួចហើយថាចង់ថាតើពួកគេទទួលរងនូវផលប៉ះពាល់អ្វីខ្លះក្រោយពេល សមត្ថកិច្ចចាប់ខ្លួន ឃាត់ខ្លួន ឃុំខ្លួន និងក្រោយពីអនុវត្តទោសក្នុងពន្ធនាគារចប់រួចរាល់។

២. ចំណោទបញ្ហានៃស្រាវជ្រាវ

ជាក់ស្តែង ដើម្បីជាភាពងាយស្រួលក្នុងការអនុវត្តនីតិវិធីនេះ ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាបានបែងចែកនូវនីតិវិធី ឬដំណាក់កាលសំខាន់ៗចំនួន៤(បួន)ដែលមានដូចជា ដំណាក់កាលនគបាលយុត្តិធម៌ ដំណាក់កាលចោទប្រកាន់ ដំណាក់កាលស៊ើបសួរ និងដំណាក់កាលជំនុំជម្រះ ដោយនៅពេលមានបទ

ល្មើសណាមួយកើតឡើង ត្រូវអនុវត្តតាមដំណាក់កាលទាំងបួននេះ។ យ៉ាងណាមិញ ទោះបីជាមានធាតុច្បាប់ដែលបានចែង និងមានគោលបំណងយ៉ាងច្បាស់លាស់ ក្នុងការការពារ ទប់ស្កាត់ បង្ក្រាបបទល្មើសក្នុងសង្គម ក្នុងការស្វែងសុខសន្តិភាព សណ្តាប់ធ្នាប់ ផ្លូវកាយ ផ្លូវចិត្តជូនប្រជាពលរដ្ឋស្លូតត្រង់ក៏ដោយ តែបើយើងក្រឡេកទៅលើក្នុងការអនុវត្តជាក់ស្តែងវិញ ពេលខ្លះវាហាក់ដូចជាមានភាពខ្វះចន្លោះ និងភាពយឺតយ៉ាវ ក្នុងការអនុវត្តន៍ច្បាប់ឲ្យមានប្រសិទ្ធភាពទៅតាមការកំណត់របស់ស្មារតី ដែលកត្តាអស់ទាំងនេះបណ្តាលឲ្យមានផលរំខាន និងផលប៉ះពាល់ទៅដល់ជនល្មើស ជនជាប់ចោទ និងទណ្ឌិតជាដើម។ ហើយមានចម្ងល់ជាច្រើនបានចោទសួរថាច្បាប់បង្កើតឡើងក្នុងគោលបំណងដាក់ទណ្ឌកម្មដល់ជនល្មើសទៅនឹងច្បាប់ ដោយអនុវត្តតាមនីតិវិធីរួមមាន ការឃាត់ខ្លួន ការឃុំខ្លួន និងការផ្តន្ទាទោសជាដើម ដើម្បីអប់រំឲ្យបុគ្គលល្មើសកែប្រែខ្លួនសាជាថ្មី ហើយឲ្យពួកគេចូលមកបម្រើក្នុងសង្គមវិញ តែទោះបីជាច្បាប់មានបំណងបែបនេះក៏ដោយ យើងសង្កេតឃើញថាពេលខ្លះការឃាត់ខ្លួន ការឃុំខ្លួន និងការផ្តន្ទាទោស ទៅលើជនល្មើសបង្កឲ្យមានផលប៉ះពាល់ជនល្មើសទៅវិញ។ តើមានផលប៉ះពាល់អ្វីខ្លះដែលកើតចេញពីការឃាត់ខ្លួន ការឃុំខ្លួន និងការផ្តន្ទាទោសជនល្មើស? ហើយវាជះឥទ្ធិពលអ្វីខ្លះទៅលើបុគ្គលណាខ្លះ ស្ថាប័នណាខ្លះ ដែលទទួលរងឥទ្ធិពលនេះ?

៣. គោលបំណងនៃការស្រាវជ្រាវ

ដូច្នេះដើម្បីកឲ្យឃើញនូវផលប៉ះពាល់ និងការជះឥទ្ធពលរបស់វាយ៉ាងណានោះ យើងខ្ញុំមានគោលបំណងសិក្សាស្រាវជ្រាវសរសេរជាសារណាឡើងដែលមានប្រធានបទ “**ផលប៉ះពាល់នៃការឃាត់ខ្លួន ការឃុំខ្លួន និងការផ្តន្ទាទោស**” ប្រធានបទនេះគឺចង់សិក្សារកឲ្យឃើញពី ចំណុចខ្វះខាតនៃការអនុវត្តច្បាប់ និងផលប៉ះពាល់នៃការអនុវត្តច្បាប់ និងចង់ផ្តល់ជាអនុសាសន៍ធ្វើយ៉ាងណាឲ្យការអនុវត្តច្បាប់ មានការកាត់បន្ថយនូវផលប៉ះពាល់ដល់ជនជាប់ចោទ។ ចំពោះគោលបំណងមួយទៀត គឺដើម្បីឲ្យសាធារណៈជនយល់ដឹងពីផលប៉ះពាល់ដែលបានកើតឡើង និងកើតឡើងចំពោះជនល្មើស ជនជាប់ចោទ និងទណ្ឌិត។ ជាពិសេសចង់បង្ហាញឲ្យឃើញថា ថ្វីត្បិតតែការអនុវត្តច្បាប់ ដូចជាការឃាត់ខ្លួន ការឃុំខ្លួន និងផ្តន្ទាទោសនេះក្នុងគោលបំណងដើម្បីយកជនល្មើសទៅអប់រំ និងធ្វើឲ្យរាងចាលពិតមែន តែពេលខ្លះតាមរយៈការអនុវត្តច្បាប់នេះ ធ្វើមានផលប៉ះពាល់ជនល្មើស គ្រួសារជនល្មើស និងសង្គមទៅវិញ ។

៤. ទំហំនិងដែនកំណត់នៃការស្រាវជ្រាវ

ចំពោះដែនកំណត់ និងវិសាលភាពនៃការស្រាវជ្រាវរបស់សារណានេះ យើងនឹងធ្វើការសិក្សា អំពីការឃាត់ខ្លួន ស្ថិតនៅដំណាក់កាលនគរបាលយុត្តិធម៌ ការឃុំខ្លួនស្ថិតនៅដំណាក់កាលស៊ើបសួរ និងការផ្តន្ទាទោសស្ថិតនៅដំណាក់កាលជំនុំជម្រះប៉ុណ្ណោះ បន្ទាប់មកយើងនឹងសិក្សាឲ្យស៊ីជម្រៅទៅដល់ផលប៉ះពាល់ ដែលកើតមានឡើងពីការឃាត់ខ្លួន ការឃុំខ្លួន និងការផ្តន្ទាទោសជនល្មើសក្នុងដំណាក់កាលនីមួយៗ។

ប្រធានបទស្រាវជ្រាវនេះ គឺមានវិសាលភាពគ្របដណ្តប់ទៅលើទ្រឹស្តី និងទិដ្ឋភាពជាក់ស្តែង ដែលបានបញ្ញត្តិនៅក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌ និងក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ព្រមទាំងច្បាប់ជាច្រើនទៀតដែលចងក្រងក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

៥. វិធីសាស្ត្រនៃការស្រាវជ្រាវ

ក្នុងការសិក្សាស្រាវជ្រាវសារណា ប្រធានបទស្តីពី "**ផលប៉ះពាល់នៃការឃាត់ខ្លួន ការឃុំខ្លួន និងការផ្តន្ទាទោស** " នេះ គឺយើងខ្ញុំបានស្វែងរកពីឯកសារដែលអ្នកច្បាប់មានការចងក្រង ឬអ្នកច្បាប់ធ្វើការបកស្រាយ និងស្រាវជ្រាវពីអ្នកជាប់ពន្ធនាគារដែលបានរៀបរាប់ជូនអង្គការលីកាដូ និងអ្នកសារពត៌មាន ព្រមទាំងនៅក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ អត្ថបទនៃអង្គការសិទ្ធិមនុស្សជាតិ និងអន្តរជាតិ ព្រមទាំងមនុស្សមួយចំនួនដែលធ្លាប់ត្រូវបានចាប់ខ្លួន ឬឃាត់ខ្លួន ឃុំខ្លួន និងផ្តន្ទាទោស ដែលជាអ្នកទទួលរងនូវផលប៉ះពាល់ជាក់ស្តែងមកធ្វើការបកស្រាវលើប្រធានបទនេះ។

៦. រចនាសម្ព័ន្ធនៃការស្រាវជ្រាវ

ប្រធានបទស្តីពី **ផលប៉ះពាល់នៃការឃាត់ខ្លួន ការឃុំខ្លួន និងការផ្តន្ទាទោស** ខ្ញុំបាទ នាងខ្ញុំចែកចេញជា ២ជំពូក ៖

(ជំពូកទី១) និយាយអំពី ការឃាត់ខ្លួន ការឃុំខ្លួន និងការផ្តន្ទាទោស ដែលមាន៣(បី)ផ្នែក៖

ផ្នែកទី១ និយាយពី គោលការណ៍ទូទៅ នៃការឃាត់ខ្លួន

ផ្នែកទី២ និយាយពី គោលការណ៍ទូទៅនៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន

ផ្នែកទី៣ និយាយពី គោលការណ៍ទូទៅនៃការផ្តន្ទាទោស

(ជំពូកទី២) ផលប៉ះពាល់នៃការឃាត់ខ្លួន ការឃុំខ្លួន និង ការផ្តន្ទាទោស ដែលមាន៣(បី)ផ្នែក៖

ផ្នែកទី១ និយាយអំពី ផល់ប៉ះពាល់នៃការឃាត់ខ្លួនចំពោះជនសង្ស័យ

ផ្នែកទី២ និយាយអំពី ផល់ប៉ះពាល់នៃការឃុំខ្លួនចំពោះជនជាប់ចោទ

ផ្នែកទី៣ និយាយអំពី ផល់ប៉ះពាល់នៃការផ្តន្ទាទោសចំពោះទណ្ឌិត ។

ផ្នែកបញ្ចប់នៃសារណានេះ យើងខ្ញុំមានសេចក្តីសន្និដ្ឋាន និងអនុសាសន៍ ដែលជាគំនិតរួមចំណែកក្នុងការកំណែទម្រង់លើការអនុវត្តច្បាប់ ក្នុងគោលបំណងធ្វើយ៉ាងណាឲ្យការអនុវត្តច្បាប់កាត់បន្ថយបាននូវផលប៉ះពាល់ ដូចបានសិក្សាស្រាវជ្រាវរកឃើញក្នុងសារណានេះ។

ជំពូកទី១
ការឃាត់ខ្លួន ការឃុំខ្លួន
និងការផ្តន្ទាទោស

ជំពូកទី១

ការឃាត់ខ្លួន ការឃុំខ្លួន និងការផ្តន្ទាទោស

ផ្នែកទី១៖ គោលការណ៍ទូទៅនៃការឃាត់ខ្លួន

ជាទូទៅមនុស្សគ្រប់រូបកើតមកមានសិទ្ធិសេរីភាព និងសន្តិសុខផ្ទាល់ខ្លួនដោយគ្មានបុគ្គលណាម្នាក់អាចធ្វើការដកហូតសិទ្ធិសេរីភាពទាំងនោះ ឬបំពារបំពានលើរូបរាងកាយ ដោយធ្វើការឃាត់ខ្លួន ឬចាប់ខ្លួនតាមទំនើងចិត្តបានឡើយ។ ប៉ុន្តែក្នុងករណីជនណាបានប្រព្រឹត្តអំពើដែលក្រមព្រហ្មទណ្ឌបានបញ្ញត្តិថាជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌនោះ។ ការឃាត់ខ្លួននេះ ជាសិទ្ធិអំណាច ឬជាវិធានការណ៍មួយ ដែលមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ អាចធ្វើឡើងដើម្បីឃាត់ខ្លួនទៅលើបុគ្គលដែលមានតម្រុយ ដែលមានការសង្ស័យថាបានចូលរួមប្រព្រឹត្តបទល្មើស ឬជាបុគ្គលដែលអាចផ្តល់ព័ត៌មានឲ្យបាន (ថាសាក្សី) ប៉ុន្តែប្រកែកមិនព្រមផ្តល់ព័ត៌មាន ឬជាបុគ្គលដែលមានការបញ្ជាជាលាយលក្ខណ៍អក្សរពីព្រះរាជអាជ្ញាឲ្យឃាត់ខ្លួន ដែលមានចែងក្នុងមាត្រា៩៦ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ។

ជាមួយនេះដែរ ក្នុងមាត្រា៩៦ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌបានបញ្ញត្តិថា ដើម្បីឆ្លើយតបនឹងតម្រូវការចាំបាច់នៃការស៊ើបអង្កេត មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ អាចឃាត់ខ្លួនបុគ្គលដែលសង្ស័យថា បានចូលរួមក្នុងបទល្មើស មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ក៏អាចឃាត់ខ្លួនបុគ្គល ដែលអាចផ្តល់ព័ត៌មាន ស្តីអំពីរឿងហេតុបានដែរ ប្រសិនបើលក្ខខណ្ឌត្រូវបានបំពេញ៖

- បុគ្គលដែលអាចផ្តល់ព័ត៌មានប្រកែកមិនព្រមផ្តល់ព័ត៌មាន
- មានការយល់ព្រមជាលាយលក្ខណ៍អក្សរឲ្យធ្វើការឃាត់ខ្លួនពីព្រះរាជអាជ្ញា។ ប៉ុន្តែបន្ទាប់ពីការចាប់ខ្លួនមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ ត្រូវរាយការណ៍ភ្លាមជូនព្រះរាជអាជ្ញា ព្រមទាំងត្រូវបញ្ជូនខ្លួន និងគ្រប់ភស្តុតាងទាំងអស់ដែលតម្រូវឲ្យមានការឃាត់ខ្លួននេះ។ ការឃាត់ខ្លួនមានថិរវេលា៤៨ម៉ោង (សែសិបប្រាំបី) ម៉ោង ហើយថិរវេលាត្រូវគិតពីម៉ោងដែលសាមីខ្លួនមកដល់អង្គភាពនគរបាល ឬកងរាជអាវុធហត្ថ។[1]

ចំពោះការចាប់នេះ ក្នុងបរិបទនៃបទល្មើសជាក់ស្តែង គឺមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ក៏អាចចាប់ខ្លួនជនល្មើសបាន ហើយការចាប់ខ្លួនក៏អាចធ្វើឡើងដោយចៅក្រមស៊ើបសួរផងដែរ ដែលគេហៅថាវិធានការនិរន្តរាយ ដែលវិធានការនេះគេផ្តល់សិទ្ធិឲ្យចៅក្រមស៊ើបសួរចាប់ខ្លួនជនល្មើសតាមរយៈការចេញដីកាចាប់ខ្លួន ចូលខ្លួន ឬដីកាបង្គាប់ឲ្យនាំខ្លួន។ ការចាប់ខ្លួនចំពោះបទល្មើសជាក់ស្តែងមានចែងក្នុងមាត្រា៨៦ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ផ្អែកតាមមាត្រានេះ មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌អាចចាប់ខ្លួនជនល្មើសបាន ជាងនេះទៅទៀតប្រជាពលរដ្ឋក៏អាចចាប់ខ្លួនជនល្មើសបានដែរ តែត្រូវបញ្ជូនទៅនគរបាលយុត្តិធម៌ដែលនៅជិតបំផុត[2] ដែលមានចែងក្នុងមាត្រា៨៧ នៃក្រម

[1] មាត្រា៩៦ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ឆ្នាំ២០០៧។

[2] មាត្រា៨៦,៨៧ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ឆ្នាំ២០០៧។

ព្រហ្មទណ្ឌ។ ការចាប់ខ្លួនក្នុងការស៊ើបអង្កេតបឋម គឺជាសិទ្ធិអំណាចរបស់ព្រះរាជអាជ្ញាតាមរយៈដីកាបញ្ជាឲ្យចូលខ្លួន ដែលមានចែងក្នុងមាត្រា១១៤ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។[3] សរុបសេចក្តីមក ការចាប់ខ្លួនបុគ្គលប្រព្រឹត្តអំពើល្មើសច្បាប់ ក្នុងគោលបំណងរក្សាទុកជនល្មើស ដើម្បីធ្វើការស៊ើបអង្កេតបន្តរកជនដែលពាក់ព័ន្ធផ្សេងទៀត និងដើម្បីការពារកុំឲ្យជនល្មើសគេចខ្លួន ឬកុំទៅបំផ្លាញភស្តុតាង ឬទៅគំរាមកំហែងជនរងគ្រោះ ឬការពារជនល្មើសបារម្ភខ្លាចជនដែលបញ្ជាសម្លាប់បំបិទមាត់ជាដើម។ ជាមួយជាគ្នានេះដែរ បើយើងក្រឡេកទៅមើលទិដ្ឋភាពច្បាប់វិញ យើងពិនិត្យឃើញថា ការឃាត់ខ្លួននៅក្នុងការស៊ើបអង្កេតក្នុងករណីបទល្មើសជាក់ស្តែងមានបញ្ញាត្តិក្នុងក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ត្រង់មាត្រា៩៦ ដល់ មាត្រា១០២។[4] ដូចនេះ យើងអាចចោទជាសំនួរសួរថា តើការឃាត់ខ្លួនមានគោលបំណងអ្វីខ្លះ? តើត្រូវធ្វើដូចម្តេចដើម្បីធ្វើការឃាត់ខ្លួនជនល្មើសឲ្យមានភាពត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ ឬតាមនីតិវិធី និងលក្ខខណ្ឌ? ដើម្បីឲ្យកាន់តែច្បាស់យើងនិងធ្វើការបកស្រាយតាមចំណុចនីមួយៗដូចខាងក្រោម៖

១.១ គោលបំណងនៃការឃាត់ខ្លួន

ការឃាត់ខ្លួនជនសង្ស័យណាម្នាក់ ដែលល្មើសច្បាប់ គឺដើម្បីជៀសវាងការរត់គេចខ្លួនរបស់ជនសង្ស័យ និងធានាសុវត្ថិភាពសង្គម ក្នុងអំឡុងពេលដែលនគរបាលយុត្តិធម៌បន្តការស៊ើបអង្កេត និងរៀបចំសំណុំរឿងបញ្ជូនទៅតុលាការ។ ដើម្បីធ្វើការកាត់សេចក្តី៖ ជាគោលការណ៍ត្រូវតែមានសេរីភាព ប៉ុន្តែដើម្បីក្នុងលក្ខខណ្ឌពិសេសដើម្បីការពារមិនឲ្យមានបទល្មើស ឬហិង្សាតទៅទៀតការឃាត់ខ្លួនអាចធ្វើទៅបាន។ គោលបំណងសំខាន់មួយទៀតគឺដើម្បីការពារសុវត្ថិភាពសាក្សី៖ ដើម្បីជៀសមិនឲ្យជនល្មើសមានឱកាសគំរាមកំហែងសាក្សី ទើបឃាត់ខ្លួន។[5]

១.២ នីតិវិធីនៃការឃាត់ខ្លួន

ក្នុងដំណាក់កាលស៊ើបអង្កេតរបស់មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌត្រូវបានគេឃើញថាមានការបែងចែកការស៊ើបអង្កេតយ៉ាងច្បាស់លាស់ថាមាន២(ពីរ)គឺ (១) ការស៊ើបអង្កេតបទល្មើសជាក់ស្តែង និង (២) ការស៊ើបអង្កេតបឋម ឬបទល្មើសមិនជាក់ស្តែង។ អំណាចទាំងឡាយដែលឲ្យមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ខុសគ្នាទៅតាមពេលដែលមន្ត្រីនោះបម្រើក្នុងក្របខណ្ឌនៃការស៊ើបអង្កេតបទល្មើសជាក់ស្តែង និងការស៊ើបអង្កេតបឋម ឬ បទល្មើសមិនជាក់ស្តែង។[6] តាមអត្ថន័យនេះដែរ យើងអាចទាញបានថា របៀបនៃការឃាត់ខ្លួនចំពោះការស៊ើបអង្កេតទាំងពីរនេះ វាមានលក្ខណៈខុសគ្នាបន្តិចតួច។ ប៉ុន្តែលក្ខខណ្ឌ នៃការឃាត់ខ្លួននៃបទល្មើសជាក់ស្តែង និងបទល្មើសមិនជាក់ស្តែងវាមានលក្ខណៈដូចគ្នា។ ដូចនេះយើងខ្ញុំនឹងលើកយកចំណុចនីមួយៗមកពិភាក្សា ដើម្បីឲ្យយល់កាន់តែច្បាស់ដូចតទៅ៖

[3] មាត្រា១១៤ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ឆ្នាំ២០០៧។
[4] មាត្រា៩៦-១០២ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ឆ្នាំ២០០៧។
[5] ជីវិតា,ការផ្សាយរបស់វិទ្យុអាស៊ីសេរី តើនគរបាលយុត្តិធម៌អាចឃាត់ខ្លួនជនសង្ស័យនៅក្នុងប៉ុស្តិ៍រយៈពេលប៉ុន្មាន?, ២០១៥។
[6] មាត្រា៨៤ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ឆ្នាំ២០០៧។

១.២.១ ករណីបទល្មើសជាក់ស្តែង

ក្នុងករណីបទល្មើសជាក់ស្តែង នីតិវិធីនៃការឃាត់ខ្លួនរបស់មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ អាចធ្វើការឆែកឆេរបានតែត្រូវទទួលការអនុញ្ញាតជាបឋមពីព្រះរាជអាជ្ញា ទោះបីការអនុញ្ញាតនោះដោយផ្ទាល់មាត់ក៏ដោយ។ ការឆែកឆេរត្រូវធ្វើនៅចំពោះមុខអ្នកកាន់កាប់ទីកន្លែង ឬបើគ្មានអ្នកណាកាន់កាប់ទីកន្លែងទេ ត្រូវធ្វើនៅចំពោះមុខសាក្សីពីរនាក់។ សាក្សីត្រូវចាត់តាំងដោយមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ សាក្សីមិនអាចជានគរបាល ឬក៏កងរាជអាវុធហត្ថ ដែលជាកម្លាំងរួមប្រតិបត្តិការក្នុងការឆែកឆេរនោះបានឡើយ។[7]

មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌មិនអាចឆែកឆេរនៅមុនពីម៉ោង ៦ ព្រឹក និងក្រោយម៉ោង ១៨ ល្ងាច លើកលែងតែបទល្មើសជាក់ស្តែងមានចែងក្នុងមាត្រា៨៦ និងមាត្រា៨៨ និងក្នុងករណីផ្សេងទៀត ដែលមានចែងក្នុងមាត្រា៩១ ដូចជា៖

- ក្នុងករណីមានសម្រែកស្រែកឲ្យគេជួយក្នុងកន្លែង
- ក្នុងករណីឆែកឆេរនៅទីកន្លែងក្នុងពេលម៉ោង ដែលបើកចំហរដល់សាធារណៈជន
- ក្នុងករណីឆែកឆេរនៅគ្រប់ទីកន្លែង ដែលផលិត រក្សាទុក ជួញដូរ ចែកចាយ ប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀន។

រាល់ប្រតិបត្តិការឆែកឆេរ មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ ត្រូវធ្វើកំណត់ហេតុស្តីពីការឆែកឆេរដែលក្នុងនោះមាន៖

- អនុញ្ញាតរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា ដោយប្រាប់ថ្ងៃ និងម៉ោង នៃការអនុញ្ញាតនោះ
- អត្តសញ្ញាណរបស់អ្នកកាន់កាប់ទីកន្លែង ឬរបស់សាក្សីនីមួយៗ។

មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌មិនអាចធ្វើការឆែកឆេរ នៅក្នុងការិយាល័យមេធាវីបានទេ។ មានតែព្រះរាជអាជ្ញា ឬចៅក្រមស៊ើបសួរតែប៉ុណ្ណោះ ដែលអាចធ្វើការឆែកឆេរនេះបាន នៅចំពោះមុខប្រធានគណៈមេធាវី ឬប្រតិភូរបស់ប្រធានគណៈមេធាវី ឬមេធាវីសាមុី។ ការឆែកឆេរនៅក្នុងអគារសារព័ត៌មាន សហគ្រាស នៃសារព័ត៌មានសរសេរ ឬសហគ្រាសសារព័ត៌មានសោតទស្សន៍របស់មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌បានតែ ចំពោះមុខព្រះរាជអាជ្ញា ឬចៅក្រមស៊ើបសួរម្នាក់។[8]

ក. និយមន័យបទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិមជាក់ស្តែង

ក្នុងក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌបានកំណត់នូវមូលដ្ឋានពីរ ជាចំណុចទុកសម្រាប់ធ្វើការពិនិត្យ និង កំណត់អំពីស្ថានភាព ដែលមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌អាចប្រើប្រាស់បានក្នុងស្ថានភាពនៃការស៊ើបអង្កេតជាក់ស្តែងបាន រួមមាន៖

- **មូលដ្ឋានទី១៖** គឺត្រង់មាត្រា៨៦ បានកំណត់អំពីនិយមន័យ បទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិមជាក់ស្តែង។ តាមរយៈមាត្រានេះបានចែងកំណត់ បទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិមជាក់ស្តែង តាមរយៈសកម្មភាពដូចខាងក្រោមនេះ៖

---

[7] មាត្រា៩១ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ឆ្នាំ២០០៧។

[8] យោងតាមឯកសារដំណាក់កាលក្នុងរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌសម្រាប់មន្ត្រីអនុវត្តច្បាប់នៅកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៩ https://www.facebook.com/lawkhlirbrary/posts/897383250679822/

- បទល្មើសដែលកំពុងប្រព្រឹត្ត

- បទល្មើសដែលទើបប្រព្រឹត្តរួចភ្លាម ហើយបានបញ្ជាក់បន្ថែមនៅក្នុងកថាខណ្ឌបន្ទាប់ថាត្រូវចាត់ទុកថាជាបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិមជាក់ស្តែងដែរ កាលណានៅ ក្រោយពេលមានបទល្មើសរួចបន្តិចមកៈ

- ជនដែលគេសង្ស័យ ត្រូវបានសាធារណជនស្រែកដេញប្រជាប់ ចាប់ប្រភីង

- បុគ្គលដែលត្រូវគេរកឃើញមានវត្ថុ ឬ មានស្លាកស្នាម ឬ តម្រុយ ច្បាស់លាស់ ហើយស៊ីសង្វាក់ផ្សេងទៀត ដែលនាំឱ្យគេសន្និដ្ឋាន បានថា បុគ្គលនោះបានប្រព្រឹត្ត ឬបានចូលរួមប្រព្រឹត្តបទល្មើស។ ដោយផ្អែកទៅលើស្ថានភាព ក៏ដូចជាស្ថានភាពដែលបានរៀបរាប់ក្នុងមាត្រា៨៦នេះ ជាស្ថានភាពនៃបទល្មើសជាក់ស្តែង។ នៅក្នុងករណីបទល្មើសណាមួយប្រព្រឹត្តនៅក្នុងស្ថានភាពណាមួយនៃស្ថានភាព ដែលចែងក្នុងមាត្រា៨៦ នេះត្រូវចាត់ទុកថាជាបទល្មើសជាក់ស្តែង ដែលផ្តល់អំណាចឲ្យមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌អាចបើកការស៊ើបអង្កេតជាក់ស្តែងបានហើយ។

- **មូលដ្ឋានទី២**៖ ត្រង់មាត្រា៨៨ បានកំណត់អំពី (ការចាត់ទុកដូចជាបទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិមជាក់ស្តែង) នៅត្រង់មាត្រានេះ បានចែងបញ្ជាក់ថា ត្រូវចាត់ទុកដូចជាបទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិមជាក់ស្តែង ផងដែរ ទោះបីជាស្ថិតនៅក្រៅពីករណីដែលមានចែងក្នុងមាត្រា៨៦ ខាងលើនេះក៏ដោយ គ្រប់បទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិមទាំងឡាយណា ដែលត្រូវបានប្រព្រឹត្តិនៅក្នុងទីកន្លែងដែលអ្នកកាន់កាប់នៅទីនោះ សុំឲ្យព្រះរាជអជ្ញា ឬ មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ចូលមកពិនិត្យ ឬ ភ្នាក់ងារនគរបាលយុត្តិធម៌ ក្នុងករណីគ្មានមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌នៅទីនោះ។ ក្នុងករណីចុងក្រោយនេះ ភ្នាក់ងារនគរបាលយុត្តិធម៌ ត្រូវរាយការណ៍ជូនមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌។ ក្រោយពីបានសិក្សា អំពីនិយមន័យនៃបទល្មើសជាក់ស្តែងរួចហើយ ជាកិច្ចបន្ទាប់យើងនឹងធ្វើការសិក្សាទៅលើនីតិវិធីនៃការឃាត់ខ្លួនរបស់នគបាលយុត្តិធម៌ នៃការស៊ើបអង្កេតបទល្មើសជាក់ស្តែងជាបន្តទៀត។[9] ក្នុងករណីបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិមជាក់ស្តែងត្រូវរាយការណ៍ភ្លាមទៅព្រះរាជអាជ្ញា និងចុះទៅកាន់កន្លែងកើតហេតុដើម្បីធ្វើការពិនិត្យបទល្មើស។ នគរបាលយុត្តិធម៌ធានារ៉ាប់រងរក្សាតម្រុយនៃភស្តុតាងទាំងឡាយ ដែលអាច បាត់បង់ មាត្រា៨៩ មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌អាចចាប់យកវត្ថុតាង ។ដើម្បីប្រមូលភស្តុតាង មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌អាចហៅ និងនាំមកកាន់អង្គភាពរបស់ខ្លួននូវបុគ្គលគ្រប់រូប ដែលសង្ស័យថាបានចូលរួមក្នុងបទល្មើស។ មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ធ្វើការស្តាប់ចម្លើយជន នីមួយៗត្រូវធ្វើកំណត់ហេតុ ដែលត្រូវចុះហត្ថលេខា ឬផ្តិតស្នាមមេដៃ ដោយបុគ្គលដែលបានឆ្លើយ។ ក្នុងករណីចាំបាច់មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌អាចរកអ្នកបកប្រែភាសា ដែលស្បថថានិយាយការពិត ។[10]

---

[9] មាត្រា៨៦,៨៨ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ឆ្នាំ២០០៧។

[10] យោងតាមប្រសាសន៍ ឯកឧត្តម កើត រិទ្ធ អនុរដ្ឋលេខាធិការដ្ឋាន នៃក្រសួងយុត្តិធម៌ ក្នុងកម្មវិធីផ្សព្វផ្សាយច្បាប់ស្តីពីក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ២០០៧ ។

+ មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌អាចកោះហៅ និងស្តាប់ចម្លើយបុគ្គលគ្រប់រូប ដែលអាចផ្តល់ព័ត៌មានស្តីពីរឿងហេតុ ករណីរឹងទទឹងមិនចូលខ្លួន មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ត្រូវជូនដំណឹងដល់ព្រះរាជអាជ្ញាដែលអាចចេញបញ្ជាឲ្យចូលខ្លួន ហើយមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌អាចប្រើកម្លាំងសាធារណៈបង្ខំឲ្យជននោះចូលខ្លួន។

+ មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ អាចពឹងដល់បុគ្គលគ្រប់រូប ដែលមានមុខជំនាញដើម្បីធ្វើការពិនិត្យបច្ចេកទេស ឬវិទ្យាសាស្ត្រដែលមិនអាចបង្អង់បាន។[11]

ចំពោះថេរវេលានៃការស៊ើបអង្កេតបទល្មើសជាក់ស្តែង មិនអាចលើសពី ៧ថ្ងៃ គិតពីថ្ងៃប្រព្រឹត្តបទល្មើស។ កិច្ចស៊ើបអង្កេតត្រូវប្រព្រឹត្តទៅជាប់ជានិច្ចនៅក្នុងថេរវេលានេះ។ ប្រសិនបើការស៊ើបអង្កេតមិនបានបញ្ចប់ក្នុងរយៈពេល ៧ថ្ងៃនោះទេ មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ ត្រូវស្នើសុំយោបល់ទៅព្រះរាជអាជ្ញា។ ការស៊ើបអង្កេតត្រូវធ្វើឡើងបន្តបន្ទាប់ក្នុងរយៈពេល ៧ថ្ងៃ(ប្រាំពីរ)ថ្ងៃ បើពុំនោះទេនាំឲ្យមានមោឃភាពនៃនីតិវិធី។

ក្រោយបញ្ចប់ការស៊ើបអង្កេតមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ ត្រូវបញ្ជូនកំណត់ហេតុ និងវត្ថុតាងទាំងអស់ទៅព្រះរាជអាជ្ញា។ កាលណាបុគ្គលណាមួយត្រូវបញ្ជូនទៅព្រះរាជអាជ្ញានោះ ការបញ្ជូនកំណត់ហេតុ និងវត្ថុតាងត្រូវធ្វើជាមួយការបញ្ជូនខ្លួនបុគ្គលនោះដែរ ។[12]

ខ.ការឃាត់ខ្លួន

ការឃាត់ខ្លួនប្រសិនការប្រព្រឹត្តបទល្មើសនោះ ជាការប្រព្រឹត្តជាក់ស្តែង មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌អាចធ្វើការឃាត់ខ្លួនជនល្មើសដោយមិនចាំបាច់ស្នើសុំដីកាពីព្រះរាជអាជ្ញានោះឡើយ គឺត្រូវធ្វើការចាប់ខ្លួនជនល្មើស ឬជនសង្ស័យនោះនៅហ្នឹងកន្លែងជាក់ស្តែងកើតហេតុតែម្តង។ បន្ទាប់ពីមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ចាប់ខ្លួនជនល្មើសហើយត្រូវបញ្ជូនទៅកាន់ស្ថានីយនគរបាលយុត្តិធម៌ពាក់ព័ន្ធ ក្នុងគោលបំណងដើម្បីធ្វើការសាកសួរ និងរៀបចំកសាងសំណុំរឿងដើម្បីបញ្ជូនទៅកាន់តុលាការ ដើម្បីធ្វើការសាកសួរនិងសម្រេចតាមច្បាប់។ នៅពេលដែលមានតម្រុយអំពីបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌច្បាស់លាស់ ឬត្រូវអនុវត្តវិធានការបង្ខំណាមួយ មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ត្រូវរាយការណ៍ជូនព្រះរាជអាជ្ញាជាមុនមានន័យថា ប្រសិនបើក្រោយពីការស៊ើបអង្កេតពិនិត្យឃើញច្បាស់ថាពិតជាមានបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌច្បាស់លាស់ ហើយក៏មានមូលហេតុចាំបាច់តម្រូវឲ្យមានការឃាត់ខ្លួនខានមិនបានមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ អាចស្នើសុំឃាត់ខ្លួនជនសង្ស័យទៅព្រះរាជអាជ្ញា។

ការស្នើសុំឃាត់ខ្លួនពីព្រះរាជអាជ្ញាទាំងពីរករណីនេះ គឺជាការផ្តើមគំនិតរបស់មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ ដូច្នេះមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ ត្រូវភ្ជាប់ទៅជាមួយនូវវត្ថុតាងដែលត្រូវឲ្យមានការឃាត់ខ្លួនជាចាំបាច់នោះ ក្នុងការទទួលខុសត្រូវលើសំណើខ្លួន ហើយលុះត្រាតែមានការយល់ព្រមជាលាយលក្ខណ៍អក្សរពីព្រះរាជអជ្ញា ទើបអាច

[11] មាត្រា៨៩,៩២,៩៣,៩៤,៩៥ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា នស/រកម/០៨០៧/០២៤,ឆ្នាំ២០០៧។

[12] មាត្រា១០៦,១០៧ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ឆ្នាំ២០០៧។

ធ្វើការឃាត់ខ្លួនបាន។ ប្រសិនបើជាបទល្មើសមជ្ឈិមគេត្រូវឃាត់ខ្លួនរយៈពេល ៤៨ ម៉ោងតែបើបទឧក្រិដ្ឋត្រូវឃាត់ខ្លួនយ៉ាងយូរ ៧២ ម៉ោង។

១.២.២ ករណីបទល្មើសមិនជាក់ស្តែង

ក្នុងករណីបទល្មើសមិនជាក់ស្តែង មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌អាចចុះឆែកឆេរបានដោយៈ

- អាចសុំម្ចាស់ទីកន្លែងចូលឆែកឆេរ និងចាប់យកវត្ថុតាងមកពិនិត្យបានដោយពុំទាន់ចាំសុំយោបល់ពីព្រះរាជអាជ្ញា ប្រសិនបើម្ចាស់ទីកន្លែងនោះយល់ព្រមអនុញ្ញាតឲ្យ ប៉ុន្តែការអនុញ្ញាតត្រូវតែមានជាលាយលក្ខណ៍អក្សរដោយស្មោះត្រង់ គ្មានការគាបសង្កត់ណាមួយជាដាច់ខាត។
- ប្រសិនបើអ្នកកាន់កាប់ទីកន្លែងវត្តមាន ឬបដិសេធការឆែកឆេរ មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ត្រូវរាយការណ៍ទៅព្រះរាជអាជ្ញារួច ព្រះរាជអាជ្ញាសុំទៅប្រធានសាលាដំបូង ហើយលុះត្រាតែប្រធានសាលាដំបូងចេញដីកាឲ្យឆែកឆេរតាមការសុំរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា ទើបព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវដឹកនាំឆែកឆេរផ្ទាល់បាន។
- ក្នុងការឆែកឆេរត្រូវធ្វើនៅចំពោះមុខអ្នកកាន់កាប់ទីកន្លែង ឬបើគ្មានអ្នកកាន់កាប់ទេ ត្រូវធ្វើនៅចំពោះមុខសាក្សី ២ នាក់ ហើយសាក្សីអាចត្រូវចាត់តាំងដោយព្រះរាជអាជ្ញា ក្រៅពីនគរបាល ឬកងរាជអាវុធហត្ថ ដែលជាកងកម្លាំងរួម។ ការឆែកឆេរមិនអាចផ្តើមមុនម៉ោង ៦ព្រឹក និងក្រោយម៉ោង ៦ល្ងាចឡើយ ប៉ុន្តែបើកិច្ចការបន្ត គឺអាចបន្តបានតាមពេលសមរម្យ។ ការឆែកឆេរត្រូវតែធ្វើកំណត់ហេតុ និងអនុវត្តតាមខ្លឹមសារមាត្រា៩១ ជាដាច់ខាត។
- កាលណាការស៊ើបអង្កេតមិនជាក់ស្តែងនោះ ទាក់ទងនឹងបទល្មើសឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិម មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌អាចធ្វើការឆែកឆេរ និងចាប់យកវត្ថុតាង តែត្រូវទទួលការយល់ព្រមច្បាស់លាស់ និងពិតប្រាកដពីអ្នកកាន់កាប់ទីកន្លែង។ ការយល់ព្រមនេះ ត្រូវធ្វើជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ សរសេរដោយផ្ទាល់ដៃរបស់អ្នកកាន់កាប់ទីកន្លែង។ ក្នុងករណីដែលអ្នកកាន់កាប់ទីកន្លែងអវត្តមាន ឬបដិសេធការឆែកឆេរ ប្រធានសាលាដំបូងដែលមានសមត្ថកិច្ចដែនដី អាចចេញដីកាអនុញ្ញាតឲ្យឆែកឆេរ តាមការសុំរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា ដោយផ្ទាល់និងគោរពតាមនីតិវិធី ដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ១១៣ នេះ។

ក. និយមន័យបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈឹមមិនជាក់ស្តែង

បទឧក្រិដ្ឋ ឬបទល្មើសមជ្ឈឹមមិនជាក់ស្តែង គឺសំដៅលើករណីនៃការស៊ើបអង្កេតបឋម ឬ ការអង្កេតនៅក្នុងករណីមិនជាក់ស្តែង ដែលមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ត្រូវអនុវត្តទៅតាមគោលការណ៍ ដែលបានបញ្ញត្តិនៅក្នុងក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌចាប់ពីមាត្រា១១១ ដល់មាត្រា១១៨។[13]

បទល្មើសទាំងអស់ អាចជាកម្មវត្ថុនៃនីតិវិធីទាក់ទងនឹងរបៀបស៊ើបអង្កេតបឋម លើកលែងតែករណីដែលបទល្មើសទាំងនោះ តម្រូវឲ្យមានការបើកការស៊ើបអង្កេតពីតុលាការ ដឹកនាំដោយចៅក្រមស៊ើបសួរ។

[13] មាត្រា១១១-១១៨ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ឆ្នាំ២០០៧។

ការស៊ើបអង្កេតបឋម គឺជានីតិវិធីមួយដែលមានទម្រង់សមញ្ញ ប៉ុន្តែផ្តល់ឲ្យអ្នកស៊ើបអង្កេតនូវអំណាចមួយដែលមានកម្រិត។ បើគ្មានការស៊ើបអង្កេតបឋមទេនោះ លទ្ធភាពនៃការស៊ើបអង្កេតទំនងជាមានកម្រិតពីព្រោះថា មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ ដែលបានដឹងពីរឿងហេតុមួយ ដែលមិនមែនជាបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិមជាក់ស្តែងត្រូវតែជូនដំណឹងទៅព្រះរាជអាជ្ញាភ្លាម។ ព្រះរាជអាជ្ញាទាមទារឲ្យបើកការស៊ើបអង្កេតមួយ ដែលនាំទៅដល់ការចេញដីកាចាត់ឲ្យស៊ើបសួរជំនួស ឬចេញដីកាតំកល់សំណុំរឿងទុកមិនចាត់ការ អាស្រ័យតាមភាពធ្ងន់ធ្ងរនៃបទល្មើស។

ក្នុងករណីបទល្មើសមិនជាក់ស្តែង កាលណាបានដឹងពីអំពើ ដែលអាចជាបទល្មើសឧក្រិដ្ឋ ឬបទល្មើសមជ្ឈិម ឬបទលហុ មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ អាចធ្វើការស៊ើបអង្កេតបឋមដោយឯកឯង ឬតាមការស្នើសុំរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា។[14]

<u>កំណត់សម្គាល់៖</u> នគរបាលយុត្តិធម៌ អាចសម្រេចស៊ើបអង្កេតតាមទម្រង់នៃការស៊ើបអង្កេតបឋមជានិច្ច ទោះបីជាលក្ខខណ្ឌអនុវត្តនីតិវិធីស៊ើបអង្កេតបទល្មើសជាក់ស្តែង ត្រូវបានបំពេញក៏ដោយ។ ប៉ុន្តែការសម្រេចនេះ មានឥទ្ធិពលដកហូតពីនគរបាលនូវអំណាច ដែលអនុវត្តក្នុងការស៊ើបអង្កេតជាក់ស្តែង (ការបង្ខំ)។ ប្រការនេះ អាចរារាំងនគរបាលមិនឲ្យធ្វើសកម្មភាពប្រកបដោយប្រសិទ្ធិភាពអតិបរមា។

ការស៊ើបអង្កេតបឋមនេះ ត្រូវគោរពតាមវិធានដែលមានចែងក្នុងបទប្បញ្ញត្តិនៃមាត្រា៩០ (កំណត់ហេតុលើការស្រាវជ្រាវនិងការពិនិត្យ) មាត្រា៩៥ (ការត្រួតពិនិត្យខាងផ្នែកបច្ចេកទេស ឬវិទ្យាសាស្ត្រ) មាត្រា១០៥ (ការហាមឃាត់មិនឲ្យស្តាប់ដោយឯកឯងជាអាទិ៍) មាត្រា១០៧ (ការបញ្ជូនកំណត់ហេតុទៅព្រះរាជអាជ្ញា) មាត្រា១០៨ (និទ្ទេសដែលត្រូវចុះនៅក្នុងកំណត់ហេតុ)។[15] អំណាចក្នុងការអង្កេតករណីបទល្មើសជាក់ស្តែងគឺ ធំជាងនៅក្នុងការស៊ើបអង្កេតករណីបទល្មើសមិនជាក់ស្តែង។ អំណាចនៅក្នុងករណីស៊ើបអង្កេតបឋមនេះ ទៅលើករណីបទល្មើសមិនជាក់ស្តែងគឺខុសពីអំណាចក្នុងការស៊ើបអង្កេតករណីបទល្មើសជាក់ស្តែង។

ខ.ការឃាត់ខ្លួន

ក្នុងករណីស៊ើបអង្កេតបឋមចំពោះ ករណីបទល្មើសមិនជាក់ស្តែង មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌អាចហៅជនសង្ស័យមកសាកសួរ តាមសម្រួលក្រោយពីបានសាកសួររួចហើយ បើឃើញថាពុំមានបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ ឬពុំមានពិរុទ្ធធ្ងន់ធ្ងរទេ មន្ត្រីនគរបាល យុត្តិធម៌មិនចាំបាច់ឃាត់ខ្លួនទេ មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌អាចអនុញ្ញាតអោយជននោះត្រឡប់ទៅផ្ទះវិញ ហើយបញ្ជូនតែសំណុំរឿងទៅព្រះរាជអាជ្ញាជាក្រោយក៏បាន។ ផ្ទុយទៅវិញប្រសិនជា

[14] មាត្រា១១១ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ឆ្នាំ២០០៧។

[15] មាត្រា៩០,៩៥,១០៥,១០៧,១០៨ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ឆ្នាំ២០០៧។

មានការសង្ស័យទាក់ទងទៅនឹងបទឧក្រិដ្ឋ មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ អាចឃាត់ខ្លួនជននោះទុករួចរៀបចុះសំណុំរឿង និងបញ្ជូនជនសង្ស័យនោះទៅតុលាការបាន។

ចំពោះការស៊ើបអង្កេតដែលទទួលបញ្ជាពីព្រះរាជអាជ្ញា ក្រោយពីស៊ើបអង្កេតពិនិត្យឃើញថា៖ ពុំមានបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ ឬពុំមានពិរុទ្ធធ្ងន់ធ្ងរដែលចាំបាច់ត្រូវឃាត់ខ្លួនទេ មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ត្រូវសុំការសម្រេចឃាត់ខ្លួន ឬមិនឃាត់ខ្លួន ពីព្រះរាជអាជ្ញា។ ក្នុងករណីនេះប្រសិនបើព្រះរាជអាជ្ញាទទូចឱ្យឃាត់ខ្លួន និងបញ្ជាឲ្យឃាត់ខ្លួន មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌គ្រាន់តែសរសេរបញ្ជាក់ក្នុងរបាយការណ៍ថា៖ ការឃាត់ខ្លួននេះធ្វើតាមបញ្ជារបស់ព្រះរាជអាជ្ញាជាការស្រេចដើម្បីរួចផុតពីការទទួលខុសត្រូវរបស់ខ្លួន។[16]

១.៣ លក្ខខណ្ឌ និងរយៈពេលនៃការឃាត់ខ្លួន

យើងពិនិត្យឃើញថា ការឃាត់ខ្លួនជនល្មើសក្នុងករណីបទល្មើសជាក់ស្តែង ហើយនឹងការឃាត់ខ្លួនជនសង្ស័យក្នុងករណីបទល្មើសមិនជាក់ស្តែង លក្ខខណ្ឌនិងរយៈពេលនៃការឃាត់ខ្លួន វាមានលក្ខណៈដូចគ្នាដោយសារបើយើងពិនិត្យក្នុងក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌត្រង់មាត្រា១១៦ បានបញ្ញត្តិថា កាលណាការស៊ើបអង្កេតបឋមដែលទាក់ទងនឹងបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិមនោះ បញ្ញត្តិនៃជំពូកទី៣ ស្តីពីការឃាត់ខ្លួន និងជំពូកទី៤ ស្តីពីការបញ្ជូនខ្លួននៃមាតិកាទី២ ស្តីពីការស៊ើបអង្កេតករណីជាក់ស្តែងក្នុងគន្លីនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នា។ ដូចនេះយើងខ្ញុំនឹងធ្វើការបកស្រាយទៅលើលក្ខខណ្ឌ និងរយៈពេលនៃការឃាត់ខ្លួនបទល្មើសទាំងពីរនេះ ដូចតទៅ៖

១.៣.១ លក្ខខណ្ឌដែលត្រូវគោរពដើម្បីធ្វើការឃាត់ខ្លួន

យោងតាមមាត្រា៩៦ នៃក្រមនេះបានចែងថា ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងតម្រូវការចាំបាច់នៃការស៊ើបអង្កេតមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌អាចឃាត់ខ្លួនបុគ្គលដែលសង្ស័យថាបានចូលរួមក្នុងបទល្មើស។ មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ក៏អាចឃាត់ខ្លួនជនសង្ស័យ ដែលអាចផ្តល់ព័ត៌មានអំពីរឿងហេតុបាន ដែលប្រសិនបើលក្ខខណ្ឌខាងក្រោមនេះ៖

- បុគ្គលដែលអាចផ្តល់ព័ត៌មានប្រកែកមិនព្រមផ្តល់ពត៌មាន
- មានការយល់ព្រមជាលាយលក្ខណ៍អក្សរឱ្យធ្វើការឃាត់ខ្លួនពីព្រះរាជអាជ្ញា។[17]

ការឃាត់ខ្លួនក្នុងករណីស៊ើបអង្កេតបឋម ក៏ដូចក្នុងករណីជាក់ស្តែង នៅពេលដែលមានតម្រុយពីអំពើបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌច្បាស់លាស់ ឬត្រូវអនុវត្តវិធានការបង្ខំណាមួយ មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ត្រូវរាយការណ៍ជូនព្រះរាជអាជ្ញាជាមុនមានន័យថា៖ ប្រសិនបើក្រោយពីការស៊ើបអង្កេត ពិនិត្យឃើញច្បាស់ថា ពិតជាមានល្មើសព្រហ្មទណ្ឌច្បាស់លាស់ ហើយមានមូលហេតុចាំបាច់តម្រូវឲ្យឃាត់ខ្លួនខានមិនបាន មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ អាចស្នើ

[16] ក្រសួងយុត្តធម៌, *ដំណាក់កាលក្នុងរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌសម្រាប់មន្ត្រីអនុវត្តច្បាប់នៅកម្ពុជា* (ភ្នំពេញ៖ នាយកដ្ឋានស្រាវជ្រាវផ្សព្វផ្សាយ និងបណ្តុះបណ្តាលច្បាប់ក្នុងវិស័យព្រហ្មទណ្ឌ នៃក្រសួងយុត្តធម៌, ២០១៩), ២៩។

[17] មាត្រា៩៦ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ឆ្នាំ២០០៧។

សុំឃាត់ខ្លួនជនសង្ស័យទៅព្រះរាជអាជ្ញា។ ការស្នើសុំឃាត់ខ្លួនព្រះរាជអាជ្ញាទាំងពីរយ៉ាងនេះ គឺជាការផ្តើមគំនិតរបស់មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ ដូច្នេះមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ ត្រូវតែភ្ជាប់ទៅជាមួយនូវវត្ថុតាង ដែលតម្រូវឲ្យមានការឃាត់ខ្លួនជាចាំបាច់នោះក្នុងការទទួលខុសត្រូវលើសំណើខ្លួនហើយលុះត្រាតែមានការយល់ព្រមជាលាយលក្ខណ៍អក្សរពីព្រះរាជអាជ្ញា ទើបអាចធ្វើការឃាត់ខ្លួនបាន។

ក្នុងករណីស៊ើបអង្កេតបឋម ដែលមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌បានហៅមកសាកសួរតាមសម្រួល ហើយក្រោយពីការសាកសួររួចឃើញថា៖ ពុំមានបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ ឬពុំមានពិរុទ្ធធ្ងន់ធ្ងរ ដែលមិនចាំបាច់ឃាត់ខ្លួនមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ អាចអនុញ្ញាតឲ្យជននោះ អាចត្រលប់ទៅវិញហើយបញ្ជូនតែសំណុំរឿងមកព្រះរាជអាជ្ញាក្រោយក៏បាន។

ក្នុងការស៊ើបអង្កេត ដែលទទួលបញ្ជាពីព្រះរាជអាជ្ញា ហើយក្រោយពីការស៊ើបអង្កេតពិនិត្យឃើញថា៖ ពុំមានបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ ឬពុំមានពិរុទ្ធធ្ងន់ធ្ងរ ដែលមិនចាំបាច់ឃាត់ខ្លួនទេ មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ត្រូវសុំការសម្រេចឃាត់ខ្លួន និងបញ្ជាឲ្យឃាត់ខ្លួនមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ គ្រាន់តែសរសេរបញ្ជាក់ក្នុងរបាយការណ៍ថា៖ ការឃាត់ខ្លួននោះ តាមបញ្ជារបស់ព្រះរាជអាជ្ញាជាការស្រេច ដើម្បីផុតពីការទទួលខុសត្រូវ។[18]

១.៣.២ រយៈពេលនៃការឃាត់ខ្លួន

ទាក់ទងនឹងរយៈពេលនៃការឃាត់ខ្លួន គឺមានថេរវេលាតែ២៤ ម៉ោងប៉ុណ្ណោះ ព្រោះនេះជាពេលវេលាមួយដែលច្បាប់អនុញ្ញាត តែចំពោះបទឧក្រិដ្ឋ ហើយមើលឃើញថាបុគ្គលដែលបានឃាត់ខ្លួននោះមានតម្រុយច្រើនបង្ហាញថា បុគ្គលនេះអាចពាក់ព័ន្ធនឹងបទឧក្រិដ្ឋ។ រយៈពេលនេះអាចសុំពន្យាពេលបាន ២៤ម៉ោងទៀត។ ហើយការពន្យាពេលមិនអាចលើសពី ២៤ម៉ោង បានទេ និងត្រូវសុំការអនុញ្ញាតពីព្រះរាជអាជ្ញាថែមទៀតផង។ នៅពេលដែលមានការសុំការអនុញ្ញាតនេះ ព្រះរាជអាជ្ញាគាត់និងផ្ទៀងផ្ទាត់មើលថា តើការសុំពន្យាពេលរបស់មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌មានមូលហេតុសមហេតុផលដែរ ឬ ទេ? ដែលន័យបច្ចេកទេសក្នុងច្បាប់យើងនេះគេហៅមូលកភាព មានន័យថាភាពសមហេតុ សមផល។ នេះជាចំណុចសំខាន់ មិនមែនចេះតែសុំពន្យាពេលចង់ទុកគេអោយនៅយូរនោះទេសំខាន់ ទាល់តែមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌មានតម្រុយបញ្ជាក់ថាបុគ្គលនោះ មានពិរុទ្ធភាពពាក់ព័ន្ធនឹងបទល្មើសដែរ ទើបគាត់អាចសុំពន្យាពេលដើម្បីយកចម្លើយបន្ថែម ឬចង់បានការស្វែងរកបន្ថែមឬចង់បានការស្វែងរកភស្តុតាងផ្សេងៗទៀតរបស់ខ្លួន។ ហើយចំពោះការឃាត់ខ្លួននេះ មានលក្ខណៈខុសៗគ្នា ចំពោះបុគ្គលដែលបានឃាត់ខ្លួន។ បើមនុស្សពេញវ័យគឺចាប់ពីអាយុ១៨ឆ្នាំ ឡើងទៅលើការឃាត់ខ្លួនត្រូវមានរយៈពេល ៤៨ម៉ោង ហើយមានបទឧក្រិដ្ឋក្នុងករណីមានតម្រុយបញ្ជាក់ថាមានពិរុទ្ធភាពចាំបាច់មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌អាច

[18] យោងតាមឯកសារដំណាក់កាលក្នុងរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌសម្រាប់មន្ត្រីអនុវត្តច្បាប់នៅកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៩ https://www.facebook.com/lawkhlirbrary/posts/897383250679822/

សុំពន្យាពេលបាន ២៤ម៉ោង ការសុំពន្យាពេលឃាត់ខ្លួនត្រូវធ្វើឡើងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ និងមានសម្លឹងហេតុត្រូវដាក់បញ្ចូលទៅក្នុងសំណុំរឿង។ ការពន្យាពេលគឺជា វិធានការពិសេស ផ្ទុយទៅវិញចំពោះអនិតិជនមិនអាចធ្វើបែបនេះបានទេ មានន័យថាការពន្យាពេលមិនអាចត្រូវបានយល់ព្រមទេ ប្រសិនបើបុគ្គលដែលបានឃាត់ខ្លួននោះជាអនីតិជន។[19]

១.៣.៣ ករណីឃាត់ខ្លួននីតិជន

ករណីឃាត់ខ្លួននីតិជន ការឃាត់ខ្លួននេះមានរយៈពេល៤៨ ម៉ោង ត្រូវគិតចាប់ពីម៉ោងដែលសាមីខ្លួនមកដល់អង្គភាពនគរបាល ឬកងរាជអាវុធហត្ថ ។ ប៉ុន្តែបើក្នុងករណីបទឧក្រិដ្ឋ ដែលមានតម្រុយពិរុទ្ធភាពលើបុគ្គលដែលត្រូវបានឃាត់ខ្លួន មន្រ្តីនគរបាលយុត្តធម៌អាចពន្យារពេលឃាត់ខ្លួនបាន ២៤ ម៉ោងទៀត។ក្នុងករណីចាំបាច់អាចនាំឲ្យការស៊ើបអង្កេតប្រព្រឹត្តទៅបានល្អ។ ម៉្យាងវិញទៀតការសម្រេចពន្យារនេះត្រូវស្នើសុំទៅព្រះរាជអាជ្ញាជាមុនសិន ហើយមិនអាចលើសពី២៤ម៉ោងទៀតឡើយ ដោយមិនគិតពីថិរវេលាចាំបាច់ក្នុងការដឹកជញ្ជូន។

១.៣.៤ ករណីឃាត់ខ្លួនអនីតិជន

យើងបានសិក្សារួចហើយនៅក្នុងចំណុចពីមុន ដែលនិយាយពីការឃាត់ខ្លួនជាលក្ខណៈទូទៅដែលវាសំដៅយកទៅលើបុគ្គលដែលត្រូវឃាត់ខ្លួន ជានីតិជន។ ដោយឡែកនៅក្នុងចំណុចនេះយើងនឹងសិក្សាបន្ថែមទៅលើការឃាត់ខ្លួនក្នុងករណីបុគ្គលជាអនីតិជនវិញម្តង។ តើអនីតិជនអាចត្រូវបានគេឃាត់ខ្លួនដែរ ឬទេ? តើអនីតិជនអាចត្រូវគេឃាត់ខ្លួនបានក្នុងរយៈពេលប៉ុន្មាន? ហើយមានករណីពន្យារពេលបានដែរឬទេ? យើងនឹងបកស្រាយដូចតទៅៈ

ក្នុងករណីជនជាប់ឃុំជាអនីតិជន អាចធ្វើបានចំពោះតែអនីតិជននោះមានអាយុចាប់ពី១៤ឆ្នាំឡើង តែប៉ុណ្ណោះ។ ការពន្យារពេលការឃាត់ខ្លួនមិនត្រូវបានអនុញ្ញាតទេ។ ជាទូទៅ អនីតិជនមិនអាចត្រូវឃាត់ខ្លួនមានរយៈពេលយូរដូចនីតិជនទេ។ ចំពោះរយៈពេលគឺ ប្រែប្រួលទៅតាមប្រភេទនៃបទល្មើស[20]

- **បទមជ្ឈិម**
  - អនីតិជនដែលមានអាយុពី១៤ ឆ្នាំ ដល់ក្រោម ១៦ឆ្នាំ គឺមិនហួសពី២៤ ម៉ោង។
  - អនីតិជនដែលមានអាយុពី១៦ ឆ្នាំ ដល់ក្រោម ១៨ឆ្នាំ គឺមិនហួសពី៣៦ ម៉ោង។
- **បទឧក្រិដ្ឋ**
  - អនីតិជនដែលមានអាយុពី១៤ ឆ្នាំ ដល់ក្រោម ១៦ឆ្នាំ គឺមិនហួសពី៣៦ ម៉ោង។

---

[19] មាត្រា៩៦ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ឆ្នាំ២០០៧

[20] សៀវភៅ នីតិវិធីក្រមព្រហ្មទណ្ឌ លោកសាស្ត្រចារ្យ រុន ពណ្ណារិទ្ធ កែសម្រួលដោយលោកស្រី ចាំង ស៊ីណាត បោះពុម្ពឆ្នាំ ២០១៥ ត្រង់ទំព័រទី២០

- អនីតិជនដែលមានអាយុពី១៦ ឆ្នាំ ដល់ក្រោម ១៨ឆ្នាំ គឺមិនហួសពី៤៨ ម៉ោង។

ចំណុចមួយទៀត ដែលមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ត្រូវធ្វើចំពោះការឃាត់ខ្លួនអនីតិជននោះ គឺកាលណាបុគ្គលដែលត្រូវបានឃាត់ខ្លួនជាអនីតិជននគរបាលយុត្តិធម៌ត្រូវជូនព័ត៌មានតាមគ្រប់មធ្យោបាយដល់ឪពុកម្ដាយ ឬអ្នកតំណាងអាណាព្យាបាល ឬ ដល់អ្នកណាមានភារកិច្ចលើអនីតិជននោះ។[21]

យោងតាមច្បាប់កម្ពុជា និងច្បាប់សកលស្ដីពីសិទ្ធិមនុស្ស ដែលកម្ពុជាទទួលយកជាច្បាប់ជាតិ ការឃាត់ខ្លួនជនណាម្នាក់ អាចធ្វើទៅបានលុះត្រាតែចាំបាច់បំផុត ដោយអនុវត្តឲ្យស្របទៅនឹងនីតិវិធីជាធរមាន ដើម្បីជៀសវាងការចាប់ខ្លួនច្រឡំ ឬការទម្លាក់ទោសដោយចេតនាបណ្ដាលឲ្យប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិ និងសេចក្ដីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស។ ហើយការឃាត់ខ្លួន ត្រូវធ្វើឡើយតាមនីតិវិធីច្បាប់ ដែលបានបញ្ញត្តិ និងគោរពតាមថិរវេលានៃការឃាត់ខ្លួន ប្រសិនបើការឃាត់ខ្លួនពុំធ្វើតាមលក្ខខណ្ឌ ដែលបានចែងទេនោះ ការឃាត់ខ្លួន និងត្រូវទុកជាមោឃៈ។

ផ្នែកទី២៖ គោលការណ៍ទូទៅនៃការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន

យើងធ្លាប់បានសិក្សារួចមកហើយ នៅក្នុងកម្មវិធីសិក្សាថា អំណាចនៃការឃុំខ្លួន គឺជាអំណាចដែលមានសារៈសំខាន់បំផុត ដែលមាននៅក្នុងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌។ អំណាចនៃការឃុំខ្លួននេះ ដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការជួយដល់ប្រព័ន្ធតុលាការ ដើម្បីធានាឲ្យជនល្មើសមកបង្ហាញខ្លួនចំពោះមុខតុលាការ ហើយក៏បង្ការមិនឲ្យជនល្មើសមានការរំខាន ឬបង្កអ្វីមួយដែលមានផលរំខានដល់ដំណើរការនៃការស៊ើបសួរ ព្រមទាំងធានានូវការស្វែងរកភស្តុតាង ឬពិរុទ្ធភាពជាប់ទាក់ទិននឹងបទល្មើស។ អំណាចដីកាឃុំខ្លួន ត្រូវបានដកហូតសេរីភាពរបស់ជនល្មើសជាបណ្ដោះអាសន្នដូចជាការអនុវត្ត ខ្លួនត្រូវតែប្រតិបត្តិទៅតាមច្បាប់ឲ្យបានតឹងរឹង និងត្រឹមត្រូវ។ ការឃុំខ្លួនគឺជាវិធានការដ៏តឹងរឹងបំផុត ក្នុងចំណោមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ពីព្រោះថា ជនដែលត្រូវបានឃុំខ្លួន ត្រូវបានកាត់ផ្ដាច់ចេញពីសង្គមមនុស្សទូទៅក្នុងរយៈពេលកំណត់ ព្រមទាំងបាត់បង់នូវសិទ្ធិខ្លះជាប្រជាពលរដ្ឋ ដែលការពារដោយច្បាប់។

ការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន ត្រូវបានអនុវត្តសម្រាប់ជាមធ្យោបាយចុងក្រោយ ក្នុងនីតិវិធីនៃការនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ស្របទៅតាមដំណើរការស៊ើបសួរលើបទល្មើស ហើយដើម្បីការពារសណ្ដាប់ធ្នាប់សង្គម និងការពារដល់ជនរងគ្រោះមិនឲ្យអនុវត្តបទល្មើសលើសពីរយៈពេលចាំបាច់ឡើយ គឺត្រូវទទួលការទុកដាក់ ប្រកបដោយមនុស្សធម៌ និងគោរពភាពថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្សមិនអាចកាត់ផ្ដាច់បានទេ។ នីតិវិធីសម្រេចឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន គឺជានីតិវិធីមួយ ដែលត្រូវបានយកមកប្រើនៅក្នុងដំណាក់កាលចៅក្រមស៊ើបសួរដើម្បីទប់ស្កាត់ ការប្រព្រឹត្តបទល្មើស និងធានាឲ្យបាននូវវត្តមានរបស់ជនល្មើសជនជាប់ចោទ ជូនតុលាការតាមនីតិវិធីច្បាប់ដែលបានកំណត់។

[21] មាត្រា៩៦,១០០ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ឆ្នាំ២០០៧។

ការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន ជាវិធានការនិរន្តរាយរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ ហើយជាសិទ្ធិអំណាចរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ ហើយវាក៏ជាសិទ្ធិរបស់ចៅក្រមជំនុំជម្រះផងដែរ ដែលជាទូទៅគេហៅថា ការឃុំខ្លួនជាបណ្ដោះអាសន្នក្នុងដំណាក់កាលស៊ើបសួរ។ ស្ថិតក្នុងដំណាក់កាលនគរបាលយុត្តិធម៌ ហើយជាដំណាក់ដំបូងក្នុងការដំណើរការនីតិវិធីបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌទាំងបួន រួមមាន ដំណាក់កាលនគរបាលយុត្តិធម៌ ដំណាក់កាលចោទប្រកាន់ ដំណាក់កាលស៊ើបសួរ និង ដំណាក់កាលជំនុំជម្រះ។ ដំណាក់កាលនេះ មានតួនាទីដ៏សារៈសំខាន់ក្នុងការចាប់ខ្លួនជនល្មើសដើម្បីធានាអំពីវត្តមានរបស់ជនល្មើសនៅក្នុងសវនាកា។

១.១ គោលបំណងនៃការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន

ការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន គឺជាការដកហូតសិទ្ធិសេរីភាព ដោយបុគ្គលម្នាក់ ត្រូវបានជាប់ឃុំនៅក្នុងពន្ធនាគារ ឬមណ្ឌលឃុំខ្លួន ក្រោយពីពេលដែលរកឃើញថា បុគ្គលនោះបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ ហើយត្រូវបានស្ថាប័នមានសមត្ថកិច្ចសម្រេចឃុំខ្លួនជាបណ្ដោះអាសន្ន នៅពេលដែលលក្ខខណ្ឌរបស់ជននោះ ត្រូវបានបំពេញគ្រប់គ្រាន់តាមការកំណត់របស់ច្បាប់។

ការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន មានគោលបំណងដើម្បីទប់ស្កាត់ការកកើតនៃបទល្មើស ធានាសណ្ដាប់ធ្នាប់សុវត្ថិភាពសង្គម ជាពិសេសធានាថា បុគ្គលម្នាក់ដែលប្រព្រឹត្តបទល្មើសនឹងត្រូវបាននាំយកមកទទួលទោសដោយសារការប្រព្រឹត្តអំពើល្មើសរបស់ខ្លួន និងធានាការសហការរបស់ជនត្រូវចោទ។ ដើម្បីរក្សាជនត្រូវចោទឲ្យស្ថិតនៅក្រោមការចាត់ចែងរបស់តុលាការ ក្នុងក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌបាន ផ្ដល់អំណាចដល់ចៅក្រមស៊ើបសួរដើម្បីប្រើប្រាស់វិធានចំនួន ២(ពីរ) គឺ ការសម្រេចឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន និងការដាក់ស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យរបស់តុលាការ។

១.២ នីតិវិធីនៃការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន

ការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន ជានីតិមួយដែលធ្វើឡើងនៅមុនពេលជម្រះក្ដី ក្នុងពេលដែលសំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌស្ថិតនៅក្នុងដំណាក់កាលរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ។ ការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន អាចធ្វើឡើងបានក្នុងករណីចោទប្រកាន់ពីបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិម ដែលច្បាប់កំណត់ផ្ដន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារស្មើ ឬលើសពី ១(មួយ)ឆ្នាំឡើងទៅ។ ការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នលើជនត្រូវចោទ ត្រូវអនុវត្តឲ្យបានត្រឹមត្រូវ និងត្រូវគោរពតាមលំដាប់លំដោយនៃនីតិវិធីដូចខាងក្រោម៖

១.២.១ កិច្ចបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង

ការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង ធ្វើឡើងនៅពេលដែលជនត្រូវចោទ ត្រូវបាននាំយកមកបង្ហាញខ្លួននៅចំពោះមុខចៅក្រមស៊ើបសួរដោយមូលហេតុដូចខាងក្រោម៖

- តាមរយៈសេចក្ដីសន្និដ្ឋានប្ដឹងសុំរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា ក្រោយពេលត្រូវបានសមត្ថកិច្ចចាប់ខ្លួន

- តាមរយៈការប្រើប្រាស់ដីកា(ដីកាបង្គាប់ឲ្យចូលខ្លួន ដីកាបង្គាប់ឲ្យនាំខ្លួន និងដីកាបង្គាប់ឲ្យចាប់ខ្លួន) នៅពេលជនត្រូវចោទបាននាំយកមកបង្ហាញខ្លួននៅចំពោះមុខចៅក្រមស៊ើបសួរ ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវធ្វើការផ្ទៀងផ្ទាត់អត្តសញ្ញាណរបស់ជនត្រូវចោទ ប្រាប់ពីរឿងរ៉ាវដែលព្រះរាជអាជ្ញាចោទប្រកាន់តាមរយៈដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរ ប្រាប់ពីឈ្មោះបទល្មើសដែលកំណត់ដោយច្បាប់ និងប្រាប់អំពីសិទ្ធិមួយចំនួនដូចជាៈ

- សិទ្ធិមានមេធាវី
- សិទ្ធិស្នើសុំឱ្យបំពេញកិច្ច
- សិទ្ធិនៅស្ងៀមមិនឆ្លើយ (ប្រសិនបើឆ្លើយ ត្រូវយកចម្លើយភ្លាម)
- សិទ្ធិស្នើសុំឲ្យបិទការស៊ើបសួរនៅពេលក្រោយពេលផុតរយៈពេលមួយឆ្នាំ[22]
- សិទ្ធអាចប្តឹងមោឃភាពនៃកិច្ចស៊ើបសួរ និងបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍។

បន្ទាប់ពីកិច្ចបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូងត្រូវបានបញ្ចប់ចៅក្រមស៊ើបសួរ នឹងជូនដំណឹងស្តីពីការសម្រេចដាក់ឲ្យស្ថិតក្រោមការត្រួតពិនិត្យ ប្រសិនបើជននោះមានឈ្មោះនៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួររបស់តំណាងអយ្យការ ហើយមានអំណាចអាចដាក់ឲ្យស្ថិតក្រោមការត្រួតពិនិត្យ ប្រសិនបើជននោះមិនមានឈ្មោះនៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរ តែមានតម្រុយច្បាស់លាស់ហើយស៊ីចង្វាក់ថា បានចូលរួមប្រព្រឹត្តបទល្មើស[23] ការដាក់ឲ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យនាំឲ្យជននោះទទួលបានឋានៈជាជនត្រូវចោទ ហើយមានអានុភាពឲ្យចៅក្រមស៊ើបសួរអាចបើកកិច្ចស៊ើបសួរ និងអនុវត្តសេចក្តីសម្រេចនានាលើជនត្រូវចោទដូចការសម្រេចអំពីការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នជាដើម។ បន្ទាប់មកចៅក្រមស៊ើបសួរនឹងបើកកិច្ចពិភាក្សាដេញដោលចំពោះមុខមួយ ដើម្បីយកធ្វើជាមូលដ្ឋានក្នុងការសម្រេចអំពីការឃុំខ្លួនលើជនត្រូវចោទ។ កិច្ចបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូងនេះ ធ្វើឡើងក្នុងទម្រង់កំណត់ហេតុដែលមានឈ្មោះថា កំណត់ហេតុស្តីពីការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង។

១.២.២ កិច្ចពិភាក្សាដេញដោលចំពោះមុខ

ដើម្បីបង្ហាញពីតម្លាភាព គណនេយ្យភាព និងជំនឿទុកចិត្តពីសំណាក់មហាជន លើប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ព្រហ្មទណ្ឌលើការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នទៅលើជនត្រូវចោទ កិច្ចពិភាក្សាដេញដោលចំពោះមុខត្រូវធ្វើឡើងជាចាំបាច់ដើម្បីសម្រេចការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ព្រោះថាការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ននេះ វាមានផលប៉ះពាល់ខ្លាំងទៅលើសិទ្ធិនិង សេរីភាពរបស់ជនត្រូវចោទ។

[22] មាត្រា២៨៦ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ឆ្នាំ២០០៧។
[23] មាត្រា១២៦ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ឆ្នាំ២០០៧។

នៅក្នុងកិច្ចពិភាក្សាដេញដោលពីបញ្ហាឃុំខ្លួន ចៅក្រមស៊ើបសួរអោយក្រឡាបញ្ជីធ្វើកំណត់ហេតុមួយដែលមានឈ្មោះថា **កំណត់ហេតុស្តីពីការពិភាក្សាដេញដោលចំពោះមុខ** ដើម្បីឲ្យព្រះរាជអាជ្ញាបង្ហាញនូវសេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់ខ្លួនអំពីបញ្ហាឃុំខ្លួនជនត្រូវចោទ និងផ្តល់ឱកាសឲ្យជនត្រូវចោទ រួមជាមួយមេធាវីការពារជនត្រូវចោទផ្តល់ការកត់សម្គាល់ ឬធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានពីបញ្ហាឃុំខ្លួនតបទៅនឹងសេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា ដើម្បីឲ្យចៅក្រមស៊ើបសួរ យកធ្វើជាមូលដ្ឋានក្នុងការសម្រេចថា គួរឃុំខ្លួន ឬមិនគួរឃុំខ្លួនជនត្រូវចោទ។[24]

ចំពោះដំណើរការនៃកិច្ចពិភាក្សាដេញដោលចំពោះមុខមានដូចខាងក្រោម៖

- **ការលើកឡើងរបស់តំណាងអយ្យការ៖** ក្រោយពីការអនុញ្ញាតរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរតំណាងអយ្យការ ធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានប្តឹងសុំទៅចៅក្រមស៊ើបសួរឲ្យសម្រេចអំពីការឃុំខ្លួនជនត្រូវចោទជាបណ្តោះអាសន្ន ដោយលើកឡើងអំពីភាពចាំបាច់ មូលហេតុ ភ័ស្តុតាង និងសំអាងច្បាប់នានាដើម្បីគាំទ្រទៅលើសេចក្តីសន្និដ្ឋានប្តឹងសុំរបស់ខ្លួន។
- **ការលើកឡើងរបស់ជនត្រូវចោទ៖** បន្ទាប់ពីព្រះរាជអាជ្ញាបានប្តឹងសុំទៅចៅក្រមស៊ើបសួរសម្រេចអំពីការឃុំខ្លួន និងក្រោយពីការអនុញ្ញាតរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ ជនត្រូវចោទត្រូវលើកឡើងពីហេតុផល ឬមូលហេតុនានា ដើម្បីជំទាស់ទៅនឹងការស្នើសុំឃុំខ្លួនដោយតំណាងអយ្យការ។
- **ការលើកឡើងដោយមេធាវីការពារជនត្រូវចោទ៖** មេធាវីការពារជនត្រូវចោទ ត្រូវចូលរួមបង្ហាញអំពីហេតុផល ភ័ស្តុតាង និងមូលហេតុគតិយុត្តនានា ដើម្បីជំទាស់ទៅនឹងការស្នើសុំឃុំខ្លួនដោយតំណាងអយ្យការ ដើម្បីឲ្យចៅក្រមស៊ើបសួរសម្រេចមិនឃុំខ្លួនជនត្រូវចោទដែលជាកូនក្តីរបស់ខ្លួន។

ក្រោយពេលកិច្ចពិភាក្សាដេញដោលចំពោះមុខត្រូវបានបញ្ចប់ ចៅក្រមស៊ើបសួរសម្រេចអំពីការឃុំខ្លួនជនត្រូវចោទបណ្តោះអាសន្ន។

១.២.៣ ការសម្រេចពីការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន

ដោយយោងទៅតាមក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា បានផ្តល់សិទ្ធិអំណាចផ្តាច់មុខដល់ចៅក្រមស៊ើបសួរក្នុងការសម្រេចអំពីការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នទៅលើជនត្រូវចោទក្នុងដំណាក់កាលស៊ើបសួរ។ ក្រោយពេលស្តាប់ការអះអាងក៏ដូចជាការលើកឡើងអំពី មូលដ្ឋានគតិយុត្តនានារបស់ភាគីនៅក្នុងកិច្ចពិភាក្សាចំពោះមុខ ប្រសិនបើចៅក្រមស៊ើបសួរយល់ឃើញថា ត្រូវឃុំខ្លួនជនត្រូវចោទជាបណ្តោះអាសន្ន ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវចេញ ដី**កាសម្រេចឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន** ដោយមានសំអាងហេតុ និង**ដីកាបង្គាប់ឲ្យឃុំខ្លួន**

---

[24] មាត្រា២០៦ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ឆ្នាំ២០០៧។

ដើម្បីបញ្ជា និងបង្គាប់ទៅកាន់ប្រធានពន្ធនាគារ ឬមណ្ឌលឃុំខ្លួនឲ្យទទួលយកជនត្រូវចោទមកឃុំឃាំងខ្លួន។ ដីកាសម្រេចឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន ត្រូវជូនដំណឹងភ្លាមដល់ព្រះរាជអាជ្ញា និងជនត្រូវចោទ។[25]

១.២.៤ ការអនុវត្តដីកាបង្គាប់ឲ្យឃុំខ្លួន

ក្រោយពេលទទួលបានដីកាបង្គាប់ឲ្យឃុំខ្លួន ប្រធានពន្ធនាគារ ឬក៏មណ្ឌលឃុំខ្លួនត្រូវតែទទួលនិងឃុំខ្លួនបុគ្គលដែលមានឈ្មោះក្នុងដីកាបង្គាប់នេះ រហូតទាល់តែបានការទទួលការឲ្យដំណឹងអំពីការដោះលែងឲ្យមានសេរីភាពវិញ។ ប្រធានពន្ធនាគារ ឬមណ្ឌលឃុំខ្លួន ត្រូវរក្សាទុកដើមដីកាបង្គាប់ឲ្យឃុំខ្លួនឬចុងដីការនេះ ដែលបញ្ជាក់ត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ដើម។[26]

១.៣ លក្ខខណ្ឌ និងរយៈពេលឃុំខ្លួន

១.៣.១ លក្ខខណ្ឌនៃការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន

ដោយផ្អែកទៅលើគោលការណ៍សេរីភាពរបស់ជនត្រូវចោទ ការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នពិតជាមានផលប៉ះពាល់ដល់សេរីភាពរបស់ជនទាំងនោះ អាស្រ័យហេតុនេះហើយ ដើម្បីឲ្យមានការគោរពទៅលើសិទ្ធិបានត្រឹមត្រូវ ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវពិចារណាឲ្យបានច្បាស់លាស់ អំពីលក្ខខណ្ឌនៃការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន ដែលរួមមាន លក្ខខណ្ឌនៃបទល្មើសដែលត្រូវចោទប្រកាន់ លក្ខខណ្ឌនៃទោសដែលត្រូវដាក់ពន្ធនាគារ និងលក្ខខណ្ឌអាយុរបស់ជនត្រូវចោទ។

- **ចំពោះលក្ខខណ្ឌនៃបទល្មើសដែលត្រូវចោទប្រកាន់**

យោងតាមខ្លឹមសារនៃមាត្រា២០៤នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នអាចអនុវត្តបាន តែក្នុងករណីបទចោទពីបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិម មានន័យថាលក្ខខណ្ឌនៃការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នអាចធ្វើបានតែក្នុងករណី ការចោទប្រកាន់ពីបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិមតែប៉ុណ្ណោះ ពោលគឺមិនអាចយកមកអនុវត្តក្នុងករណីបទលហុបាននោះទេ។ ការចោទប្រកាន់នេះ សំដៅទៅលើការចោទប្រកាន់ដែលធ្វើឡើងដោយអង្គការអយ្យការអមសាលាដំបូងដែលមានសមត្ថកិច្ច។

- **ចំពោះលក្ខខណ្ឌនៃទោសដែលត្រូវដាក់ពន្ធនាគារ**

ការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នអាចអនុវត្តបានតែក្នុងករណី ដែលច្បាប់កំណត់ផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារស្មើឬលើសពី១ឆ្នាំ។[27] ចំណុចនេះបានបញ្ជាក់អំពីគោលការណ៍ច្បាប់ដែលបានកំណត់លក្ខខណ្ឌនៃការផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារ ដោយមិនគិតពីទោសពិន័យឡើយ នៅពេលក្រមស៊ើបសួរវាយតម្លៃបានពីភ័ស្តុតាង

[25] មាត្រា២០៦ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ឆ្នាំ២០០៧។
[26] មាត្រា២២២ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ឆ្នាំ២០០៧។
[27] មាត្រា២០៤ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ឆ្នាំ២០០៧។

ដែលជនត្រូវចោទនឹងប្រឈមមុខលើការដាក់ទោសដាក់ពន្ធនាគារស្មើ ឬលើសពី១ (មួយ)ឆ្នាំឡើងទៅ ក្នុងសំណុំរឿងដែលខ្លួនទទួលបាន នឹងត្រូវពិចារណាអំពីការសម្រេចឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នចំពោះជនត្រូវចោទនោះ។

- **ចំពោះលក្ខខណ្ឌនៃអាយុរបស់ជនត្រូវចោទ**

ក្រៅអំពីលក្ខខណ្ឌនៃបទល្មើស និងលក្ខខណ្ឌនៃទោស ដែលបានរៀបរាប់ខាងលើមកក៏នៅមានលក្ខខណ្ឌមួយទៀត ដែលទាក់ទងទៅនឹងអាយុរបស់ជនត្រូវចោទ ដែលចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវពិចារណាផងដែរមុននឹងសម្រេចឃុំខ្លួនជាបណ្តោះអាសន្នលើជនត្រូវចោទ ដោយហេតុថាជននោះជា អនីតិជនអាយុតិចជាង ១៤ឆ្នាំ មិនអាចត្រូវបានឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ននោះទេ។ [28]

- **ចំពោះមូលហេតុនៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន**

ក្រៅពីលក្ខខណ្ឌនៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ដែលបានបំពេញរួចហើយដើម្បីសម្រេចក្នុងការធ្វើការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នទៅលើជនត្រូវចោទចៅក្រមស៊ើបសួរ ត្រូវបង្ហាញអំពីមូលហេតុនៃការឃុំខ្លួនមួយចំនួននោះឬច្រើន ដែលមានចែងនៅក្នុងមាត្រា២០៥ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ដើម្បីមានមូលដ្ឋានក្នុងការសម្រេចឃុំខ្លួនបុគ្គលណាម្នាក់ជាបណ្តោះអាសន្ន ដោយពន្យល់បង្ហាញអំពីសំអាងហេតុសម្រាប់គាំទ្រទៅលើមូលហេតុនីមួយៗ ដែលខ្លួនបានលើកឡើង។ មូលហេតុទាំងនោះរួមមាន៖

- ដើម្បីបញ្ចប់បទល្មើស ឬបង្ការបទល្មើសកុំឲ្យកើតឡើងជាថ្មី
- ដើម្បីរារាំងកុំឲ្យមានការគាបសង្កត់លើសាក្សី ឬជនរងគ្រោះ ឬដើម្បីរារាំងកុំឲ្យមានការត្រូវរ៉ូវគ្នារវាងជនត្រូវចោទ និងអ្នកសមគំនិត
- ដើម្បីរក្សាភស្តុតាង ឬតម្រុយជាសម្ភារៈ
- ដើម្បីធានារក្សាជនជាប់ចោទទុកជូនតុលាការតាម នីតិវិធីច្បាប់
- ដើម្បីការពារសន្តិសុខជនត្រូវចោទដើម្បីធានារក្សាសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ កុំឲ្យមានការច្របូកច្របល់ ដែលបណ្តាលមកពីបទល្មើស

១.៣.២ រយៈពេលនៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន

ក្នុងករណីចៅក្រមស៊ើបសួរសម្រេចឃុំខ្លួនជនត្រូវចោទជាបណ្តោះអាសន្ន ការសម្រេចនេះស្ថិតនៅក្នុងថេរៈវេលាដែលបានកំណត់ដោយច្បាប់។ ហើយបន្ទាប់ពីថិរវេលាដែលបានកំណត់បានកន្លងផុតទៅចៅក្រមស៊ើបសួរ ក៏អាចពន្យារពេលនៃការឃុំខ្លួនជនត្រូវចោទនោះបានផងដែរ ដោយទាំងថិរវេលានៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន និងថិរវេលានៃពន្យាការឃុំខ្លួននេះប្រែប្រួលទៅតាមប្រភេទនៃបទល្មើសដែលចោទប្រកាន់ និងទាក់ទងទៅនឹងអាយុរបស់ជនត្រូវចោទ ដែលបានឃុំខ្លួន។

[28] មាត្រា២១២ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា នសក/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ឆ្នាំ២០០៧។

ចំពោះថិរវេលានៃការឃុំខ្លួននិងការពន្យារពេលមានដូចខាងក្រោមនេះ៖

១.៣.២.១ ករណីឃុំខ្លួននីតិជន

- **ករណីជាប់ចោទពីបទឧក្រិដ្ឋធ្ងន់ធ្ងរ**

ក្នុងករណីបទឧក្រិដ្ឋធ្ងន់ធ្ងរ ការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នមិនអាចលើសពី១ (មួយ)ឆ្នាំ បានទេចំពោះបទល្មើសនីមួយៗ ប៉ុន្តែនៅពេលដែលផុតរយៈពេលកំណត់នេះចៅក្រមស៊ើបសួរ អាចពន្យារពេលនៃការឃុំខ្លួនបានម្តងបាន១ (មួយ)ឆ្នាំ ដោយដីកាសម្រេចមានសំអាងហេតុច្បាស់លាស់ ហើយការពន្យារពេលនេះអាចធ្វើបានតែ២ (ពីរ)ដងគត់។ [29]

- **ករណីជាប់ចោទពីបទឧក្រិដ្ឋផ្សេងៗ**

ករណីបើជនត្រូវចោទជានីតិជន នោះថិរវេលានៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នមានរយៈពេល៦ខែហើយអាចពន្យារពេលបាន៦ខែទៀត ចំនួនពីរដង។ [30]

- **ករណីជាប់ចោទពីបទមជ្ឈិម**

ចំពោះនីតិជនដែលជាប់ចោទពីបទមជ្ឈិមនោះ រយៈពេលនៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន គឺមានរយៈពេលបួនខែ ហើយអាចពន្យារពេលបានចំនួនពីរខែតែម្តងគត់ ហើយទោះបីជាយ៉ាងណា រយៈពេលនៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ននេះ ពុំអាចលើសពីពាក់កណ្តាលអប្បបរមានៃទោសដែលច្បាប់បានកំណត់ឡើយ[31]។

ឧទាហរណ៍ ជនត្រូវចោទ ជាប់ចោទពីបទលួចត្រូវបានផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី៦ខែ ដល់៣ឆ្នាំ (តាមមាត្រា៣៥៦ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ) អប្បបរមានៃទោស គឺ ៦ខែ ដូចនេះពាក់កណ្តាលនៃអប្បបរមានៃទោសគឺស្មើនឹង ៣ខែ មានន័យថាការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នមិនត្រូវលើសពីរយៈពេល៣ខែ ឡើយ។ ចំណែកឯ បទល្មើស **ទទួលផលចោរកម្ម** វិញត្រូវបានច្បាប់កំណត់ដាក់ទោសពន្ធនាគារពី២ឆ្នាំ ទៅ ៥ឆ្នាំ ។[32] ហេតុនេះហើយពាក់កណ្តាលនៃអប្បបរមានៃទោសគឺ១ឆ្នាំ។

ដូចនេះមានន័យថា ការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នគឺ ៤ខែ ហើយចៅក្រមស៊ើបសួរអាចពន្យារពេលថែមបានពីរខែទៀតតែម្តងគត់ និយាយជារួមមិនអាចលើសពី៦ខែឡើយ (ក្នុងករណីនេះ៦ខែ គឺតិចជាង១ឆ្នាំ ដែលជាចំនួនពាក់កណ្តាលនៃអប្បបរមាដែលបានកំណត់ដោយច្បាប់សម្រាប់បទទួលផលចោរកម្ម)។

១.៣.២.២ ករណីឃុំខ្លួនអនីតិជន

- **ក្នុងបទល្មើសឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈឹម**

[29] មាត្រា២១០ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា នសក/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ឆ្នាំ២០០៧។
[30] មាត្រា២០៨ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា នសក/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ឆ្នាំ២០០៧។
[31] មាត្រា២០៩ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា នសក/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ឆ្នាំ២០០៧។
[32] មាត្រា៤០០ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩។

អនីតិជនត្រូវបានពិចារណាលើអាយុរបស់ពួកគេ និងតម្រូវឲ្យលើកស្ទួយការស្តារនីតិសម្បទាដោយកិច្ចធានាការពារក្នុងដំណើរការនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ត្រូវជំនុំជម្រះឲ្យបានឆាប់រហ័សក្នុងសវនាការត្រឹមត្រូវចំពោះមុខមេធាវី ជំនួយស្របច្បាប់ដទៃទៀត និងឪពុកម្តាយ ឬអាណាព្យាបាលស្របច្បាប់របស់ជននោះលុះត្រាតែទង្វើនោះត្រូវបានចាត់ទុកថា បម្រើឧត្តមប្រយោជន៍របស់កុមារ ជាពិសេសត្រូវពិចារណាលើអាយុ ឬស្ថានភាពរបស់កុមារនោះ ការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នគួរត្រូវចៀសវាងឲ្យអស់ពីលទ្ធភាពបំផុត។ ក្នុងន័យនេះរដ្ឋគួរតែចាត់វិធានការនានា ដើម្បីបង្កើតប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ព្រហ្មទណ្ឌនៃអនីតិជនដ៏សមស្របមួយដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ថា ប្រព្រឹត្តអំពើដែលច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌហាមឃាត់ ក្នុងដំណើរការនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ដូចជាការស្រុះស្រួលគ្នារវាងជនល្មើសនិងជនរងគ្រោះ ការប្រឹក្សាយោបល់ ឬការដាក់ឲ្យស្ថិតនៅក្រោមកម្មវិធីអប់រំរបស់អនីតិជន។[33]

ចំពោះអនីតិជនអាយុតិចជាង១៤(ដប់បួន)ឆ្នាំ មិនអាចឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នបានទេ ចៅក្រមស៊ើបសួរអាចសម្រេចឲ្យអនីតិជននោះទៅឲ្យឪពុកម្តាយ អ្នកអាណាព្យាបាល ឬ ក្នុងករណីគ្មានអ្នកអាណាព្យាបាល ត្រូវប្រគល់ទៅមណ្ឌលអប់រំកែប្រែ រក្សាជាបណ្តោះអាសន្ន រង់ចាំសេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការ។[34] អនីតិជនដែលត្រូវឃុំខ្លួន មិនត្រូវទទួលរងនូវទណ្ឌកម្ម អំពើឃោរឃៅ អំពើអមនុស្សធម៌ ឬទង្វើណាមួយដែលនាំឲ្យខូចដល់កិត្តិយស សេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្សឡើយ។ អនីតិជនដែលត្រូវ ស្ថិតនៅក្នុងការឃុំខ្លួនត្រូវទទួលបានការថែទាំប្រកបដោយមនុស្សធម៌ ហើយគោរពសេចក្តីថ្លៃថ្នូរ ដែលកើតចេញពីកំណើតរបស់មនុស្ស។[35]

ចំពោះការឃុំខ្លួនអនីតិជនទាក់ទងនឹងបទល្មើសជាបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិម ដែលមានអាយុ១៤ឆ្នាំដល់១៨ឆ្នាំ មានដូចជាៈ

- ការឃុំខ្លួន អនីតិជនដែលមានអាយុពី១៤ឆ្នាំ ដល់១៦ឆ្នាំ មានពីរករណីដូចខាងក្រោមៈ
    - ករណីបទឧក្រិដ្ឋការឃុំខ្លួនមិនឲ្យលើសពី៤ខែ បានទេ
    - ករណីបទមជ្ឈិម ការឃុំខ្លួនមិនឲ្យលើសពី ២ខែបានទេ
- ការឃុំខ្លួន អនីតិជនដែលមានអាយុចាប់១៦ឆ្នាំ ដល់១៨ឆ្នាំ មានពីរករណីដូចខាងក្រោម
    - ករណីបទឧក្រិដ្ឋ ការឃុំខ្លួនមិនឲ្យលើសពី៦ខែបានទេ
    - ករណីបទមជ្ឈិម ការឃុំខ្លួនមិនឲ្យលើសពី៤ខែបានទេ

[33] សេចក្តីពន្យល់ទូទៅលេខ៣២ នៃកតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ ទំព័រ ៥៨-៥៩

[34] មាត្រា២១២ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា នសក/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ឆ្នាំ២០០៧។

[35] សេចក្តីណែនាំលេខៈ១ ក.យ.សណន/០៩.០៦.២០០៥ របស់ក្រសួងយុត្តិធម៌ស្តីពី គោលការណ៍យុត្តធម៌អនីតិជន

ផ្នែកទី៣៖ គោលការណ៍ទូទៅនៃការផ្តន្ទាទោស

ជាទូទៅ នៅពេលមានបទល្មើសមួយកើតឡើង ជនល្មើសនឹងត្រូវគេផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារ ប៉ុន្តែ ជនល្មើសនឹងទទួលទោសនេះ ត្រូវឆ្លងកាត់អង្គការតុលាការតាមលំដាប់លំដោយ ដូចមានចែងក្នុងច្បាប់ស្តីពីប្រព័ន្ធតុលាការ ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ និងច្បាប់នីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ។

១.១ គោលបំណងនៃការផ្តន្ទាទោស

ទោសព្រហ្មទណ្ឌ គឺជាទោសដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយអំពើជាបទល្មើស ដែលត្រូវរងនូវការដាក់ពន្ធនាគារ ឬ ពិន័យជាប្រាក់ ឬ ការដាក់ពន្ធនាគារនិងពិន័យជាប្រាក់រួមជាមួយគ្នា ហើយទោសព្រហ្មទណ្ឌ នេះដែរមានមុខងារ៖

- **ទីមួយ** មានមុខងារបង្ក្រាប នូវរាល់អំពើទាំងឡាយណាដែលផ្ទុយនិងច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ បានសេចក្តីថា ប្រសិនជាជនណាម្នាក់បានប្រព្រឹត្តផ្ទុយច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌនឹងត្រូវដាក់ទណ្ឌកម្ម ដែលវាជាមុខងារទីមួយនៃទោសព្រហ្មទណ្ឌ។ ការដាក់ទណ្ឌកម្មគឺជាការដកហូតសិទ្ធិសេរីភាពរបស់ជនល្មើស ដែលមានគោលដៅគឺធ្វើឲ្យអ្នកដែលប្រព្រឹត្តបទល្មើស ចារី ឬសហចារី នឹងទទួលរងនូវផលវិបាក ទទួលរងការឈឺចាប់ឲ្យខ្លាំងក្លា ដែលជាការឆ្លើយតបរបស់សង្គមទៅនឹងសកម្មភាពដែលប៉ះពាល់ដល់សង្គម ដែលបង្កដោយអំពើរបស់ខ្លួន ហើយនេះជាមូលដ្ឋានគ្រឹះនៃទោសព្រហ្មទណ្ឌតែម្តង។

-**ទីពីរ** មានមុខងារ បង្ការរាល់ការប្រព្រឹត្តបទល្មើស តាមរយៈការដាក់ទណ្ឌកម្ម គឺមានគោលដៅធ្វើការឲ្យមានការខ្លាចរអាចំពោះជនដែលធ្លាប់បានប្រព្រឹត្តបទល្មើសរៀងចាលឈប់ប្រព្រឹត្តបទល្មើស ចំណែកជនដែលមានបំណង់ថានឹងប្រព្រឹត្តបទល្មើសមិនហ៊ានប្រព្រឹត្តបទល្មើស ហើយមានអានុភាពបង្ការដល់សាធារណជន និងសមាជិកសង្គមទាំងមូល ជាពិសេសអ្នកដែលកំពុងដើរលើផ្លូវនៃការប្រព្រឹត្តបទល្មើសដែរឲ្យបោះបង់ចោលគម្រោងការល្មើសរបស់ខ្លួន ដោយគេយល់ឃើញថាទោសព្រហ្មមានកម្រិតយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ហើយបើគាត់ប្រព្រឹត្តនឹងទទួលវាសនាដូចចារីមុនៗដែរ។

- **ទីបី** មានមុខងារអប់រំកែប្រែ ដល់ជនប្រព្រឹត្តបទល្មើសឲ្យយល់ដឹងពីកំហុសរបស់ខ្លួន ឲ្យកែខ្លួនក្លាយជាពលរដ្ឋល្អ និងសម្របសម្រួលទណ្ឌិត ឬធ្វើសមាហរណកម្មចូលចុះទៅក្នុងសង្គមវិញ នេះជាមុខងារសំខាន់ព្រោះអ្នកប្រាជ្ញច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌបានសិក្សាឃើញថា ទោសព្រហ្មទណ្ឌដែលមានគោលដៅដាក់ទណ្ឌកម្មតែមួយមុខនោះ គឺពុំមានផលប្រយោជន៍ច្រើនចំពោះសង្គមខ្លាំងទេ។ ដូចនេះការធ្វើឲ្យទណ្ឌិតដែលទទួលទោសរួចអាចកែប្រែ អាចធ្វើសមាហរណកម្មចូលក្នុងសង្គមវិញ ទើបមានផលប្រយោជន៍ដល់សង្គម។ ទន្ទឹមនឹងនេះការផ្តន្ទាទោសចាំបាច់ត្រូវថ្លឹងថ្លែងជាមួយនឹងអំពើព្រឹត្តិការណ៍ ធ្វើយ៉ាងណាសមាមាត្រការដាក់ទោស

ព្រហ្មទណ្ឌជនណាប្រព្រឹត្តខុសច្បាប់ទាំងនេះ ចាំបាច់ត្រូវរកឲ្យឃើញនូវបទល្មើសដែលគាត់បានប្រព្រឹត្ត ដើម្បីកំណត់អំពីប្រភេទនៃបទល្មើស។

១.២ ប្រភេទនៃទោស

តាមគោលការណ៍នីត្យានុកូលភាពនៃបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ អំពើណាមួយដែលអាចជាបទល្មើសលុះត្រាតែអំពើនោះមានចែងនៅក្នុងច្បាប់ជាធរមាន។ ហើយទោសដែលអាចប្រកាសបានទាល់តែមានចែងក្នុងច្បាប់ដែរ បានសេចក្តីថា បើគ្មានច្បាប់ចែងគ្មានបទល្មើស និងបើគ្មានច្បាប់ចែងអំពីការផ្តន្ទាទោសក៏គ្មានទោសដែរ។ ហេតុនេះនៅក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ២០០៩ គ្រប់បទល្មើសទាំងអស់តែងតែមានការចែងអំពីនិយមន័យ ធាតុផ្សំនៃបទល្មើស និងអំពីទោសដែលអនុវត្តចំពោះអំពើល្មើសនោះ។ នៅក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌថ្មី ទោសត្រូវបានលើកយកមកពិចារណាក្នុងលក្ខណៈទូទៅ ដោយបែងចែកជាបីប្រភេទគឺ**មូលទោស ទោសបន្ថែម និងទោសជំនួស**។[36]

១.២.១ មូលទោស

មូលទោស គឺជាទោសដាក់ពន្ធនាគារ និងទោសពិន័យជាប្រាក់។ មូលទោសនេះ ជាទោសដែលត្រូវយកមកផ្តន្ទាទោសចំពោះបទល្មើសទាំងអស់។ មូលទោសត្រូវបានកំណត់ដោយក្រមព្រហ្មទណ្ឌមាត្រា៤៣ បានចែងថា៖ មូលទោសរួមមាន **ទោសដាក់ពន្ធនាគារ និងទោសពិន័យជាប្រាក់។** ការពិន័យជាប្រាក់ត្រូវគិតជាប្រាក់រៀល។ ម្យ៉ាងវិញទៀតមូលទោស សំដៅលើទោសដែលសំខាន់ចម្បងជាងគេ ដែលតុលាការប្រកាសទោសតែឯង ដើម្បីផ្តន្ទាទោសចំពោះបទល្មើសណាមួយ។

១.២.១.១ ទោសដាក់ពន្ធនាគារ

ទោសដាក់ពន្ធនាគារ ជាទោសដែលបំបិទសេរីភាពទាំងស្រុង ឬលុបបំបាត់នូវសិទ្ធិជាមូលដ្ឋានដែលមានកំណត់កាលដែលត្រូវបានផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារ។ ទោសដាក់ពន្ធនាគារ ឬទោសដាក់គុក មានន័យថា ជនម្នាក់ក្រោយពេលដែលសម្រេចទោសដាក់ពន្ធនាគារគាត់រួចហើយ គេក៏យកជននោះទៅដាក់គុកពីព្រោះថាការអនុវត្តទោស គឺត្រូវធ្វើនៅពន្ធនាគារ។ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ២០០៩ បានកំណត់អំពីរបៀបក្នុងការគណនាចំពោះការដាក់ទោសពន្ធនាគារឬគុកនេះ។ [37] ហើយក្រមព្រហ្មទណ្ឌបានកំណត់ទាំងលក្ខខណ្ឌក្នុងការបញ្ចប់ទោសដាក់ពន្ធនាគារ។[38] ពីព្រោះក្រមព្រហ្មទណ្ឌបានកំណត់ ថាបើសិនទោសដាក់ពន្ធនាគារកំណត់ដាក់ទោសពន្ធនាគាររយៈពេល០១ថ្ងៃ មានរយៈពេល២៤ម៉ោង បើជននោះត្រូវបានតុលាការសម្រេចផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារ១ខែ

[36] យល់ដឹងអំពីច្បាប់, https://www.facebook.com/604655766258239/posts/606427079414441/, ថតចម្លងថ្ងៃទី៨ កក្កដា ២០២១។

[37] មាត្រា៤៩ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩

[38] មាត្រា៥០ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩

របៀបក្នុងការគណនារយៈពេល១ខែ ត្រូវគិត៣០ថ្ងៃ។ ប្រសិនបើជនណាម្នាក់ត្រូវបានផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារក្នុងរយៈពេល១ឆ្នាំ គណនាត្រូវគិត១២ខែ។

ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ក៏បានចែងលក្ខខណ្ឌដោយឡែកនៃការបញ្ចប់ទោសផងដែរ ពីព្រោះថាជាទូទៅនៅពេលដែលតុលាការផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារជនណាម្នាក់ហើយ នៅក្នុងករណីនេះជននោះត្រូវរងនូវទោសក្នុងពន្ធនាគារឲ្យបានគ្រប់ចំនួន។ បើទោសជាប់ពន្ធនាគាររយៈពេល៣ឆ្នាំ ត្រូវតែទទួលទោសឲ្យបានគ្រប់៣ឆ្នាំ ទៅតាមរបៀបគណនាដូចបានជម្រាបជូនខាងលើ។ ចំណុចពិសេសមួយទៀត ដែលកំណត់ដោយក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃការបញ្ចប់ទោសត្រង់មាត្រា៥០ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌបានចែងជាគោលការណ៍ ថាទណ្ឌិតដែលទោសរបស់ខ្លួនត្រូវបញ្ចប់ចំថ្ងៃសៅរ៍ ឬថ្ងៃអាទិត្យ ឬថ្ងៃឈប់សម្រាកផ្សេងៗ ដែលច្បាប់លិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តបានកំណត់ ត្រូវដោះលែងឲ្យមានសេរីភាពវិញមុនថ្ងៃឈប់សម្រាកនោះ។ ជាឧទាហរណ៍ ទោសអាច ត្រូវបានបញ្ចប់មុនការកំណត់បាន ដូចជាចំថ្ងៃឈប់សម្រាក។ បើពេលដែលត្រូវបញ្ចប់ទោសដាក់ពន្ធនាគារ កំណត់ចំថ្ងៃសៅរ៍ អាទិត្យ ឬប៉ះថ្ងៃបុណ្យជាផ្លូវការ ក្នុងករណីនេះជនជាទណ្ឌិតនោះត្រូវបានដោះលែងឲ្យមានសេរីភាពមុនថ្ងៃសម្រាកនោះ បើឈប់ចំថ្ងៃសៅរ៍ត្រូវដោះលែងនៅថ្ងៃសុក្រ។

ទោសដាក់ពន្ធនាគារពាក់ព័ន្ធនឹងថិរពេលនៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ត្រូវគិតបញ្ចូលទាំងស្រុងទៅក្នុងថិរវេលានៃការដាក់ទោសដាក់ពន្ធនាគារដែលត្រូវទទួល។[39]

ចំពោះទោសដាក់ពន្ធនាគារមានពីរគឺទោសដាក់ពន្ធនាគារទោសពី១៥ឆ្នាំ ទៅ៣០ឆ្នាំ និង ទោសដាក់ពន្ធនាគារគ្មានការកំណត់ដូចជាទោសអស់មួយជីវិត។

១.២.១.២ ទោសពិន័យជាប្រាក់

ក្រៅពីទោសដាក់ពន្ធនាគារដូចដែលបានរៀបរាប់ខាងលើក៏មានទោសមួយទៀតដែរគឺជា ទោសពិន័យ។ យោងតាមមាត្រា៤៣ បានចែងថា៖ ការពិន័យត្រូវគិតជាប្រាក់រៀល។ ហើយប្រាក់រៀលនេះគឺ ជារូបិយវត្ថុជាតិខ្មែរ យោងតាមមាត្រា៥២ បានចែងថា៖ ប្រាក់ពិន័យដែលទទួលបាន ត្រូវបង់ចូលថវិការដ្ឋ។[40] ចំពោះមាត្រាដែលពាក់ព័ន្ធក្នុងការទារយកប្រាក់ពិន័យ កំណត់ដោយក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌមាន មាត្រា៤៩៧ មាត្រា៤៩៨ និងចាប់ពីមាត្រា៥២៣ ដល់មាត្រា៥៣២។ យោងតាមមាត្រា៤៩៨នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ដែលចែងអំពីការប្រមូលប្រាក់ពិន័យ និងប្រាក់ពន្ធនៃនីតិវិធីថា៖ ការប្រមូលប្រាក់ពិន័យ និងប្រាក់ពន្ធនៃនីតិវិធី ត្រូវធ្វើឡើងដោយភ្នាក់ងាររតនាគារជាតិនៅក្រោមឱវាទរបស់អយ្យការ។ ប្រាក់ពិន័យ និងប្រាក់ពន្ធនៃនីតិវិធី ដែលប្រមូលបាននេះត្រូវបង់ចូលថវិការដ្ឋ។

[39] មាត្រា៥១ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩។
[40] មាត្រា៥២ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩។

គ្រប់សេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពរ មានតម្លៃជាបញ្ជាឲ្យបង់ប្រាក់ពិន័យ និងបង់ប្រាក់ពន្ធនៃនីតិវិធី ដូចនេះយើងឃើញថា របៀបក្នុងការទាញយកប្រាក់ពិន័យនេះគឺនៅក្រោយពេលដែលសេចក្តីសម្រេចចូលជាស្ថាពរ។ បន្ទាប់មក ជូនដំណឹងនេះដល់រតនាគារជាតិថា ហើយរតនាគារជាតិនឹងចេញលិខិតមួយដើម្បីឲ្យជននោះទៅបង់ប្រាក់**ដោយស្ម័គ្រចិត្ត** ហើយការអនុវត្តក្នុងការបង់ប្រាក់ពិន័យនេះ គឺស្ថិតនៅក្រោមការឃ្លាំមើល ឬឱវាទរបស់អង្គការអយ្យការ។ ដូចនេះ នៅពេលដែលជននោះ បានចូលមកបង់ប្រាក់ពិន័យរួចហើយ វាជាការស្រេច។ ប៉ុន្តែប្រសិនបើមិនទៅបង់ទេ រតនាគារជាតិនឹងជូនដំណឹងនេះ មកព្រះរាជអាជ្ញាថាជននោះមិនបានទៅបង់ប្រាក់ទេ។ ករណីនេះ ព្រះរាជអាជ្ញាអាចចេញដីកាមួយកំណត់ឲ្យជននោះទៅបងប្រាក់ម្តងទៀត តែបើជននោះនៅតែរឹងទទឹងព្រះរាជអាជ្ញាអាចប្រើនីតិវិធីបង្ខំបាន ដើម្បីទាញយកប្រាក់ពិន័យ។

ចំពោះនីតិវិធីបង្ខំឲ្យទណ្ឌិតបង់ប្រាក់នេះ មានចែងត្រង់មាត្រា៥២៥នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌបានកំណត់ថាប្រសិនបើទណ្ឌិតមិនបង់ប្រាក់ពិន័យទេ ឬ ប្រាក់ពន្ធនៃនីតិវិធីទេ អង្គភាពរតនាគារជូនដំណឹងដល់ព្រះរាជអាជ្ញានៃតុលាការអមសសាលាដំបូង។ ព្រះរាជអាជ្ញា កំណត់រយៈពេលចុងក្រោយដល់ទណ្ឌិតដើម្បីបង់ប្រាក់នេះហើយឲ្យដំណឹងថា ប្រសិនបើមិនបង់នោះទេ សាមីខ្លួនអាចបង្ខំលើរូបរាងកាយការ។ រយៈពេលនេះមិនអាចតិចជាង១០ថ្ងៃទេ។

- ចំពោះការឲ្យដំណឹងត្រូវធ្វើឡើង៖
  - ដោយផ្ទាល់មាត់
  - តាមផ្លូវរដ្ឋបាល
  - តាមរយៈអង្គភាពនយោបាយ ឬកងរាជអាវុធហត្ថ។

ត្រូវតែមានការធ្វើកំណត់ហេតុស្តីអំពីការឲ្យដំណឹងនេះ។ កំណត់ហេតុនេះត្រូវចុះហត្ថលេខាដោយទណ្ឌិត។ ប្រសិនបើទណ្ឌិតមិនចេះចុះហត្ថលេខាទេនោះទណ្ឌិតត្រូវផ្តិតមេដៃ។

បើយោងទៅតាមមាត្រា៥២៦ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌបានចែងថាលុះផុតរយៈពេល ប្រសិនបើទណ្ឌិតមិនបានបង់ប្រាក់នោះទេ ព្រះរាជអាជ្ញាចេញបញ្ជាឲ្យបង្ខំ និងឲ្យឃុំខ្លួន។ តែមិនចេះតែបង្ខំនិងឃុំខ្លួននោះទេ។ បើទណ្ឌិតមានបញ្ហាទាក់ទងសុខភាព ព្រះរាជអាជ្ញាក៏អាចបង្អង់សេចក្តីសម្រេចនេះបានដែរ ដោយគាត់យល់ថានេះជារឿងមនុស្សធម៌ ដែលកំណត់ដោយច្បាប់។ ចំពោះការពិន័យជាប្រាក់ ចៅក្រមមិនអាចធ្វើអ្វីខុសពីការកំណត់ក្នុងច្បាប់ ព្រោះថាច្បាប់បានកំណត់រួចជាស្រេច អំពីអប្បបរមា និងអតិបរមា ដែលត្រូវទទួលរងការពិន័យ។ ដូចនេះគាត់អាចកំណត់នៅក្នុងចន្លោះច្បាប់ លើកលែងតែមានករណីដែលគាត់អាចបន្ថយអប្បបរមាមួយឬ ក៏បន្ថែមអតិបរមា ទៅតាមលក្ខខណ្ឌដែលច្បាប់បានកំណត់។

ចំពោះប្រាក់ពិន័យដែលត្រូវអនុវត្តនេះ គឺវាមានលក្ខណៈខុសពីប្រាក់សំណងរដ្ឋប្បវេណី។ ជាទូទៅប្រាក់សំណងរដ្ឋប្បវេណីត្រូវបង់ឲ្យជនរងគ្រោះទៅតាមទំហំព្យសនកម្ម។ ព្យសនកម្មមានបី ព្យសនកម្មផ្លូវចិត្ត ព្យសនកម្មផ្លូវកាយ និងព្យសនកម្មសម្ភារៈ។ សំណងរដ្ឋប្បវេណីជាទូទៅអាចធ្វើបានទាល់តែមានភាគីណាមួយទាមទារដើម្បីសងជំងឺចិត្តដែលទទួលរងពីគូភាគី ហើយចៅក្រមអាចធ្វើការពិចារណាទៅលើការខូចខាត ទៅតាមចំនួនទឹកប្រាក់ដែលត្រូវបង់។

១.២.២ ទោសបន្ថែម

ទោសបន្ថែម គឺជាទោសដែលត្រូវបន្ថែមទៅលើមូលទោស។ មានន័យថា គឺជាទោសបន្ទាប់បន្សំឬអនុទោសដែលចៅក្រមសម្រេចបន្ថែមក្នុងមូលទោស ហើយទាល់តែតុលាការសម្រេចថា បុគ្គលរូបណាមានមូលទោសហើយ ទើបតុលាការអាចសម្រេចដាក់ទោសបន្ថែមពីលើមូលទោសនេះបាន ពោលគឺទោសបន្ថែមនឹងអាចប្រកាសបានទៅបាន លុះត្រាតែទោសនោះត្រូវបានចែងដោយជាក់លាក់ចំពោះបទឧក្រិដ្ឋ បទមជ្ឈិម ឬបទលហុដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់។[41] ទោសបន្ថែមអាចប្រកាសក៏បាន មិនប្រកាសក៏បាន។ ទោសបន្ថែមត្រូវប្រកាសជាកាតព្វកិច្ច ប្រសិនបើច្បាប់ចែងយ៉ាងជាក់លាក់។[42] ដូចនេះ ទោសបន្ថែមបង្កើតឡើងក្នុងគោលបំណង ដើម្បីឲ្យការដាក់ទណ្ឌកម្មមានភាពសមស្របទៅនឹងបទល្មើស ដែលបុគ្គលរូបនោះបានប្រព្រឹត្ត ឬធានាដល់ការអនុវត្តគោលការណ៍ឯកត្តកម្មនៃទោស។ ឧទាហរណ៍៖ លោកគ្រូពេទ្យម្នាក់បានប្រព្រឹត្តខុសទៅនឹងវិជ្ជាជីវៈរបស់ខ្លួនដែលបណ្តាលឲ្យអ្នកជម្ងឺរងគ្រោះថ្នាក់កាន់តែធ្ងន់ធ្ងរ។ ដូចនេះយោងតាមមាត្រា៥៣ តុលាការអាចការប្រកាសទោសបន្ថែម ដោយហាមឃាត់ចំពោះការប្រកបវិជ្ជាជីវៈ ដែលបានប្រព្រឹត្តក្នុងពេលប្រកបវិជ្ជាជីវៈ ឬព្យួរអាជ្ញាប័ណ្ណគាត់ជាដើម។

- ចំពោះអនុទោស ឬទោសបន្ថែម រួមមាន៖

១-ការដកសិទ្ធខ្លះជាពលរដ្ឋ។

២-ការហាមឃាត់ចំពោះការប្រកបវិជ្ជាជីវៈណាមួយ ដែលបទល្មើសនោះបានប្រព្រឹត្តនៅក្នុងពេលដែលប្រកបវិជ្ជាជីវៈនេះ។

៣-ការហាមឃាត់ចំពោះការបើកបរយានយន្តគ្រប់ប្រភេទ។

៤-ការព្យួរលិខិតបើកបរ។

៥-ការហាមឃាត់ចំពោះការស្នាក់នៅ។

៦-ការហាមឃាត់ចំពោះការចាកចេញពីដែនដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

[41] មាត្រា៥៤ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩។
[42] មាត្រា៥៤កថាខណ្ឌទី២ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩។

៧-ការហាមឃាត់ចំពោះការចូល និងការស្នាក់នៅលើដែនដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាចំពោះទណ្ឌិតដែលជាជនបរទេស។

៨-ការរឹបអូសឧបករណ៍ សម្ភារៈ ឬវត្ថុដែលប្រើប្រាស់ក្នុងពេលប្រព្រឹត្ត បទល្មើស ឬដែលទុកសម្រាប់ប្រព្រឹត្តបទល្មើស។

៩-ការរឹបអូសវត្ថុ ឬមូលនិធិ ដែលជាកម្មវត្ថុនៃបទល្មើស។

១០-ការរឹបអូសផលទុន ឬទ្រព្យសម្បត្តិ ដែលជាផលកើតចេញពីបទល្មើស។

១១-ការរឹបអូសឧបភោគភណ្ឌ សម្ភារៈ ឬ ចលនវត្ថុ ដែលលម្អទីកន្លែងដែលបទល្មើសត្រូវបានប្រព្រឹត្ត។

១២-ការរឹបអូសយានជំនិះដែលជារបស់ទណ្ឌិត។

១៣-ការហាមឃាត់ចំពោះការកាន់កាប់ ឬការយកតាមខ្លួននូវអាវុធ គ្រឿងផ្ទុះ និងគ្រាប់រំសេវគ្រប់ប្រភេទ។

១៤-ការបណ្តេញចេញពីលទ្ធកម្មជាសាធារណៈ។

១៥-ការបិទគ្រឹះស្ថានដែលប្រើប្រាស់ ដើម្បីត្រៀម ឬប្រព្រឹត្តបទល្មើស។

១៦-ការហាមឃាត់ចំពោះការធ្វើអាជីវកម្មនៅក្នុងគ្រឹះស្ថានដែលបើកចំហសម្រាប់សាធារណជន ឬដែលប្រើប្រាស់ដោយសាធារណជន។

១៧-ការបិទផ្សាយសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោស។

១៨-ការផ្សាយសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោសនៅក្នុងសារព័ត៌មាន។

១៩-ការផ្សាយសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោសតាមគ្រប់មធ្យោបាយទូរគមនាគមន៍ សោតទស្សន៍។

ក្រៅពីទោសបន្ថែមដែលបានរៀបរាប់ខាងលើ ក៏មានទោសបន្ថែមដែលមានចែងក្នុងច្បាប់ដោយឡែកផងដែរ ទោសបន្ថែមទាំងឡាយ ដែលមានចែងនៅក្នុងចំណុច១, ២, ៣, ៤, ៥, ៦, និង ៧ ខាងលើនេះ ត្រូវអនុវត្តនៅពេលផុតទោសដាក់ពន្ធនាគារ លើកលែងតែមានសេចក្តីសម្រេចក្តីផ្ទុយរបស់តុលាការ។[43]

១.២.៣ ទោសជំនួស

ទោសជំនួស គឺជាទោសដែលតុលាការយកមកប្រកាសជំនួសឲ្យមូលទោស។ ក្នុងករណីនេះ តុលាការមិនអាចប្រកាសទោសដាក់ពន្ធនាគារ ឬពិន័យជាប្រាក់បានទេ។ [44] តាមក្រមព្រហ្មទណ្ឌទោសជំនួសមានពីរប្រភេទ គឺ**ទោសការងារសហគមន៍ និងការស្តីបន្ទោស។**

- **ចំពោះទោសការងារសហគមន៍៖** ការងារសហគមន៍ គឺជាកាតព្វកិច្ចត្រូវបំពេញក្នុងចិរវេលាចន្លោះពី ៣០ ម៉ោងទៅ២០០ម៉ោង នូវការងារដែលគ្មានបកម្រៃជាប្រយោជន៍ដល់រដ្ឋ រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ ឬនីតិបុគ្គល

[43] មាត្រា៧១ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩។

[44] មាត្រា៩៨ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩។

នៃនីតិសាធារណៈផ្សេងទៀត ដល់សហគមន៍ឬដល់អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល។[45] ការងារសហគមន៍មិនអាចបំពេញជាប្រយោជន៍នៃរូបវន្តបុគ្គលទេ។

ជាពិសេសនោះ ការងារសហគមន៍ត្រូវស្ថិតនៅក្រោមបទបញ្ញត្តិនៃច្បាប់ស្តីពីការងារ ជាអាទិ៍ការងារនៅពេលយប់អនាម័យ សន្តិសុខ និងការងាររបស់ស្ត្រី ការងារសហគមន៍អាចត្រួតគ្នាបានជាមួយនឹងការអនុវត្តសកម្មភាពវិជ្ជជីវៈ។[46]

តុលាការអាចប្រកាសទោសការងាសហគមន៍បាន កាលណាជនជាប់ចោទត្រូវទទួលការផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារដែលមានអតិបរមាតិចជាង ឬ ស្មើ៣ឆ្នាំ។[47] ទោសអតិបរមាក្នុងន័យនេះ គឺសំដៅយកទោសដែលបញ្ញត្តិដោយច្បាប់ មិនមែនសំដៅទៅលើទោសដែលប្រកាសដោយតុលាការនោះទេ។

ទោសការងារសហគមន៍ នឹងអាចការប្រកាសបាន លុះត្រាតែជនជាប់ចោទមានវត្តមាននៅពេលសវនាការ ហើយជនជាប់ចោទយល់ព្រមធ្វើការងារនេះផងដែរ។ [48] តុលាការដែលប្រកាសទោសការងារសហគមន៍ ត្រូវកំណត់អំពីថិរវេលានៃការងារ និងរយៈពេលដែលត្រូវបំពេញ ដោយរយៈពេលមិនអាចលើសពី១ឆ្នាំទេ។[49] ការអនុវត្តទោសការងារសហគមន៍ ត្រូវកំណត់ដោយរាជអាជ្ញា។ ព្រះរាជអាជ្ញាជាអ្នកចង្អុលប្រាប់ពីឈ្មោះនីតិបុគ្គលដែលត្រូវទទួលអត្ថប្រយោជន៍ពីការងារនេះ។ ទោសនេះត្រូវអនុវត្តនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា។[50]

១.២.៤ ការស្តីបន្ទោស

តុលាការអាចប្រកាសការស្តីបន្ទោស កាលបើជនជាប់ចោទរងទោសដាក់ពន្ធនាគារ ដែលមានអតិបរមា**តិចជាង ឬ ស្មើ៣ឆ្នាំ** ហើយប្រសិនបើបានបំពេញលក្ខខណ្ឌទាំង**បី**យ៉ាងដូចជា[51]៖

- ភាពចលាចលដល់សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈបង្កដោយបទល្មើសបានបញ្ចប់។
- ការខូចខាតត្រូវបានជួសជុលហើយនិង
- ជនជាប់ចោទ បង្ហាញការធានាក្នុងការចូលទៅរួមរស់ក្នុងសង្គមវិញ។

តុលាការគ្រាន់តែស្តីបន្ទោសដល់ជនល្មើស ដែលបានប្រព្រឹត្តពោលគឺមិនផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារ ឬទោសពិន័យជាប្រាក់ឡើយ កាលបើជនល្មើសបានសងការខូចខាតរួចរាល់ហើយ។

[45] មាត្រា៧២ កថាខណ្ឌទី២ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩។
[46] មាត្រា៧៤ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩។
[47] មាត្រា៥២ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩។
[48] មាត្រា១០១ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩។
[49] មាត្រា១០២ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩។
[50] មាត្រា១០៣ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩។
[51] មាត្រា៧៦ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩។

១.៣ របបនៃការប្រកាសទោស

ជាគោលការណ៍ របបនៃការប្រកាសទោសព្រហ្មទណ្ឌ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជណាចក្រកម្ពុជា បានចែងនូវគោលការណ៍សំខាន់ៗចំនួន**ពីរ** គឺគោលការណ៍ឯកត្តកម្មនៃការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ និងគោលការណ៍ឯកត្តកម្មនៃទោសព្រហ្មទណ្ឌ។

គោលការណ៍ឯកត្តកម្មនៃការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ គឺសំដៅដល់ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌតែចំពោះអំពើផ្ទាល់ខ្លួនប៉ុណ្ណោះ មានន័យថាបុគ្គលណាដែលជាអ្នកប្រព្រឹត្តបទល្មើស បុគ្គលនោះជាអ្នកទទួលខុសត្រូវទោសព្រហ្មទណ្ឌ មិនអាចឲ្យអ្នកដទៃ ឬសាច់ញាត្តិរបស់ខ្លួនទទួលទោសជំនួសឡើយ ទោះជាទោសនោះជាប្រភេទអ្វីក៏ដោយ ប៉ុន្តែលើកលែងចំពោះអនីតិជនអាយុក្រោម១៤ឆ្នាំ មិនទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌឡើយ។

ចំណែកគោលការណ៍ឯកត្តកម្មនៃទោសព្រហ្មទណ្ឌ គឺជាគោលការណ៍ដែលត្រូវបង្កើតឡើងទុកជាមូលដ្ឋានគ្រឹះ សម្រាប់ចៅក្រមជំនុំជំរះដើម្បីពិចារណាទៅតាមស្ថានភាពរបស់បុគ្គលម្នាក់ៗដែលបានប្រព្រឹត្តបទល្មើស ដើម្បីឈានដល់ការប្រកាសទោសព្រហ្មទណ្ឌ យោងមាត្រា៩៦នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។[52]

១.៣.១ គោលការណ៍ឯកត្តកម្មនៃទោស

ផ្អែកទៅលើគោលការណ៍ឯកត្តកម្មនៃទោស តុលាការប្រកាសទោសដោយផ្អែកទៅលើស្ថានទម្ងន់ និងកាលៈទេសៈនៃបទល្មើស ទៅលើបុគ្គលិកលក្ខណៈនៃជនជាប់ចោទ ទៅលើសភាពផ្លូវចិត្ត ទៅលើធនធាន និងទៅលើបន្ទុក ទៅលើមូលហេតុ ព្រមទាំងទៅលើកិរិយាមារយាទរបស់ជនល្មើសក្រោយពេលប្រព្រឹត្តបទល្មើសជាអាទិ៍ ចំពោះជនរងគ្រោះយោងមាត្រា៩៦នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។ ការប្រកាសទោសនេះ តុលាការអាចប្រើប្រាស់នូវជម្រើសនៃការប្រកាសទោសជាច្រើនទៀត ដែលជាវិធានសម្រាប់ការអនុវត្តទោសទៅលើទណ្ឌិត ដោយឈរលើគោលការណ៍មនុស្សធម៌ ដូចជា៖ ការប្រកាសព្យួរទោសធម្មតា ការព្យួរទោសសាកល្បង ប្រកាសទោសពាក់កណ្តាលសេរីភាព ប្រកាសបែងចែកទោសជាប្រភាគ។

១.៣.២ ការព្យួរទោស

ការព្យួរទោសគឺជាការអនុញ្ញាតឲ្យជនជាប់ពិរុទ្ធ ដែលត្រូវតុលាការផ្តន្ទាទោសអាចមិនអនុវត្តទោសនេះបាន ប្រសិនបើជននេះមិនប្រព្រឹត្តបទល្មើសថ្មីទៀត ក្នុងរយៈពេលដែលច្បាប់បានកំណត់ណាមួយ។

នៅក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌខ្មែរ ទោសដែលអាចព្យួរបានគឺមានទាំងទោសដាក់ពន្ធនាគារ និងទោសពិន័យជាប្រាក់ ហើយការព្យួរទោសត្រូវចែកចេញជាពីរប្រភេទ គឺការព្យួរទោសធម្មតា និងការព្យួរទោសសាកល្បង។

[52] យល់ដឹងផ្នែកច្បាប់ គោលការណ៍ឯកត្តកម្មនៃទោសព្រហ្មទណ្ឌ https://ciclg.com/en/article/204 ,ថតចម្លងថ្ងៃទី០៨ កក្កដា ២០២១។

១.៣.២.១ ការព្យួរទោសធម្មតា

ប្រសិនបើជនល្មើលត្រូវតុលាការផ្តន្ទាទោសឲ្យជាប់ពន្ធនាគារ ដោយត្រូវព្យួរទោស ជនល្មើសនេះមិនត្រូវជាប់ពន្ធនាគារទេ មានន័យថា ជនល្មើសមានសិទ្ធិសេរីភាពធម្មតា បើតុលាការមិនបានកំណត់ព្រំដែននៃសិទ្ធិ។ ប៉ុន្តែប្រសិនជាក្នុងរយៈពេល៥(ប្រាំ)ឆ្នាំ គិតចាប់ពីថ្ងៃប្រកាសទោស ជនល្មើសនេះបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសថ្មីមួយទៀត ការព្យួរទោសនេះនឹងត្រូវលើកចេញវិញ ហើយជនល្មើសនឹងត្រូវអនុវត្តទោសទាំងពីរ គឺទោសទីមួយដែលបានព្យួរ និងទោសទីពីរសម្រាប់បទល្មើសដែលបានប្រព្រឹត្តថ្មីក្រោយ។ ដូចគ្នានេះដែរ ចំពោះទោសពិន័យជាប្រាក់ ប្រសិនបើតុលាការប្រកាសព្យួរទោស ជនល្មើសមិនត្រូវបង់ប្រាក់ពិន័យទេ។ ផ្ទុយទៅវិញបើក្នុងរយៈពេល៥(ប្រាំ)ឆ្នាំ ជនល្មើសប្រព្រឹត្តបទល្មើសថ្មីទៀត ទោសនេះនឹងត្រូវអនុវត្តដូចទោសពន្ធនាគារដែរ។

គួរបញ្ជាក់ថា ការប្រកាសទោសព្យួរ ឬមិនព្យួរ គឺជាសិទ្ធិអំណាចរបស់តុលាការ ប៉ុន្តែទោសពន្ធនាគារដែលតុលាការអាចប្រកាសព្យួរបានទាល់តែទោសពន្ធនាគារនោះ មានរយៈពេលច្រើនបំផុត៥(ប្រាំ)ឆ្នាំ។ ប្រសិនជាជនល្មើសត្រូវតុលាការផ្តន្ទាទោសឲ្យជាប់ពន្ធនាគារលើសពី៥(ប្រាំ)ឆ្នាំ តុលាការមិនអាចប្រកាសទោសព្យួរនេះបានទេ។

ម្យ៉ាងទៀត បើទោះជាទោសពន្ធនាគារនេះមានរយៈពេលត្រឹម៥(ប្រាំ)ឆ្នាំ ឬតិចជាង៥(ប្រាំ)ឆ្នាំក៏ដោយ តុលាការអាចប្រកាសព្យួរទោសបាន លុះត្រាតែជនល្មើសមិនធ្លាប់ត្រូវបានផ្តន្ទាទោសជាប់ពន្ធនាគារម្តងសោះនៅក្នុងរយៈពេល៥(ប្រាំ)ឆ្នាំមុនអំពើល្មើស។

ឧទាហរណ៍៖ នៅឆ្នាំ២០០៨ ជនល្មើស "ក" ធ្លាប់ត្រូចបានតុលាការផ្តន្ទាទោសឲ្យជាប់ពន្ធនាគារម្តងរួចមកហើយ ស្រាប់តែបួនឆ្នាំក្រោយមក នៅឆ្នាំ២០១២ ឈ្មោះ"ក" បានប្រព្រឹត្តបទល្មើសថ្មីទៀតហើយត្រូវតុលាការផ្តន្ទាទោសឲ្យជាប់ពន្ធនាគារ៣(បី)ឆ្នាំ ដូច្នេះទោស៣(បី)ឆ្នាំក្រោយនេះមិនអាចព្យួរបានទេ។

ការព្យួរទោសធម្មតាមិនបានតម្រូវឲ្យចារីត្រូវតែគោរពនូវកាតព្វកិច្ចពិសេសណាមួយទេ លើកលែងតែកាតព្វកិច្ច ដែលបានហាមមិនឲ្យប្រព្រឹត្តបទល្មើសណាមួយក្នុងរយៈពេលសាកល្បង។ ការព្យួរទោស គឺជាវិធានមួយដែលតុលាការអាចយកទៅអនុវត្តចំពោះជនជាប់ចោទណាម្នាក់បាន ពោលគឺតុលាការជាអ្នកសម្រេចដោយប្រុងប្រយ័ត្ន ថាគួរអនុញ្ញាតឱ្យព្យួរទោស ឬ មិនគួរយល់ព្រមឲ្យព្យួរទោស។ ប៉ុន្តែទន្ទឹមនឹងការប្រើប្រាស់នូវសិទ្ធិនេះ តុលាការក៏ត្រូវពិនិត្យពិច័យលើលក្ខខណ្ឌនានាដែលច្បាប់បានកំណត់ឲ្យប្រាកដប្រជា និងច្បាស់លាស់។ ដើម្បីសម្រេចអនុញ្ញាតយល់ព្រមឲ្យមានការព្យួរទោសធម្មតា តុលាការត្រូវធ្វើការពិនិត្យផ្ទៀងផ្ទាត់អំពីទោសតែត្រូវព្យួរ និងអានុភាពនៃការព្យួរទោសធម្មតា។

ជាទូទៅ ការព្យួរទោសធម្មតាមិនអាចអនុវត្តទៅលើទោសគ្រប់ប្រភេទបានឡើយ។ សម្រាប់បទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិមគឺមានតែទោសដែលប្រកាសផ្តន្ទាទោសជនជាប់ចោទឲ្យជាប់ពន្ធនាគារ**តិច ឬស្មើ៥ឆ្នាំ** ឬទោសដែល

ប្រកាសជាទោសពិន័យតែប៉ុណ្ណោះ ដែលអាចត្រូវបានអនុញ្ញាតយល់ព្រមឲ្យព្យួរទោសធម្មតាបាន។ ជាពិសេសទៅទៀត គួរតែកត់សម្គាល់ថា នៅក្នុងការកំណត់ពីការផ្តន្ទាទោស បាន ក្រមព្រហ្មទណ្ឌត្រូវឲ្យយកទោសដែលប្រកាសមកធ្វើជាមូលដ្ឋានសម្រាប់កំណត់។

ដូចនេះប្រសិនបើតុលាការបានសម្រេច ប្រកាសទោសដាក់ពន្ធនាគារលើសពី៥ឆ្នាំ ដោយសារតែជនជាប់ចោទបានប្រព្រឹត្តបទមជ្ឈិមណាមួយនោះទោសនេះមិនអាចយកមកអនុវត្តការព្យួរបានឡើយ។ ផ្ទុយទៅវិញប្រសិនបើតុលាការបានសម្រេចប្រកាសដាក់ ពន្ធនាគារ ៤ឆ្នាំ ពីបទមជ្ឈិមនោះ អាចព្យួរបាន នោះអាចឲ្យព្យួរទោសធម្មតាបាន។ ចំពោះបទលហុវិញ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌមិនបានបញ្ជាក់អំពីថិរវេលានៃទោសដែលត្រូវប្រកាសដែលជាលក្ខខណ្ឌនៃការអនុញ្ញាតឲ្យមានការព្យួរទោសធម្មតានោះឡើយ គឺទោសដែលត្រូវបានប្រកាសផ្តន្ទាទោសទាំងអស់ចំពោះបទលហុ អាចជាកម្មវត្ថុនៃការព្យួរទោសធម្មតាបាន ពោលគឺទោសដាក់ពន្ធនាគារ និងទោសពិន័យជាប្រាក់ចំពោះបទលហុគឺសុទ្ធសឹងតែអាចអនុញ្ញាតឲ្យព្យួរទោសធម្មតាបានទាំងអស់។[53]

ក. លក្ខខណ្ឌនៃការអាចព្យួរទោស

ការព្យួរទោសធម្មតាអាចប្រកាសទៅបាន គឺត្រូវគោរពទៅតាមលក្ខខណ្ឌ**ពីរ** ដូចខាងក្រោម៖

- **លក្ខខណ្ឌទាក់ទងនឹងជនល្មើស**

យោងតាមមាត្រា១០៦ បានចែងថា៖ ចៅក្រមអាចប្រកាសព្យួរទោសបាន លុះត្រាតែក្នុងរយៈពេល ៥ (ប្រាំ)ឆ្នាំមុនអំពើល្មើសនេះ ជនល្មើសមិនធ្លាប់មានការផ្តន្ទាទោសពីបទល្មើសណាមួយផ្សេងទៀតឡើយ។ ឧបមាថា កាលពី៤ (បួន)ឆ្នាំមុន ជនល្មើសធ្លាប់ប្រព្រឹត្តបទល្មើសអ្វីមួយ ហើយត្រូវបានតុលាការកាត់ទោសជាស្ថាពររួចហើយ ស្រាប់តែ៤ (បួន)ឆ្នាំក្រោយ ប្រព្រឹត្តបទល្មើសណាមួយទៀត។ សម្រាប់បទល្មើសលើកក្រោយនេះ ចៅក្រមមិនអាចប្រកាសព្យួរទោសបានទេ។

- **លក្ខខណ្ឌទាក់ទងនឹងប្រភេទទោស**

យោងតាមមាត្រា១០៧បានចែងថា៖ ចៅក្រមអាចប្រកាសព្យួរទោសបាន លុះត្រាតែទោសជាប់ពន្ធនាគារមានរយៈពេលមិនលើសពី៥ឆ្នាំ ឬទោសពិន័យជាប្រាក់។ មានន័យថាការព្យួរទោសមិនអាចអនុវត្តចំពោះបទឧក្រិដ្ឋបានឡើយ។

ចំពោះបទលហុ តុលាការអាចសម្រេចយល់ព្រមឲ្យមានការព្យួរទោសធម្មតាបាន ល្គឹកណាតែជនជាប់ចោទមិនទាន់ត្រូវបានផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពរឲ្យជាប់ពន្ធនាគារក្នុងរយៈពេលមួយឆ្នាំ មុនបទល្មើសបានកើតឡើង។

[53] មាត្រា១១៣ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩។

ឧទាហរណ៍ នៅដើមឆ្នាំ២០១៧ មានជនជាប់ចោទម្នាក់ត្រូវបានតុលាការសម្រេចផ្តន្ទាទោសឲ្យជាប់ពន្ធនាគារចំនួន១ (មួយ)ឆ្នាំ ពីបទលួច។ បន្ទាប់មកទៀតការផ្តន្ទាទោសនេះ ក៏បានចូលជាស្ថាពរនៅចុងឆ្នាំ២០១៧។ លើសពីនេះទៅទៀត ឆ្នាំ២០២១ ជនជាប់ចោទដដែលខាងលើនេះត្រូវបានតុលាការរកឃើញថាមានពិរុទ្ធភាព បទរំលោភលើទំនុកចិត្ត ជាបន្ថែមទៀត។ ក្នុងករណីនេះ ជនជាប់ចោទមិនអាចត្រូវបានទទួលនូវអត្ថប្រយោជន៍ពីការទទួលការព្យួរទោសធម្មតាបានឡើយ ពីព្រោះជនជាប់ចោទធ្លាប់មានប្រវត្តិត្រូវបានតុលាការផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពរឲ្យជាប់ពន្ធនាគារក្នុងរយៈពេល៤ឆ្នាំមុនពេល ដែលបទរំលោភលើទំនុកចិត្តបានកើតឡើង។

១.៣.២.២ ការព្យួរទោសសាកល្បង

ការព្យួរទោសសាកល្បង គឺប្រហាក់ប្រហែលនិងការព្យួរទោសធម្មតាដែរ គ្រាន់តែមានរយៈពេលសាកល្បងមួយ ដែលមានរយៈពេលមិនអាចតិចជាង ១(មួយ)ឆ្នាំនិងមិនលើសពី ៣(បី)ឆ្នាំទេ។ ក្នុងរយៈពេលសាកល្បងនេះ ទណ្ឌិតត្រូវគោរពទៅតាមវិធានការណ៍ត្រួតពិនិត្យដែលកំណត់ដោយតុលាការរួមមាន៖

- ត្រូវចូលខ្លួនទៅតាមដីកាកោះពីព្រះរាជអាជ្ញា ឬតំណាងអយ្យការ
- ត្រូវទទួលការមកត្រួតពិនិត្យមើលរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា
- ត្រូវផ្តល់ឯកសារ ទៅតាមការបង្គាប់របស់ព្រះរាជអាជ្ញា
- ត្រូវជូនដំណឹងដល់ព្រះរាជអាជ្ញា អំពីការផ្លាស់ប្តូរអាសយដ្ឋាន ឬការផ្លាស់ប្តូរមុខរបរ
- ត្រូវសុំការអនុញ្ញាតពីព្រះរាជអាជ្ញាមុននឹងធ្វើដំណើរទៅបរទេស។

ក្រៅពីវិធានការណ៍ទាំងអស់នេះ តុលាការអាចកំណត់ឲ្យទណ្ឌិត គោរពទៅតាមកាតព្វកិច្ចដោយឡែកមួយចំនួនទៀត នៅក្នុងរយៈពេលសាកល្បង ដូចជា៖ មាត្រា១២០

- ត្រូវបំពេញសកម្មភាពខាងវិជ្ជាជីវៈ
- ត្រូវទទួលការបង្ហាត់បង្រៀន ឬទទួលការបណ្តុះបណ្តាលខាងវិជ្ជាជីវៈ
- ត្រូវរស់នៅក្នុងកន្លែងណាមួយជាកំណត់
- ត្រូវទទួលឲ្យពេទ្យធ្វើការពិនិត្យ ឬការព្យាបាល
- ត្រូវបញ្ជាក់ថាខ្លួនរួមចំណែកក្នុងការចិញ្ចឹមបីបាច់គ្រួសារ
- ត្រូវធ្វើការជួសជុលការខូចខាត ដែលបណ្តាលមកពីបទល្មើស តាមលទ្ធភាពនៃធនធានរបស់ខ្លួន
- ត្រូវបញ្ជាក់ថាខ្លួនបានបង់ប្រាក់ជូនរដ្ឋ បន្ទាប់ពីការផ្តន្ទាទោស តាមលទ្ធភាពធនធានរបស់ខ្លួន
- មិនត្រូវធ្វើសកម្មភាពខាងវិជ្ជាជីវៈ ឬសង្គមដែលអនុញ្ញាត ឬសម្រួលដល់ការប្រព្រឹត្តបទល្មើស។ ក្នុងករណីនេះ តុលាការបញ្ជាក់អំពីសកម្មភាពដែលហាមឃាត់។

- មិនត្រូវមានវត្តមាន នៅទីកន្លែងខ្លះ ក្នុងករណីតុលាការបញ្ជាក់អំពីសកម្មភាពដែលហាមឃាត់។

- មិនត្រូវធ្វើសកម្មភាពមួយចំនួន ដូចជា សេពគប់បនល្បែង សេពគប់គៀមភេសជ្ជៈស្រវឹង

- មិនត្រូវកាន់កាប់ ឬយកតាមខ្លួននូវអាវុធ គ្រឿងផ្ទុះ និងគ្រាប់រំសេវគ្រប់ប្រភេទ។

- មិនត្រូវសេពគប់ជាមួយបុគ្គលខ្លះ ជាពិសេស ចារី សហចារី អ្នកផ្ដើមគំនិត អ្នកសមគំនិត ឬជនរងគ្រោះនៃបទល្មើសជាដើម។ ក្នុងករណីនេះ តុលាការបញ្ជាក់អំពីបុគ្គលដែលមិនត្រូវសេពគប់ជាមួយ។ នៅក្នុងសេចក្ដីសម្រេចរបស់ខ្លួនតុលាការ ត្រូវចែងអំពីកាតព្វកិច្ចដោយឡែក ដែលតម្រូវទៅលើទណ្ឌិត។

នៅក្នុងរយៈពេលសាកល្បង(១ឆ្នាំទៅ៣ឆ្នាំ) ប្រសិបបើជនល្មើសមិនគោរពតាមវិធានការត្រួតពិនិត្យ ឬតាមកាតព្វកិច្ច ដែលកំណត់ដោយតុលាការទេ ការព្យួរទោសនឹងត្រូវលើកចេញវិញ ហើយជនល្មើសត្រូវតែអនុវត្តទោស។ ប្រសិនបើជនល្មើសប្រព្រឹត្តបទល្មើសថ្មីណាមួយទៀត ក្នុងរយៈពេលសាកល្បងនេះ ការព្យួរទោសក៏ត្រូវលើកចេញវិញដូចគ្នាដែរ ហើយជនល្មើសត្រូវអនុវត្តទោស សម្រាប់បទល្មើសទាំងពីរ ដូចករណីព្យួរទោសធម្មតាដែរ។

គួរបញ្ជាក់ថា តុលាការអាចប្រកាសព្យួរទោសសាកល្បងបាន តែចំពោះទោសពន្ធនាគារប៉ុណ្ណោះ ហើយបានតែចំពោះទោសពន្ធនាគារ ដែលមានរយៈពេលក្នុងចន្លោះពី៦ខែទៅ៥ឆ្នាំប៉ុណ្ណោះ។ ទោសពិន័យជាប្រាក់ និងទោសពន្ធនាគារតិចជាង៦ខែ ឬច្រើនជាង៥ឆ្នាំ មិនអាចព្យួរដោយមានរយៈពេលសាកល្បងនេះបានទេ។

ឧទាហរណ៍៖ ជនល្មើស "ក" ប្រព្រឹត្តបទល្មើសឆបោក ហើយត្រូវតុលាការផ្ដន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារ ៤ឆ្នាំ ប៉ុន្តែ ២ឆ្នាំត្រូវព្យួរ។ ក្នុងករណីនេះ ជនល្មើសត្រូវជាប់ពន្ធនាគារតែ ២ឆ្នាំ ប៉ុណ្ណោះ ដោយត្រូវព្យួរទោស ២ឆ្នាំ។

ដោយការព្យួរទោសសាកល្បង មានអានុភាពធ្វើឲ្យទណ្ឌិតត្រូវស្ថិតនៅក្រោមវិធានការត្រួតពិនិត្យ និងត្រូវតែគោរពនូវលក្ខខណ្ឌនៃកាតព្វកិច្ច ដោយឡែកមួយ ឬ ច្រើនក្នុងរយៈពេលកំពុងសាកល្បងដែលត្រូវបានកំណត់ពីរយៈពេល១ឆ្នាំ រហូតដល់ ៣ឆ្នាំ។[54] មិនត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះ នៅក្នុងពេលសាកល្បងដែលកំណត់ស្រេចនៅតុលាការជនជាប់ចោទត្រូវទទួលរងនូវវិធានការត្រួតពិនិត្យមួយចំនួននិងត្រូវតែគោរពនូវកាតព្វកិច្ចដោយឡែកមួយ ឬច្រើនដែលច្បាប់បានកំណត់រយៈពេលកំពុងសាកល្បងនេះ។ ឃើញថាក៏ដូចជាការព្យួរទោសធម្មតាដែរ ការសម្រេចផ្ដល់នូវការព្យួរសាកល្បងត្រូវបំពេញនូវលក្ខខណ្ឌចាំបាច់មួយចំនួន ហើយជាងនេះទៅទៀតក្នុងរយៈពេលសាកល្បង ទណ្ឌិតត្រូវតែស្ថិតនៅក្រោមវិធានការត្រួតពិនិត្យ និងត្រូវគោរពដោយ

[54] មាត្រា១២៣ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩។

ខានតែបាននូវកាតព្វកិច្ចដោយឡែកច្បាប់បានកំណត់ហើយការមិនគោរព តាមវិធានដែលបានកំណត់នឹងនាំឲ្យមានការដកហូតមកវិញនូវការព្យួរទោសនោះ។

ក. លក្ខខណ្ឌនៃការព្យួរទោសសាកល្បង

យោងតាមមាត្រា១១៧ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌបានចែងថា តុលាការអាចសម្រេចព្យួរសាកល្បងនូវទោស ដែលបានសម្រេចដាក់ពន្ធនាគារដែលមានរយៈពេលពី៦ (ប្រាំមួយ)ខែ ទៅ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ។ យោងតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រានេះសឲ្យយើងឃើញថា មានតែការផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារតែប៉ុណ្ណោះដែលអាចធ្វើជាកម្មវត្ថុ នៃការព្យួរទោសសាកល្បងបាន។ ការសម្រេចយ៉ាងដូច្នោះ វានាំឲ្យមានការសន្និដ្ឋានបានថាចំពោះនីតិបុគ្គលដែលត្រូវបានផ្តន្ទាទោសត្រូវបង់ជាប្រាក់ពិន័យ ក្នុងឋានៈជាមូលទោសនឹងមិនអាចទទួលនូវប្រយោជន៍ពីការព្យួរទោសសាកល្បងនេះបានឡើយ។ យោងតាមមាត្រា១១៧ កថាខណ្ឌទី២ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ បានកំណត់ថាការព្យួរទោសសាកល្បងមានអនុភាពដាក់ឲ្យទណ្ឌិតស្ថិតនៅក្រោមវិធានត្រួតពិនិត្យ និងគោរពនូវកាតព្វកិច្ចដោយឡែកមួយ ឬច្រើនក្នុងរយៈពេលសាកល្បង។ ចំណែកឯរយៈពេលនៃការសាកល្បងវិញ មិនអាចតិចជាងរយៈពេល១ (មួយ)ឆ្នាំ និងមិនត្រូវលើសពីរយៈពេល៣ (បី)ឆ្នាំ ឡើយ។ ហេតុនេះតុលាការត្រូវតែកំណត់រយៈពេលសាកល្បងឲ្យបានច្បាស់លាស់នៅក្នុងសេចក្តីសម្រេច។[55] ការព្យួរទោសសាកល្បង អាចធ្វើទៅបានលុះត្រាតែមានការសេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការ និង បន្ថែមពីលើនេះ មានត្រូវតែព្រះរាជអាជ្ញា ដែលជាអ្នកឃ្លាំមើលនូវការអនុវត្តដែលត្រូវបានសម្រេចដោយចៅក្រម។ យោងតាមមាត្រា១១៧ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចៅក្រមគប្បីត្រូវពិចារណាសម្រេចព្យួរទោសសាកល្បងនៃទោស ឲ្យបានជាអតិបរមានូវទោសដែលបានសម្រេចដាក់ពន្ធនាគារក្នុងបទល្មើសមជ្ឈឹម។ ដូចនេះតាមស្មារតីនេះ អាចបញ្ជាក់បានថាមានតែចៅក្រមជំនុំជម្រះតែមួយគត់ ដែលមានឆន្ទានុសិទ្ធិក្នុងការសម្រេចដាក់ជនណាម្នាក់ដែលប្រព្រឹត្តបទល្មើសឲ្យមកអនុវត្តនូវការព្យួរទោសនេះ។ បន្ថែមពីនេះ តុលាការត្រូវចេញសម្រង់សាលក្រមស្ពាពរចំនួន៣ (បី)ច្បាប់ ដោយពីរច្បាប់ប្រគល់ឱ្យព្រះរាជអាជ្ញាដើម្បីពិនិត្យនូវការអនុវត្ត និងមួយច្បាប់ទៀត គឺត្រូវប្រគល់ជូនទណ្ឌិតដើម្បីអនុវត្ត។ នៅក្នុងការអនុវត្តនូវការព្យួរទោសសាកល្បង អ្នកដែលមានភារកិច្ចនៅក្នុងការឃ្លាំមើលឲ្យបុគ្គលដែលព្យួរទោសនោះ គឺមានតែព្រះរាជអាជ្ញាប៉ុណ្ណោះ ក៏មានពេលខ្លះគេអាចចាត់តាំងបុគ្គលណាម្នាក់ឲ្យឃ្លាំមើលបំពេញការងារជំនួសខ្លួនបាន។ ព្រះរាជអាជ្ញាមានតួនាទីនៅក្នុងការអនុវត្តការព្យួរទោសដូចជា[56]៖

១-ត្រូវដឹកនាំសម្របសម្រួល ការអនុវត្តសេចក្តីសម្រេចព្យួរទោសសាកល្បងរបស់តុលាការគ្រប់ជាន់ថ្នាក់ឲ្យមានសន្តិភាព។

---

[55] មាត្រា១១៨ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩។

[56] សារាចរណែនាំលេខ០២ កយ.សរ/១៤ ស្តីពីការអនុវត្តបទប្បញ្ញត្តិ នៃការព្យួរទោសសាកល្បង ចុះថ្ងៃទី២២ មេសា ឆ្នាំ២០១៤។

២-ត្រូវចាត់តាំងមង្គលនៅក្នុងមូលដ្ឋានដែលទណ្ឌិតរស់នៅ ឬបំពេញកាតព្វកិច្ច ឲ្យតាមដានសកម្មភាពរបស់ទណ្ឌិត។ បុគ្គលដែលគប្បីចាត់តាំង ដូចជានគរបាលប៉ុស្តិ៍រដ្ឋបាល សមាជិកក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ មន្ត្រីទទួលបន្ទុកអប់រំ និងស្តារនីតិសម្បទា...។

៣-ត្រូវបង្គាប់ណែនាំដល់ទណ្ឌិត ឲ្យបង្ហាញខ្លួននៅចំពោះមុខបុគ្គលដែលត្រូវបានចាត់តាំងឲ្យតាមដាន

៤-ត្រូវប្រគល់សម្រង់សាលក្រម ឬសម្រង់សាលដីកាស្ថាពរដល់បុគ្គលដែលត្រូវបានចាត់តាំងឲ្យតាមដានទណ្ឌិត និងធ្វើការដឹកនាំសម្របសម្រួលការអនុវត្ត។

៥-ក្នុងករណីចាំបាច់ត្រូវបង្គាប់អង្គភាពនគរបាលយុត្តិធម៌ឲ្យចាត់វិធានការជួយតាមដានរាល់សកម្មភាពរបស់ទណ្ឌិត និងត្រូវធ្វើរបាយការណ៍តាមកាលកំណត់ ពីការកត់សម្គាល់ឃើញរបស់ខ្លួនចំពោះសកម្មភាពរបស់ទណ្ឌិតជូនព្រះរាជអាជ្ញាដើម្បីស្នើសុំយោបល់ និង វិធានការ។

ខ. ការដកហូតការព្យួរទោសសាកល្បង[57]

ក្នុងរយៈពេលការសាកល្បង១ (មួយ)ឆ្នាំ ទៅ៣ (បី)ឆ្នាំ ប្រសិនបើជនល្មើសមិនគោរពតាមវិធានការត្រួតពិនិត្យ ឬតាមកាតព្វកិច្ចដែលកំណត់ដោយតុលាការនោះទេ ការព្យួរទោសនឹងត្រូវលើកចេញវិញ ហើយបុគ្គលល្មើសត្រូវតែអនុវត្តទោស។ ប្រសិនបើជនល្មើសប្រព្រឹត្តបទល្មើសថ្មីណាមួយទៀត ក្នុងរយៈពេលសាកល្បងនេះ ការព្យួរទោសក៏ត្រូវលើកចេញវិញដូចគ្នាដែរ បើជនល្មើសត្រូវអនុវត្តទោស សម្រាប់បទល្មើសទាំងពីរនេះ ដូចករណីព្យួរទោសធម្មតាដែរ។

តុលាការអាចបង្គាប់ឲ្យដកហូតការព្យួរទោសសាកល្បងទាំងមូល ឬក៏មួយផ្នែកបាន។ ក្នុងករណីនេះ ទោសត្រូវយកមកអនុវត្តទាំងមូលក៏បាន ឬក៏មួយផ្នែកក៏បាន។

១.៣.៣ ទោសពាក់កណ្ដាលសេរីភាព

របបពាក់កណ្ដាលសេរីភាព អាចអនុវត្តតែចំពោះទោសដាក់ពន្ធនាគារដែលមានរយៈពេល ៦ (ប្រាំមួយ)ខែ ឬតិចជាង ៦ (ប្រាំមួយ)ខែប៉ុណ្ណោះ ។ តុលាការអាចប្រកាសរបបពាក់កណ្ដាលសេរីភាព គឺដើម្បីឲ្យទណ្ឌិតអាចបំពេញសកម្មភាពខាងវិជ្ជាជីវៈណាមួយ ទទួលការសិក្សា ឬទទួលនូវការបង្ហាត់បង្រៀន ឬការបណ្ដុះបណ្ដាលវិជ្ជាជីវៈ ឬទទួលនូវការពិនិត្យព្យាបាលជំងឺ ឬជួយឧបត្ថម្ភដល់សេចក្ដីត្រូវការរបស់គ្រួសារ។[58]

ទណ្ឌិតដែលស្ថិតក្នុងរបបពាក់កណ្ដាលសេរីភាព ត្រូវអនុញ្ញាតឲ្យចាកចេញពីពន្ធនាគារ ក្នុងរយៈពេលជាកំណត់ណាមួយ។ នៅពេលប្រកាសពីរបបពាក់កណ្ដាលសេរីភាព តុលាការត្រូវកំណត់នៅក្នុង

[57] មាត្រា១២២ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩។
[58] មាត្រា១២៧ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩។

សេចក្តីសម្រេចអំពីថ្ងៃនិងម៉ោងដែលទណ្ឌិតអាចចេញពីពន្ធនាគារបាន។ ឧទាហរណ៍៖ ឈ្មោះ "ក" ជានិស្សិត ត្រូវតុលាការផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារ៦(ប្រាំមួយ)ខែពីបទលួច ហើយតុលាការពិនិត្យពិចារណាមើលទៅមិនចង់ឲ្យទណ្ឌិត "ក" ខាតការរៀនសូត្រ ក៏សម្រេចឲ្យអនុវត្តរបបពាក់កណ្តាលសេរីភាព ដើម្បីឲ្យទណ្ឌិត "ក" អាចបន្តការរៀនសូត្របាន។ ដូច្នេះទណ្ឌិត "ក" អាចចេញពីពន្ធនាគារបានដើម្បីទៅរៀនទៅតាមថ្ងៃ និងម៉ោងពេលដែលបានកំណត់ដោយតុលាការ ដូចជាថ្ងៃច័ន្ទដល់ថ្ងៃសុក្រ ទណ្ឌិត អាចចេញពីពន្ធនាគារបាននៅពេលព្រឹក ហើយត្រូវត្រឡប់ចូលមកក្នុងពន្ធនាគារវិញនៅម៉ោង៥(ប្រាំ)ល្ងាច។ ប៉ុន្តែរបបពាក់កណ្តាលសេរីភាពនេះអាចប្រកាសបានចំពោះតែទោសដាក់ពន្ធនាគារ រយៈពេលខ្លី មានន័យថាតិចជាង ឬស្មើ៦ (ប្រាំមួយ)ខែប៉ុណ្ណោះ។ កាលណាទណ្ឌិត ដែលត្រូវបានដាក់ឲ្យស្ថិតនៅក្រោមរបបពាក់កណ្តាលសេរីភាព ទណ្ឌិតនេះត្រូវបានអនុញ្ញាតឲ្យចេញពីគ្រឹះស្ថានដាក់ពន្ធនាគារក្នុងរយៈពេលកំណត់។[59] មានន័យថា ការអនុវត្តរបបពាក់ កណ្តាលសេរីភាពបង្កភាពងាយស្រួលធ្វើឲ្យទណ្ឌិតអាចទៅក្រៅពន្ធនាគារបាន ក្នុងរយៈពេលដែលបានកំណត់ដោយតុលាការ បានសេចក្តីថា តុលាការត្រូវតែកំណត់ឲ្យត្រឹមត្រូវបំផុតពីថ្ងៃម៉ោងដែលអនុញ្ញាតឲ្យ ទណ្ឌិតអវត្តមានពីពន្ធនាគារម្តងៗ។ ដូចនេះ ចាំបាច់រាល់បែបបទទាំងនេះដូចជាម៉ោងជាដើម ត្រូវតែបញ្ជាក់ដោយគ្មានមន្ទិល នៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការ។ ចំណែកចំណុចសំខាន់មួយទៀតគឺ រយៈពេលនៃរបបពាក់កណ្តាលសេរីភាព ត្រូវបញ្ចូនទៅក្នុងរយៈពេលនៃទោសដែលកំពុងតែអនុវត្ត[60] មានន័យថារយៈពេលដែលទណ្ឌិតនៅក្រៅឃុំនោះ ត្រូវរាប់គិតផងដែរទុកដូចជាការរយៈពេលនៃការអនុវត្តទោស។ ប៉ុន្តែប្រសិនបើទណ្ឌិតពុំអនុវត្តកាតព្វកិច្ចទាំងឡាយណាដែលត្រូវបានដាក់ជាកំហិត ឬប្រព្រឹត្តអំពើមិនសមរម្យ ចៅក្រមអាចរៀបចំរយៈពេលពាក់កណ្តាលសេរីភាព ឬលុបរបបពាក់កណ្តាលសេរីភាពនេះ បានគ្រប់ពេលវេលា តាមការស្នើសុំរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា។[61]

ទន្ទឹមនឹងនេះផងដែរ ព្រះរាជអាជ្ញាអាចចេញបង្គាប់ឱ្យចាប់ឬឃុំខ្លួនទណ្ឌិតណាដែលមិនព្រមវិលត្រឡប់មកវិញ នៅពេលដែលផុតកំណត់រយៈពេលនៃរបបពាក់កណ្តាលសេរីភាព។[62] ក្នុងករណីនេះព្រះរាជអាជ្ញាអាចប្តឹងទៅតុលាការឲ្យលុបចោលនូវការអនុវត្តរបបពាក់កណ្តាលសេរីភាពនេះចំពោះទណ្ឌិតបាន។

១.៣.៤ ការបែងចែកទោសជាប្រភាគ

ការបែងចែកទោសជាប្រភាគ សំដៅទៅលើការសម្រេចរបស់តុលាការដែលអនុញ្ញាតឲ្យមានការអនុវត្តទោសជាដំណាក់កាលដាច់ៗពីគ្នា។ បន្ទាប់មកទៀត ប្រភាគនៃទោសនីមួយៗក៏មិនត្រូវមានរយៈពេល

[59] មាត្រា១២៧ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩។

[60] មាត្រា១២៩ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩។

[61] មាត្រា១៣០ កថាខណ្ឌទី២ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩។

[62] មាត្រា១៣១ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩។

តិចជាង១ (មួយ)ខែទេ ហើយរយៈពេលអនុវត្តទោសសរុបក៏មិនអាចលើសពី២ (ពីរ)ឆ្នាំបានឡើយ ដោយត្រូវរាប់បញ្ចូលទាំងការផ្អាកទោសផងដែរ។[63] កាលណាចៅក្រមប្រកាសទោសដាក់ពន្ធនាគារតិចជាង ឬស្មើនឹង១ (មួយ)ឆ្នាំ ចៅក្រមអាចសម្រេចថាទោសនឹងត្រូវអនុវត្តជាប្រភាគ ដោយមានមូលហេតុធ្ងន់ធ្ងរ មានលក្ខណៈជាគ្រួសារ ជាវេជ្ជសាស្ត្រ វិជ្ជាជីវៈ ឬជាសង្គម។[64] នេះជាវិធានឯកត្តកម្មតុលាការមួយផ្សេងទៀត ដែលតម្រូវឲ្យអនុវត្តទោសជាប់ពន្ធនាគារតិចជាង ឬស្មើ១ (មួយ)ឆ្នាំ ដោយប្រភាគ។ឧទាហរណ៍ ទណ្ឌិតនឹងត្រូវឃុំឃាំង ទៅតាមរយៈពេលវិស្សមកាល ដែលជាហេតុអនុញ្ញាតឲ្យទណ្ឌិតរក្សាការងាររបស់ខ្លួនប្រចាំសប្តាហ៍បាន។

បើប្រៀបធៀបទៅនឹងរបបពាក់កណ្តាលសេរីភាព ការបែងចែកទោសជាប្រភាគនេះ មានលក្ខណៈទូលំទូលាយជាង ពីព្រោះថាការបែងចែកជាប្រភាគនេះ អាចអនុវត្តចំពោះទោសដាក់ពន្ធនាគាររហូតដល់ទៅ១ (មួយ) ឆ្នាំ ដោយមិនមែនត្រឹមតែ ៦(ប្រាំមួយ)ខែ ដូចពាក់កណ្តាលសេរីភាពនោះទេ។

ការបែងចែកទោសជាប្រភាគ នាំឲ្យទណ្ឌិតទទួលរងនូវទោសតាមរយៈពេលចន្លោះជាច្រើនដោយការដោះលែងឲ្យមានសេរីភាព។ ហេតុនេះ នៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការ នឹងមានកំណត់នូវបែបបទនៃការបែងចែកជាប្រភាគ[65] ប៉ុន្តែរយៈពេលសរុបនៃការអនុវត្តទោសដោយគិតទាំងការផ្អាក ពុំអាចលើសពី២(ពីរ)ឆ្នាំឡើយ ទណ្ឌិតត្រូវអនុវត្តដោយនៅក្នុងពន្ធនាគារក្នុងប្រភាគនៃទោស និងក្រៅពន្ធនាគារនៃប្រភាគនៃទោសហើយអនុវត្តបន្តបន្ទាប់រហូតគ្រប់រយៈពេលនៃការផ្តន្ទាទោសដែលប្រកាសដោយតុលាការ។

ឧទាហរណ៍ ករណីដែលតុលាការប្រកាសទោសដាក់ពន្ធនាគាររយៈពេល១ (មួយ)ឆ្នាំ ហើយបែងចែកប្រភាគនៃទោសរយៈពេល១ (មួយ)ខែ ដូចនេះ ទណ្ឌិតត្រូវនៅក្នុងពន្ធនាគារ១ (មួយ)ខែ នៅក្រៅពន្ធនាគារ១ (មួយ)ខែ បន្ទាប់មកក្នុងពន្ធនាគារមួយខែ និងក្រៅពន្ធនារគារ មួយខែ ជាបន្តបន្ទាប់ហើយអនុវត្តរបៀបនេះរហូតដល់គ្រប់រយៈពេលនៃការផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារ មួយឆ្នាំ។ តាមសម្មតិកម្មខាងលើនេះទណ្ឌិតត្រូវប្រើរយៈពេល ពីរឆ្នាំដើម្បីអនុវត្តឲ្យចប់សព្វគ្រប់នូវទោសរបស់ខ្លួន។ លើសពីនេះទៅទៀត នៅគ្រប់ពេលវេលាទាំងអស់តុលាការក៏អាចរៀបចំបែបបទនៃការបែងចែកទោសជាប្រភាគ ឬ លុបចោលរបបនៃការបែងចែកទោសជាប្រភាគតាមបណ្តឹងរបស់ព្រះរាជអាជ្ញាបាន។ ហេតុនេះហើយ ប្រសិនបើទណ្ឌិតដែលទទួលប្រយោជន៍ពីរបបនៃការបែងចែកទោសជាប្រភាគ បែរជាមិនព្រមត្រឡប់មកពន្ធនាគារវិញ នៅពេលផុតកំណត់រយៈពេលនៃការផ្អាកការអនុវត្តទោស ព្រះរាជអជ្ញាអាចបង្គាប់ឲ្យចាប់ខ្លួន ឬឃុំខ្លួនទណ្ឌិតជាថ្មីទៀតបាន។[66]

[63] មាត្រា១៣៣ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩។
[64] មាត្រា១៣២ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩។
[65] មាត្រា១៣៣ កថាខណ្ឌទី២ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩។
[66] មាត្រា១៣៥ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩។

ជំពូកទី២
ផលប៉ះពាល់នៃ ការឃាត់ខ្លួន ការឃុំខ្លួន និងការផ្តន្ទាទោស

ជំពូកទី២
ផលប៉ះពាល់នៃ ការឃាត់ខ្លួន ការឃុំខ្លួន និង ការផ្តន្ទាទោស

ផ្នែកទី១៖ ផលប៉ះពាល់ នៃការឃាត់ខ្លួនចំពោះជនសង្ស័យ

១.១ ផលប៉ះពាល់ចំពោះបុគ្គលជាជនសង្ស័យ

ជាទូទៅ នៅពេលជនទាំងឡាយណាត្រូវបានសង្ស័យថា បានចូលរួមប្រព្រឹត្តបទល្មើស ឬបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសជាក់ស្តែង ប្រជាពលរដ្ឋ និងមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ អាចឃាត់ខ្លួនបុគ្គលនោះបាន ឬមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌អាចឃាត់ខ្លួនបុគ្គលដែលអាចផ្តល់ព័ត៌មានស្តីពីរឿងហេតុនេះបាន ប្រសិនជាបុគ្គលដែលអាចផ្តល់ព័ត៌មានប្រកែកមិនព្រមផ្តល់ព័ត៌មាន តែត្រូវមានការយល់ព្រមជាលាយលក្ខណ៍អក្សរឲ្យធ្វើការឃាត់ខ្លួនពីព្រះរាជអាជ្ញា។ ការឃាត់ខ្លួននេះ គឺធ្វើឡើងដើម្បីឆ្លើយតបនឹងតម្រូវការចាំបាច់នៃការស៊ើបអង្កេត និងដើម្បីឲ្យការស៊ើបអង្កេតប្រព្រឹត្តទៅបានល្អ។[67] ប៉ុន្តែទោះបីជាច្បាប់តម្រូវឲ្យមានការឃាត់ខ្លួនដល់ជនសង្ស័យ ដើម្បីធានាដល់ការស៊ើបអង្កេតក៏ដោយ យើងសង្កេតឃើញថាមានផលប៉ះពាល់ជាច្រើនដល់ជនសង្ស័យដែលត្រូវបានឃាត់ខ្លួន តើមានផលប៉ះពាល់អ្វីខ្លះដល់ជនសង្ស័យ?

ជាធម្មតាបុគ្គលម្នាក់ៗ ឬ គ្រួសារនីមួយៗ សុទ្ធតែមានកិត្តិយស និងសេចក្តីថ្លៃថ្នូរ ដូច្នេះកាលណាមានការឃាត់ខ្លួន ឬមានការចាប់ខ្លួនតែងតែប៉ះពាល់ដល់ផ្លូវចិត្ត ផ្លូវកាយ និងកិត្តិយស ជាពិសេសត្រូវប្រឈមនឹងការមាក់ងាយពីសំណាក់អ្នកជិតខាង ឬ ការស្តីបន្ទោសពីសំណាក់គ្រួសារ បងប្អូន ឬអាជ្ញាធរ ដែលខ្លួន ប្រព្រឹត្តខុសច្បាប់បានធ្វើឲ្យមានភាពអាម៉ាស់ អាប់ឱនដល់កិត្តិយសខ្លួន និងគ្រួសារ និងមានការរើសអើងក្នុងសង្គមផងហើយ ប្រសិនបើបុគ្គលនេះចង់រកគូរស្រករ អាចជួបការលំបាក ដោយហេតុថាធ្លាប់គេចាប់ខ្លួន ឬ ឃាត់ខ្លួន។

១.១.១ ផលប៉ះពាលផ្លូវចិត្ត

នៅពេលបុគ្គលណាមួយត្រូវបានចាប់ខ្លួន និងឃាត់ខ្លួន តែងតែមានការប៉ះពាល់ដល់ផ្លូវចិត្តជាចម្បង។ ជាក់ស្តែង សម្ព័ន្ធខ្មែរជំរឿន និងកាពារសិទ្ធិមនុស្ស លីកាដូ បានលើកឡើងពីផលប៉ះពាល់ចំពោះបុគ្គលនៅពេលចាប់ខ្លួន ទៅលើបញ្ហាផ្លូវចិត្ត គឺមានការគិតច្រើនពីកូន និងគ្រួសារ ដែលធ្វើឲ្យគាត់ញ៉ាំមិនបាន គេងមិនលក់ ពិបាកចិត្តច្រើនរហូតឈានដល់ការបាត់បង់ស្មារតីភ្លេចភ្លាំង និងអ្នកខ្លះអាចខ្លាចគេចាប់ក៏គិតខ្លីចង់សម្លាប់ខ្លួន ឬធ្វើអត្តឃាតនៅកន្លែងកើតហេតុទៀតផង។

១.១.២ ផលប៉ះពាល់សិទ្ធិ

ការឃាត់ខ្លួន ជាការដកសិទ្ធិក្នុងរយៈពេលមួយកំណត់ដោយច្បាប់ ដើម្បីរក្សាទុកជនសង្ស័យ ឬ ជនល្មើសកុំឲ្យគេចវេស ឬ គេចខ្លួនដែលនាំឲ្យប៉ះពាល់ដល់ការស៊ើបអង្កេត។

[67] មាត្រា៩៦ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា នសក/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ឆ្នាំ២០០៧។

ប៉ុន្តែវាមានការប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិរបស់បុគ្គលជាជនសង្ស័យ ដូចជា សិទ្ធិសេរីភាពក្នុងដើរហើរ និងសិទ្ធិទំនាក់ទំនងជាមួយគ្រួសារជាដើម។

១.២ ផលប៉ះពាល់ចំពោះគ្រួសារ

ប្រសិនបើគ្រួសារមួយមានសមាជិកត្រូវបានចាប់ខ្លួន និង ឃាត់ខ្លួន ធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ដល់កិត្តិយសគ្រួសារ ដែលត្រូវបានគេគិតថា ជាគ្រួសារដែលមានកូន ឬមានប្តីប្រពន្ធ ឬឪពុកម្តាយ បានប្រព្រឹត្តបទល្មើស និងជាគ្រួសារដែលមានអាស្រូវមិនល្អ ដែលមានសមាជិកត្រូវបានគេចាប់ខ្លួន ឬឃាត់ខ្លួន។

១.២.១ ផលប៉ះពាល់សេដ្ឋកិច្ច

កាលណាមានសមាជិកណាម្នាក់ជាមេគ្រួសារ ឬ ជាអ្នករកចំណូលសម្រាប់គ្រួសារ ត្រូវបានចាប់ខ្លួន ឬឃាត់ខ្លួននាំឲ្យបាត់បង់ប្រាក់ចំណូល ដែលធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ដល់ការចំណាយជាប្រចាំថ្ងៃ ការចំណាយសម្រាប់កូនទៅរៀន និងខាតពេលទៅធ្វើការងារ ឬទៅលក់ដូរដើម្បីបានលុយកាក់មកចំណាយលើគ្រួសារទាំងមូល។

១.២.២ ផលប៉ះពាល់កិត្តិយស

នៅក្នុងសង្គមខ្មែរ តាំងតែពីអតីតកាល រហូតដល់បច្ចុប្បន្ន នៅមិនទាន់បានលះបង់នៅឡើយទេ ដូចជាពាក្យថា ត្រីមួយត្រកស្អុយមួយស្អុយទាំងអស់។ ដូចគ្នានេះដែរ កាលណាមានសមាជិកគ្រួសារណាម្នាក់បានប្រព្រឹត្តខុសឆ្គង ឬ ខុសច្បាប់រដ្ឋ រហូតដល់មានការចាប់ខ្លួន ឬឃាត់ខ្លួន ឃុំខ្លួន ជាប់ពន្ធនាគារ គេតែងតែមាក់ងាយ ឬពេបជ្រាយឲ្យ ថាជាគ្រួសារមិនល្អជាដើម ។ នេះហើយជាផលប៉ះពាល់ចំពោះការចាប់ខ្លួន ឬការឃាត់ខ្លួន ដូច្នេះប្រសិនបើសមាជិកគ្រួសារនេះចង់រកការងារ ឬរកគូស្រករវានឹងជួបការលំបាក ដោយសារគេមិនទុកចិត្ត ឬថាជាគ្រួសារដែលមានប្រវត្តិមិនល្អក្នុងសង្គម។

ជាក់ស្តែងនៅពេលបុគ្គលណាម្នាក់ ត្រូវបានសមត្ថកិច្ចចាប់ខ្លួន ឬឃាត់ខ្លួន ទោះជាក្នុងរយៈពេលខ្លី ឬវែងក្តី ពួកគេត្រូវបានដកសិទ្ធិសេរីភាព សិទ្ធិដើរហើរ ទំនាក់ទំនងក្នុងគ្រួសារ ការងារ និងមុខរបរជាដើម។ ជាពិសេសនៅពេលដែលសមត្ថកិច្ចចាប់ខ្លួន ឬឃាត់ខ្លួន តែងតែថតរូប វាស់កម្ពស់ រួចបង្ហោះតាមបណ្តាញសង្គមទាំងពុំទាន់ដឹងច្បាស់ថា ជននោះបានប្រព្រឹត្ត ឬ មិនបានប្រព្រឹត្តនោះទេ។ ការធ្វើបែបនេះ នាំឲ្យប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិបុគ្គល ក៏ដូចជាប៉ះពាល់ដល់កិត្តិយសគ្រួសារ។[68] ឧទាហរណ៍៖ លោក "ក" ជាកូនកំលោះ នៅថ្ងៃទទួលភ្ញៀវមិត្តភក្តិដែលខ្លួនអញ្ជើញមកពិសារអាហារនោះបានឈ្លោះជាមួយបងស្រីកូនក្រមុំ ហើយបានវាយតប់គ្នាធ្វើបងប្រុសកូនក្រមុំរងរបួសធ្ងន់រហូតដល់ស្លាប់។ នៅចំពោះសមត្ថកិច្ច តាមចម្លើយសាក្សីដែលត្រូវជាម្តាយក្មេក ម្តាយមីង និងកូនក្រមុំ ដែលជាអ្នកឃើញហេតុការណ៍ផ្ទាល់ ពុំមានចម្លើយណាមួយបញ្ជាក់ថា កូនកំលោះបានចូលរួម

[68] សេចក្តីថ្លែងការណ៍៖ សំណើសុំចំណាត់ការតាមផ្លូវច្បាប់ទៅលើករណីអំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារ ការបៀតបៀន និងប្រើអំពើហិង្សាផ្លូវភេទលើស្ត្រី https://www.licadho-cambodia.org/ ថតចម្លងថ្ងៃទី១០ កក្កដា ២០២១។

ឡើយ ឬចូលឃាត់ឡើយ។ ប៉ុន្តែជាក់ស្តែងកូនកំលោះ ត្រូវបានសមត្ថកិច្ចចាប់ខ្លួន និងរៀបចំសំណុំរឿងបញ្ជូនទៅតុលាការ តាមបណ្តឹងរបស់ឪពុកកូនក្រមុំ ហើយត្រូវបានតំណាងអយ្យការចោទប្រកាន់ពីបទមនុស្សឃាត និងត្រូវបានចៅក្រមស៊ើបឃុំខ្លួននៅពន្ធនាគារ រង់ចាំការស៊ើបអង្កេតបន្ត។

ផ្នែកទី២៖ ផលប៉ះពាល់នៃការឃុំខ្លួនចំពោះជនជាប់ចោទ

ចំពោះគ្រប់ជនជាប់ចោទទាំងអស់ ពុំមានជនណាម្នាក់ដែលមិនមានផលប៉ះពាល់ដល់ខ្លួនទេ ក្នុងពេល ឬ ក្រោយពេលដែលឃុំខ្លួនពីបទល្មើសណាមួយ។ ដោយហេតុនេះ ហើយទើបបទប្បញ្ញត្តិមាត្រា ២០៣ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា បាននិយាយពីសេរីភាពនៃជនត្រូវចោទ ដោយចែងជាគោលការណ៍ថា **"ជនត្រូវចោទត្រូវមានសេរីភាព"** និងបទប្បញ្ញត្តិមាត្រា២០៤ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាដដែល បានចែងកំណត់ឲ្យឃុំខ្លួនតែទៅលើជន ដែលត្រូវបានច្បាប់កំណត់ផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារស្មើ ឬលើសពី១ឆ្នាំ ប៉ុណ្ណោះ ហើយថែមទាំងត្រូវឲ្យបញ្ជាក់ពីមូលហេតុឲ្យបានច្បាស់លាស់នៃការឃុំខ្លួននេះ ដូចជាបទប្បញ្ញត្តិមាត្រា ២០៥ បានចែងបញ្ជាក់ពីមូលហេតុនៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នជាដើម។ ការដែលច្បាប់បានចែងបែបនេះ សរបញ្ជាក់ឲ្យឃើញយ៉ាងច្បាស់ថា ការឃុំខ្លួនពិតជាមានផលប៉ះពាល់ដល់ជនជាប់ចោទពិតប្រាកដមែន។

ដូច្នេះយើងអាចចោទជាសំនួរបានថា តើការឃុំខ្លួនពិតជាមានផលប៉ះពាល់ដល់ជនជាប់ចោទមែនឬទេ? ហើយថា តើផលប៉ះពាល់ទៅលើអ្វីខ្លះ?

២.១ ផលប៉ះពាល់ចំពោះបុគ្គលជាជនជាប់ចោទ

នៅពេលជនជាប់ចោទ ត្រូវបានឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នរង់ចាំការស៊ើបអង្កេត និងសវនាកា គឺមានផលប៉ះពាល់ជាច្រើនទៅលើបុគ្គលដែលកំពុងជាប់ឃុំ ដូចជា ប៉ះពាល់ផ្លូវចិត្ត ផ្លូវកាយ កត្តិយស ការសិក្សាអប់រំ តួនាទីការងារ មុខរបររកស៊ី និងទំនាក់ទំនងគ្រួសារ ហើយប្រឈមមុខនឹងការស្តីបន្ទោស ការរើសអើង និងភាពអាម៉ាស់មាក់ងាយដល់ខ្លួន និងគ្រួសារ ក៏ដូចសង្គមជាតិដែរ ព្រមទាំងធ្វើឲ្យមានការបែកបាក់ពីគ្រួសារ បាត់បង់ការសិក្សា ប្តីប្រពន្ធលែងលះគ្នា ការរស់នៅក្រលំបាក កង្វះអាហារហូបចុក ការស្លៀកពាក់ និងការចំណាយផ្សេងៗ។ល។[69]

២.១.១ ផលប៉ះពាល់ផ្លូវចិត្ត

ជាការពិតណាស់ បុគ្គលណាក៏ដោយកាលណាត្រូវបានគេចាប់ខ្លួន ឬឃុំខ្លួន ទោះជាការចាប់ខ្លួន ឬការឃុំខ្លួននោះត្រូវច្បាប់ក្តី ឬខុសច្បាប់ក្តី តែងតែមានការប៉ះពាល់ដល់ផ្លូវចិត្តជាពុំខាន។ ជាក់ស្តែងអង្គការ លីកាដូ បានលើកឡើងពីផលប៉ះពាល់ចំពោះស្ត្រីខ្លាំងជាងបុរសនៅពេលចាប់ខ្លួនគឺ មានបញ្ហាផ្លូវចិត្ត មានការគិតច្រើន

---

[69] វិដេអូ៖ ជីវិតជាម្តាយក្នុងពន្ធនាគារកម្ពុជា/លីកាដូ, https://www.licadho-cambodia.org/,ថតចម្លងថ្ងៃទី១០ កក្កដា ២០២១។

ពេកពីកូន និងគ្រួសារ ធ្វើឲ្យគាត់ញុំាមិនបាន គេងមិនលក់ ពិបាកចិត្តច្រើនរហូតឈានដល់ការបាត់បង់ស្មារតីភ្លេចភ្លាំង ឬក្លាយជាមនុស្សឆ្កួត និងអ្នកខ្លះមានបញ្ហាផ្លូវចិត្តរហូតដល់គិតខ្លីចង់សម្លាប់ខ្លួនទៀតផង។

ជាក់ស្តែងក្នុងរឿង លោក "A" ជាអតីតអគ្គនាយកសារព័ត៌មាន TVFB ត្រូវបានសមត្ថកិច្ចបានចាប់ខ្លួននៅថ្ងៃទី៧ ខែមេសា ឆ្នាំ២០២០ ដែលជាប់ចោទពីបទ "ញុះញង់ឲ្យប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋជាអាទិ៍" តាមមាត្រា៤៩៤ និងមាត្រា៤៩៥ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ពាក់ព័ន្ធនឹងការផ្សាយព័ត៌មានបង្កឲ្យមានភាពចលាចលនៅក្នុងសង្គម ដែលត្រូវដាក់ពន្ធនាគាររយៈពេល ១៨ខែ តែទោសនេះត្រូវអនុវត្តត្រឹមតែ ៥ខែ២៨ថ្ងៃប៉ុណ្ណោះ សល់ប៉ុន្មានព្យួរជាធម្មតា។ នៅពេលលោក "A" ត្រូវបានជាប់ពន្ធនាគារធ្វើឲ្យជីវិតក្នុងគ្រួសារ មានផលប៉ះពាល់ដល់ការងារ កិត្តិយសគ្រួសារ បាត់បង់ប្រាក់ចំណូលក្នុងគ្រួសារ និងការរស់នៅបែកបាក់ប្រពន្ធកូន រហូតដល់ប្រពន្ធយកលិខិតសុំលែងលះដល់ពន្ធនាគារ ដើម្បីឲ្យលោក "A" ផ្តិតមេដៃលែងលះគ្នា ប៉ុន្តែលោក "A" មិនព្រមដោយសារគិតពីផលប៉ះពាល់ដល់អនាគតកូនទាំង២របស់លោក។ ពេលលោករួចផុតពីការឃុំឃាំងឲ្យនៅក្រៅឃុំក៏មានផលប៉ះពាល់ដល់មុខរបរ ការងារតួនាទី ថែមទាំងកិត្តិយស សេចក្តីថ្លៃថ្នូរ និងមានភាពពើសអើងដល់រូបគាត់ក្នុងការរកការងារធ្វើដើម្បីរកប្រាក់ចំណូលមកផ្គត់ផ្គង់ក្នុងគ្រួសារ[70]

២.១.២ ផលប៉ះពាល់ការសិក្សាអប់រំ

ចំពោះបុគ្គលជាជនជាប់ចោទ ដែលកំពុងសិក្សារៀនសូត្រ ទោះបីជារៀននៅកំរិតថ្នាក់អនុវិទ្យាល័យ ថ្នាក់វិទ្យាល័យ ថ្នាក់មហាវិទ្យាល័យក្តី ឬរៀនថ្នាក់ជំនាញឯកទេសក្តីក៏ កាលណាមានការឃុំខ្លួននៅពន្ធនាគារមិនអាចរៀនសូត្រ ឬរៀនបន្តបានទេ ព្រោះការឃុំខ្លួនគឺត្រូវបានគេដកសិទ្ធិទាំងអស់រួមទាំងសិទ្ធិក្នុងការទទួលបាននូវការអប់រំផង។

ជាក់ស្តែងក្នុងពេលថ្មីនេះ មានយុវនិស្សិតចំនួន៣(បី)នាក់ ដែលជាសកម្មជនបរិស្ថាន នៃអង្គការចលនាមាតាធម្មជាតិ រួមមាន៖ ១- "A" កំពុងសិក្សាថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រជាន់ខ្ពស់ នៅវិទ្យាស្ថានភាសាបរទេសនៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទភ្នំពេញ តាមរយៈកម្មវិធីអាហារូបករណ៍ ទី២ ឈ្មោះ "B" គឺជានិស្សិតឆ្នាំទី៤ ផ្នែកនីតិសាស្ត្រនៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិនីតិសាស្ត្រនិងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច និងទី៣ កញ្ញា "C" គឺជាគណនេយ្យករ ដែលទើបនឹងបញ្ចប់ការសិក្សាពីសាកលវិទ្យាល័យកម្ពុជា ដែលកញ្ញាបានសិក្សាតាមរយៈកម្មវិធីអាហារូបករណ៍ផង។ សកម្មជនទាំង៣នាក់នេះ ត្រូវបានអាជ្ញាធរចាប់ខ្លួន និងបញ្ជូនខ្លួនទៅសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ និងសាកសួរដោយព្រះរាជអាជ្ញា នៅថ្ងៃទី១៩ និងទី២០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២១ និងបានចោទប្រកាន់ពីបទរួមគំនិតក្បត់ និងបទប្រមាថចំពោះអង្គព្រះមហាក្សត្រ តាមបញ្ញត្តិមាត្រា៤៥៣ និងមាត្រា៤៣៧ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណា

[70] យោងតាមវិដេអូ៖ ខណៈដែលខ្លួននៅក្នុងពន្ធនាគារហើយភរិយា https://www.facebook.com/,ថតចម្លងថ្ងៃទី១០ កក្កដា ២០២១

ចក្រកម្ពុជា ដែលមានទោសអតិបរមានីមួយៗរហូតដល់ ០៥ឆ្នាំ ទៅ ១០ឆ្នាំ។ រួចត្រូវបានបញ្ជូនទៅឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន នៅមណ្ឌលអប់រំកែប្រែទី១ (ព្រៃស) និងទី២ (មព២) រង់ចាំសវនាកាជំនុំជម្រះ។[71]

ដូច្នេះការចាប់ខ្លួន និង ឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នទៅលើសកម្មជនទាំងបីនាក់នេះ មានផលប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិសេរីភាពរបស់សកម្មជនបរិស្ថានទាំងនោះដែលកំពុងសិក្សា នឹងត្រូវប្រឡងបញ្ចប់ការសិក្សា។

២.១.៣ ផលប៉ះពាល់លើការងារ

ចំពោះអ្នកធ្វើការងារ និងមានមុខរបរផ្សេងៗ កាលណាមានការឃុំខ្លួន គឺមានផលប៉ះពាល់ដល់ការងារ ឬមុខរបរ ឬអាចបាត់បង់ការងារ និង មុខរបរទៀត ជាពិសេសនៅពេលដែលមានការជាប់ឃុំបណ្ដោះអាសន្ន ឬជនជាប់ចោទត្រូវបានគេការរើសអើង និងត្រូវដកសិទ្ធិចេញពីការងាររដ្ឋដែលមានចែងក្នុងច្បាប់ មិនតែមិននោះត្រូវបានគេដេញចេញពីការងារឯកជនទៀតផង។

ជាក់ស្ដែង លោក "A" ជាអតីតអគ្គនាយកសារព័ត៌មាន TVFB ត្រូវបានសមត្ថកិច្ចបានចាប់ខ្លួននៅថ្ងៃទី ៧ ខែមេសា ឆ្នាំ២០២០ ដែលជាប់ចោទពីបទ "ញុះញង់ឲ្យប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋជាអាទិ៍" តាមមាត្រា៤៩៤ និងមាត្រា ៤៩៥ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ពាក់ព័ន្ធនឹងការផ្សាយព័ត៌មានបង្កឲ្យមានភាពចលាចលក្នុងសង្គម ហើយត្រូវដាក់ពន្ធនាគាររយៈពេល១៨ខែ តែទោសនេះត្រូវអនុវត្តត្រឹមតែ ៥ខែ ២៨ថ្ងៃប៉ុណ្ណោះ សល់ប៉ុន្មានព្យួរទោសជាធម្មតា។ តាមរយៈនៃការឃុំខ្លួននេះ ក្រោយចេញពីពន្ធនាគារវិញ លោក "A" បានបាត់បង់ការងារជាអគ្គនាយកយកសារព័ត៌មាន TVFB ទាំងស្រុង។[72]

២.២ ផលប៉ះពាល់ចំពោះគ្រួសារ

ប្រសិនបើមេគ្រួសារដែលជាអ្នករកប្រាក់ចំណូល ដើម្បីផ្គត់ផ្គង់ក្នុងគ្រួសារ ត្រូវបានចាប់ខ្លួន ឬឃាត់ខ្លួនពីកំហុសអ្វីមួយ គឺមានផលប៉ះពាល់ដល់ជីវភាពយ៉ាងខ្លាំង ធ្វើឲ្យគ្រួសារជួបនឹងផលលំបាកខាងផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច ដល់ការផ្គត់ផ្គង់ទៅលើការចំណាយជាប្រចាំលើម្ហូបអាហារ ទឹកភ្លើង និងថ្លៃចិញ្ចឹមមើលថែកូន និងរួមទាំងថ្លៃការសិក្សារបស់កូនៗ នឹងឈានដល់ការបែកបាក់គ្រួសារ និងអនាគតគ្រួសារ កូនឬចៅបាត់បង់ភាពកក់ក្ដៅ បើគ្រួសារនោះមានមនុស្សចាស់ ឬអ្នកជំងឺ ធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ដល់ការព្យាបាលជម្ងឺ ឬ ឈានដល់ការបាត់បង់អាយុជីវិត ចំពោះកូនៗវិញបាត់បង់ការសិក្សាព្រោះជាប់រវល់ជួយរកប្រាក់ដោះស្រាយជីវភាព ឬពុំមានប្រាក់ទៅរៀន។ ជានេះទៅទៀត បើអ្នកជាប់ឃុំ ឬជាប់ពន្ធនាគារមានកូនតូច ត្រូវចូលទៅរស់នៅជាមួយម្ដាយនៅក្នុងពន្ធនាគារ និង

[71] យោងតាមសេចក្ដីថ្លែងការណ៍៖ សូមទម្លាក់ចោលបទចោទទាំងអស់ចំពោះសកម្មជនមាតាធម្មជាតិនិងដោះលែងអ្នកការពារសិទ្ធិមនុស្សដែលកំពុងជាប់ឃុំក្នុងពន្ធនាគារ/កម្ពុជា/អង្គការលីកាដូ, https://www.licadho-cambodia.org/,ថតចម្លងថ្ងៃទី២២ មិថុនា ២០២១។

[72] យោងតាម ការចាប់ខ្លួនចាងហ្វាងសារព័ត៌មាន TVFB នាំឲ្យមានការព្រួយបារម្ភ បន្ថែមលើសេរីភាពបញ្ចេញមតិ នៅកម្ពុជា, https://khmer.voanews.com/,ថតចម្លងថ្ងៃទី ០៩ កក្កដា ២០២១។

ចំពោះអ្នកមានផ្ទៃពោះវិញ ត្រូវបង្កើតកូនក្នុងពន្ធនាគារផង ធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិសេរីភាព កិត្តិយសកុមារ និងនៅពេលកូននោះធំដឹងក្តីមករស់នៅក្នុងសង្គមខាងក្រៅ ធ្វើឲ្យវាខ្លាចគេ ឬគេរើសអើង ខ្លះទៀតប្រឈមនឹងមិត្តភក្តិសាច់ញាតិ ឬអ្នកដទៃមាក់ងាយថាជាកូនកើតក្នុងពន្ធនាគារ ឬ ជាប់ពន្ធនាគារតាំងពីមិនទាន់កើតជាដើម។

២.២.១ ផលប៉ះពាល់សេដ្ឋកិច្ច

កាលណាមានបុគ្គលណាម្នាក់នៅក្នុងគ្រួសារត្រូវបាន ជាប់ឃុំ ឬជាប់ពន្ធនាគារ ឪពុកម្តាយ ប្តីឬប្រពន្ធតែងតែ ទិញម្ហូប អាហារ នំចំណី ឬចំណាយផ្សេងៗផ្ញើក្នុងពេលទៅសួរសុខទុក្ខ ជាពិសេសសមាជិកក្នុងគ្រួសារត្រូវមានកាតព្វកិច្ចជួយឧបត្ថម្ភគាត់នៅក្នុងជាប់ពន្ធនាគារ និងជួយចិញ្ចឹមមើលថែកូនៗរបស់ពួកគេឲ្យរៀនសូត្រ និងការចំណាយផ្សេងៗទៀតក្នុងគ្រួសារ។ ម្យ៉ាងទៀត អត់សមាជិកគ្រួសារជាអ្នករកចំណូល ឬ ជួយរកចំណូលហើយបន្ថែមបន្ទុកចំណាយសម្រាប់អ្នកជាប់ឃុំទៀត។

២.២.២ ផលប៉ះពាល់កិត្តិយស

ជនជាប់ចោទ ក៏ដូចជាសមាជិកគ្រួសារផ្សេងទៀត កាលណាមានសមាជិកគ្រួសារណាម្នាក់ត្រូវបានជាប់ពន្ធនាគារ ជនជាប់ចោទនោះ ឬគ្រួសារនោះតែងតែមានការមាក់ងាយពីអ្នកជិតខាង ឬមានការរើសអើងពីអ្នកជិតខាង មានន័យថា គេមិនចង់រាប់អាន ឬទំនាក់ទំនងគ្រួសារដែលមានសមាជិកជាប់ឃុំឡើយ ព្រោះមកពីគេគិតថា អ្នកធ្លាប់ជាប់ឃុំ ឬជាប់ពន្ធានាគារ ជាមនុស្សកាចសាហាវ ឬ ជាមនុស្សមិនស្មោះត្រង់ ដូច្នេះគេមិនចង់រាប់រកជាមួយបុគ្គលបែបនេះ ឬ គ្រួសារបែបនេះទេ។

២.៣ ផលប៉ះពាល់ចំពោះសង្គម

កាលបើសង្គមមួយសម្បូរទៅដោយអ្នកជាប់ឃុំ ឬ មានឃុំខ្លួនច្រើន ពិតណាថាមានការជះឥទ្ធិពលដល់សហគមន៍ជាតិ និងអន្តរជាតិជាពុំខាន ដែលឥទ្ធិពលនេះអាចធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ដល់កិត្តិយស មុខមាត់ប្រទេសជាតិហើយវាអាចជះឥទ្ធិពលដល់សេដ្ឋកិច្ចជាតិទៀតផង ដោយហេតុថាគេខ្លាចមិនហ៊ានមកលេង ឬមកធ្វើវិនិយោគរកស៊ីក្នុងប្រទេសនោះទេ រីឯពលរដ្ឋនៃសង្គមខ្លួនឯងក៏មានការភ័យខ្លាច ដោយមើលឃើញ ឬគិតថាសង្គមនេះគ្មានសណ្តាប់ធ្នាប់ គ្មានសន្តិសុខល្អ ឬ គ្មានសុវត្ថិភាពសង្គមសម្រាប់រកស៊ី ឬ រស់នៅឡើយ។

២.៣.១ ថវិកាជាតិ

កាលណាមានការឃាត់ខ្លួន និងឃុំខ្លួនទៅលើមនុស្សច្រើន ធ្វើឲ្យរដ្ឋមានការចំណាយច្រើន ដែលការចំណាយទាំងនោះជាបន្ទុករបស់រដ្ឋ ដូចជាចំណាយលើការសាងសង់អាគារពន្ធនាគារបន្ថែម ចំណាយលើការហូបចុក ចំណាយលើថ្លៃទឹកភ្លើង ចំណាយលើទីកន្លែងស្នាក់នៅ ថ្លៃថ្នាំព្យាបាល សម្ភារៈប្រើប្រាស់ផ្សេងៗ ចំណាយលើការបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ ឬអប់រំផ្សេងៗ ហើយរដ្ឋត្រូវជ្រើសរើសឆ្មាំគុកបន្ថែម ក្នុងការការពារជន

ទាំងនោះនៅពន្ធនាគារ ចំណាយលើប្រាក់ខែ និងប្រាក់ចូលនិវត្តន៍របស់មន្ត្រីទាំងនោះ និងចំណាយលើការដឹកជញ្ជូននាំជនជាប់ចោទពីពន្ធនាគារទៅតុលាការ ឬមន្ទីរពេទ្យ។ល។[73]

២.៣.២ ធនធានមនុស្ស

នៅពេលមានការចាប់ខ្លួន ឬឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នច្រើន ធ្វើឲ្យប្រទេសជាតិមានការប៉ះពាល់លើធនធានមនុស្សយ៉ាងខ្លាំង គឺអ្នកមានចំណេះដឹងមិនមានឱកាសមកចំណេះដឹងនោះមកប្រើបម្រើផលប្រយោជន៍ គ្រួសារ និងសង្គម ចំពោះអ្នកកំពុងសិក្សាមិនបានសិក្សារៀនសូត្រ ឬ រៀនសូត្របន្ត នាំឲ្យសំបូរទៅដោយមនុស្សអវិជ្ជា ឬគ្មានចំណេះដឹងដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍គ្រួសារ និងសង្គម បានសេចក្តីថាប្រសិនបើមានការចាប់ខ្លួន ឬការឃុំខ្លួនទៅលើសិស្ស និស្សិតកំពុងសិក្សា ច្បាស់ណាស់ថាសិស្ស និស្សិតនោះមិនអាចមកសិក្សាបាន ឬឈប់ការសិក្សាតែម្តង។

ជាក់ស្តែងដូចជាសកម្មជនបរិស្ថាន នៃអង្គការមាតាធម្មជាតិ ដែលយើងខ្ញុំបានលើកមកបញ្ជាក់ជូនក្នុងចំណុចស្តីពីផលប៉ះពាល់ទាក់ទងការអប់រំខាងលើ អ្នកទាំងបីគឺសុទ្ធតែជានិស្សិតដែលកំពុងសិក្សា អ្នកខ្លះត្រូវដល់ឆ្នាំសរសេរសារណាបញ្ចប់ការសិក្សា ឬត្រូវប្រឡងបញ្ចប់ការសិក្សាថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រតែម្តង យើងឃើញថានិស្សិតទាំងនេះត្រូវបាត់បង់អស់រលីងនូវអ្វីដែលខ្លួន និងឪពុកម្តាយបានផ្តល់ឱកាសឲ្យសិក្សារៀនសូត្រ ដែលជាក្តីសង្ឃឹមរបស់ខ្លួន និងឪពុកម្តាយ ដែលមានចំពេលវេលាយ៉ាងច្រើន ចំណាយប្រាក់យ៉ាងច្រើន តែចុងក្រោយក្តីសង្ឃឹមរបស់ពួកគេត្រូវបាត់អស់ក្នុងមួយពព្រិចភ្នែក។ ម្យ៉ាងទៀតក្រោយពីពួកគេចេញពីពន្ធនាគារវិញ ពួកគេត្រូវប្រឈមនឹងអត់ការងារធ្វើ ឬពិបាករកការងារធ្វើ ដោយហេតុថាពុំបានរៀនចប់មានសញ្ញាប័ត្រ ជាពិសេសជាប់លិខិតច្រោលទោស ដែលធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ដល់ការរកការងារធ្វើ ឬប្រកបមុខរបរផ្សេងៗ។

ផ្នែកទី៣៖ ផលប៉ះពាល់នៃការផ្តន្ទាទោសចំពោះទណ្ឌិត

៣.១ ផលប៉ះពាល់ចំពោះបុគ្គលជាទណ្ឌិត

ចំពោះអ្នកទោស ឬជាទណ្ឌិត មានការប៉ះពាល់ខ្លាំងមែនទែន ព្រោះថាពួកគេបានក្លាយជាអ្នកទោសទៅហើយ បានសេចក្តីថាពួកគេបានទទួលយកនូវទណ្ឌកម្ម និងត្រូវអនុវត្តទណ្ឌកម្មនេះនៅពន្ធនាគារ តាមការកំណត់នៃអំណាចសាលក្រម និងត្រូវអនុវត្តរហូតដល់ចប់ថ្ងៃកំណត់។ ប៉ុន្តែក្នុងករណីការផ្តន្ទាទោសនេះក៏មានផលប៉ះពាល់ទៅលើទណ្ឌិតដែលចាប់ខ្លួនច្រឡំ ឃុំខ្លួនខុស និងផ្តន្ទាទោសខុសដែរ មិនថានៅប្រទេសកម្ពុជា និងក្រៅប្រទេស ក៏មានការចាប់ទណ្ឌិតខុសដែរ។ ឧទាហរណ៍៖ នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាក្នុងរឿង លោក ប៊ិន សំណាង និងលោក សុខសំអឿន ត្រូវបានចាប់ខ្លួននៅថ្ងៃទី២៨ ខែមករា ឆ្នាំ២០០៤ ឱ្យជាប់ពន្ធនាគារប៉េហ្ស៊ី ករណី

---

[73] យោងតាមរបាយការណ៍៖ ម្តាយនៅក្នុងពន្ធនាគារ ផលប៉ះពាល់នៃការឃុំខ្លួនស្ត្រី និងកូន, https://www.licadho-cambodia.org/,ថតចម្លងថ្ងៃទី ១២ កក្កដា ២០២១។

ឃាតកម្មបាញ់សម្លាប់លោក ជា វិជ្ជា អតីតប្រធានសហជីពកម្មករ។ ហើយបុរសទាំងពីរនាក់ ត្រូវបានសវនាការដោយសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ នៅខែសីហា ឆ្នាំ២០០៥ និងសាលាឧទ្ធរណ៍ នៅខែមេសា ឆ្នាំ២០០៧ បានសម្រេចផ្តន្ទាទោសលោកប៊ន សំណាង និងលោក សុខសំអឿនឱ្យជាប់ពន្ធនាគារ២០ឆ្នាំ នឹងផ្តល់សំណងប្រាក់៤០លានរៀលដល់ដើមបណ្តឹង។ ប៉ុន្តែតុលាការទាំងពីរកំរិតមិនយកចិត្តទុកដាក់ ចំពោះភស្តុតាងសំខាន់ៗ រួមទាំងលិខិតបញ្ជាក់របស់សាក្សីថាលោកទាំងពីរមិនបាននៅកន្លែងកើតហេតុទេ ក៏តុលាការមិនបានយកចិត្តទុកដាក់ និងស៊ើបអង្កេតឲ្យបានគ្រប់ជ្រុងជ្រោយដែរ ក៏សម្រេចឲ្យផ្តន្ទាទោសឲ្យជាប់ពន្ធនាគាររយៈពេល២០ឆ្នាំ។ វាជារឿងអយុត្តិធម៌នឹងធ្វើឲ្យពួកគាត់ មានការឈឺចាប់ លំបាកខ្លាំងឡើង ចំពោះលោកទាំងពីរនាក់ និងក្រុមគ្រួសាររបស់គាត់ ក៏បន្តប្ដឹងទៅតុលាការកំពូលទៀត។ លុះដល់តុលាការកំពូលបានបើកសវនាការជំនុំជម្រះដោយប្រធានក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជម្រះនៃតុលាការកំពូល លោក ឃឹម ប៉ុន បានប្រកាសសាលដីកានៅក្នុងសវនាការដោយសម្រេចឲ្យជនជាប់ចោទ លោក ប៊ន សំណាង និងលោក សុខ សំអឿន រួចផុតពីបទឃាតកម្មគិតទុកជាមុន ទៅលើលោក ជា វិជ្ជា និងបញ្ជាឲ្យដោះលែងពួកគេទាំងពីរនាក់ឲ្យមានសេរីភាព ដោយមិនត្រូវឃុំខ្លួនពីបទអ្វីទៀត ហើយឲ្យរួចផុតពីសំណងរដ្ឋប្បវេណីចំនួន៤០លានរៀលទៅដើមបណ្ដឹង ជាស្ថាពរដោយគ្មានលក្ខខណ្ឌបន្ទាប់ពីបានបើកសវនាការ កាលពីថ្ងៃទី២៥ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៣។[74]

ឧទាហរណ៍៖ បុរសជនជាតិកូរ៉េខាងត្បូងម្នាក់ ត្រូវបានតុលាការប្រទេសកូរ៉េផ្តល់សំណង់ខូចខាត និងជំងឺចិត្តដល់ទៅ ២,៥៣ ពាន់លានវ៉ុន (ជាង២,២លានដុល្លារ) ក្រោយពីបុរសរូបនេះបានអនុវត្តទោសរួចរាល់ក្នុងគុកអស់ជាង២០ឆ្នាំ ទាំងរូបគេគ្មានកំហុសទាល់តែសោះ។

តាមសេចក្ដីសម្រេចតុលាការស៊ូវ៉ុន ចុះថ្ងៃទី១០ ខែមីនា ឆ្នាំ២០២១នេះ បានឱ្យដឹងថា តុលាការស៊ូវ៉ុននឹងបង់សំណង់ខូចខាត និងជំងឺចិត្តដល់លោក Yoon ចំនួន២,៥៣ លានវ៉ុន (ជាង២,២លានដុល្លារ) ដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ខុស ក្នុងករណីឃាតកម្មដ៏ឃោរឃៅមួយកាលពីឆ្នាំ១៩៨៩ ដែលកាលនោះតាមសេចក្ដីសម្រេចរបស់តុលាការ សម្រេចឱ្យបុរសរូបនេះជាប់ទោសឃុំឃាំងមួយជីវិត ហើយក្រោយពីបានអនុវត្តទោសចំនួន២០ឆ្នាំរួចមក ដល់ឆ្នាំ២០០៩ ទើបតុលាការសម្រេចដោះលែងបុរសរូបនេះ តាមរយៈការសម្រាលទោសកំហុស។

ក្នុងករណីនេះ មានភាពចម្លែកខ្លាំង ដោយសារតែបុរសរូបនេះ ក្រោយពីបានអនុវត្តទោសទាំងខ្លួនគ្មានកំហុសអស់រយៈពេលជាង២០ឆ្នាំរួចមក ក្នុងឆ្នាំ២០០៩ លោកYoon ត្រូវបានតុលាការសម្រេចដោះលែងតាមរយៈការបន្ធូរបន្ថយទោសកំហុស។ ក្រោយមក ក្នុងខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២០នេះ ស្រាប់តែជនល្មើសពិតប្រាកដឈ្មោះថា លីឈុនជេ (Lee Chun Jae) បានចេញមុខសារភាពថា ខ្លួនជាឃាតករពិតប្រាកដ ទើបនាំឱ្យមានការភ្ញាក់ផ្អើល

[74] យោងសេចក្ដីថ្លែងការណ៍៖ ប៊ន សំណាង និងសុខ សំអឿន អ្នកគ្មានទោសជាប់ពន្ធនាគារនៅកម្ពុជា/ អង្គការលីកាដូ https://www.licadho-cambodia.org/,ថតចម្លងថ្ងៃទី ១២ កក្កដា ២០២១។

និងមានការសើរើរឿងក្តីករណីនេះឡើងវិញ។ ក្រោយពីបានដឹងថា អាជ្ញាធរប៉ូលីសរកឃើញមុខសញ្ញាពិតប្រាកដឃើញហើយ ទើបបុរសដែលត្រូវបានតុលាការផ្តន្ទាទោសខុសនេះសម្រេចដាក់ពាក្យបណ្តឹងមកតុលាការទាមទារសំណង់ជំងឺចិត្ត ពាក់ព័ន្ធនឹងការអនុវត្តទោសកំហុសលើរូបខ្លួន ដែលជាជនស្លូតត្រង់អស់រយៈពេលជាង២០ឆ្នាំកន្លងទៅ។

តាមរយៈសេចក្តីសម្រេចតុលាការលើកឡើងថា ជនដើមចោទត្រូវបានឃុំខ្លួនដោយអយុត្តិធម៌អស់រយៈពេល ៧,៣២៦ថ្ងៃ ចាប់ពីថ្ងៃទី២៥ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៨៩ ដល់ថ្ងៃទី១៤ ខែសីហា ឆ្នាំ២០០៩។ ការទាមទាររបស់ជនដើមចោទករណីនេះត្រូវបានធ្វើឡើងក្រោមច្បាប់សំណងព្រហ្មទណ្ឌ។ ដូចនេះ លោកYoon នឹងទទួលបានសំណងចំនួន ២,៥៣ ពាន់លានវ៉ុន សម្រាប់ការជាប់ពន្ធនាគារដោយអយុត្តិធម៌រយៈពេល២០ឆ្នាំ។

បើតាមច្បាប់សំណងព្រហ្មទណ្ឌរបស់កូរ៉េ បានចែងថាសំណងខូចខាតគឺ ត្រូវកំណត់ក្នុងកម្រិតអប្បបរមា អាស្រ័យទៅតាមប្រាក់ខែឈ្នួលអប្បបរមា ដែលបានកំណត់ក្នុងច្បាប់ការងារនៅក្នុងឆ្នាំដែលអង្គហេតុនៃការដាក់ពាក្យទាមទារនេះកើតឡើងគុណនឹង៥ដង។

សម្រាប់ករណីនេះ តុលាការបានសម្រេចកាត់សេចក្តីឱ្យលោក Yoon ដែលជាដើមចោទទទួលបានសំណងកម្រិតអតិបរមា ដោយផ្អែកទៅលើរយៈពេលដ៏យូរ ដែលគាត់ត្រូវបានបាត់បង់សេរីភាពនៅក្នុងគុក រួមនឹងសំណងខូចខាតផ្លូវចិត្ត និងខាតបង់កិត្តិយសជាដើម ក្នុងនោះដែរតុលាការបានសម្រេចលុបចោលប្រវត្តិឧក្រិដ្ឋភាពរបស់លោកYoon ផងដែរ។

ករណីឃាតកម្មនេះ ជាករណីដ៏ភ្ញាក់ផ្អើលខ្លាំងកាលពីឆ្នាំ១៩៨៨ ដែលស្ត្រីម្នាក់ត្រូវបានឃាតកររំលោភនិងសម្លាប់បំបិទមាត់ខណៈដែលកំពុងដេកនៅក្នុងផ្ទះរបស់ខ្លួន នៅក្នុងខេត្តឃ្យុំងគីដូ។ ក្រោយពីការស៊ើបអង្កេតក្នុងករណីឃាតកម្មនេះ លោកYoon ត្រូវបានឃាត់ខ្លួនជាជនសង្ស័យ និងត្រូវបានបង្ខំឱ្យសារភាព ដោយការធ្វើទារុណកម្មពីប៉ូលីស និងក្រោយមកត្រូវបានកាត់ទោសឱ្យជាប់ឃុំឃាំងមួយជីវិត តែក្រោយពីការអនុវត្តទោស២០ឆ្នាំរួចមក ក្នុងឆ្នាំ២០០៩ លោកYoon ត្រូវបានតុលាការសម្រេចដោះលែងតាមរយៈការបន្ធូរបន្ថយទោស។ ក្រោយមកក្នុងខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២០ ស្រាប់តែជនល្មើសពិតប្រាកដឈ្មោះថា លីឈុនជេ (Lee Chun Jae) បានចេញមុខសារភាពថាជា ឃាតករពិតប្រាកដ ទើបនាំឱ្យមានការភ្ញាក់ផ្អើល និងមានការសើរើក្តីករណីនេះឡើងវិញដូច្នេះ។[75]

ដូច្នេះក្នុងរយៈពេលនៃការអនុវត្តទោសនេះ គ្រប់ទណ្ឌិតទាំងអស់តែងតែមានផលប៉ះពាល់យ៉ាងខ្លាំងដែលផលប៉ះពាល់ទាំងនោះមានដូចជាៈ

[75] យោងតាមព័ត៌មានៈ បុរសកូរេខាងត្បូងម្នាក់ទទួលសំណងជំងឺចិត្តជាង២លានដុល្លា ដោយសារត្រូវតុលាការកូរ៉េកាត់ទោសខុសជាប់ពន្ធនាគារអស់២០ឆ្នាំ http://khmerinkorea.com/,ថតចម្លងថ្ងៃទី ១២ កក្កដា ២០២១។

៣.១.១ ផលប៉ះពាល់ផ្លូវចិត្ត

ផលប៉ះពាល់ខាងផ្លូវចិត្ត ចំពោះបុគ្គលដែលត្រូវបានតុលាការផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារ ទោះជាខ្លួនបានប្រព្រឹត្ត ឬ មិនបានប្រព្រឹត្តក្តី ទោះបីជារឿងនយោបាយ ឬជារឿងព្រហ្មទណ្ឌក្តី តែងតែមានការប៉ះពាល់ដល់អារម្មណ៍ផ្លូវចិត្តជាពុំខាន អាចបណ្តាលមកពីកត្តាផ្សេងៗជាច្រើនដូចជា ទាក់ទងទីកន្លែងអនុវត្តទោស ការរស់នៅ ការហូបចុក ជាដើម។ ម្យ៉ាងទៀតអ្នកដែលជាប់ឃុំ ឬអ្នកកំពុងអនុវត្តទោស មានការគិតច្រើន ទៅការងារ មុខរបរ កូនប្រពន្ធ ពោលទៅលើជីវភាពគ្រួសារ។ ជាក់ស្តែងអង្គការ លីកាដូ បានលើកឡើងពីផលប៉ះពាល់ចំពោះស្ត្រីនៅពេលចាប់ខ្លួន មានបញ្ហាផ្លូវចិត្ត ធ្វើឲ្យគាត់ញ៉ាំមិនបាន គេងមិនលក់ ពិបាកចិត្តច្រើនរហូតឈានដល់ការបាត់បង់ស្មារតី ភ្លេចភ្លាំង ឬនិងក្លាយជាមនុស្សវិកលចរិតក៏មាន និងមានបញ្ហាផ្លូវចិត្តរហូតដល់គិតខ្លីចង់សម្លាប់ខ្លួនទៀតផងបន្ទាប់ពីអនុវត្តទោសចប់។

៣.១.២ ការសិក្សាអប់រំ

ទាក់ទងការសិក្សាវិញ ចំពោះទណ្ឌិតគឺមានផលប៉ះពាល់យ៉ាងខ្លាំងតែម្តង ព្រោះនៅពេលពួកគេជាប់ពន្ធនាគារ មិនអាចមករៀនសូត្របានទេ ព្រោះដោយឡែកនៅប្រទេសកម្ពុជា ថ្វីត្បិតតែក្រមព្រហ្មទណ្ឌមានចែងត្រង់បទប្បញ្ញត្តិនៃ មាត្រា៧២ អំពីការអនុវត្តទោសសហគមន៍ មាត្រា ១២៧ ការអនុវត្តទោសពាក់កណ្តាលសេរីភាព ឬនិងមាត្រា ១៣២ អនុវត្តទោសជាប្រភាគក៏ដោយ តែទោសទាំងនេះនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាបច្ចុប្បន្ននេះ មិនទាន់បានអនុវត្តទោសទាំងនេះនៅឡើយទេ ជាហេតុធ្វើឲ្យក្លាយជាមនុស្សមិនមានចំណេះដឹងទូលំទូលាយ។

ជាក់ស្តែងដូចជាសកម្មជនបរិស្ថាន នៃអង្គការមាតាធម្មជាតិ ដែលត្រូវបានសមត្ថកិច្ចចាប់ខ្លួន និងត្រូវបានតំណាងអយ្យការចោទប្រកាន់ពីបទ រួមគំនិតក្បត់ និងបទប្រមាថចំពោះអង្គព្រះមហាក្សត្រ កាលពីថ្ងៃទី១៩ និងទី២០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២១ តាមបញ្ញត្តិមាត្រា៤៥៣ និងមាត្រា៤៣៧ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា និងដែលអាចមានទោសអតិបរមានីមួយៗរហូតដល់ ០៥ឆ្នាំ ទៅ ១០ឆ្នាំ។ អ្នកទាំងបីគឺសុទ្ធតែជានិស្សិតដែលកំពុងសិក្សា អ្នកខ្លះត្រូវដល់ឆ្នាំសរសេរសារណាបញ្ចប់ការសិក្សា ឬត្រូវប្រឡងបញ្ចប់ជាដើម និស្សិតទាំងនេះត្រូវបាត់បង់ការសិក្សាទាំងស្រុងតែម្តង បើសិនជាពួកគេត្រូវតុលាការផ្តន្ទាទោសតាមបទចោទមែននោះ។[76]

៣.១.៣ សិទ្ធិសេរីភាព

ចំពោះសេរីភាព ជាគោលរណ៍ ជនដែលជាប់ឃុំឃាំង និងអ្នកទោស ឬទណ្ឌិត ដែលកំពុងអនុវត្តទោសពុំមានសិទ្ធិសេរីភាពដើរហើរបានទេ ទោះបីជាជននោះកំពុងសិក្សា ចាស់ជរា មានផ្ទៃពោះ ឬមានជម្ងឺក៏ដោយ ត្រូវ

[76] យោងសេចក្តីថ្លែងការណ៍៖ សូមទម្លាក់ចោលទាំងអស់ចំពោះសកម្មជនមាតាធម្មជាតិ និងដោះលែងអ្នកការពារសិទ្ធិមនុស្សដែលកំពុងជាប់ឃុំក្នុងពន្ធនាគារកម្ពុជា/ អង្គការលីកាដូ, https://www.licadho-cambodia.org/,ថតចម្លងថ្ងៃទី១៣ ខែកក្កដា ២០២១។

អនុវត្តនៅពន្ធនាគារ ដើម្បីទទួលការអប់រំ រៀនសូត្រតាមបែបបទនៃពន្ធនាគារ។ ជាក់ស្តែងនៅតាមពន្ធនាគារ ឃើញមានអ្នកជាប់ឃុំ និងទោសជាជនចាស់ជរា ស្ត្រីមានផ្ទៃពោះ សិស្ស និងនិស្សិតជាដើម ដែលពួកគេពុំមានសិទ្ធិក្នុងការមកសិក្សារៀនសូត្រខាងក្រៅបន្ត ឬមកព្យាលជម្ងឺ ឬ សម្រាលកូនខាងក្រៅពន្ធនាគារបានទេ លើកលែងតែមានអ្នកជម្ងឺមានសភាពធ្ងន់ធ្ងរទើប មន្ត្រីពន្ធនាគារយកមកព្យាបាលនៅទេព្យខាងក្រៅបាន។

៣.១.៤ ការងារ និងការស្វែងរកការងារ

ជាទូទៅចំពោះអ្នកទោស ឬទណ្ឌិត ត្រូវបាត់បង់ការងារដែលខ្លួនមាន និងពិបាករកការងារធ្វើ ដោយហេតុថា ឈ្មោះរបស់ខ្លួនត្រូវជាប់លិខិតថ្កោលទោស។ ម្យ៉ាងទៀត កាលណាយើងជាប់ពន្ធនាគាររយៈពេលយូរ តាមស្ថាប័នរដ្ឋក្តី ជាពិសេសស្ថាប័នឯកជន គេត្រូវជ្រើសរើសបុគ្គលិកថ្មីមកជំនួស គេមិនអាចរង់ចាំយើងទេ ម្យ៉ាងយើងជាមនុស្សមានឈ្មោះប្រវត្តិមិនល្អផងគេអាចនឹងមិនទុកចិត្តយើង។ ម្យ៉ាងទៀតប្រសិនជាពួកគេដាក់ពាក្យធ្វើការងារ ស្ថាប័នជ្រើសរើសតម្រូវឲ្យធ្វើលិខិតថ្កោលទោសជាស្រេច ដូច្នេះប្រសិនជាប្រវត្តិរូបនោះ មានធ្លាប់ជាទណ្ឌិត ឬជាប់គុកនោះនឹងជាប់នៅលើលិខិតថ្កោលទោស គឺគេមិនទទួលយកឲ្យធ្វើការនោះទេ។

ឧទាហរណ៍៖ ជាក់ស្តែង ចំពោះសមាជិកសភា ដែលមានអភ័យឯកសិទ្ធិមែន តែនៅពេលសមាជិកសភានោះបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ សមាជិកសភា ឬតំណាងរាស្ត្រនោះត្រូវបានប្រធានរដ្ឋសភា ឬប្រធានសភាកោះហៅសមាជិកសភាទាំងអស់មកប្រជុំ ដើម្បីអនុម័តដកអភ័យឯកសិទ្ធិសភាចេញ ហើយប្រគល់ខ្លួនជូនសមត្ថកិច្ចចាត់ការតាមនីតិវិធីច្បាប់នេះចំពោះបទល្មើសមិនជាក់ស្តែង ដោយលើកឡើងចំពោះបទល្មើសជាក់ស្តែងវិញ គឺសមត្ថកិច្ចមានសិទ្ធិចាប់ភ្លាមៗតែម្តង ហើយទើបប្រធានសភាកោះហៅសមាជិកសភាប្រជុំដកអភ័យឯកសិទ្ធិជាក្រោយ ប៉ុន្តែសូមបញ្ជាក់ថា លើកលែងតែករណីរឿងនយោបាយដែលសមាជិកសភា ឬតំណាងរាស្ត្រនិយាយក្នុងនាមជាតំណាងរាស្ត្រ សម្រាប់ផលប្រយោជន៍សង្គមមិនមានបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌនោះទេ។

៣.១.៥ សុខភាព និងទារក

ចំពោះអ្នកទោស ឬទណ្ឌិតដែលអនុវត្តទោសនៅពន្ធនាគារ ទាំងបុរស និងស្ត្រីតែងតែប៉ះពាល់ដល់សុខភាពជានិច្ច ការប៉ះពាល់នេះបណ្តាលមកពី ការរស់នៅគ្មានអនាម័យ រស់នៅគ្នាច្រើន ការស្លៀកពាក់មិនស្អាត ទាក់ទងម្ហូបអាហារមិនគ្រប់គ្រាន់ ពុំមានការហាត់ប្រាណទៀងទាត់ជាដើម ធ្វើឲ្យសុខភាពទន់ខ្សោយនាំឲ្យមានជម្ងឺ។ ម្យ៉ាងទៀត ចំពោះស្ត្រីមានផ្ទៃពោះវិញមានផលប៉ះពាល់យ៉ាងខ្លាំង ជាពិសេសប៉ះពាល់ដល់ទារកក្នុងផ្ទៃ ព្រោះគាត់ត្រូវការសប្បាយចិត្ត ត្រូវការអាហារគ្រប់គ្រាន់ មានវិតាមីនសម្រាប់ទ្រទ្រង់ទារកក្នុងផ្ទៃម្តាយ អញ្ចឹងហើយបានជាអង្គការ លីកាដូ បានលើកឡើងពីផលប៉ះពាល់ចំពោះស្ត្រីនៅពេលចាប់ខ្លួន ឃុំខ្លួន និងផ្តន្ទាទោសថា

ស្ត្រីភាគច្រើនមានបញ្ហាផ្លូវចិត្ត ព្រោះគាត់គិតច្រើន គេងមិនលក់ គាត់ញុំាមិនបាន ពិបាកចិត្ត ជាពិសេសបារម្ភពីកូនក្នុងផ្ទៃ។ [77]

៣.២ ផលប៉ះពាល់ចំពោះគ្រួសារ

ចំពោះផលប៉ះពាល់លើគ្រួសារវិញ យើងសង្កេតឃើញថា អ្នកទោសភាគច្រើន ក្រោយពីចេញពីពន្ធនាគារមក តែងតែបែកបាក់ប្តីប្រពន្ធ មានអ្នកខ្លះត្រូវបានប្តីរកប្រពន្ធថ្មី ឬប្រពន្ធយកប្តីថ្មីជាដើម ដែលនេះជាផលប៉ះពាល់យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរសម្រាប់ជនដែលត្រូវបានជាប់ឃុំ ឬជនដែលត្រូវបានផ្តន្ទាទោស អនុវត្តទោសនៅពន្ធនាគារ។

ជាក់ស្តែងក្នុងរឿង លោក "A" ជាអតីតអគ្គនាយកសារព័ត៌មាន TVFB ត្រូវបានសមត្ថកិច្ចបានចាប់ខ្លួននៅថ្ងៃទី៧ ខែមេសា ឆ្នាំ២០២០ ដែលជាប់ចោទពីបទ "ញុះញង់ឲ្យប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋជាអាទិ៍" តាមមាត្រា៤៩៤ និងមាត្រា៤៩៥ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ពាក់ព័ន្ធនឹងការផ្សាយព័ត៌មានបង្កឲ្យមានភាពចលាចលក្នុងសង្គម។ ដែលត្រូវដាក់ពន្ធនាគាររយៈពេល ១៨ខែ តែទោសនេះត្រូវអនុវត្តត្រឹមតែ ៥ខែ២៨ថ្ងៃប៉ុណ្ណោះ សល់ប៉ុន្មានព្យួរជាធម្មតា។ នៅពេលលោក "A" ត្រូវបានប្រពន្ធយកលិខិតសុំលែងលះដល់ពន្ធនាគារ ដើម្បីឲ្យលោក "A" ផ្តិតមេដៃលែងលះគ្នា ដែលនេះជាផលប៉ះពាល់យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរសម្រាប់ជីវិតគូររបស់លោក "A" ដែលនាំឲ្យកូនកំព្រាឪពុក ជាហេតុនាំឲ្យប៉ះពាល់ដល់អារម្មកូន ដល់ការសិក្សារបស់កូនជាដើម។

៣.២.១ ផលប៉ះពាល់សេដ្ឋកិច្ច

ចំពោះទណ្ឌិតជាប់ពន្ធនាគារ ជាមេគ្រួសារ ជាអ្នករកប្រាក់ចំណូលសម្រាប់ផ្គត់ផ្គង់ក្នុងគ្រួសារ គឺមានផលប៉ះពាល់យ៉ាងខ្លាំង ក្នុងពេលដែលរូបគេជាប់ពន្ធនាគារ នឹងក្រោយចេញពីពន្ធនាគារវិញ គ្មានមុខរបរ ឬគ្មានការងារធ្វើ ព្រោះនៅពេលដែលគេជាប់ពន្ធនាគារ មុខរបរ ឬការងាររបស់គេត្រូវបានបញ្ចប់ អ្នកខ្លះមុនជាប់ពន្ធនាគារកំពុងរៀនសូត្រនៅមុខជំនាញ ឬ កំពុងប្រកបមុខរបររកស៊ីបានដំណើរការល្អ នៅពេលជាប់ពន្ធនាគារ ការងារត្រូវបានគេលុបចោល រីឯមុខរបរដែលកំពុងមានអតិថិជនគាំទ្រត្រូវបានបាត់បង់ទាំងស្រុង។

ម្យ៉ាងទៀត អ្នកខ្លះជាប់ពន្ធនាគារយូរច្រើនឆ្នាំ១០ ឬ២០ឆ្នាំ ឬអ្នកខ្លះដល់ទៅ៣០ឆ្នាំ ការជាប់យូរបែបនេះធ្វើឲ្យចំណេះដែលមានភ្លេចទៅវិញ ឬមានអាយុច្រើនហួសពេលរៀនសូត្រជាដើម ព្រោះក្នុងពន្ធនាគារពុំមានការបណ្តុះបណ្តាលមុខជំនាញអ្វីមួយឲ្យច្បាស់លាស់ដល់ទណ្ឌិត ដើម្បីឲ្យគាត់ចេញមកវិញអាចរកការងារធ្វើ ឬប្រកបមុខរបរតាមជំនាញដែលគាត់បានរៀនកាលពីគាត់នៅពន្ធនាគារ ដើម្បីចិញ្ចឹមជីវិត និងគ្រួសារ។ ជាពិសេសបើគ្រួសារនៃទណ្ឌិតនោះ មានអ្នកជម្ងឺនៅផ្ទះ ឬមានម្តាយចាស់ ឪពុកចាស់ ត្រូវការប្រាក់ដើម្បីព្យាបាលជម្ងឺនិងមើល

---

[77] យោងតាមអត្ថបទ រឿងរ៉ាវស្ត្រីបីនាក់នៅក្នុងពន្ធនាគារជាមួយកូនតូច, ០៨ ០៣ https://www.licadho-cambodia.org/, ថតចម្លងថ្ងៃទី ១៥ កក្កដា ២០២១។

ថែវិញ ធ្វើឲ្យពួកគាត់ប៉ះពាល់ផ្លូវចិត្ត ផ្លូវអារម្មណ៍ ថែមទាំងគ្មានប្រាក់ព្យាបាលធ្វើឲ្យគាត់អាចបាត់បង់ជីវិតថែមទៀត។

៣.២.២ ផលប៉ះពាល់កិត្តិយស

នៅពេលមានសមាជិកគ្រួសារម្នាក់ជាប់ជាពិរុទ្ធជន ឬជាទណ្ឌិតនោះ គឺមានផលប៉ះពាល់ដល់កិត្តិយសក្នុងគ្រួសារជាច្រើន ដោយសារមនុស្សគ្រប់រូបនឹងនិយាយថា ឪពុកម្ដាយ ឬចាស់ទុំ មិនចេះប្រដៅកូន ឬខ្វះការសិក្សាអប់រំកូនចៅទើបវាប្រព្រឹត្តបទល្មើសនេះឡើង។ មិនត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះ អាចនឹងមានគេនិយាយថា ជាគ្រួសារដែលមានកូនចៅជាពន្ធនាគារ មានកេរ្តិ៍ឈ្មោះមិនល្អក្នុងសង្គម និងអាចធ្វើឲ្យគ្រួសារមានការរស់នៅទាំងភាពអៀនខ្មាស់ អាប់ឱនដល់កិត្តិយស និងមានការរើសអើងពីសង្គមផង រហូតឈានដល់ការផ្លាស់ទីលំនៅទៅរស់នៅកន្លែងផ្សេងពីនេះ ដើម្បីកុំឲ្យមានអាស្រូវថាមានកូនឬចៅ និងឪពុកម្ដាយ ជាប់ជាពិរុទ្ធជន ឬជាទណ្ឌិតនោះ

ឧទាហរណ៍៖ បុរស "ក" បានចាប់រំលោភក្មេងស្រីជាអនីតិជនរួចសម្លាប់។ ពេលនោះត្រូវបានក្រុមគ្រួសារ និងអ្នកស្រុកភូមិចាប់ខ្លួនបាន ពីបទរំលោភសម្លាប់ក្មេងស្រី។ ក្រោយមកធ្វើឲ្យបុរសនោះត្រូវតុលាការផ្តន្ទាទោសឲ្យជាប់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត។ សរុបសេចក្តីមក ជនល្មើស ប្រពន្ធ កូន ប្តី ឪពុកម្តាយ ជីដូនជីតា សុទ្ធតែបានទទួលរងនូវផលប៉ះពាល់ ការងារ មុខរបរ ការសិក្សា សេដ្ឋកិច្ច និងជាពិសេសផ្លូវចិត្តតែម្តង។[78]

៣.៣ ផលប៉ះពាល់ចំពោះសង្គមជាតិ

កាលណាប្រទេសជាតិមួយ សំបូរទៅដោយទណ្ឌិត ឬពិរុទ្ធជនច្រើន គឺអាចធ្វើឲ្យគេគិតថា ប្រទេសនោះ ពុំសូវមានសន្តិសុខល្អ ឬពលរដ្ឋនៃប្រទេសនោះជាមនុស្សឃោឃៅ មិនគោរពច្បាប់ ជាហេតុនាំជនបរទេសមិនហ៊ានមកលេង និងមិនហ៊ានមករកស៊ី ឬមកធ្វើវិនិយោគទុនឡើយ ដែលនាំឲ្យមានផលប៉ះពាល់ជាច្រើនដល់ផលប្រយោជន៍ ហើយថែមទាំងធ្វើឲ្យប្រជាជនរស់នៅទាំងភាពភ័យខ្លាច មិនចង់រស់នៅក្នុងប្រទេសរបស់ខ្លួន ឬអាចស្អប់ប្រទេសរបស់ខ្លួនទៀត មិនតែប៉ុណ្ណោះអាចធ្វើឲ្យអាប់ឱនដល់កេរ្តិ៍ឈ្មោះ និងកិត្តិយសប្រទេសជិត និងធ្វើឲ្យគេមើលងាយទៀត។

៣.៣.១ ផលប៉ះពាល់សេដ្ឋកិច្ចជាតិ

ប្រសិនជាប្រទេសមួយមានទណ្ឌិត ឬពិរុទ្ធជនច្រើន ធ្វើឲ្យមានការចំណាយច្រើន ដូចជាការសាងសង់អាគារពន្ធនាគារបន្ថែម ជ្រើសរើសបុគ្គលិកបន្ថែម ថែមប្រាក់ខែ ថ្លៃទឹក ភ្លើង បាយទឹកម្ហូបអារ និងសម្ភារៈផ្សេងៗជាច្រើនទៀត ដែលជាបន្ទុករបស់រដ្ឋ។ ចំណែកប្រាក់ចំណូលកាន់តែបាត់ ព្រោះអ្នកវិនិយោគ ទាំងជាតិ និងអន្តរ

[78] យោងតាមសារពត៌មាន និងក្នុងសង្គមខ្មែរ៖ ការរំលោភសេពសន្ថវៈជាជំងឺសម្លាប់មនុស្សទាំងរស់, https://www.rfi.fr/km/cambodia/, ថតចម្លងថ្ងៃទី ១៥ កក្កដា ២០២១។

ជាតិគេមិនហ៊ានបើក្រុមហ៊ុនរកស៊ី ឬដាក់ទុនរកស៊ី អ្នកទេសចរណ៍ក៏មិនហ៊ានមកលេង ព្រោះគេមានការព្រួយបារម្ភពីសន្តិសុខ ដែលនេះជាហេតុនៃផលប៉ះពាល់ដល់សង្គម។

៣.៣.២ ផលប៉ះពាល់ធនធានមនុស្ស

ប្រសិនបើប្រទេសមួយសំបូរទៅដោយអ្នកជាប់ឃុំ ឬអ្នកដែលត្រូវបានគេផ្តន្ទាទោស ហើយប្រសិនជាអ្នកទាំងនោះភាគច្រើនជាសិស្ស និស្សិតដែលកំពុងសិក្សា ឬអ្នកកំពុងរៀនជំនាញឯកទេស ឬរៀនជំនាញបច្ចេកទេស ធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ដល់ធនធានមនុស្សថែមទៀត ដោយហេតុថា សិស្ស និស្សិតទាំងនោះកំពុងតែសិក្សា តែត្រូវបានសមត្ថកិច្ចចាប់ខ្លួន និងត្រូវបានតុលាការផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារ ដោយមូលហេតុបន្តិចបន្តួច ដូចជាការសម្តែងមតិទាក់ទងបញ្ហាបរិស្ថាន ឬដោយសារតែពួកគេចង់ការពារធនធានធម្មជាតិខ្លាចបាត់បង់ ដោយការបំផ្លាញរបស់ឈ្មួញទុច្ចរិត ឬដោយមានការព្រួយបារម្ភពីសុខភាពពលរដ្ឋ បណ្តាលមកពីបរិស្ថានកខ្វក់ ឬដោយសារមានទំនាស់បន្តិចបន្តួច ហើយត្រូវបានសមត្ថកិច្ចចាប់ខ្លួន ឃុំខ្លួន និងតុលាការផ្តន្ទាទោសនោះ។ [79]

[79] យោងតាមការចាប់ខ្លួនសកម្មជនបរិស្ថាន៖ រដ្ឋាភិបាលខាតបង់ច្រើនជាងចំណេញ https://www.rfi.fr/km/, ថតចម្លងថ្ងៃទី ១៦ កក្កដា ២០២១។

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

ក្រោយបានសិក្សាស្រាវជ្រាវលើ ប្រធានបទស្តីពី ផលប៉ះពាល់នៃការឃាត់ខ្លួន ការឃុំខ្លួន និងការផ្តន្ទាទោស ជនជាប់ចោទ និងពិរុទ្ធជន ឬទណ្ឌិត រួចមក ធ្វើឲ្យយើងខ្ញុំយល់ដឹងកាន់តែច្បាស់ អំពីដំណើរការនីតិវិធីនៃរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌ ក្រោយពីសមត្ថកិច្ច តំណាងអយ្យការ ទទួលពាក្យបណ្តឹងរហូតដល់ជំនុំជំរះ។ ចំណាត់ការនេះមានដំណាក់កាលផ្សេងផ្សេងពីគ្នា ដែលរួមមានដំណាក់កាលនគរបាលយុត្តិធម៌ ដំណាក់កាលព្រះរាជអាជ្ញា ដំណាក់កាលចៅក្រមស៊ើបសួរ និងដំណាក់កាលការជំនុំជម្រះ។

នៅក្នុងដំណាក់កាលនគរបាលយុត្តិធម៌ វាពិតជាដំណាក់កាលមួយជាចាំបាច់ ពីព្រោះនគរបាលយុត្តិធម៌សេនាធិការឲ្យព្រះរាជអាជ្ញា មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ក៏មានភារៈកិច្ចចុះធ្វើការត្រួតពិនិត្យ ពីបទឧក្រិដ្ឋ បទមជ្ឈិម ឬបទលហុ និងកំណត់អំពីអត្តសញ្ញាណជនល្មើស កំណត់គោលដៅរែករកមុខជនប្រព្រឹត្តិបទល្មើស ចាប់ជនប្រព្រឹត្តបទល្មើស ព្រមទាំងប្រមូលនូវវត្ថុតាងផ្សេងៗ ធ្វើកំណត់ហេតុ និងរៀបចំរបាយការណ៍ ហើយបញ្ជូនរបាយការណ៍ ជនល្មើស និងវត្ថុតាង មកតុលាការ។ នៅក្នុងការស៊ើបអង្កេតបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ នគរបាលយុត្តិធម៌អាចធ្វើការស៊ើបអង្កេតដោយខ្លួនឯងផ្ទាល់ ឬដោយគ្រាន់តែមានតម្រុយមួយចំនួន ឬទទួលពាក្យបណ្តឹងអំពីជនរងគ្រោះផ្ទាល់។ ការស៊ើបអង្កេតនេះមានពីរប្រភេទ គឺការស៊ើបអង្កេតក្នុងបទល្មើសជាក់ស្តែង និងការស៊ើបអង្កេតបឋម។ ការស៊ើបអង្កេតនីមួយៗ ត្រូវតែពិនិត្យឲ្យបានច្បាស់លាស់នូវនីតិវិធីដែលមានចែងនៅក្នុងច្បាប់ ប្រសិនបើការស៊ើបអង្កេតណាមួយមិនសមស្របទៅនឹងនីតិវិធីដែលមានចែងក្នុងច្បាប់នោះទេ នឹងត្រូវចាត់ទុកជាមោឃៈ។

ក្នុងដំណាក់កាលស៊ើបសួរ ស៊ើបសួរចៅក្រមស៊ើបសួរ មានតួនាទីស្វែងរកការពិត ដោយស្វែងរកទាំងភស្តុតាងដាក់បន្ទុក និងដោះបន្ទុក នៃសំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌ ដោយតម្លាភាព សុក្រឹត្យភាព និងដោយគោរពនូវសិទ្ធិសេរីភាពរបស់បុគ្គលជាប់ពាក់ព័ន្ធ។ ការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នដោយចៅក្រមស៊ើបសួរ មានគោលបំណងធានានូវកិច្ចស៊ើបសួររបស់ខ្លួន ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពក្នុងការស្វែងរកឲ្យឃើញពីពិរុទ្ធភាពរបស់ជនត្រូវចោទ។ នៅក្នុងការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ ត្រូវធ្វើឡើងដោយពិនិត្យទៅលើលក្ខខណ្ឌមួយចំនួនដែលកំណត់ដោយច្បាប់ ក្នុងគោលដៅធានាឲ្យបានពីនីត្យានុកូលភាពនៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន។ ក្រៅអំពីលក្ខខណ្ឌខាងលើ ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវធ្វើនីតិវិធីបង្ហាញខ្លួនជាលើកដំបូងចំពោះជនត្រូវចោទ ដោយមានវត្តមានរបស់តំណាងអយ្យការ និងមេធាវីការពារក្តីឲ្យជនត្រូវចោទ ក្នុងគោលបំណងដើម្បីធ្វើការផ្ទៀងផ្ទាត់អំពីអត្តសញ្ញាណរបស់ជនត្រូវចោទ ជៀសវាងការភាន់ច្រឡំណាមួយដែលកើតឡើង។ ទន្ទឹមនឹងការបង្ហាញខ្លួនជាលើកដំបូងចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវធ្វើការពិភាក្សាដេញដោលចំពោះមុខ នឹងការសាកសួរព័ត៌មានមួយចំនួនដែលយល់ថាចាំបាច់ក្នុងការសម្រេចឃុំខ្លួន ឬក៏មិនឃុំខ្លួនជនត្រូវចោទ។

តាមរយៈការសិក្សាស្រាវជ្រាវនេះដែរ យើងខ្ញុំក៏រកឃើញពីផលប៉ះពាល់ជាច្រើន ចំពោះជនជាប់ចោទនិងទណ្ឌិត ដូចជា ផលប៉ះពាល់លើការងារ តួនាទី មុខរបរ កិត្តិយស គ្រួសារ និងសេដ្ឋកិច្ច និងប៉ះពាល់ដល់សង្គមទៀតផង។ សរុបសេចក្ដីមក ការអនុវត្តច្បាប់របស់រាជរដ្ឋាភិបាលកន្លងមក ក្នុងការចាប់ខ្លួន ឬឃាត់ខ្លួន ការឃុំខ្លួន និងផ្ដន្ទាទោសទៅលើជនល្មើស គឺជាការត្រឹមត្រូវ ដើម្បីការពារសង្គមប្រឆាំងនឹងអំពើទាំងឡាយណាដែលផ្ទុយនឹងច្បាប់ ការពារសណ្ដាប់ធ្នាប់ សន្តិសុខសាធារណៈ ការពារទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈ និងឯកជន ការពារអាយុជីវិត និងសិទ្ធិសេរីភាពរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ។

អនុសាសន៍

អនុសាសន៍

ផ្អែកលើការសិក្សាស្រាវជ្រាវ ផលប៉ះពាល់នៃការឃាត់ខ្លួន ការឃុំខ្លួន និងការផ្តន្ទាទោស ទៅលើជនសង្ស័យ ជនជាប់ចោទ និងពិរុទ្ធជន ឬទណ្ឌិត យើងរកឃើញថា ជនល្មើសទទួលរងនូវផលប៉ះពាល់ជាច្រើនក្រោយពីពួកគេត្រូវបានសមត្ថកិច្ច ចាប់ខ្លួន ឬឃាត់ខ្លួន ឃុំខ្លួន និងការផ្តន្ទាទោស។

ដូច្នេះដើម្បីជៀសវាង និងកាត់បន្ថយផលប៉ះពាល់ទាំងនេះ សមត្ថកិច្ច និងតុលាការត្រូវធ្វើការដោយប្រុងប្រយ័ត្នបំផុត ជៀសវាងការចាប់ខ្លួនច្រឡំ ចោទប្រកាន់ខុស ឃុំខ្លួនខុស និងផ្តន្ទាទោសខុសទៅលើជនដែលមិនបានប្រព្រឹត្តបទល្មើស។ ជាពិសេសក្រសួងយុត្តិធម៌ ឬរាជរដ្ឋាភិបាល គួរតែចាប់ផ្តើមផ្តន្ទាទោសលើទណ្ឌិតដោយប្រកាសអនុវត្តទោសសហគមន៍ ទោសពាក់កណ្តាលសេរីភាព និងទោសជាប្រភាគ ដែលមានចែងនៅក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជារួចហើយ។ មួយគ្នានេះផងដែរខ្ញុំបាទនាងខ្ញុំសូមចូលរួមផ្តល់នូវអនុសាសន៍ដូចខាងក្រោម៖

- មុនពេលសមត្ថកិច្ចធ្វើការចាប់ខ្លួន ឬឃាត់ខ្លួនទៅលើបុគ្គលណាម្នាក់ ដែលសង្ស័យថាប្រព្រឹត្តបទល្មើស ត្រូវពិនិត្យសិក្សាស្រាវជ្រាវឲ្យបានច្បាស់លាស់ ត្រូវចុះទៅកន្លែងកើតអង្គហេតុ ដើម្បីប្រមូលភស្តុតាង សួរសាក្សី និងពិនិត្យភស្តុតាង សង្កេតអង្គហេតុឲ្យបានច្បាស់លាស់មុនធ្វើការចាប់ខ្លួន ឬឃាត់ខ្លួន ដើម្បីជៀសវាងការចាប់ច្រឡំ។
- ព្រះរាជអាជ្ញា ឬចៅក្រមស៊ើបសួរ ត្រូវចុះទៅពិនិត្យកន្លែងកើតហេតុ ពិនិត្យផ្ទៀងផ្ទាត់ភស្តុតាង ជាមួយអង្គហេតុនៅកន្លែងកើតហេតុ។
- ពេលសាក់សួរស្តាប់ចម្លើយជនរងគ្រោះ និងស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ព្រះរាជអាជ្ញា និងចៅក្រមស៊ើបសួរ ត្រូវតែជាអ្នកសាក់សួរដោយផ្ទាល់ និងត្រូវប្រាប់ពីដល់ជនត្រូវចោទ ឬជនជាប់ចោទឲ្យយល់អំពីសិទ្ធិរបស់គេ ជៀសវាងការផ្តល់ចម្លើយដោយមិនយល់ពីសំនួរ និងទទួលបានចម្លើយតែយកជាការមិនបាន។
- នៅគ្រប់ដំណាក់កាលនៃនីតិវិធី ត្រូវមានមេធាវីអមជាមួយកូនក្តីជានិច្ច។ ក្នុងករណីជនជាប់ចោទ ឬជនរងគ្រោះពុំមានមេធាវី មិនត្រូវសួរចម្លើយជនជាប់ចោទឡើយ។
- ការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ត្រូវពិនិត្យមើលកិច្ចបង្ហាញខ្លួនលើដំបូង ត្រូវឆ្លងកាត់កិច្ចពិភាក្សាដេញដោលចំពោះមុខ អំពីសំអាងហេតុ ភស្តុតាងឲ្យច្បាស់លាស់មុននឹងធ្វើការចោទប្រកាន់ទៅលើជនត្រូវចោទឲ្យបានត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់។
- ចំពោះបទល្មើសបដ្ឋិមស្រាល ចៅក្រមស៊ើបសួរ គួរដាក់ជនជាប់ចោទឲ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ។

- ក្នុងករណីស្នើសុំធានានៅក្រៅឃុំ ចំពោះបទល្មើសបជ្ជីមស្រាល ចៅក្រមស៊ើបសួរ គួរសម្រេចឲ្យបាននៅក្រៅឃុំបណ្ដោះអាសន្ន ដោយដាក់ឲ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ។
- ស្នើសុំឲ្យតុលាការអនុញ្ញាតឲ្យចំពោះទណ្ឌិតដែលកំពុងសិក្សា និងជាមេគ្រួសារដែលជាអ្នករកចំណូល បាននៅក្រៅឃុំបណ្ដោះអាសន្ន។
- ស្នើសុំឲ្យតុលាការប្រកាសការអនុវត្តន៍ទោសសហគមន៍ ទោសពាក់កណ្ដាលសេរីភាព និងទោសជាប្រភាគដែលមានចែងនៅក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាទៅលើទណ្ឌិត។

ឯកសារយោង

ឯកសារយោង

១.ច្បាប់ និងលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្ត

- រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៩៣។
- សេចក្តីប្រកាសជាសកលស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស, ១០ ធ្នូ ១៩៤៨។
- កតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ, ២៣ មីនា ឆ្នាំ១៩៧៦។
- ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧។
- ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/១១០៩/០២២, ៣០ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩។
- ច្បាប់ស្តីពីយុត្តិធម៌អនីតិជន, លេខ នស/រកម/០៧១៦/០០៩, ១៤ កក្កដា ២០១៦។
- សារាចរណែនាំ ស្តីពីការអនុវត្តបទប្បញ្ញត្តិ នៃការព្យួរទោសសាកល្បង,លេខ០២ កយ.សរ/១៤ ចុះថ្ងៃទី២២ មេសា ឆ្នាំ២០១៤
- សេចក្តីណែនាំស្តីពី គោលការណ៍យុត្តធម៌អនីតិជនរបស់ក្រសួងយុត្តិធម៌, លេខ១ ក.យ.សណន, ០៩.០៦.២០០៥

២.សៀវភៅ និងស្នាដៃនិពន្ធ

- លោកសាស្ត្រាចារ្យ រុន ពណ្ណារិទ្ធ និងលោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យ ចាំង ស៊ីណាត, ២០១៣-២០១៤, *នីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ* ,សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច។
- ក្រសួងយុត្តធម៌.២០១៩. *ដំណាក់កាលក្នុងរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌសម្រាប់មន្ត្រីអនុវត្តច្បាប់នៅកម្ពុជា* ភ្នំពេញ៖ នាយកដ្ឋានស្រាវជ្រាវ ផ្សព្វផ្សាយ និងបណ្តុះបណ្តាលច្បាប់ក្នុងវិស័យព្រហ្មទណ្ឌ នៃក្រសួងយុត្តធម៌។

៣.បទសម្ភាសន៍

- ឯកឧត្តម កើត រិទ្ធ. ២០០៨. បទសម្ភាសដោយ ពិធីការនី នៃទូរទស្សន៍ជាតិកម្ពុជា. ០៨ មករា។
- ប្រសាសន៍របស់ ឯកឧត្តម កើត រិទ្ធ អនុរដ្ឋលេខាធិការដ្ឋាន នៃក្រសួងយុត្តីធម៌ ក្នុងកម្មវិធីផ្សព្វផ្សាយច្បាប់ស្តីពីក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ២០០៧

៤.សេចក្តីប្រកាសព័ត៌មាន និងអត្ថបទសារព័ត៌មាន

- ការផ្សាយរបស់វិទ្យុបារាំងអន្តរជាតិ ″ នាទីយល់ដឹងអំពីច្បាប់និងជំនួញ នីតិព្រហ្មទណ្ឌ៖ តើអ្វីទៅជាការព្យួរទៅ? អ្វីទៅជារបបពាក់កណ្តាលសេរីភាព″ ដោយ សេង ឌីណា, ២០១២។
- ការផ្សាយរបស់វិទ្យុអាស៊ីសេរី ″តុលាការសម្រេចដោះលែង លោក ប៊ិន សំណាង និង លោក សុខ សំអឿន″ ដោយ ទេព សុវ៉ារី, ២០១៣។

- ការផ្សាយរបស់វិទ្យុអាស៊ីសេរី “តើនគរបាលយុត្តិធម៌អាចឃាត់ខ្លួនជនសង្ស័យនៅក្នុងប៉ុស្តិ៍រយៈពេលប៉ុន្មាន? ” ដោយ ជីវិតា, ២០១៥។
- អត្ថបទស្តីពី រឿងរ៉ាវរបស់ស្ត្រី និងក្មេងស្រីនៅក្នុងពន្ធនាគារ. ដកស្រង់ចេញពី https://www.licadho-cambodia.org/articles/20210308/170/index.html?khmer, ចូលក្នុងគេហទំព័រនៅថ្ងៃទី៨ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២១
- ការផ្សាយរបស់អង្គការ លីកាដូ ស្តីពីស្ថានភាពរបស់ស្ត្រីមានផ្ទៃពោះ និងម្តាយជាមួយកូនតូច ដែលជាប់ក្នុងពន្ធាគារដកស្រង់ចេញពីhttps://www.licadho-cambodia.org/video.php?perm=87&khmer, ចូលក្នុងគេហទំព័រនៅថ្ងៃទី១២ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២១
- អត្ថបទស្តីពី រឿងរ៉ាវស្ត្រីបីនាក់នៅក្នុងពន្ធាគារជាមួយកូនតូច. ដកស្រង់ចេញ https://www.licadho-cambodia.org/articles/20200308/166/index.html?khmer ,ចូលក្នុងគេហទំព័រនៅថ្ងៃទី១២ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២១
- ការផ្សាយរបស់ ខ្មែរនៅកូរ៉េNews ស្តីពីបុរសជនជាតិកូរ៉េខាងត្បូងម្នាក់ទទួលសំណងជម្ងឺចិត្តជាង ២លានដុល្លារ ដោយសារត្រូវតុលាការកូរ៉េកាត់ទោសខុសជាប់ពន្ធាគារអស់ពេលជាង២០ឆ្នាំ ដកស្រង់ចេញពី http://khmerinkorea.com/7285 ,ចូលក្នុងគេហទំព័រនៅថ្ងៃទី១៣ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២១
- យល់ដឹងអំពីច្បាប់, https://www.facebook.com/604655766258239/posts/606427079414441/, ថតចម្លងថ្ងៃទី១៤ ខែសីហា ២០២១។
- យោងតាមវិដេអូ៖ ខណៈដែលខ្លួននៅក្នុងពន្ធនាគារហើយភរិយា https://www.facebook.com/,ថតចម្លងថ្ងៃទី ១០ កក្កដា ២០២១

ឧបសម្ព័ន្ធ

បញ្ជីរាយនាមឧបសម្ព័ន្ធ

- ទម្រង់នៃដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរ
- ដីកាបង្គាប់ឲ្យចូលខ្លួន
- ដីកាបង្គាប់ឲ្យឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន
- ដីកាសម្រេចមិនឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន
- ដីកាសម្រេចដាក់ជនត្រូវចោទឲ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ
- កំណត់ហេតុស្តីពីការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង
- កំណត់ហេតុស្តីពីការពិភាក្សាដេញដោលចំពោះមុខ
- សេចក្តីថ្លែងការណ៍ ស្តីពី សំណើសុំចំណាត់ការតាមផ្លូវច្បាប់ទៅលើករណីអំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារ ការបៀតបៀននិងប្រើអំពើហិង្សាផ្លូវភេទលើស្ត្រីរបស់សម្ព័ន្ធខ្មែរជំរឿននិងការពារសិទ្ធិមនុស្ស លីកាដូ (Cambodian League for The Promotion and Defense of Human Rights, LICADHO)
- សេចក្តីថ្លែងការណ៍ ស្តីពី សកម្មជនមាតាធម្មជាតិ និងការដោះលែងអ្នកការពារសិទ្ធិមនុស្សដែលជាប់ឃុំក្នុងពន្ធនាគារ របស់សម្ព័ន្ធខ្មែរជំរឿននិងការពារសិទ្ធិមនុស្ស លីកាដូ (Cambodian League for The Promotion and Defense of Human Rights, LICADHO)
- ការផ្សាយរបស់វិទ្យុអាស៊ីសេរី ″តុលាការសម្រេចដោះលែង លោក ប៊ន សំណាង និង លោក សុខ សំអឿន″ ដោយ ទេព សុរ៉ាវី, ២០១៣
- របាយការណ៍ចេញខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៥ របស់សម្ព័ន្ធខ្មែរជំរឿន និងការពារសិទ្ធិមនុស្ស លីកាដូ (Cambodian League for The Promotion and Defense of Human Rights, LICADHO)
- ព័ត៌មានស្តីពីបុរសជនជាតិកូរ៉េខាងត្បូងម្នាក់ទទួលសំណងជម្ងឺចិត្តជាង ២លានដុល្លារ ដោយសារត្រូវតុលាការកូរ៉េកាត់ទោសខុសជាប់ពន្ធាគារអស់ពេលជាង២០ឆ្នាំ
- អត្ថបទស្តីពី រឿងរ៉ាវរបស់ស្ត្រីបីនាក់នៅក្នុងពន្ធនាគារជាមួយកូនតូចរបស់សម្ព័ន្ធខ្មែរជំរឿននិងការពារសិទ្ធិមនុស្ស លីកាដូ (Cambodian League for The Promotion and Defense of Human Rights, LICADHO) ចុះនៅថ្ងៃទី៨ ខែមីនា ឆ្នាំ២០២០
- វីដីអូស្តីពី ជីវិតជាម្តាយក្នុងពន្ធនាគាររបស់សម្ព័ន្ធខ្មែរជំរឿននិងការពារសិទ្ធិមនុស្ស លីកាដូ (Cambodian League for The Promotion and Defense of Human Rights, LICADHO) ចុះនៅថ្ងៃទី៩ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៩

1 07/02

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

អយ្យការអម

សាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

សំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌលេខ

ចុះថ្ងៃទី ខែ ឆ្នាំ

លេខ៖ .... អ.យ.គ

<u>ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរ</u>

យើង **ព្រះរាជអាជ្ញារង នៃអយ្យការអមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ**

បានឃើញសំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌលេខ៖ ចុះថ្ងៃទី ខែ ឆ្នាំ របស់អយ្យការអមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ។

បានឃើញ ពាក្យបណ្តឹង ចុះថ្ងៃទី ខែ ឆ្នាំ របស់ឈ្មោះ ភេទប្រុស អាយុ ឆ្នាំ បានប្តឹងឈ្មោះ ភេទប្រុស អាយុ ឆ្នាំ និងឈ្មោះ ភេទស្រី អាយុ ឆ្នាំ ពីបទ រំលោភលើទំនុកចិត្ត និងឆបោកប្រាក់។

ក្រោយពីបានពិនិត្យឯកសារខាងលើ

យល់ឃើញថា មានតម្រុយសន្និដ្ឋានថា

១-នាម-គោត្តនាម ភេទប្រុស អាយុ ឆ្នាំ មានអាស័យដ្ឋាននៅ ឃុំ ស្រុក ខេត្ត ។ (ក្រៅឃុំ)

២-នាម-គោត្តនាម ភេទស្រី អាយុ ឆ្នាំ មានអាស័យដ្ឋាននៅ ឃុំ ស្រុក ខេត្ត ។ (ក្រៅឃុំ)

បានប្រព្រឹត្តអំពើដូចតទៅ៖ កាលពីអំឡុងឆ្នាំ ឈ្មោះ និង បាន ចូលហ៊ុនរកស៊ីទិញលក់ដើមកៅស៊ូនៅខេត្ត ជាមួយ មានឈ្មោះ ជា ហើយបានព្រមព្រៀងគ្នាដោយភាគីឈ្មោះ ទទួលបាន % ចំណែកឯឈ្មោះ និង ទទួលបាន % ការរកស៊ីទិញលក់ដើមកៅស៊ូខាងលើនេះឈ្មោះ និង ជាអ្នកចំណាយប្រាក់ទាំងអស់ រីឯឈ្មោះ គ្រាន់តែឈរឈ្មោះតែប៉ុណ្ណោះ។ បន្ទាប់ពីមានការព្រមព្រៀងគ្នារួចហើយ ឈ្មោះ និង បានផ្ញើប្រាក់អោយទៅ តាមរយៈធនាគារ ដែលមានឈ្មោះ , ឈ្មោះ និងឈ្មោះ ជាអ្នកទទួលសាច់ប្រាក់ដោយផ្ទាល់សរុបចំនួន ដុល្លាអាមេរិក។ ក្រោយពីទទួលប្រាក់រួចហើយឈ្មោះ បានធ្វើការកាប់ដើមកៅស៊ូយកទៅលក់ជាបន្តបន្ទាប់ ប៉ុន្តែមិនបានបង្វិលប្រាក់ដើម និងប្រាក់ចំណេញមកអោយឈ្មោះ ឡើយ។ ហើយពួកគេបានគេចវេស និងគេចខ្លួនរហូត ទើបឈ្មោះ សម្រេចចិត្តដាក់ពាក្យបណ្តឹងមកអយ្យការអមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញដើម្បីចាត់ការតាមនីតិវិធី។

អំពើខាងលើជាបទល្មើស ៖ **ឆបោក** ប្រព្រឹត្តនៅរាជធានីភ្នំពេញ កាលពីឆ្នាំ តាមបញ្ញត្តិមាត្រា ៣៧៧ និង ៣៧៨ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

10

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

សាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

បន្ទប់ស៊ើបសួរ " ហ "

លេខ: "ហ" ព្រ.ទ

<u>ដីកាបង្គាប់ឲ្យចូលខ្លួន</u>

យើង ចៅក្រមស៊ើបសួរសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

បានឃើញ មាត្រា ១៨៦ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

បានឃើញ សំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌលេខ ចុះថ្ងៃទី ខែ ឆ្នាំ ។

បានឃើញ ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរលេខ អ.យ.យ ចុះថ្ងៃទី ខែ ឆ្នាំ របស់តំណាងអយ្យការអមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ។

ចោទប្រកាន់លើឈ្មោះ ភេទស្រី អាយុ ២៥ឆ្នាំ ពីបទ ឆបោក ប្រព្រឹត្តនៅរាជធានីភ្នំពេញកាលពីឆ្នាំ២០១៧ បទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌដែលមានចែងឲ្យផ្តន្ទាទោសតាមមាត្រា ៣៧៧ និងមាត្រា ៣៧៨ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។

<u>បង្គាប់មក៖</u> ឈ្មោះ ភេទស្រី អាយុ ឆ្នាំ ជនជាតិខ្មែរ មានទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន នៅភូមិ ឃុំ ស្រុក ខេត្ត ។

ឲ្យចូលកាន់សាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ នៅបន្ទប់ស៊ើបសួរ " ហ " ជាន់ទី៥ នាថ្ងៃទី២៥ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៩ វេលាម៉ោង១៤ និង ៣០ នាទីរសៀល ។

ដើម្បី៖ បង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង, ពិភាក្សាជេញដោលចំពោះមុខ និងសួរចម្លើយ។

ពីដំណើររឿង ឆបោក ប្រព្រឹត្តនៅ កាលពីថ្ងៃទីឆ្នាំ ។

សាមីខ្លួនត្រូវយកលិខិតផ្សេងៗ ដែលទាក់ទងនឹងរឿងខាងលើនេះមកជាមួយផងប្រសិនបើមាន។

ក្នុងករណីមិនចូលខ្លួនតាមការកំណត់ខាងលើនេះទេ **<u>យើងនឹងចេញដីកាបង្គាប់ឲ្យនាំខ្លួន</u>**។

ថ្ងៃពុធ ១១រោច ខែមិគសិរ ឆ្នាំច សំរឹទ្ធិស័ក ព.ស ២៥៦២

ធ្វើនៅរាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី០២ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៩

ចៅក្រមស៊ើបសួរ

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

តុលាការខេត្ត-ក្រុង ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

.... ********

****

ដីកាបង្គាប់ឱ្យឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន

លេខៈ.......................... ********

យើង..ចៅក្រមស៊ើបអង្កេតនៃតុលាការខេត្ត-ក្រុង..។

បានឃើញសំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌលេខ............................ ចុះថ្ងៃទី.......... ខែ........................ ឆ្នាំ.......................

បានឃើញដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបអង្កេតលេខ .... ចុះថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ ....
របស់ព្រះរាជអាជ្ញាអមតុលាការខេត្ត-ក្រុង ....។

បានឃើញដីកាសម្រេចឱ្យឃុំខ្លួនលេខ .... ចុះថ្ងៃទី .... ខែ .... ឆ្នាំ ....
របស់តុលាការខេត្ត-ក្រុង... ។

ដើម្បីធានាការស៊ើបអង្កេតឱ្យបានល្អៈ -

បង្គាប់ឱ្យឃុំខ្លួនឈ្មោះ.. អាយុ.............ឆ្នាំ ភេទ.......... ជាតិ...............................
របររកស៊ី................................. កើតនៅភូមិ ....ឃុំ-សង្កាត់...
ស្រុក-ខណ្ឌ.................................. ខេត្ត-ក្រុង................................ ។ ទីលំនៅបច្ចុប្បន្នភូមិ..................................
ឃុំ-សង្កាត់......................... ស្រុក-ខណ្ឌ.........................ខេត្ត-ក្រុង..................................ទោសពីមុន...................។
ឪពុកឈ្មោះ.."រ-ស" ម្ដាយឈ្មោះ.."រ-ស"
ប្ដី ឬប្រពន្ធឈ្មោះ..."រ-ស" មានកូន ឬនៅលីវ..។
ត្រូវចាប់ខ្លួនពីថ្ងៃទី............ខែ.................... ឆ្នាំ............ ពីបទ...
ប្រព្រឹត្តនៅភូមិ................................ ឃុំ-សង្កាត់ .... ស្រុក-ខណ្ឌ ....ខេត្ត-ក្រុង ....
កាលពីថ្ងៃទី.......... ខែ......... ឆ្នាំ......... ជាបទល្មើសដែលមាន ចែងឱ្យផ្ដន្ទាទោសតាមបញ្ញត្តិមាត្រា ....
នៃច្បាប់...។

បង្គាប់ឱ្យប្រធានមន្ទីរឃុំឃាំងខេត្ត-ក្រុង.......................................ឃុំខ្លួនឈ្មោះនេះបណ្ដោះអាសន្នឱ្យបានសម្រេចតាមដីកានេះ។

ធ្វើនៅ.................... ថ្ងៃទី....... ខែ....... ឆ្នាំ ២០០...

ចៅក្រមស៊ើបអង្កេត

បានទទួលដំណឹងរួចហើយ

នៅថ្ងៃទី........... ខែ........... ឆ្នាំ ២០០.......

ព្រះរាជអាជ្ញា

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

សាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

លេខ: "ហ"ដពស

ដីកាសម្រេចមិនឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន

យើង ចៅក្រមស៊ើបសួរសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ
អមដោយលោក ជាក្រឡាបញ្ជី ។

-បានឃើញ សំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌលេខ ចុះថ្ងៃទី ខែ ឆ្នាំ ។

-បានឃើញ ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរលេខ អ.យ.គ ចុះថ្ងៃទី ខែ ឆ្នាំ របស់តំណាងអយ្យការអមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ ។

-បានឃើញ សំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌស៊ើបសួរលេខ ចុះថ្ងៃទី ខែ ឆ្នាំ ។

បានឃើញមាត្រា ២០៧ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ។

ក្រោយពីបានពិនិត្យលើសំណុំរឿងចប់សព្វគ្រប់ឃើញថាៈ

នាមត្រកូល-នាមខ្លួន ភេទប្រុស អាយុ ៦៦ឆ្នាំ ជនជាតិខ្មែរ មុខរបរ កែច្នៃដើមកៅស៊ូ ទីកន្លែងកំណើត ភូមិមេមត់ ឃុំមេមត់កណ្ដាល ស្រុកមេមត់ ខេត្តកំពង់ចាម ទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន ភូមិជីប៉េះ ឃុំមេមត់ ស្រុកមេមត់ ខេត្តត្បូងឃ្មុំ ប្រពន្ធឈ្មោះ មានកូន នាក់ ឪពុកឈ្មោះ "ស្លាប់" ម្ដាយឈ្មោះ "ស្លាប់" ជានីតិជន ទោសពីមុន គ្មាន ។

ត្រូវបានដាក់ក្រោមការពិនិត្យពីបទ ឆបោក ប្រព្រឹត្តនៅ រាជធានីភ្នំពេញ កាលពីឆ្នាំ២០១៧ បទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌដែលមានចែងឱ្យផ្ដន្ទាទោសតាមបញ្ញត្តិមាត្រា ៣៧៧ និងមាត្រា ៣៧៨ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។

សំអាងហេតុ

-ជនត្រូវចោទចូលមកបង្ហាញខ្លួនដោយស្ម័គ្រចិត្ត ហើយជននេះមានមុខរបរ និងទីលំនៅច្បាស់លាស់។

-វិធានការនៃការដាក់ជនត្រូវចោទឱ្យស្ថិតក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ មានលក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់ហើយ។

-ជាគោលការណ៍ ជនត្រូវចោទត្រូវតែមានសេរីភាព តាមមាត្រា ២០៣ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ។

ហេតុដូច្នេះសម្រេច

មិនឃុំខ្លួនឈ្មោះ ភេទប្រុស អាយុ ឆ្នាំ ជនជាតិ ដែលមានសាវតារជាតិ ខាងលើ។

ថ្ងៃចន្ទ ៥រោច ខែផល្គុន ឆ្នាំច សំរឹទ្ធិស័ក ព.ស២៥៦២
ធ្វើនៅរាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី២៥ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៩
ចៅក្រមស៊ើបសួរ

បានទទួលដំណឹង
ថ្ងៃចន្ទ ៥រោច ខែផល្គុន ឆ្នាំច សំរឹទ្ធិស័ក ព.ស២៥៦២
រាជធានីភ្នំពេញ,ថ្ងៃទី២៥ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៩
៩ ព្រះរាជអាជ្ញា

ក្រឡាបញ្ជី

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

សាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

ដីកាសម្រេចដាក់ជនត្រូវចោទ
ឱ្យស្ថិតក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ

លេខៈ..........."ហ"ដពស យើង ចៅក្រមស៊ើបសួរសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

អមដោយលោក ជាក្រឡាបញ្ជី ។

-បានឃើញ មាត្រា ២២៣ និងមាត្រាពាក់ព័ន្ធ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ។

-បានឃើញ សំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌលេខ ចុះថ្ងៃទី ខែ ឆ្នាំ របស់សាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ។

-បានឃើញ ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរលេខ អ.យ.គ ចុះថ្ងៃទី ខែ ឆ្នាំ របស់តំណាងអយ្យការអមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ។

-បានឃើញ សំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌស៊ើបសួរលេខ ៤២៦៥ ចុះថ្ងៃទី ខែ ឆ្នាំ របស់សាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ។

ក្រោយពីបានពិនិត្យពិចារណាត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ហើយ

យល់ឃើញថា

ជនត្រូវចោទត្រូវបានចោទប្រកាន់ពីទោសព្រហ្មទណ្ឌ ត្រូវបានសម្រេចមិនឃុំខ្លួនជាបណ្តោះអាសន្ន គប្បីសម្រេចដាក់ស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ តាមមាត្រា ២២៣ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ។

សម្រេច

១.ដាក់ជនត្រូវចោទឈ្មោះ ភេទប្រុស អាយុ ឆ្នាំ ជនជាតិ មុខរបរ ទីកន្លែងកំណើត ភូមិ ឃុំ ស្រុក ខេត្ត ទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន ភូមិ ឃុំ ស្រុក ខេត្ត ប្រពន្ធឈ្មោះ មានកូន នាក់ ឪពុកឈ្មោះ "ស្លាប់" ម្តាយឈ្មោះ "ស្លាប់" ជានីតិជន ទោសពីមុន គ្មាន ត្រូវចោទពីបទ ឆបោក ប្រព្រឹត្តនៅ រាជធានីភ្នំពេញ កាលពីឆ្នាំ២០១៧ បទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌដែលមានចែងឱ្យផ្តន្ទាទោសតាមបញ្ញត្តិមាត្រា ៣៧៧ និងមាត្រា ៣៧៨ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការដោយត្រូវឱ្យគោរពនូវកាតព្វកិច្ចដូចខាងក្រោម៖

ក-មិនត្រូវផ្លាស់ប្តូរលំនៅឋានដោយគ្មានការអនុញ្ញាតពីចៅក្រមស៊ើបសួរ។

ខ-ត្រូវឆ្លើយតបនឹងការកោះហៅពីគ្រប់បុគ្គលដែលចាត់តាំងដោយចៅក្រមស៊ើបសួរ។

គ-ត្រូវបង្ហាញខ្លួននៅសប្តាហ៍ទី១ ជារៀងរាល់ខែនៅប៉ុស្តិ៍នគរបាលរដ្ឋបាលមេមត់។

២.ក្នុងករណីដែលជនត្រូវចោទគេចវេះដោយចេតនា មិនអនុវត្តតាមចំណុចណាមួយខាងលើនេះចៅក្រមស៊ើបសួរអាចនឹងចាប់ឃុំខ្លួនជនត្រូវចោទឡើងវិញ ដោយអនុវត្តតាមមាត្រា ២៣០ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ។

៣.បង្គាប់មក នាយប៉ុស្តិ៍នគរបាលរដ្ឋបាលមេមត់ ចាត់វិធានការអនុវត្តតាមដីកានេះ និងជូនដំណឹងមកយើងដោយមិនបង្អង់នូវរាល់ឧប្បត្តិហេតុដែលកើតមានទាក់ទងនឹងការអនុវត្តដីកានេះ។

ថ្ងៃចន្ទ ៥រោច ខែផល្គុន ឆ្នាំច សំរឹទ្ធិស័ក ព.ស២៥៦២

ធ្វើនៅរាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី២៥ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៩

ក្រឡាបញ្ជី

ចៅក្រមស៊ើបសួរ

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

សាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

សំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌ
លេខ:
ចុះថ្ងៃទី
សំណុំរឿងស៊ើបសួរ
លេខ:
ចុះថ្ងៃទី

កំណត់ហេតុស្តីពី

ការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង

(មាត្រា ១៤៣ មាត្រា ១៤៤ មាត្រា ២៤០ និងមាត្រា ២៤១ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ)

ឆ្នាំពីរពាន់ដប់ប្រាំបួន ខែមីនា ថ្ងៃទីម្ភៃប្រាំ វេលាម៉ោង ដប់បួន និងដប់ប្រាំនាទី រសៀល ។
លោក ចៅក្រមស៊ើបសួរសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ
អមដោយលោក ក្រឡាបញ្ជីសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ
បុគ្គលដែលនៅចំពោះមុខយើង បានផ្តល់នូវព័ត៌មានអំពីអត្តសញ្ញាណដូចខាងក្រោម៖

នាមត្រកូល នាមខ្លួន ភេទស្រី អាយុ ឆ្នាំ ជនជាតិ មុខរបរ ទីកន្លែងកំណើត ភូមិ ឃុំបាល័ង្គ ស្រុក ខេត្ត អាសយដ្ឋានបច្ចុប្បន្នភូមិ ឃុំ ស្រុក ខេត្ត ឳពុកឈ្មោះ ។ ម្តាយឈ្មោះ ។ ប្តីឈ្មោះ មានកូន ០ នាក់ ជានីតិជន ប្រវត្តិនៃការផ្តន្ទាទោសដោយតុលាការ គ្មាន ។

ជននេះ ៖☑ ចេះនិយាយ ☑ចេះអាន ☑ ចេះសរសេរអក្សរខ្មែរ

ជននេះ ៖☐ មិនចេះនិយាយ☐ មិនចេះអាន☐មិនចេះសរសេរអក្សរខ្មែរ

បន្ទាប់ពីបានផ្ទៀងផ្ទាត់អត្តសញ្ញាណរបស់ជននេះ យើងបានប្រាប់ដល់ជននេះឲ្យដឹងយ៉ាងច្បាស់អំពីរឿងរ៉ាវដែលព្រះរាជអាជ្ញាបានប្តឹងមកយើង តាមរយៈដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរលេខ: អ.យ.គ ចុះថ្ងៃទី ខែ ឆ្នាំ ដែលជាហេតុនាំឲ្យមានការបង្ហាញជននេះនៅចំពោះមុខយើង ព្រមទាំងប្រាប់ជននេះឲ្យដឹងអំពីបទចោទប្រកាន់ចំពោះ រឿងរ៉ាវដូចខាងក្រោម៖

ពីបទ ឆបោក ប្រព្រឹត្តនៅ រាជធានី កាលពីឆ្នាំ ។

យើងបានជូនដំណឹងដល់ជននេះថា យើងគ្រោងនឹងដាក់ជននេះឲ្យស្ថិតនៅក្រោមការពិនិត្យចំពោះរឿងរ៉ាវដែលយើងទើបនឹងរៀបរាប់ឲ្យជននេះដឹងយ៉ាងច្បាស់ ។

☐លោក ជាមេធាវី នៃជនត្រូវចោទដែលត្រូវបានកោះហៅនៅថ្ងៃទី ខែ ឆ្នាំ ហើយដើម្បីឲ្យលោកស្រីមេធាវី អាចត្រៀមរៀបចំការពារកូនក្តីខ្លួនបាន។

☑យើងបានប្រាប់ដល់ជននេះ អំពីសិទ្ធិទទួលបានជំនួយមេធាវី ដែលជននេះអាចជ្រើសរើស ពីងមេធាវីដោយខ្លួនឯង ឬអាចសុំឲ្យគេចាត់តាំងមេធាវីណាម្នាក់ឲ្យរូបគាត់ ។

☑យើងបានប្រាប់ផងដែរដល់ជននេះថា ប្រសិនបើមិនធ្វើការជ្រើសរើសពឹងមេធាវីដោយខ្លួនឯងទេ មេធាវីមួយរូប នឹងត្រូវចាត់តាំងដោយឯកឯង ដោយសារតែជននេះជាអនីតិជន។

+ជននេះ បានប្រកាសប្រាប់ថា៖

☐ខ្ញុំជ្រើសរើសមេធាវីដោយខ្លួនឯង

☐ខ្ញុំស្នើសុំឲ្យចាត់តាំងមេធាវីមួយរូបឲ្យខ្ញុំ

☐ខ្ញុំបដិសេធជំនួយពីមេធាវី

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

សាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

កំណត់ហេតុស្តីពី
ការពិភាក្សាដេញដោលចំពោះមុខ

(មាត្រា ២០៣ និងមាត្រាបន្តបន្ទាប់ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ)

សំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌ
លេខ:
ចុះថ្ងៃទី
សំណុំរឿងស៊ើបសួរ
លេខ:
ចុះថ្ងៃទី

ឆ្នាំពីរពាន់ដប់ប្រាំបបួន ខែមីនា ថ្ងៃទីម្ភៃប្រាំ វេលាម៉ោង ប្រាំបី និងសាមសិបនាទីព្រឹក ។
លោក ចៅក្រមស៊ើបសួរសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ
អមដោយលោក ក្រឡាបញ្ជីសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ
យោងតាមដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរលេខ អ.យ.គ ចុះថ្ងៃទី ខែ ឆ្នាំ
បុគ្គលដែលនៅចំពោះមុខយើង បានផ្តល់នូវព័ត៌មានអំពីអត្តសញ្ញាណដូចខាងក្រោម៖
នាមត្រកូល នាមខ្លួន ភេទប្រុស អាយុ ឆ្នាំ ជនជាតិ មុខរបរ
ទីកន្លែងកំណើតភូមិ ឃុំ កណ្តាល ស្រុក ខេត្ត អាសយដ្ឋានបច្ចុប្បន្នភូមិ ឃុំ ស្រុក ខេត្ត ឪពុកឈ្មោះ "ស" ម្តាយឈ្មោះ ហៀង "ស" ប្រពន្ធឈ្មោះ មានកូន នាក់ ជានីតិជន ប្រវត្តិនៃការផ្តន្ទាទោសដោយតុលាការ គ្មាន ។

តើអ្នកឯងចេះអាន និងចេះសរសេរភាសាខ្មែរដែរឬទេ? ចេះនិយាយ ចេះអាននិងចេះសរសេរខ្មែរ

ជននេះត្រូវជាក់ឲ្យស្ថិតនៅក្រោមការពិនិត្យពីបទ ឆបោក ប្រព្រឹត្តនៅរាជធានីភ្នំពេញ កាលពី ឆ្នាំ បទល្មើសដែលមានចែងឲ្យផ្តន្ទាទោសតាមបញ្ញត្តិមាត្រា ៣៧៧ និង ៣៧៨ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។

☐ដោយមានលោកមេធាវី ដែលជនត្រូវចោទបានជ្រើសរើសពឹងពាក់ដោយខ្លួនឯង ឬដែលត្រូវបានចាត់តាំងដោយគណៈមេធាវីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា បានមកបង្ហាញនៅចំពោះមុខយើង បន្ទាប់ពីបានពិគ្រោះមើលសំណុំរឿង និងបានធ្វើទំនាក់ទំនងដោយសេរីជាមួយ នឹងជនត្រូវចោទនៅពេលបង្ហាញខ្លួនជាលើកដំបូង។

យើងបានប្រាប់ដល់ជនត្រូវចោទថា៖

☐-យើងមានបំណងសម្រេចឃុំខ្លួន ជនត្រូវចោទជាបណ្តោះអាសន្ន។

☐-ជនត្រូវចោទអាចស្នើសុំពន្យាពេល ដើម្បីរៀបចំការពារខ្លួន។

☐-យើងនឹងសម្រេចអំពីការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ននៅថ្ងៃនេះ។

ជនត្រូវចោទបានប្រកាសប្រាប់ថា៖ ខ្ញុំបាទបដិសេធការចោទប្រកាន់របស់តំណាងអយ្យការ ។

ការពិភាក្សាដេញដោលចំពោះមុខទាក់ទង និងការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន៖

☑ត្រូវបានធ្វើ

☐ត្រូវបានលើកទៅថ្ងៃទី........ ខែ.......ឆ្នាំ............

តាមសំណូមពររបស់តំណាងអយ្យការបានបង្ហាញនូវសេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់ខ្លួនដូចខាងក្រោម៖

ស្នើសុំឃុំខ្លួនជាបណ្តោះអាសន្ន ។

ជនត្រូវចោទបង្ហាញសេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់ខ្លួនដូចខាងក្រោម៖

ខ្ញុំបាទសុំមិនឲ្យឃុំខ្លួនខ្ញុំបាទ ព្រោះខ្ញុំបាទមិនបានប្រព្រឹត្តិដូចការចោទប្រកាន់ទេ ។

មេធាវីការពារសិទ្ធិជនត្រូវចោទបង្ហាញសេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់ខ្លួនដូចខាងក្រោម៖

សេចក្តីថ្លែងការណ៍

សំណើសុំចំណាត់ការតាមផ្លូវច្បាប់ទៅលើករណីអំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារ ការបៀតបៀន និងប្រើអំពើហិង្សាផ្លូវភេទលើស្ត្រី

សម្ព័នខ្មែរជំរឿន និងការពារសិទ្ធិមនុស្ស (លីកាដូ)

លិខិតចំហជូនចំពោះ
សម្តេចក្រឡាហោម ស ខេង
ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងមហាផ្ទៃ
លោកជំទាវបណ្ឌិត អ៊ឹង កន្ថាផាវី រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកិច្ចការនារី
ឯកឧត្តម កើត រិទ្ធ រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌

កម្មវត្ថុ៖ សំណើសុំចំណាត់ការតាមផ្លូវច្បាប់ទៅលើ ករណីរបស់ **ឧកញ៉ា ហេង សៀ អតីតឧកញ៉ា ឌួង ឆាយ** និង **លោក ម៉ិត កុសល** អតីតស្នងការនគរបាលខេត្តកំពង់ធំ លើករណីអំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារ ការបៀតបៀន និងប្រើអំពើហិង្សាផ្លូវភេទលើស្ត្រី ។

សេចក្តីដូចបានជម្រាបជូនក្នុងកម្មវត្ថុខាងលើ យើងខ្ញុំជាប្រជាពលរដ្ឋ និងអង្គការសង្គមស៊ីវិល កំពុងធ្វើការដើម្បីលើកកម្ពស់សិទ្ធិមនុស្សរបស់ស្ត្រី និងសមភាពយេនឌ័រនៅកម្ពុជា ដូចមានរាយនាមខាងក្រោម មានការខកចិត្តជាខ្លាំងដែលស្ថាប័នមានសមត្ថកិច្ចពាក់ព័ន្ធមិនបានអនុវត្តឱ្យបានត្រឹមត្រូវ និងមានប្រសិទ្ធភាពតាមគោលការណ៍ច្បាប់ទៅលើករណីហិង្សា និងការបៀតបៀនផ្លូវភេទកន្លងមក ។ នៅក្នុងករណីទាំងនេះ ជនរងគ្រោះមិនបានទទួលយុត្តិធម៌ពេញលេញ ដែលជាហេតុបណ្តាលឱ្យប៉ះពាល់យ៉ាងខ្លាំង ដល់ប្រសិទ្ធភាពនៃការអនុវត្តច្បាប់នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា និងជំរុញឱ្យមានការកើនឡើងនូវអំពើហិង្សា និងការបៀតបៀនផ្លូវភេទ លើស្ត្រី និងក្មេងស្រី ។ ចំណាត់ការកន្លងមក ក្នុងការបញ្ឈប់តំណែង និងបន្ថយឋានន្តរស័ក្តិ ឬការស្ងាត់ស្ងៀម ចំពោះមន្ត្រីដែលមានអំណាច មិនបានផ្តល់នូវយុត្តិធម៌សម្រាប់ស្ត្រីរងគ្រោះឡើយ ហើយនេះបង្ហាញពីវប្បធម៌និទណ្ឌភាពផងដែរ ។

ថ្ងៃទី១២ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០២១ - លិខិតចំហជូនចំពោះ
• សម្តេចក្រឡាហោម ស ខេង
ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងមហាផ្ទៃ
• លោកជំទាវបណ្ឌិត អ៊ឹង កន្ថាផាវី រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកិច្ចការនារី
• ឯកឧត្តម កើត រិទ្ធ រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌

កម្មវត្ថុ៖ សំណើសុំចំណាត់ការតាមផ្លូវច្បាប់ទៅលើ ករណីរបស់ ឧកញ៉ា ហេង សៀ អតីតឧកញ៉ា ឌួង ឆាយ និង លោក អ៊ុក កុសល អតីតស្នងការនគរបាលខេត្តកំពង់ធំ លើករណីអំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារ ការបៀតបៀន និងប្រើអំពើហិង្សាផ្លូវភេទលើស្ត្រី ។

សេចក្តីដូចបានជម្រាបជូនក្នុងកម្មវត្ថុខាងលើ យើងខ្ញុំជាប្រជាពលរដ្ឋ និងអង្គការសង្គមស៊ីវិល កំពុងធ្វើការដើម្បីលើកកម្ពស់សិទ្ធិមនុស្សរបស់ស្ត្រី និងសមភាពយេនឌ័រនៅកម្ពុជា ដូចមានរាយនាមខាងក្រោម មានការខកចិត្តជាខ្លាំងដែលស្ថាប័នមានសមត្ថកិច្ចពាក់ព័ន្ធមិនបានអនុវត្តឱ្យបានត្រឹមត្រូវ និងមានប្រសិទ្ធភាពតាមគោលការណ៍ច្បាប់ទៅលើករណីហិង្សា និងការបៀតបៀនផ្លូវភេទកន្លងមក ។ នៅក្នុងករណីទាំងនេះ ជនរងគ្រោះមិនបានទទួលនូវយុត្តិធម៌ពេញលេញ ដែលជាហេតុបង្កឱ្យប៉ះពាល់យ៉ាងខ្លាំង ដល់ប្រសិទ្ធភាពនៃការអនុវត្តន៍ច្បាប់នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា និងជំរុញឱ្យមានការកើនឡើងនូវអំពើហិង្សា និងការបៀតបៀនផ្លូវភេទ លើស្ត្រី និងក្មេងស្រី ។ ចំណាត់ការកន្លងមក ក្នុងការបញ្ឈប់តំណែង និងបន្ថយឋានន្តរសក្តិ ឬការស្ងាត់ស្ងៀម ចំពោះមន្ត្រីដែលមានអំណាច មិនបានផ្តល់នូវយុត្តិធម៌សម្រាប់ស្ត្រីរងគ្រោះឡើយ ហើយនេះបង្កជាវប្បធម៌និទណ្ឌភាពផងដែរ ។ ការប្រើអំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារ ការបៀតបៀនផ្លូវភេទ និងប៉ុនប៉ងរំលោភសេពសន្ថវៈ ជាបទល្មើសឧក្រិដ្ឋ ដែលជនល្មើសគួរតែត្រូវបានផ្តន្ទាទោសទៅតាមច្បាប់ ។ ជាការសង្វេគណាស់ទៅហើយ ដែលស្ត្រីរងគ្រោះត្រូវរស់នៅជាមួយនឹងអតីតកាលដ៏អាក្រក់នេះអស់មួយជីវិតរបស់គាត់ នៅពេលដែលស្ត្រីខំជម្នះនិយាយចេញមក នូវ រូបភាព និងបទពិសោធន៍ដ៏ឈឺចាប់នេះ ក្នុងគោលបំណងតែមួយគត់គឺដើម្បីទទួលបានយុត្តិធម៌សម្រាប់ពួកគាត់ ។ ពេលនេះប្រជាពលរដ្ឋ បានសម្តែងចេញនូវការស្អប់ខ្ពើមចំពោះអំពើហិង្សាលើស្ត្រី និងកំពុងរង់ចាំតាមដាន ចំណាត់ការរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលជាពិសេសស្ថាប័នមានសមត្ថកិច្ចទៅលើករណីរបស់ ឧកញ៉ា ហេង សៀ ក៏ដូចជាករណី លោក ឌួងឆាយ និង លោក អ៊ុក កុសល ផងដែរ ខណៈករណីផ្សេងៗទៀតដែលមិនត្រូវទទួលបានការចាប់អារម្មណ៍ ឬត្រូវបានដឹងឮ ដោយសារតែជនរងគ្រោះជាច្រើន មិនអាចទម្លាយនូវរឿងរ៉ាវ ដែលបានកើតឡើងចំពោះពួកគាត់ដោយសារកត្តាជាច្រើន រួមទាំងកត្តាសង្គមវប្បធម៌ផងដែរ ។ ចំណាត់ការដ៏ត្រឹមត្រូវ និងយុត្តិធម៌របស់ក្រសួងមានសមត្ថកិច្ចពាក់ព័ន្ធ នៅពេលនេះ មានសារៈសំខាន់ណាស់ ក្នុងការឱ្យសារទៅ ស្ត្រីជាច្រើនទៀតដែលកំពុងរងគ្រោះ ឱ្យមានទំនុកចិត្តនិងជឿជាក់ឡើងវិញ លើប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌នៅ

កម្ពុជា និងជាសារទៅដល់សង្គមទាំងមូលថាកម្ពុជា ពិតជាមិនអត់ឱនជាដាច់ខាត ចំពោះអំពើហិង្សាលើស្ត្រី ហើយអ្នកប្រព្រឹត្តត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះមុខច្បាប់ ដូចដែលរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាបានប្តេជ្ញាទទួលស្គាល់លើលិខិតតូបករណ៍ និង វិធានការលុបបំបាត់ហិង្សាលើស្ត្រីនិងក្មេងស្រី ទាំងក្នុងច្បាប់ជាតិ និងអន្តរជាតិ ។

នៅក្នុងសេចក្តីសង្កេតសន្និដ្ឋានចុងក្រោយរបស់គណៈកម្មាធិការ នៃអង្គការ សហប្រជាជាតិទទួលបន្ទុក លើអនុសញ្ញាស៊ីដ សម្រាប់ប្រទេសកម្ពុជា កាលពីថ្ងៃទី ១២ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៩ កន្លងទៅ ត្រង់កថាខណ្ឌ ១១(ង) និង កថាខណ្ឌ ៣៧(ឃ) បានចែងតម្រូវអោយរដ្ឋ "ចាត់វិធានការជាក់ស្តែង ដើម្បីពង្រឹងឯករាជ្យភាព និងភាព មិនលម្អៀងនៃប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ និងធានាថាករណីរើសអើងផ្អែកលើយេនឌ័រ និងអំពើ ហិង្សាលើស្ត្រី ត្រូវបានស៊ើបអង្កេតពេញលេញ ដោយជនល្មើសត្រូវបានកាត់ទោស និងទទួលទណ្ឌកម្ម ហើយជនរងគ្រោះទទួលបានដំណោះស្រាយគ្រប់គ្រាន់" និង "អនុម័ត និងអនុវត្តនូវលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តទូលំទូលាយ ដើម្បីទប់ស្កាត់ និងឆ្លើយ តបនឹងអំពើហិង្សា និងការបៀតបៀននៅកន្លែងធ្វើការ ដោយរួមបញ្ចូលទាំងការបៀត បៀនផ្លូវភេទ ព្រមទាំងបង្កើតនូវយន្តការទទួលបណ្តឹងឯករាជ្យមួយ ដើម្បីធានាថា ជន រងគ្រោះអាចទទួលបាននូវដំណោះ ស្រាយប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព និងធានាថា ជន ល្មើសត្រូវបានផ្តន្ទាទោសចំពោះទង្វើរបស់ខ្លួន" ។

ទន្ទឹមនឹងការធានាដល់យុត្តិធម៌ចំពោះជនរងគ្រោះ ជាការចាំបាច់បំផុតដែលអាជ្ញាធរ ពាក់ព័ន្ធក៏ត្រូវធានា ដល់សុវត្ថិភាព សុខភាពផ្លូវកាយ និងផ្លូវចិត្តដល់ជនរងគ្រោះ និង ក្រុមគ្រួសាររបស់ពួកគេ ។ ការចូលរួមទាំងអស់គ្នាពីស្ថាប័នមានសមត្ថកិច្ច ព្រមទាំង សាធារណជនទាំងអស់ក្នុងការលុបបំបាត់នូវវប្បធម៌បន្ទោសលើជនរងគ្រោះក៏ជាកត្តា សំខាន់ដែរ ព្រោះវាបានបង្កជាឧបសគ្គរាំងស្ទះដល់ការស្វះស្វែងរកយុត្តិធម៌ ព្រមទាំង ធ្វើឱ្យស្ត្រីរងគ្រោះកាន់តែរងគ្រោះបន្ថែមទៀត ។ ដល់ពេលវេលាដែលយើងត្រូវ លុបបំបាត់វប្បធម៌និទណ្ឌភាព និងវប្បធម៌បន្ទោសជនរងគ្រោះ និងបង្កើនការគាំទ្រ និងគាំពារដល់ស្ត្រីដើម្បីទទួលបាននូវយុត្តិធម៌សម្រាប់ទាំងខ្លួនគាត់និងសង្គមជាតិផង ដែរ ។

អាស្រ័យហេតុនេះ យើងខ្ញុំទាំងអស់គ្នា សង្ឃឹមជឿជាក់ថា សម្តេចក្រឡាហោម លោកជំទាវបណ្ឌិត និង ឯកឧត្តម នឹងអន្តរាគមន៍ លើករណីទាំងបីខាងលើប្រកប ដោយប្រសិទ្ធភាពទៅតាមនីតិវិធីច្បាប់ ដើម្បីលើកស្ទួយស្ថានភាពប្រសើរឡើង នៃ សិទ្ធិមនុស្សរបស់ស្ត្រីកម្ពុជា និងឈានទៅលុបបំបាត់រាល់ទម្រង់នៃការរើសអើង និង ការប្រើអំពើហិង្សា គ្រប់រូបភាពលើស្ត្រីនិងក្មេងស្រី ។

សូម សម្តេចក្រឡាហោម លោកជំទាវបណ្ឌិត និងឯកឧត្តម ទទួលនូវការគោរពអំពី យើងខ្ញុំ ៕

សម្ព័ន្ធខ្មែរជំរឿននិងការពារសិទ្ធិមនុស្ស លីកាដូ
LICADHO
CAMBODIAN LEAGUE FOR THE PROMOTION AND DEFENSE OF HUMAN RIGHTS

សេចក្តីថ្លែងការណ៍

សូមទម្លាក់ចោលបទចោទទាំងអស់ចំពោះសកម្មជនមាតាធម្មជាតិ និងដោះលែងអ្នកការពារសិទ្ធិមនុស្សដែលកំពុងជាប់ឃុំក្នុងពន្ធនាគារ

ក្រុមសង្គមស៊ីវិល

ថ្ងៃទី២២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២១ - កាលពីថ្ងៃអាទិត្យ សាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ បានចោទប្រកាន់សមាជិក ៤នាក់នៃចលនាបរិស្ថានមាតាធម្មជាតិ ពីបទរួមគំនិតក្បត់ប្រឆាំងនឹងរដ្ឋ និងបទប្រមាថចំពោះអង្គព្រះមហាក្សត្រ ដែលជាផ្នែកនៃការផ្តន្ទាទោសដោយការដាក់គោលដៅ និងមិនអាចទទួលយកបាន ពីសំណាក់អាជ្ញាធរ ទៅលើអ្នកការពារបរិស្ថាន និងសកម្មជនមូលដ្ឋានជួរមុខ ។ អាជ្ញាធរ គួរបញ្ឈប់ការចាប់យុវជនជាសកម្មជនរបស់យើងដាក់ពន្ធនាគារ និងគួរចាប់ផ្តើមស្តាប់មតិយោបល់របស់ពួកគេដែលស្ថិតនៅជួរមុខក្នុងការចងក្រងឯកសារពី ហានិភ័យដែលប្រទេសកម្ពុជាកំពុងប្រឈម ចំពោះការជញ្ជក់ផលប្រយោជន៍ពីធនធានធម្មជាតិ និងការបំផ្លិចបំផ្លាញបរិស្ថាន ។ សកម្មជនបរិស្ថានទាំងនេះ បានធ្វើការដោយមិនខ្លាចនឿយហាត់ និងមិនគិតពីផលប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួន ដើម្បីការពារផលប្រយោជន៍រួមរបស់ជាតិ ។

ពង្រីករូបភាព

សកម្មជនមាតាធម្មជាតិកញ្ញា ស៊ុន រដ្ឋា លើកដៃទៅកាន់ក្រុមគ្រួសារ ខណៈដែលកញ្ញាកំពុងត្រូវបានបញ្ជូនទៅសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ កាលពីថ្ងៃសៅរ៍ ។

យើងខ្ញុំ ជាសហគមន៍ និងសង្គមស៊ីវិល មានរាយនាមដូចខាងក្រោម សូមស្នើសុំឱ្យដោះលែង សកម្មជនបរិស្ថានដែលត្រូវបានចាប់ខ្លួនឱ្យបានឆាប់រហ័ស ទម្លាក់ចោលបទចោទទាំងអស់ប្រឆាំងពួកគេ និងបញ្ឈប់ការរឹតត្បិត និងការផ្តន្ទាទោសឥតឈប់ឈរទៅលើចលនាបរិស្ថាន ។

កញ្ញា ស៊ុន រដ្ឋា លោក យឹម លាងហ៊ី និងលោក Alejandro Gonzalez-Davidson ត្រូវបានចោទប្រកាន់ពីបទរួមគំនិតក្បត់ និងបទប្រមាថចំពោះអង្គព្រះមហាក្សត្រ តាមបញ្ញត្តិមាត្រា ៤៥៣ និងមាត្រា ៤៣៧ (ស្ទួន) នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដែលមានទោសអតិបរមានីមួយៗរហូតដល់ ១០ឆ្នាំ និង៥ឆ្នាំ ។ សកម្មជនម្នាក់ទៀតគឺ លោក លី ចាន់ដារ៉ាវុត ត្រូវបានចោទប្រកាន់ពីបទរួមគំនិតក្បត់ ។

សកម្មជនទាំង៣នាក់ ត្រូវបានបញ្ជូនទៅឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន នៅមណ្ឌលអប់រំកែប្រែទី១ (ម១) និងមណ្ឌលអប់រំកែប្រែទី២ (ម២) នៅក្នុងរាជធានីភ្នំពេញ នៅថ្ងៃទី២១ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២១ នេះ ខណៈដែលលោក Alejandro Gonzalez-Davidson កំពុងស្ថិតនៅក្រៅប្រទេសកម្ពុជា បន្ទាប់ពីលោកត្រូវបានបណ្តេញចេញ កាលពីឆ្នាំ២០១៥ ។

កញ្ញា រដ្ឋា និងលោក ចាន់ដារ៉ាវុត ត្រូវបានចាប់ខ្លួន នៅតាមមាត់ទន្លេក្នុងរាជធានីភ្នំពេញ រួមជាមួយលោក សិដ្ឋ ឈីវលីម៉េង ដែលក្រោយមកលោកត្រូវបានដោះលែងវិញ ។ ពេលនោះ អ្នកទាំង៣ កំពុងចងក្រងឯកសារពីការបង្ហូរទឹកស្អុយចូលទៅក្នុង

ទន្លេ ។ ក្នុងពេលនោះដែរ អាជ្ញាធរស្រុកកោះធំ ខេត្តកណ្តាល បានកោះហៅ លោក យឹម លាងហ៊ី សកម្មជនបរិស្ថាន ដើម្បីធ្វើការសាកសួរ និងចាប់ខ្លួនលោក ដោយក្រោយមក លោកត្រូវបានបញ្ជូនមករាជធានីភ្នំពេញ ។ ទីតាំងរបស់អ្នកទាំង៤ ត្រូវបានលាក់ការសម្ងាត់អស់រយៈពេលយ៉ាងតិច ២៤ម៉ោង បន្ទាប់ពីការចាប់ខ្លួនពួកគេ ដែលបានធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ផ្លូវចិត្តក្រុមគ្រួសាររបស់ពួកគេយ៉ាងខ្លាំង ក៏ដូចជាដកហូតសិទ្ធិរបស់ពួកគេក្នុងការទទួលបានការប្រឹក្សាផ្លូវច្បាប់ក្នុងពេលចាប់ខ្លួន ។

ក្រោយមក សកម្មជនបរិស្ថានទាំង៣នាក់ ត្រូវបានបញ្ជូនខ្លួនទៅសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ និងសាកសួរដោយព្រះរាជអាជ្ញា នៅថ្ងៃទី១៩ និងត្រូវបានចោទប្រកាន់នៅថ្ងៃទី២០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២១ ពី បទរួមគំនិតក្បត់ និងបទប្រមាថចំពោះអង្គព្រះមហាក្សត្រ ដែលត្រូវបានទម្លាយទៅកាន់ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយគាំទ្ររដ្ឋាភិបាល មុនពេលមេធាវីអ្នកទាំងនោះទទួលបានព័ត៌មានពីបទចោទទាំងនេះ ។ សកម្មភាពនេះ បានធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិរបស់សកម្មជនបរិស្ថានទាំងនេះ ក្នុងការទទួលបានការជំនុំជម្រះក្តីដោយយុត្តិធម៌ ។

លោក លាងហ៊ី អាយុ ៣២ ឆ្នាំ គឺជានិស្សិតកំពុងសិក្សាថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រជាន់ខ្ពស់ នៅវិទ្យាស្ថានភាសាបរទេសនៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទភ្នំពេញ តាមរយៈកម្មវិធីអាហារូបករណ៍ ។ កញ្ញា រដ្ឋា អាយុ ២៦ ឆ្នាំ គឺជាគណនេយ្យករ ដែលទើបបញ្ចប់ការសិក្សាពីសាកលវិទ្យាល័យកម្ពុជា ដែលកញ្ញាបានសិក្សាតាមរយៈកម្មវិធីអាហារូបករណ៍ផងដែរ ។ លោក ចាន់ដារ៉ាវុត អាយុ ២២ ឆ្នាំ គឺជានិស្សិតឆ្នាំទី៤ ជំនាញនីតិសាស្ត្រ នៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច ។

ការចាប់ខ្លួនពួកគេគឺមិនសមហេតុផល និងបទចោទប្រឆាំងពួកគេគឺគ្មានមូលដ្ឋានច្បាស់លាស់ និងជាឧទាហរណ៍មួយទៀតនៃអាជ្ញាធរកម្ពុជា និងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ ក្នុងការប្រើប្រាស់បទចោទមិនត្រឹមត្រូវ ដើម្បីចាប់អ្នកការពារសិទ្ធិមនុស្សវ័យក្មេង ដាក់ពន្ធនាគារ ។ ការតស៊ូមតិសម្រាប់សិទ្ធិមនុស្ស និងការទាមទារឱ្យអាជ្ញាធរការពារបរិស្ថាន មិនមែនជាបទល្មើសនោះទេ ហើយការចាប់ខ្លួនអ្នកការពារបរិស្ថានដែលជាយុវជនជំនាន់ក្រោយរបស់ប្រទេសជាតិ ដាក់ពន្ធនាគារ គឺធ្វើឱ្យមានគ្រោះថ្នាក់ដល់យើងទាំងអស់គ្នា ។

ការចាប់ខ្លួននេះ កើតឡើងតិចជាង ២ខែ បន្ទាប់ពីសកម្មជនមាតាធម្មជាតិចំនួន ៣នាក់ ត្រូវបានផ្តន្ទាទោស កាលពីខែឧសភា ឆ្នាំ២០២១ ពាក់ព័ន្ធនឹងបទញុះញង់ដែលគ្មានមូលដ្ឋានច្បាស់លាស់ ។ លោក ថុន រដ្ឋា កញ្ញា ភួន កែវរស្មី និងកញ្ញា ឡុង គន្ធា ត្រូវបានផ្តន្ទាទោស និងដាក់ទោសឱ្យជាប់ពន្ធនាគារចន្លោះពី ១៨ខែ ទៅ ២០ខែ ពាក់ព័ន្ធនឹងគម្រោងរៀបចំការដើរតវ៉ាដោយស្ត្រីម្នាក់ នៅក្នុងរាជធានីភ្នំពេញ ដើម្បីតស៊ូមតិប្រឆាំងនឹងការលុបបឹងតាមោក ដែលត្រូវបានបែងចែកជាចំណែកតូចៗ សម្រាប់ផលប្រយោជន៍បុគ្គលឯកជន និងស្ថាប័នរដ្ឋ ។ លោក Alejandro Gonzalez-Davidson និងសកម្មជនម្នាក់ទៀត គឺ កញ្ញា ជា គន្ធីន ត្រូវបានផ្តន្ទាទោស ដោយកំបាំងមុខ ។

ក្នុងឆ្នាំ២០២០ អាជ្ញាធរបានចាប់ខ្លួន សកម្មជនជាយុវជនយ៉ាងតិច ១៦នាក់ ដោយសារការតវ៉ាប្រឆាំងនឹងការឃុំខ្លួន លោក រ៉ុង ឈុន ប្រធានសហជីព ដែលត្រូវបានចាប់ខ្លួន និងចោទប្រកាន់ពីបទញុះញង់ ជុំវិញសេចក្តីអធិប្បាយរបស់លោកអំពីបញ្ហាព្រំដែនប្រទេសកម្ពុជា និងវៀតណាម ។

ខណៈដែលពន្ធនាគារមានសភាពចង្អៀតណែនខ្លាំងនៅទូទាំងប្រទេស កំពុងជួបការលំបាកចំពោះការផ្ទុះឡើងនៃការរីករាលដាលជំងឺកូវីដ១៩ អាជ្ញាធរហាក់ដូចជាមានចេតនាក្នុងការចាប់ខ្លួន អ្នកណាដែលបញ្ចេញមតិរិះគន់ ឬតវ៉ាដោយសន្តិវិធី ។ តុលាការ បានបង្ហាញចេតនាតិចតួចក្នុងការដោះលែងមុនពេលកំណត់ចំពោះពិរុទ្ធជនដែលបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសអហិង្សា ឬដោះលែងអ្នកទាំងនោះឱ្យនៅក្រៅឃុំជាបណ្តោះអាសន្ន ប៉ុន្តែផ្ទុយទៅវិញ នៅតែបន្តចាប់ខ្លួនសកម្មជនអហិង្សាដាក់ពន្ធនាគារ ដោយឱ្យពួកគេប្រឈមនឹងហានិភ័យចំពោះបញ្ហាសុខភាព ។

យើងខ្ញុំ សូមស្នើសុំឱ្យដោះលែងសកម្មជនបរិស្ថាននៃចលនាមាតាធម្មជាតិទាំងនេះ ក៏ដូចជាសកម្មជនការពារបរិស្ថាន និងសកម្មជនសិទ្ធិមនុស្សដទៃទៀតដែលកំពុងជាប់ឃុំក្នុងពន្ធនាគារ ឱ្យបានឆាប់រហ័ស ព្រមទាំងទម្លាក់ចោលបទចោទទាំងអស់ចំពោះអ្នកទាំងនោះដោយគ្មានលក្ខខណ្ឌ ៕

សេចក្តីថ្លែងការណ៍នេះ គាំទ្រដោយ៖

លីកាដូ
សម្ព័ន្ធខ្មែរជំរឿននិងការពារសិទ្ធិមនុស្ស លីកាដូ
LICADHO
CAMBODIAN LEAGUE FOR THE PROMOTION
AND DEFENSE OF HUMAN RIGHTS
LICADHO

សេចក្ដីថ្លែងការណ៍

ប៊ិន សំណាង និង សុខ សំអឿន អ្នកគ្មានទោស ជាប់ពន្ធនាគារ ១,៧០០ ថ្ងៃហើយ

សម្ព័ន្ធខ្មែរជំរឿន និងការពារសិទ្ធិមនុស្ស (លីកាដូ)

ថ្ងៃទី២៣ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៨ - ថ្ងៃនេះ ជាថ្ងៃទី ១,៧០០ របស់លោក ប៊ិន សំណាង និងលោក សុខ សំអឿន ដែលបានជាប់ពន្ធនាគារ ដោយសារតែបទឧក្រិដ្ឋមួយដែលពួកគាត់ទាំងពីរនាក់មិនបានប្រព្រឹត្ត ។

ទោះបីជាមានភស្តុតាងយ៉ាងច្រើនលើសលប់បង្ហាញពីការមិនបានប្រព្រឹត្តខុសរបស់ខ្លួនយ៉ាងណាក្តី បុរសទាំងពីរនាក់នៅតែបន្តទទួលទោសជាប់ពន្ធនាគាររយៈពេល ២០ឆ្នាំ លើករណីឃាតកម្មលោក ជា វិជ្ជា មេដឹកនាំសហជីពកម្មករ ។ បុរសទាំងពីរនាក់បាន និងកំពុងស្ថិតនៅក្នុងពន្ធនាគារ ប៉េហ្ស៊ី តាំងពីពេលចាប់ខ្លួននៅថ្ងៃទី២៨ ខែមករា ឆ្នាំ២០០៤ មក ។

អ្នកនាង ណាលី ពីឡុក នាយិកាអង្គការ លីកាដូ មានប្រសាសន៍ថា "រយៈពេលជាង ៤ឆ្នាំ និង ៧ខែ នៃការជាប់ពន្ធនាគារ ជារយៈពេលយូរណាស់សំរាប់លោក ប៊ិន សំណាង និង សុខ សំអឿន រ៉ាប់រងនូវភាពអយុត្តិធម៌យ៉ាងសំបើមបែបនេះ ដែលពេលវេលានេះត្រូវតែបញ្ចប់និងត្រូវដោះលែងបុរសទាំងពីរនាក់" ។

"ពីមួយថ្ងៃទៅមួយថ្ងៃ កាន់តែយូរទៅៗសំរាប់បុរសទាំងពីរនាក់ដែលកំពុងជាប់ក្នុងពន្ធនាគារនោះ បាននឹង កំពុងទទួលនូវភាពកាន់តែឈឺចាប់ និងលំបាកខ្លាំងឡើងៗចំពោះបុរសទាំងពីរនាក់ និងក្រុមគ្រួសាររបស់គាត់ ។ ករណីនេះ នឹងធ្វើអោយកាន់តែមានការចាប់អារម្មណ៍ខ្លាំងឡើងៗ ទៅលើប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ដែលគួរឲ្យហួសចិត្តរបស់ប្រទេសកម្ពុជា" ។

ដំណោះស្រាយបែបនេះរបស់តុលាការ និងនគរបាលកម្ពុជា បានធ្វើឲ្យមានការរិះគន់យ៉ាងខ្លាំងទាំងខាងក្នុងនិងខាងក្រៅប្រទេស ។ សវនាការនៃករណីបុរសទាំងពីរនាក់ដែលធ្វើឡើងដោយតុលាការក្រុងភ្នំពេញ នៅខែសីហា ឆ្នាំ២០០៥ និងសាលាឧទ្ធរណ៍ នៅខែមេសា ឆ្នាំ២០០៧ ដែលកាត់សេចក្ដីឲ្យបុរសទាំងពីរនាក់ជាប់ទោសនោះ បានរំលោភលើនីតិវិធីច្បាប់កម្ពុជា និងបទដ្ឋានសិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិ ។

តុលាការទាំងពីរកំរិតមិនយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះភស្តុតាងសំខាន់ៗ រួមទាំងលិខិតបញ្ជាក់របស់សាក្សីដែលថា លោក ប៊ិន សំណាង បានស្ថិតនៅចំងាយ ៦០គីឡូម៉ែត្រ ពីកន្លែងកើតហេតុ នៅខណៈដែលឃាតកម្មកើតឡើងផងដែរ ។ សាលាឧទ្ធរណ៍មិនយកជាបានការនូវលិខិតរបស់ វ៉ា សុធី ជាសាក្សីសំខាន់ម្នាក់ក្នុងករណីឃាតកម្មនោះដែលសរសេរថា លោក ប៊ិន សំណាង និង សុខ សំអឿន មិនមែនជាឃាតករដែលគាត់បានឃើញនោះទេ ។ សាលាឧទ្ធរណ៍ក៏មិនបានយកចិត្តទុកដាក់ផងដែរ ចំពោះសេចក្ដីសន្និដ្ឋានពីព្រះរាជអាជ្ញារបស់ខ្លួន ដែលបានទទួលស្គាល់ថាការស៊ើបអង្កេតរបស់នគរបាលក្នុងករណីឃាតកម្មនោះមិនទាន់បានធ្វើគ្រប់ជ្រុងជ្រោយនៅឡើយ និងបានផ្ដល់អនុសាសន៍ឲ្យមានការស៊ើបអង្កេតបន្ថែមទៀត ។

កញ្ញា ណាលី ពីឡុក មានប្រសាសន៍ថា "ការបន្តអនុវត្តទង្វើអយុត្តិធម៌ទៅលើលោក ប៊ិន សំណាង និង សុខ សំអឿន បង្ហាញនូវការកង្វះខាតការរីកចំរើនពិតប្រាកដក្នុងកំណែទំរង់ប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌កម្ពុជា" "ប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌មិនត្រឹមគ្រាន់តែបានវិនិច្ឆ័យទៅលើ ថាមានច្បាប់ថ្មីៗមួយចំនួនដែលបានអនុម័ត ឬដោយសិក្ខាសាលានិងសន្និសីទមួយចំនួនដែលបានធ្វើឡើងនោះទេ ប៉ុន្តែគេក៏ត្រូវពិនិត្យ និង ពិចារណាផងដែរក្នុងការអនុវត្តន៍ជាក់ស្តែងលើ ច្បាប់ ឬ នីតិវិធីច្បាប់ទាំងនោះ ដែលតុលាការដោះស្រាយជាមួយអ្នកពាក់ព័ន្ធ ហើយទទួលរងនូវភាពអយុត្តិធម៌ពិតប្រាកដដូចជាលោក ប៊ិន សំណាង និង សុខ សំអឿន" ។

បន្ទាប់ពីមានការជំនុំជំរះទោសនៅសាលាឧទ្ធរណ៍ នៅខែមេសា ឆ្នាំមុន បុរសទាំងពីរនាក់បានរង់ចាំតុលាការកំពូលធ្វើសវនាការអំពីករណីរបស់ខ្លួន អស់រយៈពេល ១៧ខែ មកហើយ ។ ទោះជាច្បាប់បានកំណត់ថា តុលាការកំពូលត្រូវសម្រេចក្នុងរយៈពេល ៦ខែ គិតពីពេលទទួលសំណុំរឿង ក៏រហូតមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ តុលាការកំពូលនៅពុំទាន់បានកំណត់កាលបរិច្ឆេទសវនាការនៅឡើយដែរ ។

កញ្ញា ណាលី ពីឡុក មានប្រសាសន៍ថា "យើងសង្ឃឹមថា តុលាការកំពូលនឹងធ្វើសវនាការឆាប់ៗតាមដែលអាចធ្វើទៅបាន និងសង្ឃឹមថា តាមរយៈការដោះលែងលោក ប៊ិន សំណាង និង សុខ សំអឿន នឹងផ្តល់ឱកាសសំរាប់ធ្វើឲ្យប្រសើរឡើងវិញនូវភាពយុត្តិធម៌ចំពោះករណីបុរសទាំងពីរនាក់ និងការជឿជាក់លើផ្តល់ប្រព័ន្ធតុលាការកម្ពុជា" ។

កញ្ញា ណាលី ពីឡុក មានប្រសាសន៍ថា "បើសិនតុលាការកំពូលមិនផ្តល់យុត្តិធម៌ដល់បុរសទាំងពីរនាក់នេះទេ យើងសង្ឃឹមយ៉ាងមុតមាំថា ព្រះមហាក្សត្រនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ក្នុងព្រះរាជតួនាទីដូចមានចែងក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ដែលទ្រង់ជាអ្នកធានាឯករាជ្យនៃអំណាចតុលាការ នឹងប្រទានការលើកលែងទោស ឲ្យបុរសទាំងពីរនាក់" ។

អតីតព្រះមហាក្សត្រ នរោត្តម សីហនុ អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលមួយចំនួន និងបុគ្គលមួយចំនួន និងគ្រួសាររបស់លោក ជា វិជ្ជា បានប្រកាសជាសាធារណៈថា លោក ប៊ិន សំណាង និង សុខ សំអឿនជាមនុស្សគ្មានទោស ។

សំគាល់: គ្រួសារ មិត្តភ័ក្រ អ្នកគាំទ្រ របស់លោក ប៊ិន សំណាង និង សុខ សំអឿន នឹងជួបជុំគ្នាខាងក្រៅ ពន្ធនាគារ ប៉េហ្ស៊ី វេលាម៉ោង១០ព្រឹក បង្ហោះប៉េងប៉ោង ដើម្បីសំដែងសាមគ្គីភាពជាមួយបុរសទាំងពីរនាក់ ។ សូមស្វាគមន៍ការចូលរួមរបស់អ្នកសារព័ត៌មាន ។

សម្រាប់ពត៌មានបន្ថែម សូមទាក់ទង:

- កញ្ញា ណាលី ពីឡុក នាយិកាអង្គការលីកាដូ ០១២ ៨០៣ ៦៥០
- លោក វណ្ណ សូផាត នាយករង ការទំនាក់ទំនង និងតស៊ូមតិ ០១២ ៩៤១ ២០៦

PDF format: ទាញយកសេចក្តីថ្លែងការណ៍ជាភាសាអង់គ្លេស - ទាញយកសេចក្តីថ្លែងការណ៍ជាភាសាខ្មែរ

ចំណាងជើង & មូលបទ

ឃាតកម្មជាវិជ្ជា | តុលាការ និង នីតិរដ្ឋ

ម្ចាស់ជំនួយរបស់យើង • ឱកាសការងារ

ទំព័រនេះ និងអត្ថន័យក្នុងទំព័រនេះ ទទួលបានសិទ្ធិអនុញ្ញាតក្រោមអជ្ញាប័ណ្ណ Creative Commons License

សម្ព័ន្ធខ្មែរជំរឿន
និងការពារសិទ្ធិមនុស្ស
លីកាដូ

LICADHO

CAMBODIAN LEAGUE FOR THE PROMOTION AND DEFENSE OF HUMAN RIGHTS

ម្តាយ នៅក្នុងពន្ធនាគារ

ផលប៉ះពាល់នៃការឃុំខ្លួនស្ត្រី និងកូនរបស់អ្នកទាំងនោះ

របាយការណ៍ចេញ
ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៥

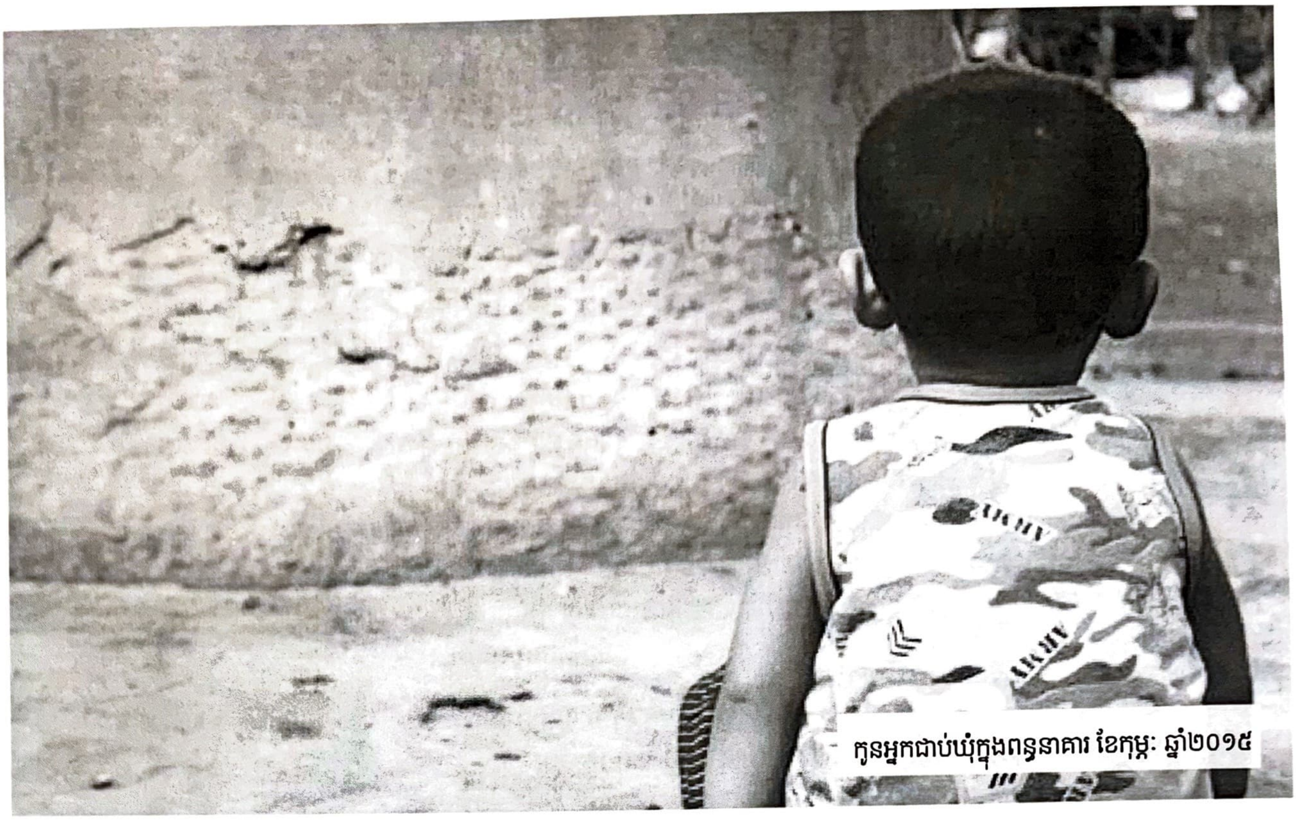

កូនអ្នកជាប់ឃុំក្នុងពន្ធនាគារ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៥

ផលប៉ះពាល់លើកុមារ

មិនគួរអោយសង្ស័យនោះទេ ដែលនៅក្នុងករណីភាគច្រើន ការដាក់ពន្ធនាគារម្តាយអាចមានផលប៉ះពាល់យ៉ាងជ្រៅ និងរយៈពេលវែងលើចិត្តសាស្ត្រ និងការលូតលាស់របស់កូន ហើយអាចបង្កើនឱកាសដែលកុមារអាចនឹងប្រឆាំងនឹងច្បាប់នៅពេលក្រោយ។ នៅក្នុងផ្នែកខាងក្រោម អង្គការ លីកាដូ បានលំអិតអំពីរបៀបខុសៗគ្នាដែលកូនរបស់ក្រុមគ្រួសារដែលត្រូវបានសម្ភាស អាចទទួលរងផលប៉ះពាល់ ដូចដែលបានកត់សម្គាល់ដោយក្រុមគ្រួសារ និងកុមារខ្លួនឯងផ្ទាល់។

ទំនាក់ទំនងម្តាយនិងកូន

នៅពេលដែលម្តាយត្រូវបានបញ្ជូនទៅពន្ធនាគារ និងត្រូវបានបំបែកចេញពីកូនមួយឬច្រើនរបស់នាង ផលប៉ះពាល់មួយនៃផលវិបាកជាក់ស្តែងបំផុតគឺ ផលប៉ះពាល់លើទំនាក់ទំនងម្តាយនិងកូន។

ស្ត្រីទាំងអស់ដែលត្រូវបានសម្ភាសដោយអង្គការ លីកាដូ គឺបានរស់នៅជាមួយ ឬមានការទំនាក់ទំនងជាទៀងទាត់ជាមួយនឹងកូនរបស់អ្នកទាំងនោះមុនពេលការឃាត់ខ្លួន។ ប៉ុន្តែនៅពេលដែលស្ត្រីទាំងនោះត្រូវបានឃាត់ខ្លួន ស្ត្រីមួយចំនួនមិនអាចទាក់ទងទៅកូនបានទាល់តែសោះ។ ស្ត្រី ៣២នាក់មិនបានទទួលការសួរសុខទុក្ខនៅក្នុងពន្ធនាគារណាមួយពីកូនឡើយ ហើយស្ត្រីច្រើននាក់ទៀតមិនអាចនិយាយជាមួយកូនរបស់អ្នកទាំងនោះតាមទូរស័ព្ទបានទេ។ មានតែស្ត្រីមួយចំនួនតូចប៉ុណ្ណោះ បានរាយការណ៍ថា កូនរបស់ខ្លួនអាចមកសួរសុខទុក្ខជាទៀងទាត់បាន ដោយស្ត្រីជាច្រើននាក់ទៀតទទួលបានការសួរសុខទុក្ខមួយដង ឬពីរដងប៉ុណ្ណោះពីកូន ក្នុងអំឡុងពេលឃុំឃាំង។

ក្រុមគ្រួសារបានផ្តល់មូលហេតុខុសៗគ្នាអំពីការខ្វះខាត ឬការកម្រអោយកូនចូលសួរសុខទុក្ខនៅក្នុងពន្ធនាគារ។ មូលហេតុសាមញ្ញបំផុតដែលទទួលបានគឺថា ក្រុមគ្រួសារមិនអាចលៃលកប្រាក់កាសទៅសួរសុខទុក្ខបាន ឬអាចត្រឹមតែលៃលកប្រាក់ទៅសួរសុខទុក្ខបានម្តងម្កាលប៉ុណ្ណោះ។ សំរាប់អ្នកឯទៀត គឺពន្ធនាគារនៅឆ្ងាយពេក ហើយជាពិសេសប្រសិនបើកុមារបានផ្លាស់ទីលំនៅទៅខេត្តមួយទៀត ឬមនុស្សពេញវ័យមិនអាចឈប់សំរាកពីការងារ ដើម្បីកំដរកុមារទៅសួរសុខទុក្ខបាន។

នៅពេលអ្នកថែទាំចំបងគឺជាសាច់ញាតិចាស់ទុំ ការធ្វើដំណើរទៅពន្ធនាគារមានពេលខ្លះមិនងាយស្រួល និងមិនអាចធ្វើបាន។ ការសិក្សារបស់កុមារក៏ជាមូលហេតុមួយនៃកង្វះខាតការសួរសុខទុក្ខផងដែរ ហើយនៅក្នុងករណីមួយចំនួន កុមារបានទៅធ្វើការងារដើម្បីទ្រទ្រង់ក្រុមគ្រួសារ និងមិនអាចឈប់សំរាកពីការងារបាន។ អង្គការ លីកាដូ កត់ត្រាបានតែករណីពីរទៅបីប៉ុណ្ណោះដែលកុមារមិនបានទៅសួរសុខទុក្ខដោយសារកុមារទាំងនោះមិនចង់ទៅ។

សំរាប់ម្តាយ និងកូនទាំងនោះដែលបានជួបគ្នា លក្ខខណ្ឌនៃការសួរសុខទុក្ខគឺមានការលំបាក ជាពិសេសការសួរសុខទុក្ខ ត្រូវបាន

ធ្វើឡើងនៅខាងមុខរបារដែក ឬនៅខាងមុខផ្ទាំងកញ្ចក់ ហើយការជួបគ្នាតែងតែមានរយៈពេលខ្លី និងខ្វះភាពឯកជន។ មិនមានម្តាយណាមួយដែលត្រូវបានសម្ភាស ទទួលបានពេលវេលាមួយទល់និងមួយ ឬពេលវេលាឯកជនជាមួយនិងកូនរបស់អ្នកទាំងនោះ ក្នុងអំឡុងពេលសួរសុខទុក្ខរបស់ក្រុមគ្រួសារនោះទេ ហើយស្ត្រីជាច្រើននាក់មិនត្រូវបានអនុញ្ញាតអោយប៉ះពាល់រាងកាយកូនទាល់តែសោះ។

ដែលគួរអោយសោកស្តាយ ម្តាយមួយចំនួនបានប្រាប់អង្គការ លីកាដូ ថា កូនរបស់អ្នកទាំងនោះមិនស្គាល់ពួកគេទេនៅពេលមកសួរសុខទុក្ខ ជាពិសេសគឺកូនៗដែលអាចមកសួរសុខទុក្ខម្តងម្កាលប៉ុណ្ណោះ។ ម្តាយផ្សេងៗទៀតបានរាយការណ៍ថា កូនរបស់ពួកគេគឺនៅក្នុងសភាពទុក្ខព្រួយនៅពេលពួកគេជួបគ្នា។ មិនមានស្ត្រីណាម្នាក់ទទួលបានជម្រើសស្លៀកសំលៀកបំពាក់របស់ខ្លួនឯងផ្ទាល់ នៅពេលជួបជាមួយកូន ហើយជាធម្មតាមានវត្តមានអ្នកយាមក្នុងឯកសណ្ឋាននៅពេលសួរសុខទុក្ខ ធ្វើអោយមានភាពតានតឹងបន្ថែមទៀតទៅលើបរិយាកាស មិនរួសរាយរាក់ទាក់ មិនស្ងប់ស្ងៀម និងមិនស្រួលក្នុងចិត្ត។

ខណៈពេលដែលក្រុមគ្រួសារភាគច្រើនបានកត់សម្គាល់ថា កូនៗមានការសប្បាយចិត្តពេលជួបម្តាយ ក្រុមគ្រួសារជាច្រើនបានរាយការណ៍ថាកុមារទាំងនោះមានការមិនសប្បាយចិត្តមុនពេល អំឡុងពេល និងក្រោយពេលការសួរសុខទុក្ខ និងលក្ខខណ្ឌនៃការសួរសុខទុក្ខមានភាពតឹងរឹងដែលមិនចាំបាច់ត្រូវមាន។

"ខ្ញុំសប្បាយចិត្តនៅពេលដែលអ្នកទាំងនោះមកសួរសុខទុក្ខខ្ញុំ ប៉ុន្តែកូនរបស់ខ្ញុំហាក់ដូចជាភ្លេចខ្ញុំ។ គេមិនចាំខ្ញុំទេ។"

ចំណងគ្រួសារផ្សេងទៀត

រចនាសម្ព័ន្ធក្រុមគ្រួសារ និងទំនាក់ទំនងរវាងបុគ្គលដទៃទៀតនៅក្នុងក្រុមគ្រួសារ ក៏អាចទទួលរងហានិភ័យផងដែរ នៅពេលដែលសមាជិកមួយឬច្រើន ត្រូវបានបញ្ជូនទៅពន្ធនាគារ។ ហើយដោយសារកុមារម្នាក់ទំនងជាអាចនឹងផ្លាស់ទីលំនៅ នៅពេលដែលម្តាយត្រូវបានឃាត់ខ្លួន ដូច្នេះផលប៉ះពាល់ទូលំទូលាយជាងនេះមកលើក្រុមគ្រួសារអាចមានសភាពធ្ងន់ធ្ងរឡើង។

នៅក្នុង ៣៨គ្រួសារនៃក្រុមគ្រួសារដែលបានស្ទង់មតិ កុមារម្នាក់ឬច្រើន បានផ្លាស់ទីលំនៅចេញពីផ្ទះគ្រួសាររបស់អ្នកទាំងនោះ ដែលជាលទ្ធផលនៃការជាប់ពន្ធនាគាររបស់ម្តាយ។ កុមារមួយចំនួនបានផ្លាស់ទីលំនៅទៅខេត្តមួយទៀត ហើយកុមារពីរទៅបីនាក់បានផ្លាស់ទីលំនៅទៅប្រទេសជិតខាង។ យ៉ាងតិចបំផុតនៅក្នុង ១១គ្រួសារ បងប្អូនត្រូវបានបំបែកចេញពីគ្នា ដោយសារតែកូនម្នាក់រស់នៅជាមួយម្តាយនៅក្នុងពន្ធនាគារ ឬដោយសារអ្នកទាំងនោះមានអ្នកមើលថែទាំចំបងខុសគ្នា។

នៅក្នុងករណីភាគច្រើន កុមារត្រូវបានថែទាំដោយសមាជិកក្រុមគ្រួសារមួយឬច្រើន បន្ទាប់ពីម្តាយអ្នកទាំងនោះត្រូវបានឃាត់ខ្លួន ដោយកុមារមួយចំនួនតូចរស់នៅជាមួយមិត្តភក្តិរបស់ក្រុមគ្រួសារ អ្នកជិតខាង ម្ចាស់ផ្ទះជួល ឬនៅមជ្ឈមណ្ឌលអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលមួយ។ កុមារនៅក្នុងបួនគ្រួសារ មិនមានមនុស្សពេញវ័យមើលថែនោះទេ។

អង្គការ លីកាដូ បានកត់ត្រាបានត្រឹមតែ ១៨គ្រួសារប៉ុណ្ណោះ ដែលឪពុកដើរតួសំខាន់ក្នុងការថែទាំកូន និងអប់រំកូន។ នេះដោយសារតែឪពុកមានការមមាញឹកនឹងការងារ ដោយបានចេញពីផ្ទះទៅរកការងារនៅកន្លែងផ្សេងទៀត ឬដោយឪពុកនិងម្តាយបានបែកពីគ្នាមុនពេលឬចាប់ពីការឃាត់ខ្លួនមក។ អង្គការ លីកាដូ បានកត់ត្រាករណីជាច្រើនដែលឪពុកលែងមានទំនាក់ទំនងជាមួយនឹងកូន ឬមិនបានផ្តល់ជំនួយណាមួយដល់កូន ចាប់តាំងពីគេឃាត់ខ្លួនម្តាយ។

ករណីសិក្សា៖ សុភាព

សុភាព មានកូនប្រុសបីនាក់ អាយុ ៩ឆ្នាំ ៧ឆ្នាំ និង២ឆ្នាំ។ មុនពេលនាងត្រូវបានឃាត់ខ្លួន នាងរស់នៅជាមួយស្វាមី និងកូនបីនាក់ និងធ្វើការជាមេផ្ទះ។ ស្វាមីរបស់នាងរកប្រាក់ផ្គត់ផ្គង់គ្រួសារ ដោយមុខរបរជាអ្នករត់ម៉ូតូឌុប។

នៅពេលដែល នាងត្រូវបានឃាត់ខ្លួនពីបទល្មើសចោរកម្ម នៅខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៤ កូនប្រុសពៅរបស់សុភាពគឺមានអាយុត្រឹមតែ ៩ខែ ប៉ុណ្ណោះ។ នាងត្រូវបាននាំខ្លួនចេញពីផ្ទះ ហើយដោយមិនដឹងថា នាងនឹងត្រូវគេបញ្ជូនទៅពន្ធនាគារនោះទេ នាងក៏យកកូនពៅទៅប៉ុស្តិ៍នគរបាលមូលដ្ឋានជាមួយគ្នា។ កូនពៅរបស់នាងនៅជាមួយនាងនៅក្នុងពន្ធនាគារ រហូតដល់ថ្ងៃដោះលែង នៅខែមេសា ឆ្នាំ២០១៥។

នៅពេលការឃាត់ខ្លួន ស្វាមីរបស់នាង និងកូនពីរនាក់ទៀត ក៏កំពុងនៅផ្ទះដែរ ប៉ុន្តែពួកគេមិនបានបង្ហាញវត្តមានអោយនគរបាលបានដឹង ហើយនគរបាល ក៏មិនបានសួររកពួកគេដែរ។

សុភាព ត្រូវបានកាត់ទោសក្នុងរយៈពេលតិចជាង ៦សប្តាហ៍ បន្ទាប់ពីការឃាត់ខ្លួន ហើយនាងត្រូវបានផ្តន្ទាទោសជាប់ពន្ធនាគារ រយៈពេល បួនឆ្នាំ។ ក្រុមគ្រួសាររបស់នាង បានជួលមេធាវីឯកជនដើម្បីការពារក្តីអោយនាង ប៉ុន្តែក្នុងអំឡុងពេលការឃាត់ខ្លួន និងការដាក់ទោស នគរបាល តុលាការ ឬ មេធាវីមិនបានសាកសួរសុភាពថា តើនាងមានកូនប៉ុន្មាននាក់ ឬថាតើមានអ្នកណាមើលថែកូនរបស់នាង ប្រសិនបើនាងត្រូវបញ្ជូនទៅពន្ធនាគារ។

សុភាពមិនបានដឹងថាក្រុមគ្រួសាររបស់នាងបង់ប្រាក់ប៉ុន្មាន សំរាប់សេវាកម្មរបស់មេធាវីនោះទេ ប៉ុន្តែមិនយូរប៉ុន្មានបន្ទាប់ពីសវនាការជំនុំជម្រះ ទាំងឪពុកម្តាយ និងស្វាមីរបស់នាង បានសម្រេចចិត្តធ្វើដំណើរឆ្លងព្រំដែនទៅប្រទេសថៃ ដើម្បីស្វែងរកការងារសំណង់ធ្វើសម្រាប់ទប់ទល់ និងការចំណាយទាក់ទងនឹងការជាប់ពន្ធនាគាររបស់នាង។ កូនប្រុសច្បងរបស់នាង ត្រូវបានបញ្ជូនទៅរស់នៅជាមួយមីង នៅខេត្តមួយទៀត ដែលគេអាចបន្តការសិក្សាបាន ចំណែកឯកូនកណ្តាល បានធ្វើដំណើរទៅជាមួយយាយ និងតាទៅប្រទេសថៃ ហើយកូននោះទៅជាមួយយាយ និងតារបស់គេទៅការដ្ឋានសំណង់ជារៀងរាល់ថ្ងៃ។

ការអប់រំ

ម្តាយជាច្រើននាក់ដែលត្រូវបានសម្ភាសដោយអង្គការ លីកាដូ បានបង្ហាញនូវការព្រួយបារម្ភអំពីផលប៉ះពាល់នៃការជាប់ពន្ធនាគាររបស់អ្នកទាំងនោះទៅលើការសិក្សារបស់កូន។ ស្រ្តីមួយចំនួនមិនដឹងថាកូនរបស់ខ្លួន នៅតែបន្តទៅសាលារៀនដែរឬទេ ចំណែកឯស្រ្តីផ្សេងទៀតបានឮថាកូនរបស់ខ្លួនមិនអាចបន្តតាំងអារម្មណ៍សិក្សានៅសាលារៀនបានទៀតទេ ហើយជាលទ្ធផលពិន្ទុរបស់កូនៗទាំងនោះបានធ្លាក់ចុះ។

ដូចដែលអង្គការ លីកាដូ បានរកឃើញ បញ្ហាទាំងនេះគឺមានទំនាក់ទំនងគ្នាយ៉ាងជិតស្និទ្ធ។ លទ្ធផលនៃការស្រាវជ្រាវបានបង្ហាញអោយឃើញថា នៅពេលដែលម្តាយម្នាក់ត្រូវបានជាប់ពន្ធនាគារ ជាលទ្ធផលការសិក្សារបស់កូនតែងតែទទួលរងការប៉ះពាល់។ កុមារមួយចំនួនបានឈប់សិក្សា ចំណែកឯកុមារផ្សេងទៀតចាប់ផ្តើមធ្វើការងារក្រៅម៉ោងសិក្សា ដើម្បីជួយផ្គត់ផ្គង់គ្រួសារ។ កុមារដែលផ្លាស់ទីលំនៅចេញពីផ្ទះគ្រួសាររបស់អ្នកទាំងនោះ តែងតែត្រូវការប្តូរសាលារៀន ហើយចំពោះកុមារដែលបន្តសិក្សានៅសាលារៀនដដែលត្រូវបានរាយការណ៍ថាពួកគេមានការពិបាកក្នុងការសិក្សា។ គ្រួសារជាច្រើនបានកត់សម្គាល់ថា ដោយសារម្តាយត្រូវបានឃាត់ខ្លួន មិនមានអ្នកណាម្នាក់អាចជួយកិច្ចការសាលារបស់កុមារ ឬរៀបចំអោយកុមារទៅសាលារៀនបានទេ។

"ចាប់តាំងពីការឃាត់ខ្លួនខ្ញុំមក កូនខ្ញុំគេចមិនចូលសាលា ហើយទៅភោជនីយដ្ឋានប្រមូលកំប៉ុង។ឥឡូវកូននេះត្រូវតែធ្វើការងារនេះពីព្រោះកូនខ្ញុំអត់មានអាហារទទួលទានគ្រប់គ្រាន់ទេ។"

ផលប៉ះពាល់ផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុ

នៅពេលដែលសមាជិកគ្រួសារម្នាក់ត្រូវបានឃាត់ខ្លួន និងបញ្ជូនទៅពន្ធនាគារ ផលប៉ះពាល់ហិរញ្ញវត្ថុទៅលើក្រុមគ្រួសារ គឺតែងតែកើតមានឡើងភ្លាមៗ និងមានរយៈពេលវែង។ ដោយសារតែអំពើពុករលួយដែលមាននៅក្នុងគោលនយោបាយ និងរចនាសម្ព័ន្ធតុលាការនៅកម្ពុជា[៩] ជនសង្ស័យដែលមានប្រាក់តែងតែអាចបង់ប្រាក់សំរាប់នៅក្រៅតុលាការ និងពន្ធនាគារ។ ជាលទ្ធផល អ្នកដែលត្រូវបានបញ្ជូនទៅអោយឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នរង់ចាំសវនាការ និងនៅទីបំផុតត្រូវជាប់ទោស គឺតែងតែជាអ្នកមកពីក្រុមគ្រួសារក្រីក្រដែលងាយរងផលប៉ះពាល់បំផុតពីការធ្លាក់ចុះនៃចំណូល។

ក្រុមគ្រួសារមួយចំនួនបានរាយការណ៍ថានៅពេលឃាត់ខ្លួន នគរបាលបានយកប្រាក់ពីក្រុមគ្រួសារ និងបានរឹបអូសយកទ្រព្យសម្បត្តិដែលមិនពាក់ព័ន្ធទៅនឹងការស៊ើបអង្កេតទុកជាអចិន្ត្រៃយ៍។ ប្រសិនបើម្តាយជាអ្នករកប្រាក់ភ្លាមៗនោះគ្រួសារ នឹងបាត់បង់ប្រភពចំណូលទៀងទាត់មួយ ហើយនៅក្នុងករណីមួយចំនួនទៀត សមាជិកគ្រួសារផ្សេងទៀតបានលះបង់ការងាររបស់អ្នកទាំងនោះដើម្បីមើលថែទាំកុមារ និងធ្វើការងារផ្ទះ។

នៅក្នុងករណីមួយចំនួនតូចផ្សេងទៀត ដែលស្រ្តី ឬក្រុមគ្រួសាររបស់ស្រ្តីបានបង់ប្រាក់អោយអ្នកតំណាងផ្លូវច្បាប់ជាឯកជន ប្រាក់ឈ្នួលហួសហេតុរបស់មេធាវីបាននាំអោយគ្រួសារកាន់តែក្រីក្រឡើង ហើយជាញឹកញាប់មេធាវីទាំងនេះផ្តល់សេវាមកវិញតិចតួចណាស់។ គ្រួសារមួយចំនួនបានរាយការណ៍ថាអ្នកទាំងនោះចាំបាច់ត្រូវតែលក់ដី និងទ្រព្យសម្បត្តិផ្សេងៗទៀតរបស់ពួកគេ ដើម្បីបង់ប្រាក់ឈ្នួលផ្លូវច្បាប់ និងការចំណាយផ្សេងៗទៀតទាក់ទងនិងពន្ធនាគារ។

ករណីសិក្សា៖ សុភាព (ត)

នៅពេលអង្គការលីកាដូ ជួបជាមួយសុភាពនាងនិងប្តីរបស់នាងមិនអាចធ្វើការទាក់ទងផ្ទាល់ជាមួយកូនៗ នៅប្រទេសថៃ និងខេត្តបាត់ដំបងបានទេ។ ស្វាមីរបស់នាងធ្វើដំណើរទៅមកប្រទេសថៃដើម្បីធ្វើការងារ និងដើម្បីផ្ញើប្រាក់មួយចំនួនមកជួយផ្គត់ផ្គង់កូន ប៉ុន្តែគាត់ មិនអាចទៅជួបកូនរបស់គាត់បានទេ។ សុភាពបានត្រឹមតែ និយាយជាមួយកូនៗ របស់នាងម្តងម្កាលនៅក្នុងពន្ធនាគារ ដោយប្រើប្រាស់ទូរស័ព្ទដៃផ្ទាំគុកប៉ុណ្ណោះ។

ដោយស្តាប់តាមការណែនាំ ពីមេធាវីរបស់នាង សុភាពប្តឹងតវ៉ានឹងការដាក់ទោសរបស់នាង ប៉ុន្តែបន្ទាប់ពីរង់ចាំរយៈពេលយូរ ដោយគ្មានការបើកសវនាការឡើងវិញ នាងសម្រេចចិត្តដកពាក្យបណ្តឹងតវ៉ា។ នាងនឹងត្រូវដោះលែងនៅខែមករា ឆ្នាំ២០១៦ ប៉ុន្តែនាងទទួលបានព្រះរាជទានលើកលែងទោស និងត្រូវបានដោះលែងជាមួយនិងស្រ្តី ៣៦នាក់ផ្សេងទៀតមុនបុណ្យចូលឆ្នាំខ្មែរ នៅខែមេសា ឆ្នាំ២០១៥។

[៩] សំរាប់ព័ត៌មានបន្ថែមអំពីអំពើពុករលួយក្នុងពន្ធនាគារកម្ពុជាសូមមើលរបាយការណ៍របស់អង្គការលីកាដូ "សិទ្ធិនៅលើការទិញដូរ៖ ជីវិតនៅក្នុងពន្ធនាគារកម្ពុជា" http://www.licadho-cambodia.org/collection/25/life_inside_cambodia_prison

ការចំណាយទៅសួរសុខទុក្ខនៅពន្ធនាគារ គឺជាបញ្ហាហិរញ្ញវត្ថុដ៏សំខាន់មួយសំរាប់គ្រួសារជាច្រើនផងដែរ ជាពិសេសសំរាប់គ្រួសារដែលរស់នៅទីជនបទដាច់ស្រយាល។ បន្ថែមពីលើការចំណាយធម្មតានៃការធ្វើដំណើរទៅពន្ធនាគារ ការឈប់សំរាកពីការងារនិងការរៀបចំមើលថែទាំកុមារ នៅពន្ធនាគារកម្ពុជាភាគច្រើនអ្នកសួរសុខទុក្ខតម្រូវអោយបង់ប្រាក់ទៅអោយពន្ធនាគារ សំរាប់ការសួរសុខទុក្ខម្តងៗ។

ដោយសារកង្វះខាតអាហារបំប៉ន ថ្នាំពេទ្យមានប្រសិទ្ធិភាព និងគ្រឿងផ្គត់ផ្គង់សាមញ្ញផ្សេងៗទៀតនៅក្នុងពន្ធនាគារ ដូច្នេះអ្នកសួរសុខទុក្ខជាធម្មតាតែងតែនាំយកប្រាក់ ចំណីអាហារ ឬសម្ភារៈផ្សេងៗទៅអោយអ្នកជាប់ពន្ធនាគារ។ ដើម្បីធ្វើបែបនេះ អ្នកទាំងនោះជាញឹកញាប់តម្រូវអោយបង់ប្រាក់បន្ថែមទៀត ឬកាត់ភាគរយនៃរបស់របរទាំងនោះទៅអោយឆ្មាំពន្ធនាគារផងដែរ។

"យើងបង់លុយឲ្យមេធាវី ១.០០០ដុល្លារ ប៉ុន្តែខ្ញុំបានជួបគាត់តែម្តងគត់ នៅថ្ងៃបន្ទាប់ពីការឃាត់ខ្លួនរបស់ខ្ញុំ។ មេធាវីនោះមិនដែលទៅជួបខ្ញុំនៅក្នុងពន្ធនាគារទេ ហើយទោះបីជាគាត់មានវត្តមាននៅសវនាការជំនុំជម្រះក៏ដោយ ក៏គាត់មិនបាននិយាយអ្វីទាំងអស់។ គាត់មិនដែលសួរខ្ញុំ ថាតើខ្ញុំមានកូនប៉ុន្មាននាក់ទាល់តែសោះ។"

សុខភាព

អង្គការ លីកាដូ បានចងក្រងជាឯកសាររួចរាល់ហើយអំពីផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមាន នៃជីវិតក្នុងពន្ធនាគារទៅលើសុខភាពនៃស្ត្រីមានផ្ទៃពោះ ម្តាយនិងកុមារនៅក្នុងពន្ធនាគារដោយសារតែការខ្វះខាតថ្នាំពេទ្យ និងអាហារបំប៉ននៅក្នុងពន្ធនាគារ ប៉ុន្តែមានការយកចិត្តទុកដាក់តិចតួចណាស់ចំពោះផលប៉ះពាល់ទៅលើកុមារដែលរស់នៅខាងក្រៅពន្ធនាគារ និងដែលពីមុនមកកុមារទាំងនោះពឹងផ្អែកលើម្តាយសំរាប់អាហារបំប៉ន ការថែទាំសុខភាព និងការគាំទ្រផ្លូវចិត្ត។

ស្ត្រីនិងគ្រួសារជាច្រើនដែលត្រូវបានសម្ភាសដោយអង្គការលីកាដូមានការព្រួយបារម្ភថា សុខភាពកុមារបានទទួលរងផលប៉ះពាល់ ដោយសារលទ្ធផលនៃការជាប់ពន្ធនាគាររបស់ម្តាយ ហើយជាពិសេសគឺទារកដែលកំពុងនៅត្រូវការការបំបៅដោះ នៅពេលដែលម្តាយត្រូវបានឃាត់ខ្លួន។

នៅពេលដែលទារកត្រូវបានបំបែកចេញពីម្តាយ អ្នកមើលថែមួយចំនួនបានប្រាប់អង្គការលីកាដូថា ពួកគេ មិនអាចលៃលកទិញម្សៅទឹកដោះគោអោយទារកបានទេ។ សំរាប់ កុមារអាយុច្រើនជាងនេះ ក្រុមគ្រួសារជាច្រើនបានរាយការណ៍ថា ពួកគេមិនមានប្រាក់គ្រប់គ្រាន់ដើម្បីទិញចំណីអាហារគ្រប់គ្រាន់អោយកុមារទាំងនោះទេ ហើយនៅពេលដែលកុមារទាំងនោះមានជំងឺ អ្នកទាំងនោះមិនមានលទ្ធភាពយកកុមារទៅកេគ្រូពេទ្យ ឬទិញថ្នាំបានទេ។

នៅពេលអ្នកមើលថែកុមារ គឺជាសាច់ញាតិចាស់ទុំ អ្នកទាំងនោះជាញឹកញាប់បានរាយការណ៍ថា តម្រូវការក្នុងការថែទាំកុមារ គឺមានផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមានមកលើសុខភាពរបស់អ្នកទាំងនោះ និងសមត្ថភាពរបស់ពួកគេ ក្នុងការមើលថែកុមារប្រកបដោយសុវត្ថិភាព និងប្រសិទ្ធិភាព។

បន្ថែមពីលើផលប៉ះពាល់សុខភាពរាងកាយ ទៅលើកុមារ អង្គការលីកាដូ ក៏បានឮអំពីការរាយការណ៍ជាច្រើនដែលកុមារទទួលរងផលប៉ះពាល់ផ្នែកសតិអារម្មណ៍ដោយសារការជាប់ពន្ធនាគាររបស់ម្តាយពួកគេ។ ក្នុងចំណោមបញ្ហាផ្សេងៗទៀត គឺកុមារប្រឈមមុខ នឹងបញ្ហាការទទួលទានដំណេកមិនគ្រប់គ្រាន់ ការធ្លាក់ទឹកចិត្ត និងការមិនអាចផ្តោតអារម្មណ៍សិក្សាបាន។

ការរស់នៅប្រចាំថ្ងៃ និងទំនាក់ទំនងសង្គម

ម្តាយ អ្នកថែទាំ និងកុមារខ្លួនឯងក៏បានកត់សម្គាល់ ផងដែរ អំពីបញ្ហានៃផលប៉ះពាល់លើការរស់នៅប្រចាំថ្ងៃរបស់កុមារ និងស្លាកស្នាមអាម៉ាស់ដែលកុមារត្រូវប្រឈមមុខនឹងមិត្តភក្តិ អ្នកជិតខាង និងគ្រូនៅសាលារៀន។

ដោយសារតែស្ត្រីជាធម្មតាដើរតួនាទីសំខាន់ នៅក្នុងក្រុមគ្រួសារមុនពេលការឃាត់ខ្លួន ដូច្នេះអវត្តមានរបស់ស្ត្រីតែងតែត្រូវបានចាប់អារម្មណ៍ នៅពេលគិតដល់កិច្ចការងារផ្ទះ ការរៀបចំអោយកូនទៅសាលារៀន និងការងារប្រចាំថ្ងៃផ្សេងៗទៀត។ ហេតុនេះកុមារខ្លួនឯងផ្ទាល់ជាញឹកញាប់ត្រូវតែធ្វើកិច្ចការងារទាំងនេះជំនួសអោយម្តាយ។

ការជាប់ពន្ធនាគាររបស់ម្តាយ ត្រូវបានលើកឡើងដោយគ្រួសារមួយចំនួនថាជាប្រភពនៃការបាត់បង់កត្តិយស និងធ្វើអោយមានស្លាកស្នាមអាម៉ាសដល់កុមារ ក្នុងការប្រាស្រ័យទាក់ទងប្រចាំថ្ងៃនៅផ្ទះ ឬនៅសាលារៀន ដោយគ្រួសារមួយចំនួនបានរាយការណ៍ថាកុមារមិនចង់ចេញពីផ្ទះ ឬក៏និយាយជាមួយមិត្តភក្តិ ឬអ្នកជិតខាងឡើយ។ ម្តាយម្នាក់បានប្រាប់អង្គការលីកាដូថា កូនស្រីរបស់គាត់ត្រូវបានគេប្រាប់ថា នាងមិនអាចលេងជាមួយមិត្តភក្តិរបស់នាងបានទៀតទេ ពីព្រោះឪពុកម្តាយរបស់ពួកគេមិនចង់អោយពួកគេលេងជាមួយ "កូនចោរ"។ កុមារផ្សេងទៀតត្រូវបានកុមារដទៃធ្វើបាបនៅសាលារៀនដោយសារតែម្តាយអ្នកទាំងនោះជាប់ពន្ធនាគារ។

"កូនឈឺខ្លាំងណាស់ឥឡូវ ហើយយំខ្លាំងណាស់ពេលយប់។ យើងបានឆុងទឹកដោះគោអោយកូននេះបៅ ប៉ុន្តែឥឡូវយើងអត់មានលទ្ធភាពទិញទៀតទេ។"

ផលប៉ះពាល់ជាពិសេសចំពោះភេទ

ដោយគ្មានមន្ទិលសង្ស័យ កុមារជាច្រើនទទួលរងផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមានជាច្រើន នៅពេលដែលសមាជិកគ្រួសារដែលជិតស្និទ្ធម្នាក់ត្រូវបានបញ្ជូនទៅពន្ធនាគារ ប៉ុន្តែការស្រាវជ្រាវរបស់អង្គការ

ពត៌មាន

បុរសកូរ៉េខាងត្បូងម្នាក់ ទទួលសំណងជំងឺចិត្តជាង ២លានដុល្លារ ដោយសារត្រូវតុលាការកូរ៉េកាត់ទោសខុស ជាប់ពន្ធនាគារអស់ពេលជាង ២០ឆ្នាំ

March 11, 2021 / admin

កូរ៉េខាងត្បូង៖ បុរសជនជាតិកូរ៉េខាងត្បូងម្នាក់ ត្រូវតុលាការផ្តល់សំណងខូចខាត និងជំងឺចិត្តដល់ទៅ ២.៥ប៊ីលានវ៉ុន (ជាង ២.២លានដុល្លារ) ក្រោយពីតុលាការរកឃើញថាបានដាក់ទោសបុរសរូបនេះជាប់គុកអស់ជាង ២០ឆ្នាំ ទាំងដែលបុរសរូបនេះត្រូវរកឃើញថាគ្មានកំហុសទាល់តែសោះនោះក្រោយពីបានអនុវត្តទោសរួចរាល់ហើយនេះបើតាមការចុះផ្សាយក្នុងសារព័ត៌មាន Allkpop របស់កូរ៉េ។

បើតាមសេចក្តីសម្រេចតុលាការស៊ូវ៉ុនចុះថ្ងៃទី១០ ខែមីនា ឆ្នាំ២០២១ម្សិលមិញនេះ បានឱ្យដឹងថាតុលាការស៊ូវ៉ុននឹងបង់ប្រាក់សំណងខូចខាត និងសំណងជំងឺចិត្តចំនួន ២.៥១៧ ប៊ីលានវ៉ុន ជូនដល់លោក Yoon ដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ខុសក្នុងករណីឃាតកម្មដ៏ឃោរឃៅមួយកាលពីក្នុងឆ្នាំ១៩៨៩ ដែលកាលនោះតាមសេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការ សម្រេចឱ្យបុរសរូបនេះជាប់ទោសឃុំឃាំងមួយជីវិត ហើយដែលក្រោយពីបានអនុវត្តទោសចំនួន ២០ឆ្នាំរួចមក ដល់ឆ្នាំ២០០៩ ទើបតុលាការសម្រេចដោះលែងបុរសរូបនេះ តាមរយៈការសម្រាលទោសកំហុស។

ក្នុងករណីនេះ មានភាពចម្លែកខ្លាំង ដោយសារតែបុរសរូបនេះ ក្រោយពីបានអនុវត្តទោសដែលមិនត្រឹមត្រូវនេះអស់រយៈពេលជាង២០ឆ្នាំរួចមក ទើបនៅចុងឆ្នាំ២០២០កន្លងទៅនេះ បែរជាគេរកឃើញឃាតករពិតប្រាកដក្នុងករណីឃាតកម្មដែលគេចាប់បុរសនេះដាក់ទោសតាំងពីដំបូងមក។ ក្រោយពីបានដឹងថា អជ្ញាធរប៉ូលីសរកឃើញមុខសញ្ញាពិតប្រាកដឃើញហើយ ទើបបុរសដែលត្រូវបានតុលាការអនុវត្តទោសខុសនេះ សម្រេចដាក់ពាក្យបណ្តឹងមកតុលាការ ទាមទារសំណងជំងឺចិត្ត ពាក់ព័ន្ធនឹងការអនុវត្តទោសកំហុសលើរូបខ្លួនដែលជាជនស្លូតត្រង់អស់រយៈពេលជាង ២០ឆ្នាំកន្លងទៅ។

Privacy - Te

តាមរយៈសេចក្តីសម្រេចតុលាការលើកឡើងថា “ជនដើមចោទត្រូវបានឃុំខ្លួនដោយអយុត្តិធម៌អស់រយៈពេល ៧,៣២៦ ថ្ងៃ ចាប់ពីថ្ងៃទី២៥ កក្កដា ១៩៨៩ ដល់ថ្ងៃទី១៤ សីហា ឆ្នាំ២០០៩។ ការទាមទាររបស់ករណីនេះត្រូវបានធ្វើឡើងក្រោមច្បាប់សំណងព្រហ្មទណ្ឌ និងសំណងលើការខូចខាតកិត្តិយស (ច្បាប់សំណងព្រហ្មទណ្ឌ)។ ដូចនេះ លោក Yoon នឹងទទួលបានសំណងចំនួន ២,៥ ពាន់លានវ៉ុនសម្រាប់ការជាប់ពន្ធនាគារដោយអយុត្តិធម៌រយៈពេល ២០ ឆ្នាំ។

បើតាមច្បាប់សំណងព្រហ្មទណ្ឌរបស់កូរ៉េ បានចែងថាសំណងខូចខាតគឺត្រូវកំណត់ក្នុងកម្រិតអប្បបរមា អាស្រ័យទៅតាមប្រាក់ខែឈ្នួលអប្បបរមាដែលបានកំណត់ក្នុងច្បាប់ការងារនៅក្នុងឆ្នាំដែលអង្គហេតុនៃការដាក់ពាក្យទាមទារនេះកើតឡើង ហើយសំណងខូចខាតក្នុងកម្រិតអតិបរមា គឺត្រូវកំណត់ដោយអាស្រ័យទៅនឹងប្រាក់ខែឈ្នួលអតិបរមា ដែលបានកំណត់ក្នុងច្បាប់ការងារ នៅក្នុងឆ្នាំដែលអង្គហេតុនៃការដាក់ពាក្យទាមទារនេះកើតឡើង គុណនឹង៥ដង។

សម្រាប់ករណីនេះ តុលាការបានសម្រេចកាត់សេចក្តីឱ្យលោក Yoon ដែលជាដើមចោទទទួលបានសំណងកម្រិតអតិបរមា ដោយផ្អែកទៅលើរយៈពេលដ៏យូរដែលគាត់ត្រូវបានបាត់បង់សេរីភា[illegible] នៅក្នុងគុក រួមនឹងសំណងខូចខាតផ្លូវចិត្ត និងខាតបង់កិត្តិយស[illegible] ជាដើម។ ក្នុងនោះដែរ តុលាការបានសម្រេចលុបចោលប្រវ[illegible] ភាពរបស់ លោក Yoon ផងដែរ។

Privacy - Ter

សូមបញ្ជាក់ថា ករណីឃាតកម្មនេះជាករណីដ៏ភ្ញាក់ផ្អើលខ្លាំងកាល
ឆ្នាំ១៩៨៨ ដែលស្ត្រីម្នាក់ត្រូវបានឃាតកររំលោភ និងសម្លាប់
បំបិទមាត់ខណៈដែលកំពុងដេកនៅក្នុងផ្ទះរបស់ខ្លួន នៅក្នុងខេត្ត
យ៉ុងគីដូ។ ក្រោយការស៊ើបអង្កេតក្នុងករណីឃាតកម្មនេះ លោក
Yoon ត្រូវបានឃាត់ខ្លួនជាជនសង្ស័យ និងត្រូវបានបង្ខំឱ្យសារភា
ដោយការធ្វើទារុណកម្មពីប៉ូលីស និងក្រោយមកត្រូវបាន
កាត់ទោសឱ្យជាប់ឃុំឃាំងមួយជីវិត តែក្រោយពីបានអនុវត្តទោស
២០ឆ្នាំរួចមក ក្នុងឆ្នាំ២០០៩ លោក Yoon ត្រូវបានតុលាការសម្រេ
ដោះលែង តាមរយៈការបន្ធូរបន្ថយទោសកំហុស។

ក្រោយមក ក្នុងខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២០នេះ ស្រាប់តែជនល្មើសពិតប្រាកដ
ឈ្មោះថា លី ឈុនជេ (Lee Chun Jae) បានចេញមុខសារភាព
ថាជាឃាតករពិតប្រាកដ ទើបនាំឱ្យមានការភ្ញាក់ផ្អើល និងមានការ
ស៊ើរើករណីនេះឡើងវិញដូច្នេះ។

អត្ថបទ

រឿងរ៉ាវស្ត្រីបីនាក់នៅក្នុងពន្ធនាគារជាមួយកូនតូច

ចេញផ្សាយ ថ្ងៃទី៨ ខែមិនា ឆ្នាំ២០២០

ពង្រីករូបភាព

កាលពីឆ្នាំមុន ក្នុងការប្រារព្ធទិវា ១៦ថ្ងៃ ប្រឆាំងនឹងអំពើហឹង្សាលើស្ត្រី អង្គការលីកាដូ បានផ្សព្វផ្សាយកម្រងវីដេអូខ្លីចំនួន ៣ ដែលបង្ហាញពីបទពិសោធន៍របស់ស្ត្រីមានផ្ទៃពោះ និងម្ដាយដែលមានកូនតូចនៅជាមួយក្នុងពន្ធនាគារកម្ពុជា ។ ជាច្រើនខែក្រោយមក គឺមានការវិវឌ្ឍន៍ជាវិជ្ជមានតិចតួច បានកើតឡើង ដើម្បីធ្វើឲ្យប្រសើរឡើងនូវស្ថានភាពរស់នៅរបស់ស្ត្រី និងកូនរបស់អ្នកទាំងនោះ ។ កាលពីខែមករាកន្លងទៅ មានករណីស្លាប់ទារកម្នាក់អាយុ ៥ខែយ៉ាងអណោចអធម៌ ដែលរស់នៅក្នុងពន្ធនាគារជាមួយម្ដាយក្នុងពន្ធនាគារ ម២ ។

ដើម្បីប្រារព្ធទិវាអន្តរជាតិនៃសិទ្ធិនារី ៨ មីនា អង្គការ លីកាដូ នឹងធ្វើការចែករំលែករឿងរ៉ាវរបស់ស្ត្រីទាំងបីនាក់ ដែលមានកូនតូចនៅជាមួយក្នុងពន្ធនាគារ ដែលអ្នកទាំងនោះស៊ូទ្រាំរស់នៅក្នុងពន្ធនាគារ ដែលមានស្ថានភាពយ៉ាប់យ៉ឺន ដូចជាភាពចង្អៀតណែន កង្វះអាហារូបត្ថម្ភគ្រប់គ្រាន់ និងកង្វះការថែទាំផ្នែកវេជ្ជសាស្ត្រ កង្វះខាតឱកាសក្នុងការទាក់ទងជាមួយក្រុមគ្រួសាររបស់អ្នកទាំងនោះ ការកម្រិតពេលវេលា និងទីធ្លាសម្រាប់លំហែររបស់កុមារនៅក្រៅពន្ធនាគារ ។

ស្ត្រីដែលជាប់ពន្ធនាគារជាមួយកូនតូច និងស្ត្រីមានផ្ទៃពោះជាច្រើន មានសិទ្ធិទទួលបានការដោះលែងឲ្យនៅក្រៅឃុំបណ្ដោះអាសន្នរង់ចាំសវនាការ ប៉ុន្តែអ្នកទាំងនោះតែងតែត្រូវបានតុលាការដាក់ឲ្យនៅឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នរង់ចាំសវនាការ និងមិនមានការទទួលបាននូវមេធាវីការពារក្តីដល់អ្នកទាំងនោះ ។ គិតត្រឹមខែមករា ឆ្នាំ២០២០ ស្ត្រីមានផ្ទៃពោះចំនួន ៤៣ នាក់ និងកូនតូចចំនួន ១០៣នាក់ កំពុងរស់នៅជាមួយម្ដាយនៅក្នុងពន្ធនាគារក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ។

អង្គកា លីកាដូ បន្តអំពាវនាវដល់រាជរដ្ឋាភិបាល សូមលោកមេត្តាពិចារណានូវអនុសាសន៍ខាងក្រោម៖

- មនុស្សគ្រប់រូប ទទួលបានសិទ្ធិសុំនៅក្រៅឃុំបណ្ដោះអាសន្នរង់ចាំសវនាការ ជាពិសេសជនដែលងាយរងគ្រោះ ដូចជាស្ត្រីដែលមានកូនតូចក្នុងពន្ធនាគារ និងអនីតិជនដែលជាប់ឃុំ ។
- ធានាថា ការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន ត្រូវបានតុលាការប្រើប្រាស់ តែក្នុងករណីជាជម្រើសចុងក្រោយ ដោយយោងតាមគោលការណ៍សន្មតជាមុនថាគ្មានទោសរបស់ជនជាប់ចោទ ។
- ធានាថា នឹងមានការពិចារណាត្រឹមត្រូវ ស្របតាមការការពាររបស់ច្បាប់ ទៅលើស្ថានភាពផ្ទាល់ខ្លួនរបស់ជនជាប់ចោទទាំងអស់ ជាពិសេសជនដែលងាយរងគ្រោះ មុនពេលសម្រេចចិត្តថានឹងដាក់ឲ្យជាប់ឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នរង់ចាំសវនាការ ។
- ធានាថារ គ្រប់ជនជាប់ចោទ មានសិទ្ធិ និងការការពារតាមផ្លូវច្បាប់ក្នុងពេលឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន រួមមានសិទ្ធិទទួលបានមេធាវី សិទ្ធិទទួលបានការជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់ និងនីតិវិធីពាក់ព័ន្ធនឹងការស្នើសុំនិងការទទួលបានការនៅក្រៅឃុំបណ្ដោះអាសន្ន ហើយនិងលទ្ធភាពដែលអាចស្នើសុំនៅក្រៅឃុំបណ្ដោះអាសន្ន ជាពិសេសទៅលើជនដែលងាយរងគ្រោះ ។ នីតិវិធីទាំងនេះ គួរត្រូវបានពន្យល់ឲ្យបានច្បាស់ និងអនុវត្តឲ្យទាន់ពេលវេលា ។
- ផ្តល់អាទិភាពដល់សវនាការលើការស្នើសុំនៅក្រៅឃុំបណ្ដោះអាសន្នលើសំណុំរឿងរបស់ជនងាយរងគ្រោះ ដូចជាស្ត្រីមានផ្ទៃពោះ និងស្ត្រីមានកូនតូចនៅជាមួយក្នុងពន្ធនាគារ ជនជាប់ឃុំជាអនីតិជន និងអ្នកការពារសិទ្ធិមនុស្ស ។ ដូចនេះអ្នកទាំងនោះ នឹងមិននៅក្នុងការជាប់ឃុំបណ្ដោះអាសន្នរយៈពេលយូរពេក ឬដោយមិនមានកំណត់ពេលនោះទេ ។

មករា*

មុនពេលដែលប្ដីរបស់ខ្ញុំ និងខ្ញុំត្រូវបាននគរបាលចាប់ខ្លួន យើងបានជួយរកស៊ីជាមួយគ្នា ។ ខ្ញុំលក់លៀសហាល តែរកចំណូលមិនសូវបានច្រើននោះទេ ដូច្នេះហើយទើបខ្ញុំមិនដឹងថាគួរប្រកបរបរអ្វីទើបចេះតែតាមប្ដីរបស់ខ្ញុំ រហូតដល់ត្រូវបាននគរបាលចាប់ខ្លួនបែបនេះ ។ យើងត្រូវបាននគរបាលចាប់ខ្លួន នៅពេលខ្ញុំកំពុងធ្វើការងារជាអ្នកលាងចាននៅឯស្រុកកំណើត ។ នគរបាលចាប់ខ្លួនយើង

បាននគរបាលចាប់ខ្លួនបែបនេះ ។ យើងត្រូវបាននគរបាលចាប់ខ្លួន នៅពេលខ្ញុំកំពុងធ្វើការងារជាអ្នកលាងចាននៅឯស្រុកកំណើត ។ នគរបាលចាប់ខ្លួនយើងនៅពេលដែលប្តីរបស់ខ្ញុំកំពុងប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀន តែខ្ញុំមិនបានប្រើប្រាស់នោះទេ ។ ខ្ញុំមានកូន ៤នាក់ ។ បន្ទាប់ពីខ្ញុំត្រូវបានបញ្ជូនទៅពន្ធនាគារ កូនរបស់ខ្ញុំដែលតូចជាងគេបានមករស់នៅជាមួយខ្ញុំក្នុងពន្ធនាគារ ហើយចំណែកឯ៣នាក់ទៀតរស់នៅជាមួយម្តាយរបស់ខ្ញុំនៅខាងក្រៅ ។

មើលវីដេអូនេះ

ជីវិតជាម្តាយក្នុងពន្ធនាគារ

ខ្ញុំមានផ្ទៃពោះមួយខែពេលដែលគេចាប់ខ្លួន ។ ខ្ញុំទើបតែបានដឹងថាមានផ្ទៃពោះនៅពេលដែលខ្ញុំត្រូវបាននគរបាលបញ្ជូនទៅនៅពន្ធនាគារ ។ ខ្ញុំពិតជាបារម្ភពីកូនក្នុងផ្ទៃរបស់ខ្ញុំណាស់ ។ ខ្ញុំគិតអ្វីមិនចេញទេអារម្មណ៍ស្ទើរឆ្កួតម្តងៗទៅហើយ ។ ខ្ញុំមិនដឹងថាត្រូវធ្វើយ៉ាងណាទេ ទោះចង់ចេញពីពន្ធនាគារ ក៏ចេញមិនបាន ។ ខ្ញុំពពោះក្នុងពន្ធនាគារបានរយៈពេល៨ខែ ទើបខ្ញុំសម្រាលកូន ។ ហើយពេលដែលខ្ញុំត្រូវបានតុលាការដោះលែង កូនរបស់ខ្ញុំមានអាយុជាង ១ឆ្នាំ ។ រឿងដែលខ្ញុំពិបាកជាងគេនោះគឺបញ្ហាអាហារហូបចុក និងសុខភាពកូនរបស់ខ្ញុំ ។ ខ្ញុំពិតជាពិបាកវេទនាខ្លាំងណាស់នៅអំឡុងពេលរស់នៅក្នុងពន្ធនាគារ ។ ពេលខ្លះខ្ញុំពិបាកចិត្តខ្លាំងពេក រហូតគិតខ្លីចង់សម្លាប់ខ្លួនទៀតផង ។

មិនសូវមានអ្នកណាយកចិត្តទុកដាក់មើលថែយើងនៅក្នុងពន្ធនាគារទេ បើទោះបីជាយើងមានផ្ទៃពោះក៏ដោយ ។

“ ”

ខ្ញុំត្រូវបានតុលាការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នអស់រយៈពេល ៨ខែ ។ ខ្ញុំមិនមានមេធាវីការពារក្តីទេ ចាប់តាំងពីពេលចាប់ខ្លួនរហូតដល់ពេលបើកសវនាការ ។ តុលាការបានសម្រេចផ្តន្ទាទោសខ្ញុំឱ្យជាប់ពន្ធនាគាររយៈពេល ២ឆ្នាំ ទោះបីជាខ្ញុំមានកូនតូចនៅជាមួយក៏ដោយ ។ បើសិនខ្ញុំមិនមានកូន ខ្ញុំទទួលយកបានការផ្តន្ទាទោសនេះ ។ តែនេះខ្ញុំមានកូន ដូច្នេះការណ៍ដែលតុលាការផ្តន្ទាទោសឱ្យខ្ញុំជាប់ពីរឆ្នាំនេះ ខ្ញុំគិតថា

ខ្ញុំត្រូវបានតុលាការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នអស់រយៈពេល ៨ខែ ។ ខ្ញុំមិនមានមេធាវីការពារក្ដីទេ ចាប់តាំងពីពេលចាប់ខ្លួនរហូតដល់ពេលបើកសវនាការ ។ តុលាការបានសម្រេចផ្ដន្ទាទោសខ្ញុំឱ្យជាប់ពន្ធនាគាររយៈពេល ២ឆ្នាំ ទោះបីជាខ្ញុំមានកូនតូចនៅជាមួយក៏ដោយ ។ បើសិនខ្ញុំមិនមានកូន ខ្ញុំទទួលយកបានការផ្ដន្ទាទោសនេះ ។ តែនេះខ្ញុំមានកូន ដូច្នេះការណ៍ដែលតុលាការផ្ដន្ទាទោសឱ្យខ្ញុំជាប់ពីរឆ្នាំនេះ ខ្ញុំគិតថាទោសនេះច្រើនពេកហើយ ។ វាបានធ្វើឱ្យជីវិតខ្ញុំ និងកូនរស់នៅយ៉ាងវេទនាក្នុងពន្ធនាគារ ។

ពេលដែលខ្ញុំជិតសម្រាលកូន ខ្ញុំមិនត្រូវបានបញ្ជូនទៅមន្ទីរពេទ្យភ្លាមៗនោះទេ ។ មន្ត្រីពន្ធនាគារពន្យារពេលរហូតទាល់តែខ្ញុំឈឺខ្លាំងទើបគេបញ្ជូនទៅ ។ ខ្ញុំធ្លាប់បានមន្ត្រីពន្ធនាគារបញ្ជូនទៅមន្ទីរពេទ្យបានតែមួយដងគត់ គឺនៅពេលដែលខ្ញុំសម្រាលកូន ។ មិនសូវមានអ្នកណាយកចិត្តទុកដាក់មើលថែយើងនៅក្នុងពន្ធនាគារទេ បើទោះបីជាយើងមានផ្ទៃពោះក៏ដោយ ។ គេឱ្យខ្ញុំគេងសម្រាកនៅមន្ទីរពេទ្យបានពីរបីថ្ងៃដែរ ។ ពេលមកដល់ពន្ធនាគារវិញ អ្នកជាប់ឃុំនៅរួមបន្ទប់ជាមួយខ្ញុំ បានជួយមើលថែខ្ញុំបានបួនប្រាំថ្ងៃបន្ថែមទៀត ។ បន្ទាប់ពីនោះ គឺខ្ញុំត្រូវមើលកូន និងធ្វើម្ហូបដោយខ្លួនឯង ដោយសារតែអ្នកទាំងនោះត្រូវធ្វើកិច្ចការរបស់គេដែរ ព្រោះគេក៏មានកូនដូចយើងដែរ ។

ខ្ញុំរស់នៅក្នុងបន្ទប់ដែលមានអ្នកជាប់ឃុំប្រហែល២០នាក់ ។ បន្ទប់នោះហប់ និងចង្អៀត ដោយសារតែអ្នកជាប់ឃុំជាស្ត្រីមានផ្ទៃពោះ ត្រូវរស់នៅលាយគ្នាជាមួយនឹងអ្នកមានកូនដែរ ។ ខ្ញុំពិបាកចិត្តណាស់នៅពេលដែលកូនខ្ញុំយំហើយបានធ្វើឱ្យរំខានដល់អ្នកជាប់ឃុំដទៃ ។ អ្នកជាប់ឃុំខ្លះមិនបានប្រកាន់ខឹងអ្វីទេ ហើយពេលខ្លះក៏ចេះជួយគ្នាទៀត តែអ្នកជាប់ឃុំខ្លះក៏មានអារម្មណ៍មិនល្អនឹងយើង គេខឹង គេស្ដីឱ្យ ពេលដែលកូនខ្ញុំយំរំខានគេគេង ។ ខ្ញុំពិបាកចិត្ត ហើយក៏ខ្លាចចិត្តគេដែរ តែខ្ញុំមិនដឹងគួរធ្វើយ៉ាងណានោះទេ ។

ចំពោះការរស់នៅក្នុងពន្ធនាគារនេះ ខ្ញុំមិនសូវរស់នៅបានសុខស្រួលទេ ព្រោះមន្ត្រីពន្ធនាគារតែងតែចូលទៅបន្ទប់ដែលយើងរស់នៅ ដើម្បីឆែកឆេរនៅពេលដែលសង្ស័យថា មានអ្នកលួចប្រើប្រាស់ទូរស័ព្ទដៃ ។ ពេលខ្លះគេចូលទៅដើម្បីប្រមូលយកខោអាវ និងរបស់របរចាស់ៗចេញ ។ ហើយពេលខ្លះទៀតមន្ត្រីទាំងនោះចូលទៅអន្តរាគមន៍នៅពេលមានអ្នកជាប់ឃុំឈ្លោះគ្នា ហើយជួនកាលមានអ្នកជាប់ឃុំស្លាប់កាន់តែធ្វើឱ្យខ្ញុំភ័យខ្លាច ។ កូនរបស់ខ្ញុំតែងតែភ័យខ្លាចនៅពេលគេបានឃើញជម្លោះឬអំពើហិង្សាកើតឡើងក្នុងពន្ធនាគារនោះ ។

ជារៀងរាល់ថ្ងៃ មន្ត្រីពន្ធនាគារអនុញ្ញាតឱ្យយើងចេញពីបន្ទប់រយៈពេល២ម៉ោងនៅពេលព្រឹក និង២ម៉ោងនៅពេលថ្ងៃ ដើម្បីហាត់ប្រាណ ធ្វើម្ហូប បោកគក់ខោអាវ និងមើលកូន ។ ចំពោះខោទឹកនោម ថ្ងៃខ្លះក៏មានប្រើគ្រប់គ្រាន់ ថ្ងៃខ្លះក៏មិនមាន ។ ខ្ញុំបោកខោអាវ និងខោទឹកនោមកូននៅម៉ោងដែលគេឱ្យចេញក្រៅបន្ទប់ ។ ពេលខ្លះខ្ញុំស៊ីឈ្នួលបោកខោអាវឱ្យអ្នកជាប់ឃុំផ្សេង ដើម្បីដូរយកសាប៊ូ ឬក៏យកលុយដើម្បីទិញម្ហូបឬទិញនំឱ្យកូនហូប ។

ពេលដល់ម៉ោងគេឱ្យចេញក្រៅបន្ទប់ ខ្ញុំដាក់កូនខ្ញុំឱ្យលេងជាមួយក្មេងៗដទៃ ។ ពេលខ្លះខ្ញុំទុកកូនរបស់ខ្ញុំចោលឱ្យនៅលេងម្នាក់ឯង ព្រោះខ្ញុំត្រូវទៅធ្វើម្ហូបនិងធ្វើកិច្ចការផ្សេងទៀត ។ ពេលដល់ម៉ោងត្រូវចូលក្នុងបន្ទប់វិញ ពេលខ្លះគាត់យំព្រោះចង់

វីដេអូ

ជីវិតជាម្ដាយក្នុងពន្ធនាគារ

ចេញផ្សាយ ថ្ងៃទី៩ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៩

ដើម្បីចូលរួមប្រារព្ធយុទ្ធនាការ ១៦ ថ្ងៃ ប្រឆាំងនឹងអំពើហឹង្សាលើស្ត្រី អង្គការ លីកាដូ ចេញផ្សាយកម្រងវីដេអូខ្លីៗ ស្ដីពីស្ថានភាពរបស់ស្ត្រីមានផ្ទៃពោះ និងម្ដាយជាមួយកូនតូច ដែលជាប់ក្នុងពន្ធនាគារនៅកម្ពុជា។

ជីវិតគឺពិតជាពិបាកខ្លាំងណាស់សម្រាប់អ្នកជាប់ឃុំក្នុងពន្ធនាគារនៅប្រទេសកម្ពុជា។ ការរំលោភសិទ្ធិមនុស្សជាមូលដ្ឋានដូចជា កង្វះខាតនៃអាហារហូបចុក ទឹកស្អាត ពេលវេលានៅក្រៅបន្ទប់ឃុំឃាំង និងការការពារផ្លូវច្បាប់ ដែលកើតមានឡើងជាច្រើនករណី ហើយជីវិតពិតនៅក្នុងពន្ធនាគារគឺ ប្រសិនបើអ្នកជាប់ឃុំគ្មានប្រាក់បង់ទេ អ្នកទាំងនោះក៏មិនទទួលបានសារៈសំខាន់មូលដ្ឋានទាំងនេះផងដែរ។

ដើម្បីចូលរួមប្រារព្ធយុទ្ធនាការ ១៦ ថ្ងៃ ប្រឆាំងនឹងអំពើហឹង្សាលើស្ត្រី អង្គការ លីកាដូ ចេញផ្សាយកម្រងវីដេអូខ្លីៗ ស្តីពីស្ថានភាពរបស់ស្ត្រីមានផ្ទៃពោះ និងម្តាយជាមួយ កូនតូច ដែលជាប់ក្នុងពន្ធនាគារនៅកម្ពុជា។

ជីវិតគឺពិតជាពិបាកខ្លាំងណាស់សម្រាប់អ្នកជាប់ឃុំក្នុងពន្ធនាគារនៅប្រទេសកម្ពុជា។ ការរំលោភសិទ្ធិមនុស្សជាមូលដ្ឋានដូចជា កង្វះខាតនៃអាហារហូបចុក ទឹកស្អាត ពេលវេលានៅក្រៅបន្ទប់ឃុំឃាំង និងការការពារផ្លូវច្បាប់ ដែលកើតមានឡើងជាច្រើន ករណី ហើយជីវិតពិតនៅក្នុងពន្ធនាគារគឺ ប្រសិនបើអ្នកជាប់ឃុំគ្មានប្រាក់បង់ទេ អ្នក ទាំងនោះក៏មិនទទួលបានសារៈសំខាន់មូលដ្ឋានទាំងនេះផងដែរ។

បច្ចុប្បន្ននេះ មានអ្នកជាប់ឃុំជាង ២៩០០០នាក់ នៅក្នុងពន្ធនាគារចំនួន១៨ ដែល អង្គការលីកាដូធ្វើការឃ្លាំមើល។ ពេលនេះ ចំនួនច្រើនលើសលប់នៃអ្នកជាប់ឃុំ នៅក្នុងបន្ទប់ឃុំឃាំងគឺខ្ពស់ខ្លាំង មិនធ្លាប់មានពីមុនមកទេ នៅទូទាំងប្រទេសកម្ពុជា ដែលភាគច្រើនបណ្តាលមកពីការប្រើប្រាស់នីតិវិធីឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នរង់ចាំ សវនាការច្រើនហួសហេតុពេក។

អង្គការលីកាដូ សូមស្នើសុំដោយទទូចដល់អាជ្ញាធរកម្ពុជា សូមឱ្យអនុវត្តអនុសាសន៍ មួយចំនួនដូចខាងក្រោម៖
• គ្រប់អ្នកជាប់ឃុំដែលមានសិទ្ធិគួរត្រូវបានសាកសួរថាតើ ពួកគាត់ចង់ស្នើសុំនៅក្រៅ ឃុំបណ្តោះអាសន្នឬទេ ជាពិសេសករណីរបស់អ្នកជាប់ឃុំដែលងាយរងគ្រោះដូចជា ស្ត្រីមានកូនតូចនៅជាមួយ និងអ្នកជាប់ឃុំជាអនីតិជនជាដើម។
• ធានាថា ការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នគឺត្រូវបានប្រើប្រាស់ដោយត្រឹមត្រូវ និងជា ជម្រើសចុងក្រោយ ដោយអនុលោមតាមគោលការណ៍សន្មត់ថាគ្មានទោស។
• ធានាថា មុនពេលចេញដីកាឃុំខ្លួនការគិតពិចារណាឱ្យបានត្រឹមត្រូវពាក់ព័ន្ធនឹង កិច្ចការពារផ្នែកច្បាប់ ត្រូវបានផ្តល់ឱ្យទៅគ្រប់កាលៈទេសៈនៃបុគ្គលដែលត្រូវបាន ចោទប្រកាន់ទាំងអស់ ជាពិសេសករណីអ្នកជាប់ឃុំដែលងាយរងគ្រោះ។
• ធានាថា គ្រប់បុគ្គលដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ មានសិទ្ធិនិងកិច្ចការពារមុនពេល សវនាការ រួមមានសិទ្ធិទទួលបានការពារផ្លូវច្បាប់គ្រប់គ្រាន់ សិទ្ធិក្នុងការទទួលបាន ការជូនដំណឹងត្រឹមត្រូវនៃបទចោទប្រឆាំងនឹងពួកគាត់ និងការយល់ដឹងអំពីនីតិវិធី ពាក់ព័ន្ធនឹងពាក្យស្នើសុំ និងការផ្តល់សិទ្ធិឱ្យនៅក្រៅឃុំ និងសមត្ថភាពក្នុងការស្នើសុំ សិទ្ធិនៅក្រៅឃុំនេះ ជាពិសេសករណីអ្នកជាប់ឃុំដែលងាយរងគ្រោះ។ ដំណើរការ នីតិវិធីទាំងនេះគួរត្រូវបានពន្យល់ឱ្យបានច្បាស់ និងអនុវត្តឱ្យបានទាន់ពេលវេលា។
• ផ្តល់អាទិភាពសវនាការសុំនៅក្រៅឃុំលើករណីរបស់អ្នកជាប់ឃុំដែលងាយរងគ្រោះ ដូចជា ស្ត្រីមានផ្ទៃពោះ និងម្តាយដែលមានកូនតូចនៅជាមួយ អ្នកជាប់ឃុំជា អនីតិជន និងអ្នកការពារសិទ្ធិមនុស្ស។ ដូច្នេះពួកគាត់មិនចាំបាច់ត្រូវឃុំខ្លួន បណ្តោះអាសន្នរង់ចាំសវនាការក្នុងរយៈពេលវែង និងដោយគ្មានពេលវេលាកំណត់ ជាក់លាក់៕